Arkeologi i Sverige

Södermanlands län

1991-2005

AIS Nr
782

År
1991

Namn/plats
Kanntorp

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lousie Evanni

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad bostadsbebyggelse vid Kanntorp har en utredning utförts. Området har tidigare berörts av flera arkeologiska undersökningar, år 1945 och 1976 grävdes sammanlagt sex gravar NV om den nu berörda ytan och 1971 undersöktes en stensättning i exploateringsområdets SÖ del. Omedelbart SV om det nu undersökta området finns rester kvar av en stensättning (raä 12), denna grav delundersöktes 1945.

Den nu utförda arkeologiska utredningen utfördes i form av schaktningsövervakning. En ca 400 m stor yta avbanades. Ingenting av antikvariskt intresse iakttogs, i schaktet framkom endast fyllnadsmassor, recent tegel, glas och porslin samt slaktavfall. Exploateringsområdet består av totalt fyra delområden, vilka planeras bli föremål för kommande arkeologisk utredning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Sköldinge

AIS Nr
747

År
1991

Namn/plats
kvarteret Åvallen, Prosten Pihls gård

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
senmedeltid, nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), kakel, tegel, porslin, enstaka läder-spill, djurben

Beskrivning
Med anledning av schaktning för fjärrvärme och VA-ledningar utfördes en förundersökning av Kv Åvallen, Prosten Pihls gård. Tre schakt grävdes. Ett schakt drogs från en brunn norr om församlingshemmet och till rör och ledningar in mot Prosten Pihls gård. Två schakt upptogs inne på gården till Prosten Pihls gård mellan huvud-och flygelbyggnad.

I samtliga schakt framkom avsatta och påförda kulturlager, samt några konstruktioner. I schaktet i norr, i sluttningen ned mot Nyköpingsån framkom rester av en träfodrad jordkällare. I schakten inne på gården framkom bl a ett par stenbroläggningar vilka är äldre än idag stående byggnader som uppförts på 1720-talet. Vidare framkom ett brandlager samt eventuellt ett avfallslager från garveriverksamhet i form av bark och spridda läderspill. Stora delar av schakten var störda av yngre nedgrävningar, undantaget ytan mellan huvud- och flygelbyggnaden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
748

År
1991

Namn/plats
Allhelgonavägen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
senmedeltid, nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, stengods, passglas

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för VA-ledningar. Tre schakt med en sammanlagd längd av 56 meter grävdes i Allhelgonavägen. De upptogs huvudsakligen i gamla rörgravar men i samtliga schakt framkom avsatta och påförda kulturlager. I ett av schakten påträffades delar av en stenlagd gatunivå och rester av ett trägolv. Med ledning av äldre kartmaterial och fynd av keramik kan man anta att stenläggningen och trägolvet representerade tiden före Nyköping stads reglering 1665. Möjligen kan konstruktionerna dateras till senmedeltid eller 1500-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
749

År
1991

Namn/plats
Allhelgonavägen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledd av schaktningar för VA-ledningar. Två schakt, 8 respektive 15 m2 stora, grävdes ned till orörd lera. De upptogs huvudsakligen i gamla rörgravar men i båda schakten påträffades avsatta och påförda kulturlager. I en sektion fanns ett par skikt sandblandad lera som sannolikt utgjort underlag för en vägbeläggning. Trolig datering 1600-1700-tal. Inga bebyggelselämningar framkom emellertid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
750

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Undersökningen föranleddes av pågående renoveringsarbeten av befintlig byggnad. Syftet var att dokumentera de kulturlager och lämningar i områdets norra del som skulle komma att beröras av schaktningsarbetet. Arbetet i övrigt skulle ställas under antikvarisk övervakning för att tillse att kulturlager i områdets södra delar inte berördes av schaktningarna.

Vid undersökningen dokumenterades äldre kulturlager ned till orörd nivå endast inom en begränsad yta i undersökningsområdets norra del. Här påträffades broläggningsliknande träkonstruktioner i tre nivåer, som relativt utifrån områdets stratigrafi, kan dateras till högmedeltid

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
751

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung, Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid

Fynd
keramik (CI), lergods, blyplomb, rep av växtfibrer m m

Beskrivning
Förundersökning föranledd av pågående renoveringsarbete av befintlig fastighet. Vid förundersökningen kunde kulturlager konstateras mellan 1,5-1,7 meter under nuvarande markyta, på en nivå av ca +8,70-8,80 och ned till mellan +7,60-7,80. I undersökningsområdets norra delar saknades kulturlager i anslutning till befintlig byggnad och ca två meter VSV, medan områdets södra delar uppvisade kulturlager ca 0,7 meter från byggnaden.

I områdets norra del kunde delar av en förhållandevis välbevarad träkonstruktion konstateras, troligen en nord-sydligt orienterad broläggning. I områdets mellersta del kunde möjligen ytterligare en broläggning anas, orienterad i öst-västlig riktning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
752

År
1991

Namn/plats
Östra Promenaden

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av schaktningar för VA-ledningar. Fyra schakt grävdes, delvis i gamla rörgravar. I samtliga schakt påträffades ett avsatt kulturlager omedelbart ovan orörd lera. Ovanpå detta fanns påförd lera, omrörda kulturlager, samt i modern tid påförd grusfyllning. I två av schakten syntes också ett brandlager. Inga bebyggelselämningar framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
753

År
1991

Namn/plats
Västra Trädgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
keramik (BII:4)

Beskrivning
Förundersökningen utfördes med anledning av schaktningar för servisledningar i Västra Trädgårdsgatan. Ett ca 2 x 10 m stort och 1,8 m djupt schakt grävdes tvärs över Västra Trädgårdsgatan utanför kvarteret Sörmlandsbanken 1. I schaktet framkom upp till 1,35 m tjocka avsatta och påförda kulturlager där de senare sannolikt representerade äldre gatunivåer. Inga bebyggelselämningar påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
754

År
1991

Namn/plats
kvarteret Allhelgona

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Flodin, Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans, flintporslin?, tegel, kritpipefragment, glas spik, djurben

Beskrivning
Undersökning orsakad av en planerad tillbyggnad till existerande bebyggelse, samt en nybyggnation längre in på tomten kv Allhelgona 27. I området upptogs fyra schakt fördelade över det område som ska exploateras. I samtliga schakt framkom kulturlager samt delar av anläggningar.

I schaktet längst mot öst förekom en träfodrad nedgrävning. Väster därom en stenfylld nedgrävning, eventuellt en raserad källare och angränsande till densamma i syd, förekom norra delen av en eventuell byggnad. Den bestod av en lagd stenrad i öst-västlig riktning, samt söder därom ett delvis eldpåverkat påfört sand- och mjälalager. I schaktet längst mot väst påträffades i dess södra del fortsättningen på den eventuella byggnaden, dvs stenrad och påfört sand- och mjälalager.

I samtliga schakt förekom tegelkross, fragment av tegelstenar, yngre rödgods (BII:4), fajans, spridda träkol, lite glas, några spikar, samt i några av schakten kritpipefragment. Den största delen av fyndmaterialet, djurben inberäknat, framkom i den östra delen av

undersökningsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
755

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid, nyare tid

Fynd
yngre svartgodskeramik, äldre rödgodskeramik, äldre vitgods (bladfjällsliknande ornering).

Beskrivning
Med anledning av en akut läckande dagvattenledning utfördes en förundersökning för att dokumentera berörda kulturlager från högmedeltid och senare. Vid förundersökningen kunde orörda kulturlager konstateras utanför frischakt för befintlig grundmur. Övre skikten, från ca +11,50 och ned till 10,50 utgjordes i huvudsak av sand och grusfyllning samt omrörda kulturlager. Därunder vidtog äldre raseringslager, bestående av tegel m m, ned till ca +10,20-10,30. Detta raslager vilade direkt på en äldre kullerstensnivå, sannolikt från 1500-1600-tal och torde vara rester efter bebyggelse samtida med kullerstensbeläggningen. Ytterligare en lägre belägen kullerstensbeläggning kunde konstateras. Under dessa stenläggningar dokumenterades rester efter 3-4 träläggningar bestående av kluvor lagda med kluven sida nedåt. I något fall vilade kluvorna på mindre underliggare. Kluvorna låg samtliga orienterade i öst-västlig riktning och tolkades som nord-sydligt orienterande broläggningar. I anslutning till de två lägre träläggningarna påträffades en flätverkskonstruktion orienterad i öst-väst, nord-sydlig riktning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
756

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
keramik (BII:4, CII), fönsterglas

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för ett nytt hus med därtill anslutande värmekulvert och VA-ledningar. På större delen av undersökningsytan berördes endast omrörda kulturlager då schaktdjupet endast var 0,30 - 0,50 m. I den del där VA skulle anslutas grävdes emellertid ett ca 6 m2 och upp till 2,20 m djupt schakt. Där påträffades 2,10 m tjocka avsatta och påförda kulturlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
757

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sjösakvarn

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, grundmur

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik

Beskrivning
Förundersökning föranledd av planerad nybyggnation. Sammanlagt grävdes nio provsvchakt. I ett av schakten i undersökningsområdets nordvästra del påträffades ett slagglager. Detta antyder att smidesverksamhet kan ha förekommit i området. I ett schakt i sydöstra delen påträffades ett brandlager som innehöll fynd av yngre rödgods. Brandlagret gick dock inte att knyta till några bebyggelselämningar. Troligen har båda dessa lager avsatts i samband med kvarnverksamheten, tidigast på 1600-talet. I områdets sydvästra del framkom en del av en grundmur. Med ledning av befintligt kartmaterial kan den sannolikt dateras till slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
758

År
1991

Namn/plats
Öster

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, porslin, spik och kritpipsfragment

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för elkablar. Ett 38 m långt schakt grävdes från kanten av Nyköpingsån mot öster. Ett sandigt lager med organiskt förmultnat material framkom. Det innehöll fynd av bl.a. tegel-skäv, enstaka kritpipsskaft och skärvor av yngre rödgods. Troligen var lagret vattenavsatt och representerade åbotten. Området har sannolikt ej tidigare varit bebyggt. Schaktet grävdes inte till steril nivå.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
830

År
1991

Namn/plats
Fagerhult

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period
bronsålder, äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad bostadsbebyggelse genomfördes en förundersökning av raä 294, Trosa-Vagnhärad sn. Fornlämningen var tidigare registrerad som en osäker stensättning. Vid en arkeologisk utredning av området fastslogs att anläggningen utgjordes av en grav och ca 40 m NV om denna påträffades en stensättningsliknande lämning.

Syftet med förundersökningen var dels att fastställa den registrerade stensättningens storlek och karaktär, dels att klarlägga karaktären hos den osäkra lämningen. Avsikten var också att utröna om ytterliggare gravar fanns inom området. Den registrerade stensättningen var belägen i norra kanten av ett mindre höjdparti. I sydvästsluttning nedanför höjden låg den osäkra graven. Delar av de två anläggningarna avtorvades med hjälp av maskin. Dessutom upptogs maskinschakt i området intill den säkra stensättningen. Det kunde konstateras att denna var rundad, röseliknande, ursprungligen ca 8 m i diam och intill 0,6 m hög. Anläggningens norra och östra delar var delvis skadade. Inga ytterliggare gravar påträffades i anslutning till denna. Den osäkra stensättningen utgjordes av en oregelbunden stensamling vilken

bedömdes som sentida.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 294:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
781

År
1991

Namn/plats
Fyrby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
uppgift om gravfält

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning föranledd av planerad villabebyggelse. Detaljplaneområdet bestod av åkermark och lövskogsbevuxet impediment och var beläget på sandås. Uppgift om numera försvunnet gravfält med 17 gravar (fornlämning 75) fanns på SGU-karta från 1867.

På impedimentet påträffades ett 20-tal gropar fyllda med sentida avfall, samt en sentida torprest. Groparna saknar fornlämningskaraktär. Fyra schakt om totalt 70 m2 grävdes ner till steril sand inom ytan som angetts som förmodat gravfält. Vidare upptogs 2 schakt (ca 3 m breda och totalt 120 löpmeter) i åkermark, varvid 2 dikesbottnar, 1 hägnadsrest och några kolsamlingar påträffades. Insamlat kol har C14 daterats till 1940 +/- 60 (Beta 44640). Anläggningarna dokumenterades och togs bort.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Råby-Rönö 75:1	Södermanland	Södermanland	Råby-Rönö

AIS Nr
737

År
1991

Namn/plats
Gripsholms slott, Slottsholmen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
byggnadsminne, befästningsanläggning, kulturlager, murrester

Datering, period
nyare tid

Fynd
kakel, stengods (CII), yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans, porslin, metallföremål mm

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning vid Gripsholms slott, föranledde av planerad nedläggning av VA-ledning och elkabel inuti och utanför slottets östra länga. Vid förundersökningen kunde omfattande byggnadsavfall från tiden för 1500-talsborgens uppförande konstateras i direkt anslutning till slottet. Frischaktet för slottets grundmurar var fyllt med sådant material.

Ovanpå dessa byggnadsskikt, påträffades ett avsatt kulturlager innehållande rikligt med matavfall, främst ben. Detta avfallslager var dels avsatt i en äldre strandkant dels i vatten. Fyndmaterialet liksom områdets stratigrafi ger en äldsta datering till 1500-tal av såväl byggnads- som matavfallslagren.

Invid och genom/under slottets grundmur kunde en träränna konstateras. Denna låg nedgrävd i orörd mark och ledde till en i slottets innerliv belägen rund brunn. Syftet med rännan torde ha varit att förse den invändigt placerade brunnen med vatten. Brunnen liksom rännan har bedömts tillkommit i samband med att östra längan grundläggs.

Rännan har antagligen förlorat sin funktion i samband med att den täckts av byggnadsavfall.

Inuti östra längan påträffades en närmast nordöst-sydvästligt orienterad mur, upp till 1,1 meter bred, som sträckte sig från borggårdsporten i väst och anslöt till och delvis under nuvarande Sjöporten. Utrymmet utnyttjades från 1700-tal och fram till renoveringen 1893 som entré och muren har sannolikt rivits i anslutning till detta senare arbete.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
797

År
1991

Namn/plats
Koppargränd, Kvarngatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager, grundmurar

Datering, period
nyare tid

Fynd
silvermynt (1600-tal), kopparmynt (1600-tal), silvermynt (1500-talets början), yngre rödgodskeramik, fajans, porslin, glas, kritpipsfragment, järnföremål m m

Beskrivning
Med anledning av omläggning av VA i Koppargränd/Kvarngatan/Hospitalsgatan, utfördes en förundersökning för att konstatera ev äldre kulturlager och deras karaktär. Vid förundersökningen kund äldre lämningar från 1600-talets början och senare konstateras i huvudsak i Koppargränd och Hospitalsgatan. Grundmurar från såväl 1600-tal som senare kunde dokumenteras.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
798

År
1991

Namn/plats
Domkyrkan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson, Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager, begravningsplats

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd
sölja

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledd av dräneringsarbeten i anslutning till Strängnäs domkyrka. Sammanlagt grävdes 14 provsvchakt norr, söder och väster om kyrkan. I två av schakten norr om domkyrkan påträffades ett brandlager med inslag av skärvig/skörbränd sten. Brandlagret gick dock inte att knyta till några bebyggelselämningar. I en sektion syntes också en nedgrävning med grå sandblandad lera och spridda kolbitar. I ett par schakt fanns delvis omrörda gravar. Intill ett hus väster om kyrkan anslöt ett raseringslager direkt till grundmuren. I de schakt som upptogs söder om kyrkan fanns enbart mylla och i en del fall omrörda begravningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
807

År
1991

Namn/plats
Källgatan, delen Storgatan - Trädgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Beronius Jörpeland

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik

Beskrivning
Den arkeologiska förundersökningen föranleddes av VA-schaktning i Källgatan, delen Storgatan - Trädgårdsgatan i Strängnäs. Källgatan ligger i stadens västra utkant. Den löper som västra tomtgränsen av Hospitalstomten enligt 1600-talets karta.

Det nu grävda schaktet var ca 150 m långt, ca 4 m brett och 2 -3 m djupt. Ungefär mitt på tomten St Göran 6 och söderut, uppträdde ett 0,2 - 0,4 m tjockt humusblandat sandlager med enstaka inslag av tegelflis och fragmentariskt trä. Lagret låg ca 0,8 m under nuvarande gatunivå. I hörnet Källgatan - Trädgårdsgatan påträffades en nedgrävning, en grop fylld med hårt sammanpackade tegel och tegelbitar. Denna grop var grävd genom det tidigare nämnda kulturlagret och låg omedelbart under grusfyllningen, som här var 0,6 m tjockt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
809

År
1991

Namn/plats
Kumla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Ulf Strucke, Karin Äija

Fornlämningskategori
gravar, hög, stensättning

Datering, period
järnålder

Fynd
keramik

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av omdragning av en enskild väg vid Kumla, 6 km norr om Mariefred. På en mot söder sluttande moränås ligger ett gravfält om ett 20-tal anläggningar, raä 23 i Tumbo socken. Väster om detta ligger en till synes ensamliggande hög, raä 149. På andra sidan om den befintliga vägen mot norr låg en hög samt en delvis övertorvad stensättning i krönläge, raä 148.

Vägomläggningen berörde endast raä 148 och enbart högen norr om vägen. Det bedömdes dock som troligt att det intill vägen kunde finnas rester av gravar. Förundersökningen visade att högen inte var en grav. Troligen har den tillkommit vid anläggandet av den gamla vägen. Under högen framkom rester av en grav. Spridd keramik påträffades även i ett skikt av mjäla intill högen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Toresund 148:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
810

År
1991

Namn/plats
Norrby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
gravfält, gravar, stensättning, odlingslämningar, terrasseringar, röjda ytor, stenhägnad, husgrund?, boplats

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför anläggandet av en ny golfbana. Vid specialinventeringen påträffades flera tidigare okända gravar i anslutning till raä 42 och 43, två troligen naturliga terrasser med intilliggande röjda ytor, en husgrund? samt rester av stenhägnader. Vidare påträffades övergivna åkerytor som återfinns på 1600- och 1700-talskartor över området.

Provgrävning företogs i åkermark med 330 löpmeter inom sex områden med förhöjda fosfatvärden. Härvid konstaterades lämningar av boplatskaraktär såsom härd- och stolphålsrester samt ett ca 0,1 m tjockt kulturlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Toresund 41:1	Södermanland	Södermanland	Toresund
Toresund 42:1	Södermanland	Södermanland	Toresund
Toresund 43:1	Södermanland	Södermanland	Toresund
Toresund 45:1	Södermanland	Södermanland	Toresund
Toresund 40:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
817

År
1991

Namn/plats
Gunnarskäl, Harsta, Valtomta, Skäcklinge, mfl

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Stefan Bergh, Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
gravfält, gravar, hög, stensättning, milstolpe, terrassering

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning (etapp 1) inför anläggandet av ett drygt 3 kvadratkilometer stort industriområde, beläget drygt en mil nordväst om Eskilstuna. Utredningsområdet utgjordes av ett flackt, grovblockigt moränlandskap med större partier av uppodlad lermark.

Före utredningen var följande fornlämningar kända: fyra gravfält med tio till fyrtio högar och runda övertorvade stensättningar, sju högar och övertorvade stensättningar, elva stenfyllda stensättningar, två terrasseringar samt en milstolpe.

Vid specialinventeringen framkom ytterligare ett gravfält med 23 högar och runda övertorvade stensättningar, en hög, en övertorvad stensättning, 15 stenfyllda stensättningar, fyra terrasseringar, en skärvstenshög, en stensträng, sex oregelbundna fossila åkrar, ett område med fossil åkermark och röjningsrösen, två äldre odlings- och röjningsrösen samt en möjlig by-/gårdstomt. Vidare registrerades åtta terränglägen för möjlig förhistorisk bebyggelse. Dessutom fanns fyra äldre gårdar inom området vilkas tomter sannolikt har äldre kulturlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 41:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 42:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 44:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 45:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 46:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 54:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 54:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 55:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 84:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 110:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 130:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 131:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 137:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 137:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 137:3	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 137:4	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Torshälla 147:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 148:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Tumbo 56:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 78:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 80:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 81:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 82:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 83:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 84:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 85:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 95:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 97:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 127:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 127:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 127:3	Södermanland	Södermanland	Tumbo

Tumbo 128:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 129:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 129:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 129:3	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 129:4	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 130:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
819

År
1991

Namn/plats
Rådhustorget, kvarteret Kaplanen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, ämnesjärn, slagg, spik etc

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför markarbete för VA-ledningar. Vid förundersökningen kunde avsatta kulturlager från 1600-tal konstateras inom delar av förundersökningsområdet, främst i form av kol- och sotblandad mylla och påförda slagglager. I schaktets västra del påträffades delar av två grundmurar som möjligen kan vara delar av den på 1640-talet omtalade rådstugan. Denna flyttades till torgets södra delar efter brand 1798.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 95:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
824

År
1991

Namn/plats
Trosa-Alby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Katarina Appelgren

Fornlämningskategori
skärvstenshög

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning strax öster om en grupp skärvstenshögar, raä 47 i Trosa-Vagnhärad sn. Undersökningen föranleddes av en planerad vägbreddning i samband med husbyggnation. Det aktuella området består av en kraftig sluttning åt väster.

Totalt grävdes fem schakt med maskin, fyra schakt väster om den befintliga vägen och ett schakt öster därom. Schakten var mellan 5 och 17 m långa, mellan 2 och 3 m breda och 0,3 m djupa, ned till den sterila moränen. Inte i något av schakten påträffades förhistoriska anläggningar eller fynd. Den förväntade boplatsen ligger förmodligen ytterliggare västerut, väster om skärvstenshögarna där sluttningen planar ut.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 47:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
826

År
1991

Namn/plats
Trosa-Alby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Katarina Appelgren

Fornlämningskategori
grav, röse

Datering, period
äldre bronsålder, romersk järnålder

Fynd
brända ben, krukskärvor, rakkniv av brons, flintdolk, två holkyxor av järn och fem lieblad av järn

Beskrivning
Med anledning av planerad husbyggnation utfördes en slutundersökning av ett röse vid Trosa-Alby. Fornlämningen var registrerad som rest av ett röse och belägen på en bergsavsats ca 44 m.ö.h. Vid undersökningen visade sig fornlämningen bestå av en 17 m i diameter stor, i huvudsak enskiktad anläggning av rösekaraktär. Packningen var blandad av upp till 1,5 m stora block och mindre 0,1-0,2 m stora, mestadels skarpkantade stenar. I den nordvästra delen saknades dock större block helt. Här bestod packningen av tätt lagda 0,1-0,15 m stora stenar. Detta tolkades som att anläggningen här plundrats på större sten.

Centralt i småstenspackningen framkom 10g brända ben, krukskärvor och en rakkniv med hästhuvud av brons. Endast 0,5 m söder om rakkniven påträffades vid rensning en flintdolk nedstucken med spetsen nedåt genom småstenspackningen. Två meter innanför kantkedjan, i den östra delen av anläggningen påträffades ytligt invid ett block, i en bunt, fem lieblad av järn, snett nedstuckan med spetsarna nedåt.

Omkring 1 m nordväst om liebladen påträffades ytligt invid en 0,5 m

stor sten två holkyxor av järn. Även dessa var snett nedstuckna med eggarna nedåt och den mindre yxan låg på den större. Rakkniven, dolken och krukskärvorna antas utgöra gravgåvor p.g.a. deras centrala läge och närheten till de brända benen. Dolken och keramiken dateras till äldre bronsålder och rakkniven till Montelius period 2 eller 3. Graven och anläggningen dateras därför till äldre bronsålder. Holkyxorna tillhör troligen romersk järnålder medan liebladen inte för närvarande kan dateras närmre än till förhistorisk tid. Yxorn och liebladen har sekundärt deponerats i röset.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 90:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
827

År
1991

Namn/plats
Fänsåker

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Louise Evanni

Fornlämningskategori
skärvstenshög, kulturlager

Datering, period
senneolitikum, bronsålder

Fynd
keramik, bränd lera, löpare och knackstenar, brända och obrända ben, del av skafthålsyxa

Beskrivning
Med anledning av planerad byggnation av barnstuga vid Fänsåker har raä 121:1 i Trosa-Vagnhärad sn blivit föremål för en arkeologisk undersökning. Fornlämningen var registrerad som en osäker stensättning men kunde efter en utredning inom området konstateras vara en skärvstenshög.

Slutundersökningen omfattade ett område av totalt ca 600m där skärvstenshögen, 8x10 m stor och ca 0,3 m h med en tjocklek av ca 0,8 m, delvis var anlagd på och invid ett i söder angränsande kulturlager med en tjocklek av 0,1-0,2 m.

Skärvstenshögens nordöstra del handgrävdes liksom fem provrutor, 1x1 m stora, i och omkring högen. I anslutning till skärvstens-högen framkom fyra härdar och åtta osäkra stolphål. I skärvstenshögen liksom i kulturlagret framkom förutom skärvig och skörbränd sten keramik, bränd lera, knackstenar och löpare, brända och obrända ben, flintavslag och del av skafthålsyxa. I ytlagret inom hela exploateringsområdet påträffades ansenliga mängder av recent tegel och glas samt annat avfall.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 121:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
828

År
1991

Namn/plats
Fänsåker

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
senneolitikum, järnålder

Fynd
glasflusspärla, keramik, bränd lera, flinta, knacksten, obrända och brända ben

Beskrivning
Med anledning av planerad nybyggnation för industriändamål genomfördes en förundersökning av raä 272, Trosa-Vagnhärad sn. Fornlämningen påträffades vid en tidigare utförd arkeologisk utredning och uppfattades som en mindre boplatsyta med trolig datering till senneolitikum. Området är beläget mellan 25 och 30 möh i svagt sydsluttande lerig åkermark. Vid förundersökningen upptogs en ca 650 m stor yta samt ca 240 löpmeter sökschakt. Ett 15 x 7 m stort område med sot, kol, skärvig sten samt små mängder fynd, bland annat tvärsnoddornerad keramik, framkom på platsen för de tidigare påträffade lämningarna. Inom samma yta påträffades en 5 x 3 m stor fyndförande grop. I övrigt framkom enstaka mörkfärgningar. Öster om denna yta fanns under ploggången ett lager med inslag av träkol i vilket påträffades enstaka fynd men inga anläggningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 272:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
829

År
1991

Namn/plats
Fänsåker

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
senneolitikum, järnålder

Fynd
keramik, bränd lera, kvarts, obrända djurtänder

Beskrivning
Med anledning av planerad industribebyggelse utfördes en slutundersökning av raä 272. Undersökningsområdet var beläget på nordsidan av en flack dalgång, i sydsluttande lerig åkermark mellan 25 och 30 m.ö.h. Undersökningen föregicks av en särskild utredning, vid vilken fornlämningen påträffades, samt en förundersökning. Omkring 200 m2 avbanades i anslutning till de schakt vilka upptagits vid förundersökningen. Ett ca 50 m2 stort och upp till 0,25 m tjockt sotblandat lager med inslag av träkol och skärvig sten undersöktes varvid framkom mindre mängder fynd i form av tvärsnoddornerad keramik, bränd lera, djurtänder och slagen kvarts. I anslutning till kulturlagret framkom två gropar. Lämningarna tolkas preliminärt som resultat av en kortvarig vistelse på platsen under senneolitisk tid. Cirka 50 m öster om ovan nämnda yta undersöktes ett område med inslag av kol i lagret under ploggången. Här påträffades ett fåtal fragment keramik och bränd lera men inga anläggningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 272:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
759

År
1991

Namn/plats
kvarteret Kompaniet

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
kakel, buteljglas, kritpipsskaft

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för uppförande av flerbostadshus och därtill anslutning till fjärrvärmenätet. Tre schakt grävdes inom undersökningsområdet, ett i områdets västra del och två i den södra delen. Samtliga schakt grävdes till orörd nivå och var mellan 2,5 - 3,5 m djupa. I det västra och det sydvästra schaktet påträffades avsatta kulturlager som var mellan 0,1 -0,3 m tjocka och låg i anslutniing till steril nivå. Ett kritpipsskaft återfanns i det sydvästra schaktets avsatta kulturlager. I övrigt bestod schakten av påförda massor och 1-1,5 m tjocka påförda kulturlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
694

År
1991

Namn/plats
Mogetorp, Kerstinboda

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Stefan Bergh

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
slagen kvarts och kvartsit

Beskrivning
Med anledning av planerat dagvattendike mellan kvatersmarken och den i NV belägna "nedre Mogetorpsboplatsen" utfördes en arkeologisk förundersökning. I området hade det vid den arkeologiska utredningen påträffat kvartsavslag. Området som ligger mellan 45-48 m ö h sluttar svagt mot norr. Vid undersökningen påträffades kvarts och kvartsitavslag. Det framkom även ett tiotal anläggningar. Boplatsen kan troligen dateras till skiftet mesolitikum-tidigneolitikum. Dateringen är dock osäker.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Katrineholm 1:3	Södermanland	Södermanland	Katrineholm

AIS Nr
585

År
1991

Namn/plats
Sjöholm, Luvsjöområdet

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplats, hålväg, bebyggelselämning

Datering, period
tidigneolitikum, mellanneolitikum, nyare tid

Fynd
avslag av flinta (med slipyta) och kvarts, knacksten av porfyr, glas, tegel

Beskrivning
Arkeologisk utredningen föranledd av planerad bostadsbebyggelse. Efter fosfatkartering och special inventering identifierades sex områden vilka bedömdes som möjliga lägen for stenåldersboplatser. Dessutom påträffades en hålväg samt två sentida bebyggelselämningar. Vid den provgrävning som skedde inom ramen för utredningens etapp två framkom en stenåldersboplats inom ett av de identifierade lägena i områdets norra del. Här påträffades små mängder slagen flinta och kvarts, en knacksten samt en sotlins inom en ca 200 m2 stor yta (46-47 m.ö.h.). Inom de övriga områdena framkom inga eller endast enstaka fynd av förhistorisk karaktär.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Östra Vingåker 81:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker
Östra Vingåker 86:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker
Östra Vingåker 87:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker

AIS Nr
596

År
1991

Namn/plats
Björnlunda-Berga

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning, särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Karin Äijä

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
järnålder

Fynd
lerklining/bränd lera, en krukskärva, brända ben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med markarebete för nytt avloppssystem till ett bostadshus beläget på ett gravfält från yngre järnålder. Gravfältet, raä 91 Björnlunda sn, omfattar 60 högar och 24 stensättningar. Vid undersökningen grävdes schakt med en sammanlagd längd av ca 70 meter med maskin. Där fara för gravar fanns drogs schaktet i anslutning till den befintliga avloppsledningen, varvid varken fornlämningar eller rester efter dylika påträffades. Ett cirka fem meter långt schakt grävdes från bostadshusets SSO hörn till det befintliga schaktet. Här påträffades en stensättning, schaktet fylldes därför igen och kommer inte att användas till det nya avloppssystemet.

Övriga schakt grävdes i gammal igenvuxen odlingsmark. Här fanns inga fornlämningar registrerade, men det topografiska läget i en flack sydsluttning bedömdes som ett potentiellt boplatsläge. Vid schaktningsarbetet i sluttningen påträffades boplatslämningar. Då endast beslut för en förundersökning fanns kontaktades länsantikvarien under dagens lopp för att få ett muntligt beslut att undersöka och ta bort de nyupptäckta boplatslämningarna, vilket erhölls.

De undersökta anläggningarna bestod av fyra härdar (0,5-1,2 m i diameter), botten till ett stolphål?, 0,6 meter i diameter, samt två eventuella kokgropar. Den ena kokgropen var skadad av en sedan tidigare anlagd brunn och syntes endast i schaktväggen, den andra undersöktes inte i sin helhet då den fortsatte på båda sidor om schaktet.

Vid undersökningen påträffades lerklining/bränd lera, en krukskärva, brända ben samt kol. De undersökta anläggningarna kommer att C14-dateras.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Björnlunda 91:1	Södermanland	Södermanland	Björnlunda

AIS Nr
597

År
1991

Namn/plats
Björnlunda-Berga

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Karin Äijä

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
järnålder

Fynd
bränd lera

Beskrivning
Kompletterande förundersökning inför utbyggnad av avloppsanläggning vid Björnlunda-Berga. Vid första förundersökningen påträffades tidigare inte kända boplatslämningar i anslutning till gravfältet. Dessa utgjordes av stolphål(?), härdar och kokgropar som C14-daterats till tiden omkring 1000 f Kr och ca 300 e Kr. I det nu upptagna schaktet, 20 x l meter, påträffades endast enstaka fragment av bränd lera.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Björnlunda 91:1	Södermanland	Södermanland	Björnlunda

AIS Nr
630

År
1991

Namn/plats
Mesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Cecilia Åqvist

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning etapp II i samband med planerandet av ett nytt bostadsområde utanför Eskilstuna. Vid utredningen grävdes sex sökschakt, inget av antikvariskt värde påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
641

År
1991

Namn/plats
Mesta, Berga

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Cecilia Åqvist

Fornlämningskategori
bebyggelsläge, gravar

Datering, period
järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning etapp 1 inför husbyggnation vid Mesta. Vid utredningen påträffades två nyupptäckta gravar, benämnda A och B. Grav A är en stensättning ca 5 meter i diameter och 0,4 meter hög. Stensättningen är övertorvad och försedd med ett 1,2 x 1 meter stort mittblock. Anläggningens begränsning åt öst och sydöst är otydlig. Omedelbart nordväst om stensättningen påträffades ett 50 x 30 meter stort område med förhöjningar och stensamlingar, vilket skulle kunna utgöra gravar eller rester av gravar. Grav B utgörs av en troligen rund stensättning som är ca 4 meter i diameter och 0,4 meter hög. Stenarna är ca 0,3 - 1,5 meter stora. I fyllningen ingår även sprängsten. Det är inte omöjligt att stensättningen i ett senare skede tillförts odlingssten.

Utöver specialinventering i fält utfördes en fosfatkartering, med förhöjda värden i huvudsak i anslutning till gården Berga. Utifrån det historiska kartöverlägget framgår att det funnits en äldre bebyggelselämning på platsen för dagens gård, strategiskt lokaliserad mellan de två åkergärdena. Berga är sannolikt utbrutet ur byn Mesta. Resultatet från utredningens etapp 1 indikerar att områdets centrala del

i princip bör betraktas som ett sammanhängande fornlämningsområde.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 194:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
650

År
1991

Namn/plats
Gåsinge kyrka

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
kyrklig byggnad, kyrka

Datering, period
medeltid

Fynd

Beskrivning
Förundersökningen utfördes med anledning av dräneringsarbeten kring Gåsinge kyrka. Ett 22 m långt, 0,70 m brett och upp till 0,80 m djupt schakt grävdes längs kyrkans södra långsida. I detta schakt framkom ett par kalkbrukslager. De har troligen samband med någon av kyrkans olika byggnadsfaser men går ej att närmare datera. Längs kyrkans norra långvägg grävdes ett 39 m långt 0,70 m brett och upp till 0,70 m djupt schakt. Vid skarven mellan kyrkans romanska långhus och dess tillbyggnad, som tillkom på slutet av 1700-talet, påträffades en grundmur. Det var med största sannolikhet delar av den medeltida sakristian som revs på 1700-talet i samband med ombyggnaden. Läget för denna stämmer med en gravfältsplan från 1765 där kyrkans medeltida plan tydligt framgår.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gåsinge-Dillnäs 222:1	Södermanland	Södermanland	Gåsinge-Dillnäs

AIS Nr
661

År
1991

Namn/plats
Husby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Katarina Appelgren

Fornlämningskategori
gravar, skeppssättning, resta stenar, stensättning, stensättningsliknande lämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad nybyggnad av garage inom området för raä 2 i Husby-Rekarne socken utfördes en förundersökning. Fornlämningen innehåller en skeppssättning, tre resta stenar, en stensättning och en stensättningsliknande lämning. Det planerade garaget skulle anläggas fem meter söder om de resta stenarna och drygt 10 m öster om stensättningen. Den aktuella ytan var till hälften täckt av ett befintligt uthus på syll. Vid förundersökningen grävdes två schakt 5 resp 8,5 m långa med maskin; ett utanför och ett innanför det befintliga uthuset. Det visade sig att området utanför uthuset i huvudsak var urschaktat och igenfyllt av upp till halvmeterstora stenar och matjord med inlandning av kakelugnsfragment, tegel och glas. Schaktet i uthuset däremot, innehöll endast ett 0,7 m tjockt matjordslager och i den sterila lerbotten fanns spridda kolfragment. Inga spår av förhistoriska aktiviteter påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Husby-Rekarne 2:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne

AIS Nr
683

År
1991

Namn/plats
Eksåg

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Tomas Ekman

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, keramik, fragment av bronsföremål, flintpilspetsar med urnupen bas, harts

Beskrivning
Med anledning av planerad ny sträckning av E3:an mellan Strängnäs och Eskilstuna genomfördes en arkeologisk undersökning av raä 77:1 och raä 77:3, ett gravfält och en boplatsyta i omedelbar anslutning till varandra. Gravfältet hade redan år 1986 varit föremål för arkeologisk undersökningsverksamhet i form av en påbörjad och sedermera avbruten undersökning.

Gravfältet och boplatsytan var belägna på en höjdplatå öster om Eksågsåns dalgång. Gravfältet bestod enligt fornlämningsregistret av 13 stensättningar. Boplatsytan var belägen omedelbart öster om gravfältet och framkom i samband med förundersökning. Den indikerades av ett mindre antal stolphål samt en härd inom en yta av ca 1100 m2.

På gravfältet (raä 77:1), som totalundersöktes, framkom förutom de tidigare 13 kända stensättningarna ytterligare en stensättning samt fyra flatmarksgravar utan synlig markering. Stensättningarna var huvudsakligen rundade till formen, och en del hade mer eller mindre tydlig kantkedjemarkering. En stensättning var av mittblockstyp. Det

inre gravskicket utgjordes i samtliga fall av brandgravar, med de brända benen deponerade i benlager eller i ben- och urnegropar.

I samtliga gravar påträffades brända ben i varierande mängd. Fyndmaterialet i övrigt bestod av starkt fragmenterade bronsföremål, däribland del av ett sågblad samt en lansett. I en stensättning framkom fragment av flintpilspetsar med urnupen bas, både brända och obrända. Keramik förekom i en stensättning som förvaringskärl för de brända benen tillsammans med ett mindre bikärl.

Utöver gravar framkom även ett antal anläggningar av förhistorisk boplatskaraktär såsom stolphål, härdar och härdgropar och skärvstenssamlingar. Även spår av agrara aktiviteter i form av röjningsrösen och en odlingsvall fanns inom området. Sannolikt är dessa av recent datum att döma av fyndmaterialet som bestod av glas, tegel, järnspikar m m.

På boplatsytan (raä 77:3) framkom sammanlagt tio anläggningar, varav fyra utgjordes av härdgropar. De resterande visade sig vara härdar eller härdrester. Inga stolphål eller övriga delar av huskonstruktioner påträffades.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 77:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 77:3	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
684

År
1991

Namn/plats
Eksåg, Snytberga

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning, särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan Dunér

Fornlämningskategori
boplats, skärvstensvall, metallframställningslämning, kolbotten

Datering, period
odaterat, senmedeltid

Fynd
flinta, djurben

Beskrivning
Med anledning av planerad ny vägsträckning för E3 väster om Strängnäs, gjordes en förundersökning och en slutundersökning av raä 77:4 (boplatslämningar och kolbottnar) vid Eksåg i Härads socken. Fornlämningen var belägen på en höjdrygg sydväst om Eksågs gård.

Inom ett ca 165x55 meter stort område avbanades totalt ca 5150 m2, varav 1650 m2 vid förundersökningen och 3500 m2 vid slutundersökningen. Huvudelen av undersökningsområdet låg i skogsmark som präglades av stråk med sten- och blockrik morän med mellanliggande stenfria, sandiga ytor. I anslutning till sådana stenfria ytor framkom fem stycken kokgropar, fyra av dessa omgavs av runda skärvstensvallar, 6-9 meter i diameter, 2,5-4,0 meter breda och 0,1-0,2 meter höga. Ytterligare en skärvstensvall av samma karaktär påträffades ca 8 meter söder om vägområdet. Den femte kokgropen omgavs av ett stråk med skärvsten i markytan, som en påbörjad vall.

Tre av kokgroparna låg i undersökningsområdets nordvästra ände invid en sank svacka. De övriga två låg med vallarna kant i kant uppe på en

krönplatån i områdets centrala del. Har framkom även fyra mindre härdar och en kolbotten efter en resmila, ca 20 meter nordväst om denna var ytterligare en kolbotten efter en liggmila. Två kolprover från resmilan har C-14 daterats till 1400 e.kr +/-50 och 1480 e.kr +/-60 och ett kolprov från liggmilan gav dateringen 1780 e.kr +/-70
Undersökningsområdets sydöstra del låg nedanför krönplatån i hagmark/gammal åker, här framkom fyra härdar, två stolphål samt en 3 meter lång stenrad i nord-sydlig riktning, vilken kan utgöra en del av en terrasskant. Boplatsen sträckte sig här utanför vägområdet åt söder och kunde ej avgränsas. Två bitar flinta påträffades, dock utan direkt samband med någon anläggning. Vidare framkom enstaka djurbensfragment dels i en av skärvstensvallarna och dels i en av härdarna.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 77:4	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
685

År
1991

Namn/plats
Eksåg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Bo Seving, Louise Evanni

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, boplats

Datering, period
äldre järnålder, yngre järnålder

Fynd
keramik

Beskrivning
Med anledning av vägverkets planer på ny sträckning av E3 mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en förundersökning av fornlämning 77 och 78, två gravfält samt fyra intilliggande ännu ej registrerade boplatsytor (yta 1-4). 1986 påbörjades en undersökning av de delar av raä 77 och 78 som låg inom dåvarande vägsträckning. Undersökningarna avbröts efter avtorvning och tornfotografering.

Fornlämning 77 är belägen på en höjdrygg söder om Eksågs gård och omfattar en ca 3 000 kvm stor yta. Här var tidigare tretton stensättningar kända, vid förundersökningen framkom ytterligare ca femton anläggningar.

Fornlämning 78. Endast ca 3 600 kvm av gravfältets 15 300 kvm berörs av vägsträckningen, på dessa 3 600 kvm var sen tidigare 19 anläggningar kända. Efter avtorvning av delar av det berörda området uppskattas antalet anläggningar uppgå till ca 100 st.

Yta 1 (troligen avses 77:3) är ca 1 100 kvm stor och belägen på

åkermark direkt öster om raä 77. Här framkom vid maskinschaktning, direkt under ploggången fem stenskodda stolphål en härd samt ett antal härdbottnar.

Yta 2 (troligen avses 78:4) ligger delvis inom raä 78: s sydöstra del, men berörs inte av vägområdet. Här på en avplanad yta fanns mellan gravarna röjda ytor en stensträng samt troligen en husgrund. Vid maskinschaktning framkom i svagt sotfärgad mylla ett stolphål.

Yta 3 (troligen avses Härad 78:3) är belägen ca 50 m öster om raä 78, i åkermark direkt öster om en mindre moränrygg. Här inom ett ca 20 x 40 m stort område påträffades vid maskinavbaning fem stolphål, troligen rester efter ett hus orienterat i nord sydlig riktning. Direkt norr om stolphålen låg en härd. Strax öster om stolphålen fanns ett mörkfärgat lager med sotig mylla. Vid rensning vid stolphålen påträffades ett mynningsfragment av grovt magrad keramik.

Yta 4 (troligen avses Härad 77:2) utgörs av ett ca 25 x 50 m stort område runt två markerade terrasseringar 11 x 15 m resp 10 x 23 m stora i sluttningen norr om raä 77. På och kring terrasserna var myllagret svagt sotfärgat, i det lagret påträffades bränd lera samt krossat tegel. Området ligger till största delen utanför vägsträckningen.

Vid provschaktning för att begränsa raä 77 åt söder framkom en skärvstenshög centrerad runt två större block. Fyra mindre schakt väster om högen indikerade boplatslämningar, två härdar ett stolphål samt skärvig sten. Boplatsområdet ligger inom vägsträckningen men till större delen utanför nu redovisat förundersökningsområde.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 77:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 77:3	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 78:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 78:3	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 78:4	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
687

År
1991

Namn/plats
Eksåg

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Louise Evanni

Fornlämningskategori
gravfält, stensättningar, röjningsrösen, röjda ytor

Datering, period
vikingatid, medeltid

Fynd
bränd lera, kvartsavfall, malsten, kritpipa, mynt (1670-tal), rödgodskeramik, del av mässingsring, järnkniv, obränt djurben samt olika järnföremål

Beskrivning
Med anledning av omdragningen av E3:an mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en arkeologisk undersökning av raä 78 i Härad socken. Fornlämning 78 delundersöktes 1986 och registrerades som gravfält. I och med E3:ans nya vägsträckning förundersöktes raä 78 även 1991.

Gravfältet är beläget på kuperad hagmark beväxt med lövträd ca 100 m söder om Eksågs gård. Delar av fornlämningen var belägen på två moränryggar som hade en nord-sydlig sträckning. Den totala ytan på fornlämning 78 beräknades till ca 15 000 kvm, varav endast ca 3 600 kvm berördes av den nya vägsträckningen. Under 1991 års arkeologiska undersökning avtorvades ett ca 3 300 kvm stort område som visade sig vara sten- och blockrikt. Anläggningarna var mycket svåravgränsade och vid undersökning konstaterades att området utgjordes av röjningsrösen och röjda ytor. Totalt undersöktes 17 röjningsrösen, fem stensättings-liknande lämningar, två stensamlingar, två sotfläckar, en kolfläck, en nedgrävning och en bränd lerfläck inom undersökningsområdet.

Kolprover från två röjningsrösen har daterats till 970+/-80 BP (Ua-5288) och 490 +/- 60 BP (Ua-5287).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 78:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
688

År
1991

Namn/plats
Eksåg

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan Dunér

Fornlämningskategori
boplats, husgrund

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid

Fynd
keramik, bränd lera

Beskrivning
Med anledning av planerad ny vägsträckning för E3 väster om Strängnäs, gjordes en slutundersökning av fornlämning 78:3, en boplats, vid Eksåg i Härads socken. Boplatsen var belägen i hagmark/gammal åkermark på den södra stranden av Eksågsån. Boplatsytan begränsades av en liten markant moränrygg i väster och i öster av norra änden av en moränrygg som där närmast hade karaktären av en terrasskant. På denna yta som var ca 35 x 15 meter (N-S), framkom ett litet hus orienterat närmast i riktning NNO-SSV och bestående av fyra stycken stenskodda stolphål. Huset var ca 4 meter brett och ca 8 meter långt. Norr om huset framkom en härd och en härdrest. Kring huset gjordes enstaka fynd av små fragment bränd lera och vid förundersökningen påträffades även en mynningsbit av kvartsmagrad keramik. Kolprover från ett av stolphålen och från härden har C-14 daterats till 70 e.kr +/- 100 respektive 730 e.kr +/-100.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 78:3	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
746

År
1991

Namn/plats
kvarteret Åvallen, Prosten Pihls gård

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), tegel, djurben

Beskrivning
Med anledning av schaktning för fjärrvärme utfördes en förundersökning i kvarteret Åvallen, Prosten Pihls gård. Ett schakt drogs från västra hörnet av flygelbygganden till Prosten Pihls gård till befintlig fjärrvärmeledning som löper intill och parallellt med församlingshemmet. I schaktet framkom avsatta och påförda kulturlager, samt raseringsmassor bl a från en spis, vilka kan knytas till ombyggnad av Prosten Pihls gård.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
690

År
1991

Namn/plats
Arphus-Härad

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
skärvstenshög, grav, gravgrupp, gravfält, boplats, husgrund, odlingsytor, stensättning, lösfynd, bytomt, hög, runsten, milstolpe

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder, yngre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerade utbyggnad av E3, sträckan Härad-Arphus har en arkeologisk utredning utförts. Sträckan är 8 km lång, därtill kommer på- och avfarter. Specialinventeringen har utförts på ca 200 m bredd, provgrävningen har utförts inom arbetsområdet som varierat mellan 30-70 m bredd. För byråinventeringen samt kartkalkerna har alla berörda ägor gåtts igenom.

De fornlämningar som sedan tidigare var registrerade inom utredningsområdet var fyra gravfält (raä 15, 19:1, 19:2, 77, 78 i Härad sn), ett röse (raä 72), en stensättningsliknande lämning (raä 71), en hög (raä 18), en runsten och ett runstensfragment (raä 56, 57) samt en milstolpe (raä 60).

Vid specialinventeringen nyregistrerades två fornlämningar, en skärvstenshög (raä 82) och en gravgrupp (raä 83). Fem ytor som skulle kunna utgöra lämpliga boplatslägen fosfatkarterades, av dessa registrerades tre som boplatser (raä 78:4, raä 80 och raä 97). Vid provgrävningen konstaterades ytterligare tre fasta fornlämningar, en

husgrund (raä 98), ett gravfält och ev. odlingsytor (raä 19:3) samt en osäker stensättning (raä 96). Dessutom har lösfynd (raä 85, 79, 81) och bytomter (raä 87-95) vars ägor berörs av vägsträckningen registrerats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 15:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 18:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:2	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:3	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 56:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 57:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 60:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 71:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 72:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 77:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 78:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 78:4	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 79:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 80:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 81:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 83:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 85:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 87:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 88:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 89:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 90:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 91:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 92:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 93:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 94:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 95:1	Södermanland	Södermanland	Härad

Härad 96:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 97:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 98:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
745

År
1991

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid, nyare tid

Fynd
glas, metall mm påträffades i borrprov men tillvaratogs ej

Beskrivning
Med anledning av planerad rivning och nybyggnation utfördes en förundersökning i form av provborrning för att i första hand konstatera i vilken omfattning äldre kulturlager återstod under befintlig källare. Tidigare undersökningar i närheten har med hjälp av fyndmaterial och dendrokronologiska dateringar mm daterat de äldsta kulturlagren i området till högmedeltid.

Vid provborrningarna kunde förhållandevis välbevarade kulturlager och sannolikt minst två träkonstruktionsskikt konstateras under källaren. Kulturlagren påträffades ytligt och saknade i ett fall helt skyddande fyllning. Kulturlagren under källaren uppvisade en tjocklek på upp till 0,8 meter. Utanför källaren, i ett källarlöst uthus, kunde intakta kulturlager konstateras på ett djup från ca 0,65 meter under golv och ned till 3,4-3,6 meter under golv, en kulturlagertjocklek på upp till 2,7 meter.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
695

År
1991

Namn/plats
Mogetorp, Kerstinboda

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Stefan Bergh

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, neolitikum

Fynd
avslag av kvarts och kvartsit

Beskrivning
Inför planerad industribebyggelse inom område beläget c. 250 m Ö om stenåldersboplatsen vid Mogetorp utfördes en arkeologisk utredning iform av fosfatkartering och provschaktsgrävning. Inom den planerade kvartersmarken påträffades inga spår av förhistorisk aktivitet.

I anslutning till ett planerat dagvattendike mellan kvartersmarken och den i NV belägna "Nedre Mogetorpsmossen" påträffades dock ett flertal koncentrationer av slagen kvarts samt kvartsredskap. Fyndplatsen är belägen på en platå strax över 46 möh och den omedelbart N därom belägna mossen bör vid tiden för den aktivitet som avsatt fynden ha utgjort en havsvik.

Inom ramen för den aktuella utredningen kunde det ej avgöras huruvida den påträffade lokalen utgör en sammanhängande del av den c. 200 m västerut belägna Mogetorpsboplatsen eller om den utgör en separat aktivitetsyta. Det kulturhistoriska sambandet med Mogetorpsboplatsen är således ej klargjort.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Katrineholm 1:3	Södermanland	Södermanland	Katrineholm

AIS Nr
704

År
1991

Namn/plats
kvarteret Diligensen

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Kenneth Svensson, Karin Äijä, Ulf Strucke

Fornlämningskategori
grav, boplats?

Datering, period
yngre bronsålder

Fynd
keramik

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför fastställande av ny detaljplan. Utredningsområdet var ca 2 km stort. I direkt anslutning till utredningsområdet ligger Gårdskäls bytomt. Denna kan spåras tillbaka till 1400-talet. Kartanalysen visar att bytomten haft en likartad utbredning genom tiden, den berörs inte av den planerade bebyggelsen.

Vid fältinventeringen påträffades en stensättningsliknande lämning på ett impediment. Vid den därpå följande utredningsgrävningen framkom en skadad stensättning. Denna var mellan 5 och 10 m i diameter. I fyllningen framkom en mynningsbit av ett kärl av förhistorisk typ. Sydost om stensättningen kan det finnas ytterligare lämningar.

Stick med jordsond väster om impedimentet avslöjade påförda lager.

Fosfatkarteringen påvisade flera ytor med förhöjda värden, framför allt i den södra delen (intill impedimentet) och i västra delen av utredningsområdet. I det sistnämnda fallet stärks indikationerna på förhistorisk boplats av det gynsamma topografiska läget.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 345:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 346:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
705

År
1991

Namn/plats
kvarteret Diligensen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
grav, mittblocksgrav, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder

Fynd
keramik

Beskrivning
Med anledning av planerad husbebyggelse genomfördes en förundersökning inom kv Diligensen i Eskilstuna. Vid den föregående utredning påträffades en mittblocksgrav, raä 345, samt boplatsindikationer i form av förhöjda fosfatvärden dels i planområdets västligaste dels kring mittblocksgraven.

Vid förundersökningen upptogs totalt 11 schakt med en sammanlagd längd av 300 m. Schaktens bredd varierade mellan 2,4 och 7 m, och djupet mellan 0,2 och 1,1 m. Vid graven upptogs ett 6 x 2,25 m stort schakt. Mittblocksgraven, som före undersökning syntes som en 10 x 5 m vid och 0,5 m hög förhöjning, visade sig vara uppbyggd av en stenpackning av 0,2-0,4 m stora stenar. En keramikskärva påträffades i fyllningen. Omfattande skadegörelse i sen tid gjorde det svårt att bedömma anläggningens ursprungliga storlek och form. Mindre provytor upptogs intill större block på impedimentet, varvid en gles stenpackningar framkom i ett fall. Det kan alltså konstateras att raä 345 utgörs av minst en, troligen två mittblocksgravar.

Öster och väster om raä 345 har i sen tid ett upp till metertjockt lager av fyllnadsmassor påförts. I detta påträffades en röd glasflusspärla tillsammans med sentida avfall. Vidare framkom odistinkta anläggningar under resterna av en nedbrunnen ekonomibyggnad. Byggnaden finns markerad på en karta från 1820-tal. En 14C datering från en av anläggningarna gav dock 2170 +/-100 BP okal (Ua-5196). En samlad bedömning av området kunde ej göras.

I åkern norr och nordväst om raä 345 drogs provschakt i ytor med förhöjda fosfatvärden. I planområdets västligaste del påträffades ett flertal anläggningar av boplatskaraktär i schakten.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 345:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
706

År
1991

Namn/plats
kvarteret Diligensen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
boplats, kulturlager

Datering, period
förromersk järnålder

Fynd
keramik, bränd lera, järnföremål

Beskrivning
Förundersökning med anledning av husbyggnation på boplatsen raä 346 i Eskilstuna. Vid undersökningen grävdes 13 schakt med en sammanlagd längd av 320 m. Schaktens bredd varierade mellan 1,8 och 5,5 m och deras djup mellan 0,2 och 0,7 m. I åtta av schakten påträffades anläggningar av boplatskaraktär, bl a stolphål och härdar.

I östra delen av undersökningsområdet framkom ett flertal stolphål vilka grupperade sig i två rader i nordväst-sydostlig riktning. Detta tolkades som resterna efter ett minst 16 m långt hus. I östra och södra delen av undersökningsområdet framkom ett ca 0,1 m tjockt kulturlager. I detta påträffades keramik, bränd lera samt ett järnföremål.

Vid undersökningen snittades fem anläggningar - en härd, en grop och tre stolphål. Härden har daterats till 1900 +/- 80 BP okal (Ua-5195).

Boplatsens central del är ca 4500 m2 stor, den omges av ett ca 1600 m2 stort område med kulturpåverkade lager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 346:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
707

År
1991

Namn/plats
kvarteret Diligensen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder

Fynd
keramik

Beskrivning
Med anledning av planerad bebyggelse, undersöktes och borttogs boplatsen raä 346, kv Diligensen. Boplatsen var belägen i en svag sydostsluttning sydväst om Skiftinge Centrum. Området har brukats som åkermark fram till sen tid. I samband med byggandet av omgivande bostadområden har fornlämningen tillfogats omfattande skador. Det undersökta området var ca 5000 m2. Till detta kom en översiktlig undersökning av 4000 m2 söder om boplatsen.

Vid undersökningen påträffades ett långhus, spår av ett mindre stolphus, härdar, ett flertal mörkfärgningar samt spår av odlingsytor från 1700-tal. I anslutning till boplatsen framkom även två brunnar. Härdområdet och den större brunnen har daterats till 300 AD.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
346:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
711

År
1991

Namn/plats
kvarteret Diligensen, Skiftinge

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
gravar, gravgrupp, mittblocksgrav

Datering, period
yngre bronsålder

Fynd
keramik, bryne/glättningssten, brända ben

Beskrivning
Med anledning av planerad bebyggelse undersöktes och borttogs tre mittblocksgravar inom kvarteret Diligensen. Anläggningarna påträffades vid utredning av planområdet. Gravarna var belägna på ett impediment intill åkermark.

De tre stensättningarna var arrangerade på rad med den största i mitten och de två mindre omedelbart SO och NV om denna. Vid undersökningen framkom keramik i två av anläggningarna. I den tredje, som var mycket skadad, påträffades en glättsten. I den största anläggningen påträffades även ett fåtal brända ben.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 345:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
721

År
1991

Namn/plats
Gripsholm

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Stefan Bergh, Bitte Franzén, Louise Evanni

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, stensättning, hög, mittblocksgrav, skärvstenshög, stenmur, stensträng, milstolpe, husgrund, bebyggelselämning, bytomt, hålväg

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd
malsten, bränd flinta, rödgodskeramik, bänd lera, kritpipor, stengods

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför anläggandet av en golfbana vid Gripsholm. Planområdet är ca 1,5 km2 och utgörs till största delen av ett åkerlandskap med större åkerimpediment. Området är beläget ca 500-700 m nordväst om Gripsholms slott.

Enligt länsstyrelsens beslut finns fem undantagna natur/kulturområden (nq-områden) inom planområdet. Fornlämningarna inom området är med undantag av en äldre vägsträckning belägna på impediment. Främst rör det sig om ensamliggande gravar eller gravfält, men också en medeltida bytomt, Finnsta, med äldsta belägg från 1380. Bytomten ligger inom ett av nq-områdena.

Fosfatkarteringen påvisade flera områden i åkern med förhöjda fosfatvärden. Även på flera åkerimpediment var värdena starkt förhöjda. De senare ytorna ingår till största delen i de undantagna områdena. Vid specialinventeringen påträffades flera icke kända fornlämningar och flera kända fornlämningar konstaterades ha en större utsträckning än vad tidigare markerats. Bland inventeringsfynden finns

en malsten, bränd flinta, rödgods.

Avslutningsvis grävdes 70 provschakt där boplatser kunde tänkas påträffas med hänsyn till läge, fosfatvärden samt intilliggande fornlämningsmiljö. Vid provschakten påträffades ett område med boplatslämningar (stolphål, härd) söder om ett impediment i områdets central del samt yngre lämningar troligen bottnar av liggmilor i områdets norra del. Fynden från provschaktningen omfattar bränd lera, kritpipor, yngre rödgods och stengods.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 17:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 18:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 20:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 21:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 22:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 23:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 24:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 29:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 43:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 44:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 71:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
722

År
1991

Namn/plats
Gripsholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
gravfält, grav, hög, skärvstenshög, röse, boplats, odlingsrösen, stensträng

Datering, period
bronsålder, järnålder, nyare tid

Fynd
krukskärvor, brända ben, bränd lera, järntenar, hästskosöm

Beskrivning
Inför anläggandet av golfbana förundersöktes gravfält raä 43, fornlämningskomplexen raä 18 och 89 samt en vid utredning 1991 nyupptäckt boplats, raä 86.

Strax söder om fornlämningskomplexet raä 18, som består av gravfält gravar, skärvstenshögar?, terrasseringar, röjda ytor, odlingsrösen samt stensträng, framkom ytterligare boplatslämningar, såsom stolphål och härdar. Inga fynd påträffades. I norra delen av området påträffades ett skärvstensröse. Fornlämningsområdet fortsätter förmodlingen mot norr men då det ej låg inom det planerade golfbaneområdet, undersöktes det ej.

Undersökningen invid gravfältet raä 43 påvisade inga nya gravar i den sträckning som skulle beröras av golfbaneförslaget. Däremot framkom norr om gravfältet, boplatslämningar i form av stolphål, pinnhål härdar samt en skärvstenshög. Lämningarna indikerar resterna av minst ett bostadshus samt en rest av en hägnad där den naturliga storblockiga moränen troligtvis tjänat som del till en stensträng. I skärvstenshögen

påträffades bränd lera samt ett bränt ben.

Raä 86 var belägen strax söder om gravfältet raä 17. Vid utredningen hade boplatslämningar i form av stolphål samt härdar påträffats. Dessa lämningar visade sig vid förundersökningen bli flera till antalet och kunde avgränsas i syd, öst och väst. Fornlämningsområdet som var 500 m2 stort, fortsätter troligtvis norrut längs en svag sluttning som ej undersöktes, eftersom den ej skulle beröras av den planerade golfbanan. Förutom bränd lera påträffades ett bränt ben samt recenta? järnföremål i form av hästskosöm samt tenar.

Raä 89 består dels av ett gravfält, dels av ett 30x35 m stort område med terrasskant, röjda ytor och stensamlingar. Söder därom, inom det planerade exploateringsområdet påträffades ett boplatsområde med stolphål, kolfläckar och en härd. Området tycks fortsätta åt norr, mot skogsbrynet som ej skulle exploateras och ej heller undersökas. En 10 m lång stensträng påträffades väster om ett kulturpåverkat område med spridd bränd lera. Här framkom även krukskärvor från två kärl samt ett bränt ben.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Kärnbo 18:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 43:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 86:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 89:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
729

År
1991

Namn/plats
Malmakvarn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Stefan Bergh

Fornlämningskategori
gravgrupp, stensättning, röjningsrösen, fyndplats

Datering, period
äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad bostadsbebyggelse utfördes en arkeologisk utredning vid Malmakvarn. Utredningsområdet ligger c. 400 öster om den tidigare kända stenåldersboplatsen på Malmahed, Malmköping. Fynd av stenyxor (raä 63) hade tidigare gjorts i områdets västra del, dock i ett område beläget c. 30 möh. En stensättning var registrerad inom området.

Under fältinventeringen påträffades ytterligare fem sten-sättningar fördelade på tre lokaler (raä 65, 66, 68) samt ett område med röjningsrösen (raä 67). Några indikationer på aktiviteter från stenålder kunde dock ej registreras trots att flera schakt undersöktes på lämpliga lägen inom områdets södra del.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 63:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 64:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 65:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 66:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 67:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 68:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
734

År
1991

Namn/plats
Djurgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Beronius Jörpeland

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik

Beskrivning
Den arkeologiska förundersökningen föranleddes av att elkablar skulle läggas ned i Djurgårdsgatan, Mariefred. Schaktet drogs från en transformatorstation öster om Slottsträdgårdsgatan till Långgatan i väster. Schaktet var ca 240 m långt och ca 0,8 m brett. Schaktdjup varierade mellan 0,4 - 0,6 m.

Utanför fastighet Djurgårdsgatan 10 påträffades en tegelläggning/tegelgolv, samt under denna, ett 0,4 m tjockt humusblandat lerlager. Tegelläggningen låg på nivå +6.10 m ö h, ca 0,6 m under nuvarande gatunivå. Anläggningens sydöstra hörn låg i schaktet, dess fortsättning sträckte sig norrut, eventuellt in under fastighet nr 10.

I övrigt kunde berg dokumenteras i Kungshustorget, samt väster härom; den sterila leran i ett begränsat parti. Här påträffades även ett humusblandat gruslager samt en äldre stenbeläggning till gatan ca 0,2 m under nuvarande gatunivå.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
735

År
1991

Namn/plats
kvarteret Snickaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Christina Peterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
keramik (BII:4), kritpipsskaft

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledd av schaktningar för VA-ledningar. Sammanlagt grävdes 30 löpmeter schakt inom undersökningsområdet. På två platser grävdes schaktet till orörd nivå/ dels i schaktets södra del och dels på den plats där en brunn skulle anläggas. I övrigt grävdes schaktet ca l m djupt och 0/7-1 m brett.

Över hela undersökningsområdet fanns ett 0,8-0,9 m tjockt påfört lager av grus/småsten och tegel. Under detta, ca 2,4 m.ö.h. påträffades ett 0,4 m tjockt kulturlager. Kulturlagret bestod av lerhaltig humus, var tvåskiktat och skiljdes åt av en trähorisont. Även ovanpå och under kulturlagret påträffades trärester.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
736

År
1991

Namn/plats
kvarteret Pedagogen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), kritpipsfragment, järnföremål mm

Beskrivning
Med anledning av planerad nybyggnation utfördes en förundersökning för att konstatera förekomst och karaktär av äldre kulturlager. Vid förundersökningen kunde kulturlager konstateras möjligen från 1500-tal och fram till 1700-tal. En stenplintkonstruktion, sannolikt daterad till 1600-tal kunde konstatera i förundersökningsområdets sydöstra delar. I norra delen påträffades en smal, 0,1 meter djup ränna i bottenlagrens infiltrationsskikt Av den totala exploateringsytan undersöktes ca 18 m2 (80%) ned till orörd nivå/infiltrations skikt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
696

År
1991

Namn/plats
Mogetorp, Kerstinboda

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Stefan Bergh

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, neolitikum

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad dikesgrävning NO om stenåldersboplatsen Mogetorp, raä 1 i Katrineholms stad, genomfördes en arkeologisk förundersökning för att klarlägga huruvida fornlämningen hade en utsträckning över detta område.

Området som ligger mellan 46 - 45 m ö h utgör en svag N sluttning. Vid undersökning visade det sig att området utgjordes av glacial-lera med enstaka inslag av moig sand på de högre partierna. Inga indikationer på förhistorisk aktivitet kunde registreras inom området. Tolkningen av boplatsens utbredning i denna riktning är att lokalen är avgränsad till den sandiga åsen och ej sträcker sig ut över de leriga partierna not N.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Katrineholm 1:1	Södermanland	Södermanland	Katrineholm

AIS Nr
689

År
1991

Namn/plats
Österby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Tomas Ekman

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder

Fynd
malstenar, löpare, brynen, keramik, brända och obrända ben, lerklining och bränd lera

Beskrivning
Med anledning av Vägverkets planerade nya sträckning av E3 mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en arkeologisk undersökning av en boplats, raä 80 i Härad socken. Boplatsen var tidigare registrerad som fyndplats, men vid en arkeologisk utredning som utfördes under 1991 framkom tydliga boplatsindikationer i form av stolphål och härdar.

Efter förundersökning kunde ett ca 1200 kvm stort område avgränsas. Området var beläget i nuvarande åkermark på en svag sydöstsluttning ned mot Eksågsån. Undersökningsområdet begränsades i norr av nuvarande E3 och boplatsens vidare utsträckning i norr är okänd.

Vid undersökningen framkom sammanlagt 301 anläggningar, varav merparten utgjordes av stolphål. Lämningar av minst fyra hus kunde konstateras. Det tydligaste var ett ca 10 x 50 m långt hus med 15 stolpar och en välbevarad vägglinje. I huset fanns två ugnsliknande konstruktioner. De andra husen var av mindre dimensioner och svårare att urskilja. Husen låg väl samlade kring en anläggningsfri yta och ett samtida utnyttjande är fullt möjligt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 80:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
855

År
1991

Namn/plats
Husby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Louise Evanni

Fornlämningskategori
grav, boplats, bebyggelselämningar

Datering, period
yngre järnålder

Fynd
brända ben, eldslagningsstål

Beskrivning
Med anledning av planerat uppförande av en enplansvilla har ett område vid Ytterselö-Husby blivit föremål för en förundersökning. I närheten finns gravfält och gravar av äldre respektive yngre järnålderskaraktär (raä 76, 77, 153 och 154).

Förundersökningen omfattade totalt 140 m2. I områdets NV del framkom två stolphål (förmodligen recenta), två härdar samt en härdbotten. I den SÖ delen, i en östsluttning, påträffades en skärvstenskoncentration med sot och kol, ca 2x1 m stor och 0,5 m djup. Denna visade sig innehålla en brandgrav med brända ben av människa samt ett eldslagningsstål. Graven var till synes helt omarkerad ovan mark. Några ytterligare lämningar av antikvariskt intresse påträffades inte inom undersökningsytan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ytterselö 192:1	Södermanland	Södermanland	Ytterselö

AIS Nr
846

År
1991

Namn/plats
Nävekvarn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
slaggvarp, uppgift om hällristning (borttagen), fyndplats

Datering, period
nyare tid

Fynd
slagg

Beskrivning
Särskild utredning föranledd av planerad byggnation för bostäder och handel vid Nävekvarn. Utredningsområdet är beläget i den östra kanten av Nävekvarns samhälle nära Bråviken och avgränsas i söder och väster av vägar. Nävekvarn är ett brukssamhälle med verkstäder och gjuteri. I den västra kanten finns ett flertal äldre fastigheter, bland annat ett bruksmuseum. Det har funnits en äldre masugn i samhället vilket omvittnas av stora mängder av slagg. Större delen av utredningsområdets 0,2 km2 utgörs av åkermark, i den södra delen vidtar ett mindre bergområde. Nivån är mellan 20 och 25 m.ö.h.

Inom utredningsytan finns ett registrerat lösfynd i åkermark av två järnyxor med skafthål (raä 324). Yxorna anses vara medeltida. I områdets södra del finns uppstickande berghällar som skärs av en väg Nävekvarn-Skeppsvik. Denna vägsträckning anlades omkring år 1975. Anmälningar finns om hällristningar som sprängts bort i och med vägbygget inom detta område.
Syftet med utredningen var att ta reda på om det fanns några hällristningar kvar eller intilligande boplatslämningar.

I åkern grävdes totalt fem schakt (6 x 3 m stora). Både i ytan och i ploggången fanns rikligt med slagg över hela åkern. I ett schakt i den nordöstra delen förekom även kol, sot blandat med tegel och recenta järnföremål. Inga spår av förhistorisk aktivitet kunde iakttas.

I övrigt besiktigades de berghällar som fanns kvar på bägge sidor om den vägsträckning där sprängning tidigare utförts. Endast några mindre berghällar kunde anses vara bra som hällristningsytor, och på dessa påträffades inga spår efter ristningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 314:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 315:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 322:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 324:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
845

År
1991

Namn/plats
Skarastugan

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Christina Lindgren

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
neolitikum

Fynd
flintskrapa, slagen kvarts, keramik, malsten

Beskrivning
I samband med planerad exploatering av ett område ca 200 m söder om en tidigare känd stenålders-boplats, Lilla Skara, fornl 105, utfördes en arkeologisk utredning. Utredningen omfattade specialinventering och sökschaktsgrävning. Vid sökschaktsgrävningen påträffades en flintskrapa, slagen kvarts samt keramik, bl a av poröst god med gropdekor. Fynden indikerar en tidigare ej känd stenåldersboplats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 364:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
851

År
1991

Namn/plats
Västerljungs-Dalby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Katarina Appelgren

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
järnålder

Fynd
bränd lera

Beskrivning
Med anledning av anläggande av gång/cykelväg och telekabel invid och inom fornlämning 253, utfördes en arkeologisk förundersökning. Den totala schaktlängden för teleschaktet var ca 320 m och för gång/cykelvägen ca 350 m. På en sträcka av ca 80 m sammanföll de båda schakten. Cirka 90 m av vägens sträckning hade dock redan grävts i november 1990 inom det registrerade fornlämningsområdet.

Totalt påträffades 20 anläggningar, varav fem var härdar och härdrester, fem stolphål, en ned-grävning och ett område med bränd lera och kol. Ur fyra av härdarna togs kolprover för C14-datering. Tre av härdarna har därmed daterats till tiden 100 f Kr - 400 e Kr medan en härd är yngre med en datering till 610 - 790 e Kr, d v s äldre järnålder resp vendeltid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Västerljung 253:1	Södermanland	Södermanland	Västerljung

AIS Nr
584

År
1991, 1992

Namn/plats
Barva sn, Kjula sn, Eskilstuna sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför vägbygge i Södermanland. Inom utredningsområdet finns 60 tidigare registrerade lämningar. Vid fältinventering påträffades ytterligare 30 fornlämningar samt ett 20-tal bebyggelselämningar efter torp och kvarnar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Barva
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Kjula
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
583

År
1991, 1992

Namn/plats
väg E3 Arphus - Eskilstuna

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
gravar, gravgrupper, skärvstenshögar, hålvägar, kolningsgropar, boplatslägen

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad nydragning av väg E3, sträckan Arphus-Eskilstuna genomfördes den första etappen av arkeologisk utredning. Den första etappen bestod av kart- och arkivstudier, framställande av historiska kartöverlägg samt specialinventering. Sträckan var ca 16 km lång med en varierande bredd på mellan 40 m och 1 km. Den sammanlagda ytan var ca 7 km2.

Inom området var tidigare känt ett 60-tal fornlämningar. Utredningens första etapp resulterade i att ett 30-tal nya fornlämningar, samt närmare 20 bebyggelselämningar efter torp och kvarnar lokaliserades. De nyupptäckta fornlämningarna består huvudsakligen av gravar och gravgrupper, men även skärvstenshögar, hålvägar, kolningsgropar och möjliga boplatslägen mm konstaterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 75:2	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 113:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 114:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 115:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 116:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 117:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 118:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 119:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 120:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 121:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 122:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 123:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 124:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 125:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 126:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 126:2	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 127:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 128:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 129:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 130:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 131:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 132:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 133:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 134:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 135:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 136:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Eskilstuna 601:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 602:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Kjula 112:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 113:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 114:1	Södermanland	Södermanland	Kjula

Kjula 115:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 116:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 117:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 118:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 119:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 120:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 121:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 122:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 123:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 124:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 125:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 126:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 127:1	Södermanland	Södermanland	Kjula

AIS Nr
675

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla, Rödbobacken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Louise Evanni

Fornlämningskategori
gravar, röse, stensättningar, skärvstenshög, boplats, skålgropsförekomst, kulturlager

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder, yngre järnålder

Fynd
bränd och sintrad lera, lerklining, keramik, brända ben, slagen flinta

Beskrivning
Med anledning av ombyggnaden av E20 mellan Eskilstuna och Strängnäs utfördes en arkeologisk förundersökning av ett grav- och boplatsområde, beläget intill och söder om europavägens nuvarande sträckning. Syftet med förundersökningen var att fastställa art och omfattning av fornlämningarna 72 och 82. Undersökningsområdet benäms Rödbobacken och utgörs av avsatser och sydsluttningar i ställvis blockrika morän- och lermarker, samt i södra delen av åkermark som tidigare sträckt sig längre norrut. Fornlämning 82, en skärvstenshög, är belägen på en avsats i lermark, sydöst om röset.

Inom undersökningsområdet, vilket omfattar ca 25000 m2 upptogs provschakt med en sammanlagd yta av ca 3.000 m2. Totalt framkom ca 230 anläggningar. Dessa utgörs av åtta stensättningar, varav fem osäkra, 96 stolphål, inklusive ett långhus, åtta härdar samt 116 mörkfärgningar. Ett kulturlager, intill 0,15 m tjockt, påträffades ställvis inom exploateringsområdet, främst i dess nordvästra respektive sydöstra delar. Dessutom påträffades en tidigare ej registrerad skålgropsförekomst, bestående av sju skålgropar, belägen på ovansidan

av ett stenblock.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 72:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
674

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt?

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder

Fynd
en pärla, keramik, slagg och bränd lera

Beskrivning
Med anledning av Vägverkets planerade nya sträckning av E 20 mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en arkeologisk förundersökning av en boplats. Vid den arkeologiska utredningen som utfördes i området under 1991 framkom en härd, dessutom syntes i åkerytan ett flertal sotiga partier samt områden med bränd lera och skärvig sten.

Området var beläget i åkermark på en svag sydsluttning. Undersökningsområdet begränsades i norr av nuvarande E 20. Det visade sig att det undersökta området utgör den västra delen av ett större boplatsområde som sträcker sig bort mot Kumla gård i öster. Här fanns tidigare en skärvstenshög registrerad, även denna del av fornlämningen förundersöktes.

Efter förundersökningen kunde ett ca 13000 m stort område med ett i stort sett sammanhängande kulturlager avgränsas, genom provschakt med en sammanlagd yta av ca 1300 m. I schakten framkom ca 100 anläggningar: härdar stolphål samt mörkfärgningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
673

År
1992

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
hög, plats för härd

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av utbyggnad av E20 mellan Arphus octt Härad genomfördes en arkeologisk förundersökning av raä 18, registrerad som en hög samt två förhöjningar vilka sannolikt är gravar. Undersökningen utfördes i avgränsande syfte. Inom det av exploateringen berörda området påträffades inga ytterligare gravar. I ett avplanat område mot en åkerkant söder om fornlämningen påträffades en härd med möjligt förhistoriskt ursprung.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 18:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
672

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravar, stensättning, blockgrav, flatmarksgrav, gravhägnad

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
brända ben, keramik, hartstätning, kamfragment, agraffknapp, hänge av brons, glaspärla och en malsten (underliggare)

Beskrivning
Med anledning av ombyggnaden av E20 mellan Strängnäs och Eskilstuna undersöktes fornlämning 72 i Härads socken. Raä 72 var registrerad som ett runt röse, men eftersom anläggningen varken hade en välvd profil eller en jordfri fyllning är termen stensättning att föredra. Fornlämningen var belägen på ett moränklätt delkrön i en sydsluttning av en större skogsbeväxt bergshöjd. Efter avtorvning med maskin av delkrönet och anslutande avsatser och sluttningar visade sig fornlämningen vara del av ett gravfält.

Gravfältet omfattade en yta av ca 1200 m² och slutundersöktes parallellt med raä 82, ett boplatskomplex från brons- och järnåldern som kringgärdade och underlagrade raä 72. Gravfältet anslöt i norr till den befintliga europavägen och var i denna del stört av påförda massor och röjningssten från tidigare vägbyggen. Det kan inte uteslutas att gravar har schaktats bort i samband med tidigare vägbyggen.

Förutom den tidigare registrerade, kraftiga stensättningen bestod gravfältet av sju flacka stensättningar, däribland en mittblocksgrav och

en stensättning med förhöjd mittpackning, samt en blockgrav och en stensättning som var så skadad att gravformen ej kunde bestämmas. Dessutom påträffades tre flatmarksgravar. Gravskicket utgjordes av olika typer av brandbegravningar. I gravfältets nordöstra del framkom en stensträng som kan tolkas som en gravhägnad.

Stensättningarna vilade på ett kulturlager, intill 0,2 m tjockt, som innehöll rikligt med bränd lera och lerklining samt mindre mängder keramik, bränd flinta och brända ben. Under kulturlagret framkom stolphål och härdar tillhörande ett långhus.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 72:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
671

År
1992

Namn/plats
Lilla Gredby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Nils-Gustaf Nydolf

Fornlämningskategori
bytomt, gårdstomt, bebyggelselämning, husgrund, spisröse, tjärdal

Datering, period
senare tid

Fynd

Beskrivning
Förundersökning på grund av nybyggnad av ny sträckning av väg E3/E20 vid bytomt, raä 89, och husgrund, raä 98, vid Lilla Gredby i Härad socken. Vid förundersökningen avbanades ett flertal provschakt med grävmaskin, varvid framkom stengrunder till fem hus, samt flera spisrösen och två vattenbrunnar tillhörande en gård. Fynd påträffade i samband med husen kan ej föras längre tillbaka än 1700-talet. Inga kulturlager påträffades. I utkanten av gårdsläget påträffades en större kol- och stenfylld grop, som preliminärt tolkats som tjärdal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 98:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
670

År
1992

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, gravar, röse, stensättning

Datering, period
yngre järnålder

Fynd
brända ben, pärlor, keramik

Beskrivning
Med anledning av planerad utbyggnad av E 20 utfördes en förundersökning av raä 19:1 samt 19:2-3 i Härad socken. På gravfält raä 19:1 finns enligt fornlämningsregistret två rösen samt fyra stensättningar. Norr om gravfältet inom den planerade vägsträckningen upptäcktes vid en arkeologisk utredning inför vägutbyggnaden ytterligare en osäker stensättning varför det fanns anledning att antaga att gravfältet kunde ha en vidare utbredning i denna riktning. Vid förundersökningen kunde dock konstateras att det berörda området samt den osäkra stensättningen endast utgjordes av naturliga moränformation.

Raä 19:2-3 utgöres enligt fornlämningsregistret av en stensättning respektive att gravfält omfattande 7-10 stensättningar. De båda fornlämningarna har sannolikt ursprungligen utgjort en enhet, numera åtskilda av en körväg mot en åkeryta. Den av exploatering berörda delen av fornlämningen ligger i sin helhet inom raä 19:3, västra delen, på ett impediment med odlad mark åt norr och söder.

Inom det av förundersökningen berörda området påträffades sex välavgränsade stensättningar, i huvudsak rundade till formen varav några med konstruktionsdetaljer såsom kantkedjor och gravklot. Därutöver påträffades vid rensning inom ett stenbundet område, bra ben samt en glaspärla, varför det finns anledning att antaga att ytterligare gravar kan finnas inom området.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 19:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:2	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:3	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
792

År
1992

Namn/plats
Forssjökvarn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Utredningen föranleddes av planerad bostadsbebyggelse och omfattade kart- och arkivstudier, specialinventering och utredningsgrävning. Vid specialinventeringen identifierades tre mindre områden, två inom och ett utanför utredningsområdet, vilka bedömdes som möjliga lägen för stenåldersboplatser. Inom de två förstnämnda upptogs provschakt vid utredningsgrävningen. Ingenting av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fronlämning	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
740

År
1992

Namn/plats
kvarteret Borgaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Beronius Jörpeland

Fornlämningskategori
stadslager, husgrund

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, obrända ben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledde av nyuppförande av en mindre byggnad nordvästra hörnet av kvarteret Borgaren. Hela den yta som skulle tas i anspråk för nybyggnationen avbanandes.

Vid undersökningen framkom en väl lagd stengrund av större stenar i södra schaktkanten. Grunden tillhörde sannolikt ett hus som låg söder om schaktet. Även längs schaktets norra kant påträffades större syllstenar efter en byggnad som legat längs med Kärnbogatan. Ett kulturlager bestående av lera med humusinblandning, kol, tegelflis, enstaka skärvor yngre rödgods samt obrända ben påträffades också. Lagret var mellan 0,2-0,3 m tjockt och låg under ett matjordslager som var ca 0,25 m tjockt. Botten i schaktet utgjordes av lera som låg på en nivå ca +4.10 m.ö.h. I övrigt framkom två stora nedgrävningar fyllda med sprängsten. Både husgrunderna och kulturlagret dokumenterades och togs bort vid undersökningstillfället.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
640

År
1992

Namn/plats
Mesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Cecilia Åqvist, Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Fem provschakt grävdes inom en ca 15 000 kvm stor yta där starkt förhöjda fosfatvärden uppmätts. I samtliga schakt påträffades recent material, såsom kapsyler, konservburkar m m. Inget av schakten innehöll något av antikvariskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
779

År
1992

Namn/plats
kvarteret Skutskepparen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans, kakel, porslin, kritpipsfragment, tegel, bränd och obränd flinta, glas, spik, djurben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning med anledning av att en VA-ledning skulle grävas ned i kvarteret Skutskepparen. Sammanlagt upptogs sju schakt med maskin, vilka i huvudsak anslöt till äldre schakt i området. I ett av schakten påträffades delvis orörda kulturlager som handgrävdes. I de övriga sex schakten kunde kulturlagren enbart spåras i sektionsväggarna.

Fyra av schakten grävdes till steril nivå. Det sterila materialet består av lera utom mot nordöst där leran hade inslag av mycket finkornig sand. Den ursprungliga topografin inom området förefaller vara ganska jämn. Ovanpå den sterila leran hade avsatts ett ca 0,1-0,4 meter tjockt humusblandat kulturlager, vilket i delar av området var skiktat i två nivåer.

I den yta som handgrävdes påträffades utöver ovannämnda lagren, dessutom anläggningar i form av hägnad samt stolphål. Leran saknade daterande fynd, men antas höra till en senmedeltida bebyggelse. Ovanpå dessa kulturlager påträffades stenläggningar och rester av byggnader. Den äldsta stenläggningens orientering avviker från det gatunät vilket i

huvudsak lades ut över staden efter 1665 års brand, och är således äldre än detta. Denna stenläggning täcktes av ett brandlager som har antagits härröra från den ovan nämnda stadsbranden. Över detta brandlager påträffades ytterligare en stenläggning samt rester efter byggnader som kan dateras till 1800/1900-tal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
637

År
1992

Namn/plats
kvarteret Forsen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin, Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, kulturlager, boplats

Datering, period
folkvandringstid, tidig medeltid, nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), äldre svartgodskeramik (A:IV), kritpipefragment, tegel, kakel, fajans, stengods, porslin, fönsterglas, glas, järn- och metallföremål, mynt, glaspärlor, horn- och benföremål

Beskrivning
Undersökningen föranledd uppförandet av en ny järnvägsbro över Eskilstunaån och av att järnvägen väster om ån skall ändras från enkel- till dubbelspår. Arbetena utgör en del av den så kallade Svealandsbanan.

Det undersökta området ligger på västra sidan om Eskilstunaån på en tomt som åtminstone sedan slutet av 1500-talet har inrymt en prästgård (Bennett R, Edenheim R, 1976, Sveriges kyrkor, s 10-11). Vidare ligger området söder om Fors kyrka, vilken antas vara uppförd under tidig medeltid. Inom här berörda kvarter har det förutom förundersökningen i augusti 1992 ej tidigare utförts några arkeologiska undersökningar.

Inom det berörda undersökningsområdet avschaktades en ca 720 m2 stor yta. Därefter undersöktes en ca 200 m2 stor yta ned till steril nivå. Återstående yta kommer att slutundersökas mars/april 1993. Över hela den avschaktade ytan framkom bebyggelselämningar från 1600/1700-tal, huvudsakligen bestående av byggnader. Inom den ytan som undersöktes ned till steril nivå framkom även äldre bebyggelselämningar, från 1500?/1600-tal samt från 700?-1000/1100-

tal. Från 1500?/1600-tal framkom huvudsakligen rester av byggnader. Från den äldsta perioden framkom bebyggelserester i form av stolphål, härdar samt kokgropar. I anslutning till bebyggelselämningarna framkom avsatta och påförda kulturlager med en tjocklek på ca 0,5-1,3 m.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 556:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
631

År
1992

Namn/plats
Karsätter

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Roger Edenmo

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
senneolitikum

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning av en stenåldersboplats utfördes i samband med nedläggning av optokabel. Boplatsen är belägen på en förhöjning i åkermark med ett mindre impediment, ca 25 m ö h. På platsen har tidigare gjorts fynd av skafthålsyxor, en flintmejsel och en tyngd av bergart. Kabeldragningen berörde den norra kanten av förhöjningen. Vid undersökningen drogs ett 140 m långt och 1 m brett schakt i öst--västlig riktning. Ungefär mitt för impedimentet påträffades botten av ett stolphål.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Flen 49:1	Södermanland	Södermanland	Flen

AIS Nr
700

År
1992

Namn/plats
Lilla Källa, Lida, Nytorp

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologiska utredningen inför utbyggnaden av väg E4, delsträckan Korsbäcken - Gammelsta. Utredningen avslutades med att sex hypotetiska boplatslägen utredningsgrävdes. Inga fynd eller iakttagelser av kulturlager eller anläggningar gjordes.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
778

År
1992

Namn/plats
kvarteret Gripen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning med anledning av planerad nybyggnation inom fastigheten Gripen 22. Vid undersökningen påträffades äldre kulturlager endast under den befintliga byggnaden, bitvis med en mäktighet av upp till 1,3 meter. Två konstruktionsskikt dokumenterades i byggnadens norra delar; en grusbeläggning innehållande kullersten och där under ett grundmursparti bestående av upp till 0,4 meter stora stenar. Murens sträckning kan möjligen sammanfalla med ett äldre nord-syd/öst-västligt orienterat gatunät. Under golvet i byggnadens södra delar påträffades även en kullerstensbeläggning som nivåmässigt sammanfaller med grundmuren i byggnadens norra del. Utanför byggnaden påträffades i huvudsak ytligt beläget berg. Inga fynd tillvaratogs men de fynd som påträffades antyder att anläggningarna är äldre än sent 1700-tal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
777

År
1992

Namn/plats
kvarteret Sörmlandsbanken

Typ av undersökning
antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid, senmedeltid, nyare tid

Fynd
keramik, järnföremål, verktyg, ben, läderföremål, etc

Beskrivning
I samband med pågående dräneringsarbeten inom fastigheten Sörmlandsbanken 10 utfördes en antikvarisk kontroll med erforderlig dokumentation. Huvudsyftet var att ingrepp i äldre kulturlager så långt som möjligt skulle undvikas.

Vid kontrollen dokumenterades i första hand de ytligaste belägna kulturlagren innehållande bebyggelselämningar från 1600-talets första hälft. I samband med en begränsad djupgrävning för dräneringsbrunn eller liknande dokumenterades alla kulturlager inom detta område ned till orörda jordlager. Här påträffades bebyggelselämningar från högmedeltid och fram till 1600-talets första hälft.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
776

År
1992

Namn/plats
kvarteret Gripen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson, Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager, bebyggelselämningar

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fragment av kritpipor, fönsterglas, mynt m m

Beskrivning
Slutundersökning föranledd av husbyggnation i Kvarteret Gripen. I södra hälften av kvarteret påträffades rester av bebyggelse i tre skikt. Till områdets äldsta skede hör ett kvadratiskt hus, indraget i sydvästra delen av kvarteret, orienterat mot Nyköpings rätvinkliga gatusystem som tillkom efter 1665 års brand. Från skede 2, tiden efter regleringen, påträffades rester efter ett trägolv och en trälagd gårdsplan. I områdets norra del uppfördes under samma tid en 1,3 meter bred stenmur vilken sannolikt utgjort tomtgräns mot norr. I det tredje skedet byggdes ett hus med källare, några mindre trähus samt en trä och stenlagd gårdsplan. Ett brandlager överlagrade bebyggelsen och fyndmaterialet tyder på att bebyggelsen ödelagts i samband med 1719 års stora stadsbrand.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
775

År
1992

Namn/plats
kvarteret Gripen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager, bebyggelselämning

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, kritpipsfragment mm

Beskrivning
Med anledning av pågående nybyggnation inom kvarteret Gripen utfördes en arkeologisk undersökning av de delar som återstod av tomterna fd 24 och 25. Tidigare undersökningar i området hade inte berört dessa delar.

Vid undersökningen kunde kulturlager från 1600-talets mitt och senare dokumenteras från de mellersta södra delarna av tomt 25 och ut mot Brunnsgatan i väster. Vidare dokumenterades delar av en byggnad med tunnvalv från 1700-tal, beläget på fd tomt 24, mellan grunden till ett nyligen rivet hus från 1930-tal och Brunnsgatan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
774

År
1992

Namn/plats
Västra Trädgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, kullerstensläggning

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för elledningar. Ett sammanlagt 17 m långt och 1,5 m brett schakt grävdes i och parallellt med Västra Trädgårdsgatan. I gatumark framkom en kullerstensläggning i två skikt. I en profil i trottoarmarken syntes ett 0,2 m tjockt skikt sandig mylla innehållande enstaka tegelbitar, yngre rödgods och djurben.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
773

År
1992

Namn/plats
kvarteret Skutskepparen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fajans, sentida stengodsliknande gods, djurben, tegel mm

Beskrivning
Förundersökningen gjordes med anledning av planerad husbyggnation och VA-installation. Vid förundersökningen konstaterades att omrörda och i något fall påförda kulturlager, bestående av mörkfärgad till svart myllat täckte hela förundersökningsområdet till en tjocklek av upp till 0,9 meter under befintlig markyta. Dessa jordlager innehöll bl a rikligt med yngre rödgods, fajans, sentida stengodsliknande gods, djurben, tegel mm. Delar av detta artefaktmaterial kan möjligen föras till 1600-tal.

Under detta omrörda och eventuellt påförda myllskikt syntes ett tunnare skikt mörkfärgad till svart, något kolinblandad mylla, innehållande små tegelfragment. Detta skikt hade samlats i mindre svacka. Huruvida denna svacka var nedgrävd eller speglade en ursprunglig topografisk situation har inte fastställts. Materialet i svackan tolkades som avsatt. Någon närmare datering av bottenlagren har inte kunnat göras. Inget artefaktmaterial tillvaratogs

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
772

År
1992

Namn/plats
kvarteret Bagaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
porslin, fajans, fönsterglas, spik, yngre rödgodskeramik, kritpipsfragment etc.

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningsarbeten i samband med nybyggnation. Vid förundersökningen kunde bebyggelselämningar från 1700-tal konstateras i områdets mellersta sydvästra del. Dessa utgjordes av ett golv bestående av ett 20-tal SV-NÖ orienterade plankor samt ett stråk av tegel och sten med samma orientering, som möjligen tjänat som underlag för en vägg.

I områdets mellersta del påträffades ett 2,5-6,0 meter stort tvådelat garverikar, orienterat NNV-SSÖ. I karets botten hade ett upp till 0,5 meter tjockt lager bark, i huvudsak från lövträd, avsatts. Anläggningen var att döma av fyndmaterialet igenfylld med lera under sent 1700-tal

Träkaret var konstruerat som en rektangulär, plankfodrad nedgrävning, delvis utförd i skiftesverk, där plankväggarna var infällda i spårförsedda stolpar. Karet var avgränsat av en kraftig timmermellanvägg som också var infogad i spårförsedda stolpar. Timmret var planbilat på yttersidorna och delvis försett med drag. Mellanväggen var drevad med nöthår och var liksomden NNV:a kortsidan fixerad av en lös fyrkantig

stolpe som strävats i sidled. Karets botten utgjordes av upp till 0,25 meter breda plank upplagda på ett glest lagt ramverk av timmer. Fyllningen under golv och golvupplag utgjordes av bark och träflis samt sten. Väggarna var bitvis uppallade med taktegelfragment. Invid och över träkarets sydsydöstra del var en enklare plankbrygga lagd.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
771

År
1992

Namn/plats
Brunnsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, kopparmynt, kritpipsskaft

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningsarbeten för nya VA-ledningar i Brunnsgatan. Tre schakt med en sammanlagd längd av 71 m grävdes från Västra Storgatan norrut. Schakten upptogs huvudsakligen i äldre rörgravar men trots detta påträffades i samtliga schakt avsatta och påförda kulturlager, synliga i sektionerna. Dessa kan utifrån fynd av yngre rödgods och kritpipsskaft huvudsakligen dateras till 1600-1700-tal. I södra delen av det berörda området framkom dessutom ett trägolv. Golvet kan utifrån sitt läge mitt i Brunnsgatan och dess orientering vinkelrätt mot dagens gatunät dateras till tiden före branden 1665. Efter stadsbranden reglerades Nyköping och staden fick då sin nuvarande plan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
770

År
1992

Namn/plats
kvarteret Yrkesskolan

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fönsterglas, och kakel

Beskrivning
Särskild undersökningen föranledd av husbyggnation i kvarteret Yrkesskolan. En brunn som påträffats i samband med en förundersökning 1990, dokumenterades och borttogs. Brunnen var knuttimrad, 1,25 x 1 m stor, ca 2 m djup och vilade på stenfot i två sidor. Fyndmaterialet som påträffades i fyllningen utgjordes blå av yngre rödgods, fönsterglas, och kakel.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
639

År
1992

Namn/plats
kvarteret Forsen, kv Fristaden, kv Nyfors

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager, kulturlager, boplats

Datering, period
vikingatid, tidigmedeltid, nyare tid

Fynd
äldre svartgodskeramik (A:IV), yngre rödgodskeramik (BII:4), kakel, fajans, porslin, tegel, lerklining, kritpipsfragment, glas, djurben, brynefragment, 1600-talsmynt, spik, fragment av järnföremål

Beskrivning
Undersökningen var föranledd av att det skall uppföras en ny järnvägsbro över Eskilstunaån och av att järnvägen väster om ån skall ändras från enkel- till dubbelspår, samt av anläggandet av en plankorsning i Kyrkogatan. Arbetena utgör en del av den så kallade Svealandsbanan.

Det undersökta området ligger på västra sidan om ån, söder och väster om Fors kyrka. Kyrkan antas vara uppförd under tidig medeltid, i utkanten av det medeltida Eskilstuna. Inom här berörda kvarter har det ej tidigare gjorts några mer omfattande arkeologiska undersökningar, utom i anslutning till Fors kyrka. I den norra delen av kvarteret Forsen 8 upptogs 12 schakt. Kvarteret omfattar idag ett boningshus med omkringliggande trädgård. Vidare grävdes 5 schakt i den norra delen av kvarteret Nyfors 1:1. Området utgörs idag huvudsakligen av en gräsplan. Ytterligare ett schakt undersöktes utanför kvarteret Tullkammaren, ett idag buskbevuxet område. Slutligen togs 4 schakt upp i den västra delen av kvarteret Fristaden 1:6. Området utgörs idag av en parkanläggning och benäms Fors kyrkopark.

I samtliga schakt inom kv Forsen 8 påträffades avsatta och påförda kultur lager. I schakten inom kv Fristaden 1:6 påträffades ett 0,1 m tjockt avsatt kultur lager ca 0,5 m under dagens marknivå, lagrets antas respresentera en användningsnivå under 1700/1800-tal. I övrigt inom kv Fristaden 1:6, samt inom kv Nyfors 1:1 och utanför Tullkammaren påträffades enbart moderna och påförda fyllmassor samt spår efter omfattande schaktningsarbeten.

Inom den nordvästra delen av kv Forsen 8 påträffades ett 0,2-0,5 m tjockt kulturlager ovanför den ursprungliga marknivån (steril lera). Lagret täcker ett ca 600 m2 stort område och innehåller bitvis rikligt med lerklining och äldre svartgods samt djurben. Inga tydliga anläggningar påträffades men i kultur lagret kan minst två olika anläggningsnivåer urskiljas. Kulturlagret kan dateras till vikingatid/tidig medeltid.

På detta kulturlager följer minst två bebyggelsefaser med tillhörande kulturlager ca 0,3-0,6 m tjockt. Byggnaderna är minst 14 x 10 m och består av stenmurar samt en 4 x 4 m stensatt källare. I vissa delar av byggnaden/byggnaderna återstår fragmentariska rester av trägolv samt eventuellt stenfundament till spisar. Bebyggelsefaserna kan preliminärt dateras till 1600/1700-tal och härrör sannolikt från en prästgård som skall ha stått på tomten. Byggnaderna överlagras av raseringsmassor bestående av bl a sten, tegel och kalkbruk.

I flera av våra medeltida städer kring Mälaren, exempelvis Sigtuna, Nyköping och Strängnäs, har påträffats rester efter en profan bebyggelse från vikingatid/ tidig medeltid, dock inte tidigare i Eskilstuna. Det har tidigare antagits att en tätortsbildning uppstått först under medeltiden i samband med Johannitklostrets tillväxt och uppblomstring på 1200-talet.

Det är av yttersta vikt att fastställa vilken omfattning och karaktär den vikingatida och tidigmedeltida bebyggelsen har haft i Eskilstuna, för belysa stadens ursprung, kontinuitet och förändring över tiden. Tillsammans med resultaten från övriga medeltida städer med rötter i förhistorien, är det möjligt att skapa en mer nyanserad bild av bebyggelseutvecklingen i Mälarområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 556:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
699

År
1992

Namn/plats
Kvisätter

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
fyndplats

Datering, period
medeltid

Fynd
armborstpilspets av järn

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför en planerad kabeldragning mellan Broby (Södermanland) och Fagervik (Östergötland). Utredningen avslutades med utredningsgrävning av två boplatslägen som inte gick att undvika genom omdragning av kabelsträckningen. Inga fornlämningar kunde konstateras. Vid sökschaktsgrävningen på ett av boplatslägena, intill en gård, påträffades dock en mörkfärgning i vilken det låg en armborstpilspets. Mörkfärgningen var kraftigt sönderplöjd.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Björkvik 300:1	Södermanland	Södermanland	Björkvik

AIS Nr
682

År
1992

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, blockgrav, brandlager, boplatslämningar

Datering, period
vendeltid, vikigatid

Fynd
brända ben, keramik, nitar/spikar, krampor, broddar, beslag av järn och brons, bronsring, kamfragment, pärlor av glas, glasmassa, guldfolierade, silverfolierade, karneol samt av flätad silvertråd, arabiska silvermynt, bryne, bränd flinta, sädeskorn, fröer

Beskrivning
Med anledning av nybyggnaden av E20 undersöktes raä 83 i Härad socken. Fornlämningen upptäcktes 1991 i samband med utredning i det område som omfattas av den planerade vägsträckningen och registrerades som en ensamliggande grav samt en gravgrupp bestående av fyra stensättningar. Fornlämningen var belägen i blockrik, kuperad och tillsynes otillgänglig terräng. Troligen hade några gravar i den norra delen av undersökningsområdet störts i samband med anläggandet av en fotbollsplan. Även vid skogsavverkning inom det blivande vägområdet skadades några gravar. I den nordvästra delen var marken stenröjd till föjd av äldre tiders jordbruk och det fanns tydliga spår efter diken.

Gravarna bildade ett glest gravfält på krönen av moränrygg som i huvudsak löpte i östvästlig riktning men även hade utlöpare åt norr. Flera gravar samt en hålväg nyupptäcktes strax nordväst om det undersökta området. Undersökningen omfattade 17 stensättningar, två blockgravar, en stenram, rester av ett brandlager samt underliggande boplatsspår i form av rester av härdar och obestämbara mörkfärgningar.

Stensättningarna var i huvudsak välavgränsade och de flesta var runda/rundade. Gravskicket var genomgående brandlager som överlag var fyndrika. Alla gravar innehöll rikligt med brända ben samt keramik, kamfragment och något järnföremål, i de flesta fall spikar/nitar men även krampor och broddar var vanliga. Två av anläggningarna hade friliggande kantkedjor och innehöll stora pärluppsättningar med mellan 130 och 150 pärlor med tillhörande bronskedjor. Ytterligare åtta gravar innehöll pärlor. Dessutom påträffades bronsföremål i totalt åtta gravar, bränd flinta i fyra, brynen och delar av arabiska silvermynt i två. Svarvade spelbrickor av ben framkom i stenramen.

Boplatsspåren påträffades företrädesvis i undersökningsområdets norra del, lämningarna var diffusa och bestod av rester av tre härdar, ett antal odefinierbara mörkfärgningar samt lerklining och bränd lera.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 83:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
681

År
1992

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, boplatslämning

Datering, period
vendeltid

Fynd
brända ben, keramik, pärlor av glasmassa, bronspärlor, bronsspänne, beslag av brons och järn, prydnadsnitar av brons och järn, kamfragment, bränd flinta, nitar/spikar, fröer

Beskrivning
Den planerade nybyggnaden av E20 föranledde en delundersökning av raä 19:3 som i fornlämningsregistret är registrerat som ett gravfält omfattande 7-10 stensättningar. Troligen utgör det dock en del av ett större gravfält tillsammans med 19:1 och 19:2, men numera är de åtskilda genom en körväg och en hustomt. Raä 19:3 har även en vidare utbredning åt öster, utanför det blivande vägområdet.

Gravfältet var beläget på ett impediment med odlad mark åt både norr och söder. Totalt undersöktes sex stensättningar, en stenkrets samt en härdgrop. Gravarna var runda eller rundade ca 2,5-3,5 m i diameter och hade i de flesta fall vällagda stenpackningar med tydlig avgränsning. Två av gravarna hade gravklot. Gravskicket var genomgående brandlager och i samtliga gravar påträffades brända ben och keramik. Vanligt förekommande var kamfragment och enstaka nitar/spikar. Dessutom förekom i flera anläggningar pärluppsättningar men opaka, röda, orange och ibland gröna eller blå pärlor av glasmassa och i kombination med pärlor av virade bronstrådar. Flera beslag av brons och järn påträffades, liksom prydnadsnitar med skålformat huvud. Från

stenkretsen härrör ett fyrpasspänne av brons. Härdgropen var belägen på den avbanade ytans västra del och innehöll sot, kol och skörbränd sten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 19:3	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
680

År
1992

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, stensättning, boplatslämning

Datering, period
järnålder

Fynd
brända ben, keramik, kamfragment, nitar/spikar

Beskrivning
Till följd av utbyggnaden av E20 utfördes en förundersökning av en grupp gravar registrerade som raä 83 i Härad socken. Fornlämningen upptäcktes år 1991 i samband med utredning inför den planerade vägutbyggnaden. Fornlämningen är belägen på krönen av en moränrygg som i huvudsak löper i öst-västlig riktning med utlöpare även åt norr. Den runtomliggande terrängen är mycket blockrik och ger ett otillgängligt intryck.

Förutom de fem, tidigare kända stensättningarna påträffades ytterligare nio, varav några skadade. Stensättningarna var välavgränsade, i några fall närmast fyrsidiga. Storleken varierade mellan en och fyra meter i diameter. I två av de skadade anläggningarna kunde brandlager konstateras. Fynden utgjordes av brända ben, keramik, ornerat kamfragment samt nitar/spikar. Utöver gravarna framkom även ett mindre antal härdar eller härdrester på några stenröjda ytor i nära anslutning till gravfältet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 83:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
575

År
1992

Namn/plats
Svealandsbanan Södertälje-Strängnäs

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britt-Marie Franzén

Fornlämningskategori
bytomter, gravfält, gravar, gravgrupper, hålvägar/vägbankar, fyndplatser, tjärdalar, kolbottnar, gropar, fossil åkermark, bebyggelselämningar

Datering, period
stenålder, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk utredning, etapp 1, har utförts inom Stockholms och Södermanlands län inför anläggandet av en järnväg (Svealandsbanan), mellan Södertälje och Strängnäs. Sträckningen är 4,4 km lång och utredningsområdets bredd har varierat mellan 100 - 300 meter. Sträckningen går genom socknarna Tveta, Turinge och Taxinge inom Stockholms län samt inom Södermanlands län genom socknarna Kärnbo, Mariefred, Åker och Strängnäs. Av dessa är samtliga ställvis fornlämningstäta förutom Taxinge sn vilken har få fornlämningar inom den södra delen av socknen.

Sträckningen skärs av två rullstensåsar, en i Nykvarn i Turinge sn samt en i Taxinge sn. Den östra och den västra delen av sträckningen går igenom jordbruksbygder medan den mellersta delen går i utmarker med stora berg- och moränryggar med mellanliggande sandmarker. Lämningarna från järnåldern, samt bytomter är koncentrerade i de östra och västra delarna med några undantag av fynd/fyndplatser från bronsålder/stenålder. Inom den mellersta delen förekommer sparsamt med fornlämningar, förutom runt Nykvarn som uppvisar lämningar

från samtliga tidsperioder.

Utredningen resulterade i att tio bytomter (flertalet med medeltida belägg), fyra gravfält och nio gravar/gravgrupper registrerades. Dessutom påträffades några hålvägar/vägbankar, fyndplatser och ett stort antal historiska lämningar såsom tjärdalar, kolbottnar, gropar, fossil åkermark samt cirka tjugo sentida bebyggelselämningar, flertalet med namnuppgifter.

Utöver dessa lämningar påträffades ett stort antal möjliga fornlämningar varav flertalet utgörs av boplatslägen, vilka bör utredningsgrävas och i några fall fosfatkarteras inom ramen för utredningens etapp 2.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Taxinge 27:1	Stockholm	Södermanland	Taxinge
Turinge 3:1	Stockholm	Södermanland	Turinge
Turinge 6:1	Stockholm	Södermanland	Turinge
Turinge 163:1	Stockholm	Södermanland	Turinge
Tveta 2:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 3:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 9:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 17:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 71:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 73:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 75:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 77:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 87:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 88:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 89:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 90:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 91:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 94:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 95:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 96:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 98:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 99:1	Stockholm	Södermanland	Tveta

Tveta 100:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 101:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 123:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 129:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 130:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 131:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 141:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 148:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 150:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 159:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 163:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Kärnbo 3:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Strängnäs 283:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 284:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 302:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Åker 138:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 149:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 152:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 156:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 157:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 158:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 232:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
698

År
1992

Namn/plats
Solvik, Storsjön

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Leif Zerpe

Fornlämningskategori
färdvägssystem, hålväg, vad

Datering, period

Fynd
en handsmidd spik, ett stycke reduktionsslagg

Beskrivning
Inför den första etappen av E 4:ns omdragning i Kolmården, den mellan Böksjö och Korsbäcken, genomförde Riksantikvarieämbetet en särskild arkeologisk utredning utmed vägsträckningen. Utredningen resulterade bland annat i en arkeologisk förundersökning av ett vadställe och ett anslutande hålvägssytem, RAÄ 165, belägna vid ett tillflöde till Storsjön i dess nordvästra ände. Vadet var beläget vid bäckens smalaste parti invid våtmarken.

Vadet antogs ha samband med en äldre farväg över Kolmården. Vägen är sedan medeltiden känd som en del av Eriksgatan och har utgjort en av de centrala kommunikationslederna mellan Svealand och Götaland. Vägmiljön har därför klassats som riksintresse.

Förundersökningen syftade till att med begränsade grävinsatser och en dokumentation, söka klargöra fornlämningens innehåll och karaktär samt att försöka datera denna inför ett eventuellt borttagande.

Vid vadet var bäcken ca 3 m bred men vidgade sig på ömse sidor. Några

uppstickande stenblock i vattnet gjorde det möjligt att ta sig torrskodd över bäcken. På norra stranden låg i marknivån, ett 3 x 3 m stort stenblock med flat ovansida. Stenblocket kan ha bildat ett naturligt brofäste. Den södra stranden saknade naturlig stenhäll men innehöll ett antal mindre block, av vilka flertalet låg nivellerade i förhållande till varandra. De bildade ett syllstensradliknande brofäste som beräknades att vara ca 3 m brett. I vattnet invid ett av den södra strandens stenblock påträffades en stödkonstruktion i form av två nedslagna korta pålar/käppar. Inget trävirke fanns i övrigt bevarat som kunde stödja en teori om en tidigare brokonstruktion.

Norr om den norra strandens mäktiga stenblock påträffades under torven en tunn, ca 1 m bred och 0,5 m lång, risbädd av längsgående kvistar.

Hålvägarna, till antalet sju, på den norra och två på den södra sidan, syntes som 1 - 1,5 m breda och upp till 15 m långa, flacka försänkningar i marken i riktning ned mot vattnet. De var i regel stenfria men hålvägen som mynnade vid vadet på norra sidan hade under torven uppkastad sten i sidorna, vilket ytterligare markerade hålvägens profil.

Förutom en handsmidd spik och ett litet stycke reduktionsslagg påträffades inga fynd till hjälp för en datering av fornlämningen. Tre kolprover för C14-datering tillvaratogs ur de undersökta hålvägarna.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Kila 165:1	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
676

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
A. Eriksson, L. Evanni, K. Neander, G. Nydolf, N.G. Nydolf, B. Seving

Fornlämningskategori
boplats, skärvstenshög

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd
likarmat spänne, pärlor, kam, keramik, löpare, vävtyngder, ben, lerklining/bränd lera, vävtyngder, slipstensfragment, bryne, flinta (avslag, avfall samt fragment av föremål), järnföremål (kniv, nitar, pilspetsar, nyckel), bronsföremål, gjutformsfragm., mm

Beskrivning
Med anledning av ombyggnaden av E20 mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en arkeologisk slutundersökning av raä 82, ett större sammanhängande boplatsområde tidigare registrerat som en skärvstenshög. Området som var beläget omedelbart söder om nuvarande E20 utgjorde endast en del av ett stort boplatskomplex som fortsätter norr om den nuvarande vägen och ansluter till raä 74, en lokal med fyra skärvstenshögar. Totalt undersöktes en ca 4,6 hektar stor yta.

Huvudsakligen utanför undersökningsområdet, i sydöst, ligger en medeltida bytomt vars lämningar delvis berördes. I anslutning till raä 82 undersöktes även två gravfält, raä 15 respektive 72 (se separata slutredovisningar). Undersökningsområdet utgjordes huvudsakligen av nuvarande och tidigare brukad åkermark förutom den centrala delen av området där topografin var mera kuperad. Undersökningsytan indelades i tre områden:

Västra delen
Efter förundersökningen kunde ett ca 13 000 m2 stort område med ett i

stort sett sammanhängande kulturlager avgränsas.
Undersökningsområdet låg i svagt sydvästsluttande åkermark. Det begränsades i norr av nuvarande E20 och i öster av raä 72. Kulturlagret, som varierade i tjocklek mellan 0,01-0,3 m, bestod av svagt sotfärgad lera. I och i anslutning till lagret undersöktes totalt 911 anläggningar där merparten utgjordes av stolphål. Lämningarna efter minst nio långhus kunde konstateras, fördelade på tre grupper. Mellan de två västliga husgrupperna framkom ett större härdområde. Övriga anläggningstyper utgjordes av kokgropar, avfallsgropar, ett par ugnsliknande lämningar samt störhål, troligen rester efter hägnader.

Fynd: Likarmat spänne, pärlor, kam, keramik, löpare, vävtyngder, brända och obrända ben, lerklining och bränd lera.
Datering: Äldre och yngre järnålder.

Cenrala delen
Området utgjordes av avsatser och sydsluttningar i ställvis blockrik morän- och lermark. Boplatslämningarna överlagrades delvis av ett gravfält, raä 72, där endast en kraftig stensättning, belägen på krönet av en moränhöjd, tidigare var känd. Vid slutundersökningen avtäcktes en ca 10 000 m2 stor yta med maskin. Områdets centrala och västra delar var ställvis störda av mängder med påförd sten samt i sydvästra delen av nuvarande och tidigare kraftledningar.

Ett kulturlager, intill 0,2 m tjockt, framkom på en avsats öster om moränhöjden. Kulturlagret, vilket innehöll stora mängder med bränd lera och lerklining samt bränd flinta och brända ben, överlagrades av gravfältet raä 72. Även på övriga delar av området låg ett kulturlager, mellan 0,05-0,1 m tjockt, som innehöll sparsamt med bränd lera och träkol samt, företrädesvis i nordvästra delen, inslag av skärvsten.

Antalet anläggningar kom att uppgå till 410 stycken. Av desssa var merparten stolphål och lämningar efter åtminstone tre långhus kunde urskiljas. Andra anläggningstyper utgjordes av härdar, kok- och härdgropar, störhål, olika slags nedgrävningar samt, förutom skärvstenshögen även ett större skärvstensflak. Bland övriga lämningar märktes två skålgropsförekomster och en sentida husgrund.

Fynd: Bränd lera, keramik, lerklining, sintrad lera, delar av vävtyngder, brända och obrända ben, slipstensfragment, del av bryne, bränd och obränd flinta (avslag, avfall samt fragment av föremål),
enstaka pärlor, enstaka bronsföremål, järnfragment, järnföremål (kniv, nitar) samt ett antal fynd av recent karaktär.

Datering: Bronsålder - järnålder.

Östra delen
Undersökningsområdet var beläget i anslutning till gravfältet raä 15 och omfattade främst åkerytor med lerig botten i lätt sydsluttande terräng mellan blockrika impediment. Mindre ytor med kulturlagerrester var

spridda över området. Ett mera sammanhängande och mäktigt kulturlager fanns i södra delen av undersökningsområdet och där framkom minst fem långhus, troligen med flera ombyggnadsfaser. Ytterligare tre hus i enskilda lägen undersöktes. Förutom stolphål utgjordes anläggningstyperna av härdar, kok- och härdgropar samt skilda slagsnedgrävningar. Totalt undersöktes 926 anläggningar.

Fynd: Keramik, pärla, järnföremål, bränd lera, lerklining, gjutformsfragment, slagg, vävtyngd, obetydligt med brända och obrända benfragment.

Datering: Äldre och yngre järnålder.

I områdets sydligaste del, i anslutning till ett blockrikt impediment och Kumla bytomt, var ett mindre hantverksområde, tolkat som gård-/bysmedja. En av anläggningarna i detta område har tolkats som en smedja. Den var ca 10 m i diameter, ca 0,5 m djup med en härd i centrum och fylld med kolbemängd jord. Intill smedjan var två nedgrävda ugnsliknande anläggningar, runda till formen och med hårt brända väggar. Dessa anläggningar har tolkats som ässjor.

Fynd: Rikligt med järnföremål, knivar (ett flertal), sisare, isbroddar, knivslidbeslag, del av nyckel, nitar, pilspetsar, spikar, pincett, hästskosömmar, bronsfragment, bränd lera, sintrad lera, obränt och bränt ben, ett flertal brynen, keramik.

Datering: Vikingatid - (hög-)medeltid.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
577

År
1992

Namn/plats
E20 Härad - Läggesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
gravfält, grav, bytomt, boplatslägen

Datering, period
neolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning genomfördes en arkeologisk förstudie. Förstudien gjordes på den del där olika alternativa vägsträckningar förelåg. Syftet med förstudien var att på ett tidigt stadium fastställa vilket alternativ som innebar minst ingrepp i fornlämningsmiljön och bestod huvudsakligen av kart- och arkivstudier kompletterat med besiktning i fält. Resultatet blev att ett vägalternativ kunde förordas på grund av att det berörde något färre och mindre komplexa fornlämningsmiljöer.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 18:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 19:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Åker 104:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 106:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 152:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 156:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 157:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 158:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 184:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
578

År
1992

Namn/plats
Broby, Björkvik, Kila, Krokek, Fagervik

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
boplats, milstolpe, slaggvarp, fyndplats

Datering, period
stenålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning: av planerad kabeldragning från Broby i Södermanland till Fagervik i Östergötland har en första etapp av en arkeologisk utredning genomförts. Längs den fyra mil långa sträckan påträffades fem boplatslägen samt ett antal sentida lämningar. Kabelsträckningen visade sig även beröra flera redan kända fornlämningar: ett slaggvarp och en milstolpe vid Stavsjö Bruk (raä 151 resp 59, Kila sn, Södermanland), en fyndplats för stenyxa samt Fagerviksboplatsen (raä 22 resp 23, Krokek sn, Östergötland).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 59:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 151:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Krokek 22:1	Östergötland	Östergötland	Krokek
Krokek 23:1	Östergötland	Östergötland	Krokek

AIS Nr
579

År
1992

Namn/plats
Stora Malm sn, mfl

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplatslägen

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad riksteleledning (optokabel) mellan Norrköping och Flen har en första etapp av en särskild utredning utförts. Den aktuella kabelsträckningen är 29 km lång och löper mellan Flen och Eriksberg, huvudsakligen i åkermark. Utredningens första etapp omfattade kart- och arkivstudier samt specialinventering i fält inom en 25 m bred zon längs den planerade sträckningen. Inga fornlämningar påträffades men 13 områden bedömdes som boplatslägen vilka kan innehålla dolda fornlämningar. Två av dessa kan även beröra gravar. Inom dessa områden föreslås omdragning av kabelsträckningen alternativt utredningsgrävning inom ramen för en andra utredningsetapp.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej raä nr	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
ej raä nr	Södermanland	Södermanland	

AIS Nr
580

År
1992

Namn/plats
Östra Vrå

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
tidigneolitikum

Fynd
kvarts, grönsten, trattbägarkeramik

Beskrivning
Den arkeologiska utredningen inför en planerad riksteleledning (optokabel) mellan Flen och Eriksberg har avslutats med att tolv boplatslägen utredningsgrävts. Ett av dessa låg omedelbart söder om gränsbestämningen till den tidigneolitiska boplatsen Östra Vrå, raä 43 i Stora Malm socken. Här framkom avslag av kvarts och grönsten samt tidigneolitisk keramik. Vid besiktning av den fortsatta terrängen åt söder påträffades ytterligare tidigneolitisk keramik i markberedningsspår. Med hänsyn till de tidigare undersökningarna norr om den har aktuell ytan har nu påvisats boplatsindikationer längs en sträcka av 850 meter längs foten av Köpingsåsen.

Ett annat boplatsläge utgjordes av tomten till den ännu bebodda gården Vik, vilken har medeltida belägg. Vid sökschaktsgrävningen framkom dock endast relativt sena påförda kulturlager. Undersökningar av de övriga boplatslägena resulterade ej i att någon fornlämning påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 43:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 43:2	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 43:3	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
576

År
1992

Namn/plats
Svealandsbanan Södertälje-Strängnäs

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britt-Marie Franzén

Fornlämningskategori
boplatser, gravar, stensättningar, husgrund

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk utredning etapp 2 utförd med anledning av den planerade Svealandsbanan mellan Södertälje och Strängnäs. Inom ramen för utredningens första etapp registrerades 27 fasta fornlämningar i form av gravfält, gravar, bytomter, någon hålväg, äldre vägbank samt fyndplatser. Dessutom framkom ett stort antal historiska lämningar, främst sentida bebyggelselämningar. En fosfatkartering utfördes inom 8 områden varav större delen i åkermark. Fosfatvärdena var mycket låga inom samtliga områden.

Utredningsgrävning utfördes inom 54 objekt, till största delen genom schaktning med maskin och i några fall av provrutor för hand. Av dessa objekt visade sig 14 st utgöra förhistoriska boplatser från bronsålder - yngre järnålder, samt 3 objekt gravar.

En mindre kompletterande utredning utfördes inom ett område inom Åker sn, Södermanlands län. Det resulterade i fem nya objekt: tre stensättningar, en husgrund samt ett boplatsläge.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Taxinge 37:1	Stockholm	Södermanland	Taxinge
Taxinge 38:1	Stockholm	Södermanland	Taxinge
Turinge 474:1	Stockholm	Södermanland	Turinge
Tveta 71:2	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 94:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 166:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Tveta 176:1	Stockholm	Södermanland	Tveta
Kärnbo 92:2	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 93:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Mariefred 25:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred
Åker 149:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 157:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:3	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:4	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 269:2	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 278:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 331:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
582

År
1992

Namn/plats
Stavsjö

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Christina Lindgren

Fornlämningskategori
stensättning, vägbankar, hålvägssystem, kvarnlämning, torplämning, kolbotten, kolarkojor, boplatslägen

Datering, period
senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Inför den planerade sträckningen av väg E4 över Kolmården utfördes en arkeologisk utredning etapp 1. Vid utredningen påträffades ett hålvägssystem och vägbankar vilka utgör delar av den så kallade Eriksgatan. Vidare påträffades en kolbotten med två kolarkojor,1 kvarnlämning med torpgrund samt 8 boplatslägen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 63:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 164:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 165:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 166:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 168:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Kila 168:2	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
581

År
1992

Namn/plats
Svista

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
boplats, gravliknande naturbildning

Datering, period
yngre järnålder

Fynd
keramik, vävtyngdsfragment

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning E20 Barva - Eskilstuna utredningsgrävdes några potentiella boplatslägen och stensättningar. Vid raä 601, Eskilstuna sn (Kloster sn) framkom boplatslämningar i form av härdar och stolphål, fynd av keramik och vävtyngdsfragment. Vid de övriga objekten framkom inget av arkeologiskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 601:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Kjula 126:1	Södermanland	Södermanland	Kjula

AIS Nr
566

År
1992

Namn/plats
Krokek, Kila, Gullvagnen

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Christina Lindgren

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
slagen kvarts, grönstensyxa

Beskrivning
Vid utredning av väg E4 sträckan Böksjö- Korsbäcken, Kila socken i Södermanland och Krokek socken i Östergötland, undersöktes 8 st boplatslägen. Vid undersökningarna påträffades en stenåldersboplats vid sjön Gullvagnen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Krokek 85:1	Östergötland	Östergötland	Krokek

AIS Nr
677

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Tomas Ekman, Margareta Stenberg

Fornlämningskategori
gravfält, gravar, hög, stensättning, treudd, boplatslämningar

Datering, period
äldre järnålder, vendeltid, vikingatid

Fynd
brända och obrända ben, keramik, guldbleck, mynt, pärlor, bronsföremål, järnföremål, glas, spelbrickor, bentärningar, kamfragment, brynen, eldslagnigsflinta m. m.

Beskrivning
Vid ombyggnaden av väg E20 mellan Strängnäs och Eskiltuna berördes huvuddelen av raä 15 i Härads socken, ett gravfält från yngre järnålder. Ca 20 gravar var registrerade enligt fornlämningsregistret men vid förundersökningen våren 1992 påträffades minst 63 anläggningar. Stora delar av området var stört av tidigare verksamhet och det totala gravantalet var svårt att uppskatta.

Slutundersökningen genomfördes juni-november 1992 och sammamlagt avbanades 6840 m2 med maskin. Gravfältets västra del var gravt störd av påförda massor/utschaktningar samt stora mängder röjningssten från tidigare vägbyggen. Här framkom betydligt fler gravar än beräkna men många var allvarligt skadade. Under arbetets gång konstaterades också att det yngre järnåldersgravfältet delvis var anlagt på ett äldre järnåldersgravfalt. Det sammanlagda antalet gravar kom att uppgå till 148, varav 130 tillhörde det yngre skedet. Av dessa var den övervägande delen runda och oregelbundna stensättningar. Bland övriga gravtyper märks sju högar, sju stenkretsar, sex blockgravar, en schaktgrav samt en treudd. Gravskicket var mestadels brandlager, med rikliga fynd, men

gravfältets slutskede representerades av sex skelettgravar med öst-västlig orientering.

Till den äldre järnåldersfasen, som återfanns i undersökningsområdets östra del, kunde minst 18 gravar föras. Av dessa saknade tolv överbyggnad, medan de övriga sex var runda stensättningar med småstenspackning. Samtliga äldre järnåldersgravar var extremt fyndfattiga.

Inom undersökningsområdet fanns även ett mindre antal härdar och stolphål samt stråk av kulturlager. Anläggningarna härrör dock knappast från en boplats av spridningsbilden att döma.

Fynd: Brända och obrända ben, keramik, guldbleck, mynt (danskt, Sven Estridsen 1047-1075) pärlor (guld-,silverfolie, fajans, karneol, bergkristall, glas och glasfluss), bronsföremål (fibulor, ovala spännbucklor, likarmade spännen, hängen, nålhus, bronsringar, ringspänne m.m.), järnföremål (spjutspets, pilspetsar, miniatyrsvärd, knivar, eldstål, nitar, spikar, broddar m.m.), glas, spelbrickor, bentärningar, kamfragment, brynen, eldslagnigsflinta m. m.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 15:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
701

År
1992

Namn/plats
Korsbäcken

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
hålvägssystem, torplämning, odlingsröse, linrötningsgrop?, kolbottnar, boplatslägen

Datering, period
vikingatid, medeltid

Fynd

Beskrivning
Inför utbyggnaden av väg E4 har en första etapp av en arkeologisk utredning genomförts för delsträckan Korsbäcken - Gammelsta, drygt tio kilometer lång. Dessutom gjordes vid samma tillfälle en kompletterande utredning för en två kilometer lång anslutningsväg till E4:an väster om Stavsjö. Utredningsområdena sträckte sig huvudsakligen genom skogsklädda bergs- och moränområden norr om Kiladalen. Före utredningen fanns inga lämningar registrerade. Under utredningen framkom ett hålvägssystem (RAÄ 170) , en torplämning, ett odlingsröse, en osäker linrötningsgrop, två kolbottnar samt sex boplatslägen på 35-45 m ö h.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 170:1	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
806

År
1992

Namn/plats
Malmby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
gravfält, skålgropsförekomst

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av omläggningen av ett vägavsnitt på E3:an, företogs en arkeologisk förundersökning. Den nya sträckningen skulle dras omedelbart norr om fornlämning 11 i Strängnäs sn, ett gravfält som enligt fornminnesinventeringen består av två högar, sju runda stensättningar och en kvadratisk stensättning.

Vid förundersökningen konstaterades att den planerade vägsträckningen ej kommer att beröra gravfältet. Däremot påträffades en skålgropsförekomst med ett tiotal skålgropar, ca 3,5 m söder om det planerade exploateringsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 11:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 11:2	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 11:3	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
678

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Nils-Gustaf Nydolf

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
bronsålder, vikingatid, tidig medeltid

Fynd

Beskrivning
Förundersökning på grund av nybyggnad av ny sträckning av väg E3, blivande E20 i anslutning till gravfält, raä 15, och bytomt, raä 88, i Härads-Kumla, Härad socken. Vid förundersökningen avbanades flera provschakt med grävmaskin, på de frilagda ytorna framkom bebyggelsespår i form av stolphål, härdar och nergrävningar inom några områden.

Norr om raä 15 påträffades anläggningar inom ett begränsat område. Slumpmässigt utvalda anläggningar har C14-daterats till vikingatid-tidig medeltid (stolphål), respektive sen bronsålder (härd). Nordost om raä 88, i åkermark invd ett större impediment, framkom ett större boplatsområde med kulturlagerrester, härdar, stolphål och nergrävningar. En härd har C14-daterats till sen bronsålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 15:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 82:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
679

År
1992

Namn/plats
Härads-Kumla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Tomas Ekman

Fornlämningskategori
gravfält, gravar, hög, stensättning, treudd

Datering, period
vendeltid, vikingatid

Fynd
brända ben, keramikskärvor, bränd lera, en förslaggad röd pärla, järnföremål, järnslagg och sintrat tegel

Beskrivning
Med anledning av den planerade ombyggnaden av väg E20 mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en förundersökning av raä 15, ett gravfält av yngre järnålderskaraktär. Fornlämnigen delundersöktes l932 när den nuvarande E 20 anlades. Då borttogs fyra gravar, varav en genom fynd kunde dateras till tidigt 900-tal. Vid det nu planerade vägbygget kommer övriga delar att beröras, förutom ett fåtal anläggningar belägna norr om vägens nuvarande sträckning.

Vid 1932 års undersökning upprättades en plan över gravfältet som redovisar 17 anläggningar inom det nu aktuella området. Den senaste inventeringen, som utfördes 1957, anger ca 20 anläggningar i form av högar och övertorvade stensättningar. Några högar har ansenliga dimensioner, den största är ca 14 m i diameter och ca 2 m hög. Några anläggningar är skadade av plundringsgropar och gravarnas ytskikt är i flera fall skadat genom områdets användning som hästhage. Inom området kvarstår en byggnad som inrymt en mindre gårdssmedja.

Förundersökningens primära mål var att ge underlag för en bedömning

av det totala antalet gravar, som kunde antas vara avsevärt större än det tidigare uppgivna, samt att fastställa om gravfältet överlagrar äldre lämningar. Sammanlagt upptogs 33 sökschakt och därvid kunde minst 63 anläggningar konstateras. Det totala antalet anläggningar kan därmed beräknas till ca 80. Inga indikationer på underliggande lämningar påträffades.

I förundersökningsbeslutet ingick även raä 71 som enligt fornlämnigsregistret utgörs av en stensättningsliknande lämning. Raä 71 är inprickad söder om nuvarande E 20 på den ekonomiska kartan, men närmare granskning visade att fornlämningen i själva verket är belägen norr om E 20 och därmed inte kom att beröras av den aktuella exploateringen.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 15:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
569

År
1992, 1993

Namn/plats
Strängnäs sn, Härad sn, Barva sn, Kjula sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
grav, gravfält, skärvstenshög, älvkvarnsförekomst, bytomt

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd
gravar, gravfält, skärvstenshög, stensättning, älvkvarnsförekomst, bytomt, boplatslägen, kvarn- och sågplats

Beskrivning
Arkeologisk utredning etapp 1 med anledning av järnvägsprojektering, Svealandsbanan, sträckan Strängnäs - Eskilstuna. Bansträckningen går genom Strängnäs lfs, Härads sn, Barva sn, Kjula sn, Stenkvista sn samt Klosters sn och berör framförallt utmarksområden utom i Härad där den skär rakt genom socknens centrala jordbruksbygd med dess rika fornlämningsmiljö. Inom utredningsområdet fanns 25 registrerade fornlämningslokaler sedan tidigare. Vid specialinventeringen framkom 21 nya fornlämningslokaler, omfattande bl a enstaka gravar, gravfält, skärvstenshögar, älvkvarnsförekomster och bytomter. De 6 nyregistrerade bytomterna har belagts med hjälp av historiska kartöverlägg. I anslutning till 5 av de redan tidigare upptagna lokalerna kunde tillägg göras, t ex älvkvarnsförekomster, stensättningar och skärvstenshögar.

Inom utredningsområdet påträffades 32 möjliga fornlämningar. Flertalet utgör utifrån jordmån och topografi lokaliserade boplatslägen på nivåer mellan 25 och 65 möh. Några objekt avser osäkra gravar, bytomtslägen samt i ett fall en kvarn- och sågplats. Samtliga möjliga fornlämningar

har föreslagits gå vidare till utredningsgrävning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 39:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 45:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 67:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 68:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 100:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 138:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 139:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 140:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 141:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 142:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 143:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 144:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Härad 6:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 9:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 10:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 15:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:4	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 31:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 32:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 33:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 35:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 36:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 83:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 84:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 87:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 88:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 90:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 91:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 92:1	Södermanland	Södermanland	Härad

Härad 94:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 106:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 107:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 108:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 110:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 111:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 112:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 113:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 114:3	Södermanland	Södermanland	Härad
Kjula 31:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Kjula 127:1	Södermanland	Södermanland	Kjula
Strängnäs 265:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 266:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 332:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
629

År
1993

Namn/plats
kvarteret Våghalsen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, bebyggelselämningar

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fajans, porslin, skaft till kritpipa

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av schaktningar för en elnätstation. Ett 8,5 x 8,4 m stort och 1,3 m djupt schakt grävdes med traktorgrävare. Större delen av schaktet var stört av tidigare ingrepp. I södra delen påträffades emellertid ett l x 5 m stort område med upp till 0,4 m tjocka avsatta och påförda kulturlager bestående av träflis, lera och humus inom vilka även otydliga bebyggelserester fanns. Fyndmaterialet, huvudsakligen bestående av yngre rödgods, fajans, porslin och delar av ett kritpipsskaft, daterar kulturlagren till 1600-1800-tal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
628

År
1993

Namn/plats
kvarteret Våghalsen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fajans, porslin, skaft till kritpipa

Beskrivning
Undersökningen föranleddes av schaktningar för en elnätstation. Ett 3 x 8,4 m stort och 1,3 m djupt schakt grävdes med traktorgrävare. I norra delen påträffades ett l x 4 m stort område med upp till 0,4 m tjocka avsatta och påförda kulturlager bestående av träflis, lera och humus. Fyndmaterialet, huvudsakligen bestående av yngre rödgods, fajans, porslin och delar av ett kritpipsskaft, daterar kulturlagren till 1700-1800-tal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
703

År
1993

Namn/plats
Kalkbergstorp

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Tomas Ekman

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
slagen kvarts, brända ben, keramik (rödgods)

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av ett boplatsläge av stenålderskaraktär vid Kalkbergstorp. Lokalen är belägen ca 50-55 m.ö.h., i en relativt flack västsluttning. I norr och söder finns mer högländ terräng, medan den östra delen idag utgörs av tomtmark. Delar av undersökningsområdet har i sen tid ingått i Kalkbergstorps inägomark. Jordarten är huvudsakligen moränblandad lera, som i lägre liggande partier övergår i glaciallera. I gränszonen mellan marktyperna finns smärre partier med sandjord.

Vid förundersökningen upptogs sammanlagt 17 schakt och 21 provrutor inom det ca 5500 m2 stora undersökningsområdet. Tio schakt och åtta provrutor innehöll fynd, främst avslagsfragment och avfall av kvarts. Inga anläggningar påträffades och endast enstaka förekomst av skärvsten noterades. Fynden var koncentrerade till områdets västra del, som också var minst påverkad av senare aktiviteter.

Förundersökningen bekräftade utredningens bedömning att det fanns en stenåldersboplats på platsen. Boplatsen kan utifrån

strandförskjutningskurvan preliminärdateras till ca 5500-5000 f Kr.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 603:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
850

År
1993

Namn/plats
Kyrkskolan

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
grav, gravfält, boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad skolhusbebyggelse inom centrala Västerljung genomfördes en arkeologisk utredning på olika alternativa områden, benämnda a, b och c. Utredningen omfattade kart- och arkivstudier, specialinventering och utredningsgrävning. Det nordöstra delområdet a undantogs från sistnämnda moment.

I utredningsområdets omedelbara närhet finns ett förhållandevis stort antal fornlämningar och fornlämningsindikationer - företrädesvis från järnåldern - registrerade. Utredningen kunde konstatera en begravning från historisk tid strax intill den södra kyrkogårdsmuren. I övrigt visade sig område b och c vara så kraftigt förstört av sentida aktiviteter att inget av eventuella förhistoriska eller medeltida lämningar återstår. Inom delområde a finns uppgifter om förstörda gravar (RAÄ 39), samt vid specialinventeringen påträffades skärvstenar och kolstänk, vilket kan indikera boplats.

Vad gäller delområde a, kvarstår detta som ett möjligt fornlämningsområde, tills dess att en utredningsgrävning kan företas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Västerljung 39:1	Södermanland	Södermanland	Västerljung
Västerljung 39:2	Södermanland	Södermanland	Västerljung
Västerljung 167:1	Södermanland	Södermanland	Västerljung

AIS Nr
848

År
1993

Namn/plats
Vallby-Kumla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Christina Lindgren

Fornlämningskategori
gravfält, hög, stensättning

Datering, period
järnålder

Fynd
brända ben, keramik och järnfragment

Beskrivning
Med anledning av husbyggnation utfördes en förundersökning av del av raä 8 i Valby sn, ett gravfält med ett 60-tal registrerade anläggningar fördelade på 7 högar och 53 runda stensättningar.

Strax söder om de synliga anläggningarna finns en sommarstuga sedan 1940-talet. I den omgivande tomtmarken fanns ett flertal förhöjningar med sten i ytan.

Sex schakt grävdes med maskin öster, söder och väster om huset. I fyra av schakten framkom stenpackningar som med största sannolikhet är gravar. Totalt framkom 8 anläggningar, några delvis skadade. I tre av dem påträffades fynd i form av brända ben, keramik och järnfragment.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Vallby 8:1	Södermanland	Södermanland	Vallby

AIS Nr
881

År
1993

Namn/plats
Läggesta-Grundbro, Ärja, Biholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
kulturlager

Datering, period
vikingatid, medeltid

Fynd
obränt/bränt ben, spik, metaller, trä, keramik, tegel, bränd lera yngre rödgods, fajans, kritpipefragment m m.

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av den planerade järnvägssträckningen Svealandsbanan och omfattade ett område i anslutning till Ärja bytomt, och Biholms bys inägomark.

Vid förundersökningen kunde kulturlagerkoncentrationer konstateras inom en yta på ca 5000 m2, innehållande rikligt med bränt och obränt ben, trä, bränd lera, skärvig och skörbränd sten m m. Denna yta var lokaliserad till området omedelbart söder om själva byn, på en nivå omkring +4 meter och strax där över. Inom detta område var särskilt ett område med sammanhängande kulturlager markerat genom att det bildade ett tämligen välavgränsat, upp till 10 meter brett och möjligen 60 meter lång öst-västligt stråk. Det var lokaliserat till undersökningsområdets sydöstra delar och bildade en svag böj åt norr. Jordmaterialet tycktes ha samlats i nedre delarna av en flack sydsluttning. På grund av senare åkerbruk har denna sluttning med tiden planats ut. Kulturlagret innehöll här rikligt med skörbränd och skärvig sten, flinta, bränt men framför allt obränt benmaterial, kol och träfragment samt rikligt med hårdbränd grovmagrad, odrejad kraftig

keramik.

Kulturlagren saknade inslag av fyndmaterial som vanligen uppträder i 1500-1600-talsmiljöer, men innehöll förutom keramik av förhistorisk typ även tegel. Förekomsten av lerblandade sandhorisonter under kulturlager främst i förundersökningsområdets mellersta delar, antyder liksom den allmänna nivån att kulturlagret, möjligen deponerats i anslutning till vatten.

Tillsammans med gropliknande ugnskontruktioner och kulturlagerkoncentrationer, m m kan detta väl avgränsade kulturlager sägas utgöra en enklare strandkonstruktion. Något egentligt vattenavsatt kulturlager har inte kunnat konstateras. I övrigt kunde smärre anläggningar i form av kulturlagerkoncentrationer, sten- och benkoncentrationer, mindre pålar eller pinnar av ene i bottenleran, rester efter täckdiken etc konstateras spritt inom hela förundersökningsområdets mellersta delar.

Det är sammanfattningsvis troligt att de avgränsade kulturlagren i förundersökningsområdets sydöstra delar har utgjort en enklare strandkonstruktion som tillkommit i form av utfyllning eller successiv deponering av avfall från Ärja bytomt. Dessa torde utifrån det låga läget och fyndmaterialet härröra från sen vikingatid eller (tidig) medeltid.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Åker 270:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
880

År
1993

Namn/plats
Åker-Järsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Katarina Hellberg

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre romersk järnålder, folkvandringstid

Fynd
keramik, bränd lera, harts, spänne, tegel, stengods, slagg

Beskrivning
En förundersökning föranledd av den planerade Svealandsbanan har utförts av ett förmodat boplatsläge. Undersökningsområdet uppgick till 12 000 m2 varav 2000 m2 avbanades med maskin. Undersökningsområdet låg i åkermark i en svag västsluttning ned mot Löta å. I öster fanns en åkerholme. Under äldre järnålder utgjorde området en udde ut i den dåvarande Marielundsfjärden.

Totalt framkom drygt 60 anläggningar, härdar/härdgropar, stolphål samt fläckvisa kulturlagerrester. De fynd som påträffades var företrädesvis förhistorisk keramik, harts samt bränd lera.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
627

År
1993

Namn/plats
kvarteret Fristaden

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Planerad förundersökning vid schaktningsarbeten för utbyte av vattenledning inom kvareteret Fristaden. Schaktet grävdes och igenfylldes emellertid före avtalad tidpunkt, varför inga antikvariska observationer kunde göras.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
882

År
1993

Namn/plats
Åker-Järsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Katarina Hellberg

Fornlämningskategori
gravfält, hög, stensättning

Datering, period
vendeltid, vikingatid, tidigmedeltid

Fynd
förhistorisk keramik, harts, rödgods, tegel, brända ben, kamfragment, bränd lera

Beskrivning
Med anledning av den planerade Svealandsbanan utfördes en arkeologisk förundersökning. Undersökningen hade föregåtts av en arkeologisk utredning då man hade kunnat skönja 3-4 gravar inom den aktuella lämningen (raä 268). Undersökningsområdet omfattade ca 2800 m och ca 1000 m avbanades med maskin.

Det aktuella undersökningsområdet utgör del av ett mindre åkerimpediment. Terrängen är bergig och går ställvis i dagen. I den sydvästra delen av undersökningsområdet skär en flik av åkermarken in. I norr och öster slantar marken svagt ned mot åkern. I väster sker övergången brant och i söder fortsätter impedimentsmarken. Gravfältet befinner sig på en nivå mellan 14-16 meter över havet.

Vid undersökningen framkom 11-12 gravar, företrädesvis flacka eller något välvda stensättningar samt en stenhängnad. Vidare noterades fyra stensamlingar som eventuella gravar. Två schakt drogs med maskin i åkerfliken och två provrutor handgrävdes på höjdryggen. Några boplatsindikationer kunde ej konstateras. De 14C dateringar som

utförts pekar på en datering till vendel/vikingatid-tidigmedeltid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
883

År
1993

Namn/plats
Järsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britt-Marie Franzén

Fornlämningskategori
boplats, grav, stensättning

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder, tidigmedeltid, högmedeltid

Fynd
keramik, bränd lera, brända ben, stenartefakter, bronsten, järnknivar, medeltida armborstpilspets

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med bygget av Svealandsbanan. Det aktuella fornlämningarna raä 267:3, 267:4 och 279 är belägna på gården Järstas ägor söder om torpet Albertsro.
Förundersökningsområdet löper utmed en ca 400 m lång del av bansträckningen och med en bredd av 30-60 m på en nivå mellan 15-25 m ö h.

Syftet med förundersökningen var att inom de två första fornlämningarna, två boplatser, fastställa deras omfattning, karaktär, fyndintensitet samt att ge underlag inför en slutundersökning. Fornlämning raä 279 vilken utgör en stensättning skall kvarligga och syftet var att avgränsa denna åt väster samt att ta reda på om flera gravar finns inom undersökningsområdet.

Vid förundersökningen grävdes schakt och ytor inom en yta av 3314 m². Maskinschaktningen genomfördes skiktvis, i vissa fall ner till steril mark men i regel till kulturlagren. De exponerade lagren undersöktes med genom att provrutor grävdes för hand. Ett flertal anläggningar

snittades. Samtliga schakt och framtagna anläggningar har mäts in med totalstation.

Boplatsen raä 267:3 ligger i områdets norra del i en nordvästexponerad stenröjd skogssluttning som avgränsas i öster av en skärvstenshög belägen på en blockrik moränrygg. Endast en mindre del av boplatsen ligger inom undersökningsområdet och boplatsen kunde ej avgränsas mot väster. Vid förundersökningen framkom förutom skärvstenshögen, härdar, skärvstensfläk, stolphål och mörkfärgningar samt ställvis ett tunt 0,02-0,04 m tjockt kulturlager med enstaka bitar av keramik och bränd lera.

Boplatsen raä 267:4 är till större delen belägen på ett utskjutande platåliknande åkerimpediment, samt i åkermark öster och söder om denna. På impedimentet finns partier av röjda ytor samt steniga, blockiga delar där även en stensträng avgränsar platån. Platån är exponerad mot en uppodlad dalgång i öster och söder vilken kantas av moränryggar där även flertalet av de kända fornlämningarna är belägna. Boplatsen kunde avgränsas mot norr och söder samt forsätter både öster och väster om undersökningsområdet. Vid förundersökningen framkom ett kulturlager inom över en stod del av fornlämningen, lagret var som tjockast inom tre koncentrationer där det var mellan 0,2-0,6 m tjockt. Endast i ett fall kunde minst två kulturlager urskiljas. Fynden utgörs av keramik, bränd lera, brända ben samt enstaka stenartefakter. De metallföremål som påträffats är en bronsten samt två järnknivar och en medeltida armborstpilspets.

Stensättningen raä 279 är belägen söder om boplatserna på en flack åkerholme i den tidigare nämnda dalgången. Vid förundersökningen som enbart gjordes väster om anläggningen påträffades lämningar efter en boplats, ett tunt kulturlager med bränd lera, harts, brända ben och keramik. Boplatsen kunde avgränsas mot norr och söder. Inga säkra gravar kunde registreras, däremot en gles stensamling med rikligt av bränd lera i fyllningen.

Fornlämningarna bedöms tillhöra yngre bronsålder-järnålder, med undantag för några fynd som dateras till medeltid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 267:3	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:4	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 279:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
669

År
1993

Namn/plats
Snytberga

Typ av undersökning
seminariegrävning

Ansvarig organisation
UV Mitt, Stockholms Universitet

Ansvarig person
Tomas Ekman, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, stensättning

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända och obrända ben, keramik, brons- och järnfragment

Beskrivning
Våren 1993 utförde Riksantikvarieämbetet, UV-Stockholm, i samarbete med arkeologiska institutionen vid Stockholms universitet en seminariegrävning (D-kurs) inom fornlämning 11 i Snytberga, Härads socken, Södermanland. Fornlämningen utgörs av ett gravfält av äldre järnålderskaraktär med ca 200 registrerade gravar, varav ca 190 runda och ca 10 rektangulära stensättningar med jordfri stenfyllning. Raä 11 är socknens i särklass största gravfält. Målsättningen med undersökningen var att komplettera resultaten från de två föregående årens exploateringsundersökningar i Härad med material från en dåligt känd period i socknens bebyggelsehistoria.

Gravfältet är huvudsakligen beläget i sydsluttningen av en bergshöjd. Området har tidigare till största delen varit hagmark, men är numera beväxt med blandskog. Tre av de undersökta gravarna var hotade då de var belägna intill en rasbrant i ett grustag i gravfältets västra del.

Sammanlagt undersöktes fem gravar i gravfältets västra del, som också karterades i skala 1:1000. Fyra gravar var stensättningar, varav tre

runda eller rundade och en oregelbunden. En grav utgjordes av en mindre oregelbunden stenpackning som låg intryckt mellan två stensättningar. Storleken varierade från ca 1,6 till 5,6 m, vanligen ca 3 - 4 m i diameter. Flertalet av stensättningarna hade kantkedja, en hade inre stenkrets.

Gravskicket utgjordes av rena brända ben deponerade i benlager och en urnegrav. Under den mindre stenpackningen framkom en skelettgrav. Fyndmaterialet var ytterst sparsamt; endast enstaka fragment av brons och järn samt keramik påträffades.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 11:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
636

År
1993

Namn/plats
kvarteret Vapensmedjan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av schaktning för dagvattenledning i kvarteret Vapensmedjan, i den nordvästra delen av det centrala Eskilstuna. Samtliga schakt hade grävts samt fyllts igen före dess att UV's antikvariska personal avtalsenligt anlänt till platsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
638

År
1993

Namn/plats
kvarteret Forsen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, kulturlager, boplats, bebyggelselämningar, husgrund, skärvstenshög

Datering, period
äldre järnålder, yngre järnålder, nyare tid

Fynd
äldre svartgodskeramik (A:IV), yngre rödgodskeramik (BII:4), kakel, porslin, fajans, tegel, lerklining, kritpipsfragment, glas, mynt, spik, diverse järnföremål och fragment samt djurben

Beskrivning
Undersökningen föranleddes av uppförandet av en ny järnvägsbro över Eskilstunaån. Området ligger väster om ån och omedelbart söder om Fors kyrka. I hela det aktuella exploateringsområdet påträffades kulturlager och bebyggelselämningar. Den äldsta bebyggelsen kan dateras från förromersk järnålder till tidig vikingatid. Kontinuitet mellan tidsperioderna kunde emellertid inte faställas.

De påträffade anläggningarna utgjordes av stolphål, härdar och avfallsgropar. I områdets östra del, ned mot Eskilstunaån, fanns skärvig och skörbränd sten samt sot och kol som täckte en ca 100 m2 stor yta. Kulturlagrets tjocklek varierade mellan 0,1 till 0,3 m. Boplatsens totala utbredning har inte kunnat fastställas då exploateringen endast berör delar av fornlämningen.

Det förefaller som om det finns ett kontinuitetsbrott mellan tidig vikingatid och senmedeltid. En dikning i områdets södra del och omrörda kulturlager antyder att odling förekommit under den mellanliggande tidsperioden. Från det senmedeltida skedet påträffades 2-

3 delvis mycket fragmentariska husrester bestående av syllstenar, trägolv och spisfundament.

På detta följde minst två faser med bebyggelse troligtvis från Fors gamla prästgård som genom skriftligt källmaterial och kartor kan dateras från 1590 fram till 1800-tal. Från den efterreformatoriska perioden påträffades 1-2 hus, delvis ombyggda vid olika perioder. Av byggnaderna återstod syllstenar, fragmentariska trägolv och spisfundament. Byggnaderna överlagrades av raseringsmassor bestående av blå sten, sandkalkbruk och tegel.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 556:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
739

År
1993

Namn/plats
Kärnbogatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Beronius Jörpeland

Fornlämningskategori
stadslager (fyllnadsmassor)

Datering, period
odaterat

Fynd

Beskrivning
Arkeologiska förundersökning i samband med nedläggning av telekablar i Kärnbogatan, Mariefred. Syftet med förundersökningen var att konstatera om det kulturlager som hade påträffats på tomten Borgaren 10 även fanns i gatumark. Teleschaktet skulle grävas ned ca 0,7 m. Det påträffade kulturlagret uppträdde på en nivå ca 0,4 m under markytan.

Schaktet grävdes för hand. Det var 0,35 m brett och ca 30 m långt. Schaktet grävdes grundare än vad som var sagt - djupet varierade mellan 0,4 - 0,5 m. På grund av det ringa djupet berördes endast sentida grus- och sandfyllnadslager. Ett lerblandat kulturlager med tegel, grus och sten påträffades ställvis i schaktets botten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
738

År
1993

Namn/plats
Munken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Lena Beronius Jörpeland

Fornlämningskategori
stadslager, bebyggelselämning, stenmur

Datering, period
nyare tid

Fynd
stengods, rödgodskeramik, kritpipsskaft, fönster- och buteljglas

Beskrivning
Arkeologiska förundersökning föranledd av planerna på att uppföra ett garage vid nuvarande infart på tomten Munken 6. Det fanns anledning att misstänka att de nord-sydorienterade synliga förhöjningarna i marken väster om befintlig bostad, kan härröra från det kloster som uppfördes under 1400-talets sista årtionde i södra delen av Mariefred. Syftet med förundersökningen var därför att fastställa om de synliga förhöjningarna utgjorde delar av klosteranläggningen eller annan äldre bebyggelse.

Ett schakt, 3 x 3,5 m stort, togs upp i västra delen av den planerade ytan för garaget. Under ett matjordslager, ca 0,2 - 0,4 m tjockt, påträffades en stenkonstruktion intill västra schaktkanten. Stenkonstruktionen visade sig vara en grund bestående av stenar och block i storlek 0,2 - 0,5 m. Konstruktionen var tydligast i nordvästra delen av schaktet, men enstaka stenar i samma storlek låg längs med hela västra schaktväggen och fortsatte även in i den södra. Mellan stenarna och upp mot dem låg ett 0,3 -0,6 m tjockt raseringslager. Raslagret bestod till största delen av tegelflis, men även stenar i

varierande storlek, kalkbruksfogar och enstaka obrända djurben. För att utröna stenkonstruktionens funktion och tidsställning bottengrävdes ett mindre område i schaktets sydvästra hörn. Det visade sig vid avrensning av rasmassorna att botten på Stenkonstruktionen bestod av ett par större stenar, varav den största var 1,5 x l m. De låg direkt på den orörda bottenleran, ca +2.15 m ö h. Mot bottenleran ändrade raslagret karaktär och innehöll ett större inslag av halva tegelstenar och även flera fragment av huggen kalksten.

Den fynd som påträffades låg i matjordslagret och i övre delen av raseringslagret. De utgjordes bl a ett par skärvor stengods, fyra skärvor yngre rödgods, ett fragment av ett kritpipsskaft samt några bitar fönster- och buteljglas. Huvuddelen av fynden pekar på en datering till 1600-1800-tal. En av stengodsskärvorna som påträffades mot bottenleran var dock av senmedeltida karaktär.
En tolkning av stenkonstruktionens funktion är omöjlig genomföra på grund av schaktets storlek. Med hänsyn till stenmaterialets storlek, dess nivå och läge samt det raseringslager som täckte stengrunden, är det troligt att den hör till klosterbebyggelsen.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
654

År
1993

Namn/plats
Oppeby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Inför dragning av optokabel har en arkeologisk utredning genomförts av en drygt två kilometer lång sträcka mellan Helgesta och Johannisdal. Det utredda området ligger inom inägomarken till byarna Berga och Oppeby. I deras närhet finns gravar och gravfält av såväl yngre som äldre järnålderskaraktär. Enstaka rösen förekommer också. Vid utredningen påträffades en boplats (raä 162) i åkermark på en sandavsats i en sydvästsluttning. Före utredningen var inga fornlämningar registrerade i kabelsträckningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Helgesta 162:1	Södermanland	Södermanland	Helgesta

AIS Nr
884

År
1993

Namn/plats
Åker-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
boplats, grav, skelettgrav, bengömma, skålgropsförekomst, stensträng, odlingsröse

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd
keramikskärvor, bränd lera, lerklining, stenartefakter och avfall, järnföremål, bronsföremål, brända och obrända ben, harts, sintrad lera, bottenskålla, slagg, gjutformar, degelfragment(?), harts, tegel, yngre rödgods

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför bygget av Svealandsbanan.De aktuella fornlämningarna raä 267:3, 267:4 och 279:2 är belägna på gården Järstas ägor söder om torpet Albertsro inom en ca 400 m lång del av bansträckningen med en bredd av 30-60 m. Nivån över havet är mellan 17-24 m. Undersökningens syfte var att totalundersöka de delar av fornlämningarna som låg inom exploateringsområdet. Stensättningen raä 279:1 ligger inom givna område men skall kvarligga.

Fornlämning raä 267:3, utgörs av en förhistorisk boplats samt en grav och ligger i områdets norra del i en nordvästexponerad stenröjd skogssluttning vilken i öster avgränsas av en blockrik moränrygg. Endast en mindre del av boplatsen ligger inom undersökningsområdet. Vid tidigare utredningsgrävningar påträffades boplatslämningar både öster och väster om den undersökta ytan. Vid undersökningen framkom härdar, härdgropar, skärvstensflak, stolphål, gropar och mörkfärgningar samt ställvis ett tunt 0,02-0,04 m tjockt kulturlager. Två mindre långhus har troligen funnits på platsen ca 15-18 m långa och 5-6 m breda. Fynden utgörs av enstaka keramikskärvor, bränd lera

samt enstaka stenartefakter. C14-analyser som utfördes i samband med förundersökningen visade att boplatsen kunde dateras till övergången mellan bronsålder-järnålder. I områdets södra del framkom en grav, en bengömma utan markering ovan mark.

Ca 40 m söder om raä 267:3 ligger fornlämning raä 267:4, till större delen belägen på ett utskjutande platåliknande åkerimpediment med röjda ytor och blockrika partier, samt i åkermark öster och söder därom. Fornlämningen utgör del av en boplats samt gravar. Boplatsen kunde avgränsas mot norr och söder men visade sig vid utredningsgrävningar fortsätta både öster och väster om undersökningsområdet. Vid undersökningen framkom kulturlager över stora delar av området, varav 5 olika ytor kunde urskiljas. Kulturlagrets tjocklek varierade mellan 0,2-0,6 m. Endast i ett fall överlagrade två kulturlager varandra. Boplatsanläggningarna utgjordes av stensträngar, skålgropar, härdar, härdgropar, skärvstensfläk, gropar, stolphål, nedgrävningar och mörkfärgningar. Stolphålen tillhörde del av minst ett långhus ca 15 m långt och 4-5 m brett. Boplatsfynden utgörs av järnföremål, fragment av bronsföremål, keramik, lerklining, bränd lera, brända och obrända ben, harts, stenartefakter och avfall. Centralt på platån, intill långhuset, påträffades olika typer av ugnar med rikligt av lerklining och bränd samt sintrad lera, bottenskålla, enstaka slagger, gjutformar samt möjligen även degelfragment. De C14-prover som analyserades vid förundersökningen visade att några av anläggningarna på platån är från tiden vid övergången bronsålder/äldre järnålder med tyngdpunkten i den senare perioden. I åkern i områdets östra del gavs tidigmedeltida dateringar. Gravarna var belägna på en mindre moränrygg i områdets västra del. De utgjordes av en skelettgrav samt i kanten av denna en bengömma, båda fyndtomma.

Raä 279:2 utgörs av boplatslämningar intill och väster om stensättning raä 279:1, belägen på en mindre åkerholme ca 90 m söder om de tidigare nämnda boplatserna. Ett tunt kulturlager, 0,02-0,04 m tjockt med ett fåtal fynd av bränd lera, harts, brända ben och keramik samt en stenansamling med rikligt av bränd lera och lerklining påträffades. Inga ytterligare anläggningar framkom, vilket tolkades som att man möjligen befann sig i utkanten av en boplats belägen sydöst och öster om undersökningsområdet. Boplatsen kunde avgränsas mot norr och söder. Utanför undersökningsområdet påträffades ett block med skålgropar (279:3), en stensträng (279:4) samt en stenansamling (279:5) vilken möjligen kan utgöra en grav. På åkerholmen finns påförd odlingssten och sprängblock. Fornlämningarna bedöms tillhöra järnålder. Recenta inslag av järnföremål, tegel och yngre rödgods förekommer inom hela undersökningsområdet men med tyngdpunkt inom 267:4.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 267:3	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
668

År
1993

Namn/plats
Härads kyrkby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin, Bitte Franzen

Fornlämningskategori
bytomt, kulturlager, bebyggelslämningar

Datering, period
nyare tid

Fynd
tegel, yngre rödgodskeramik (BII:4), porslin, kritpipsfragment, spik, glas, hästskosöm, järnföremål, en eventuell hyska, två mynt (troligen Karl XII)

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av anläggandet av en ny infartsväg till E20 i Härads kyrkby. Tolv schakt grävdes med maskin ned till orörd mark, schakt 10 och 11 handgrävdes delvis.

I schakt 10 och 11 påträffades kulturlager och anläggningar i form två stolphål, tre eventuella stolphål eller gropar, samt en syllstensrad. Vidare påträffades en avfallshög/utfyllnad i schakt 6. Kulturlagret i schakt 10 och 11 var delvis omrört p g a plöjning i modern tid och ett sentida täckdike. Stensyllen kan härröra från den fattigstuga som enligt en geometrisk avmätning från 1722 ska ha legat i området.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 94:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
626

År
1993

Namn/plats
Rothoffsparken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
tegel, yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans, porslin, glas, djurben

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av schaktningsarbeten för utbyte av träkajer till karpdammarna i Rothoffsparken. Tre schakt grävdes ned till orörd mark med maskin. I samtliga schakt påträffades omrörda och påförda kulturlager. Kulturlagren var totalt ca 0,3-0,4 m tjocka och bestod huvudsakligen av ett siltigt och sandigt humuslager som bland annat innehöll enstaka träkol och sot, tegel samt djurben. Hela området har påverkats av de planeringsarbeten som utfördes på 1970-talet i anslutning till att parken planerades om.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
767

År
1993

Namn/plats
S:t Nicolaus

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, kritpipor, passglas, ben, järnföremål m m.

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av att en mindre parkanläggning, bestående bl a av rabatter, gångväg samt en grind skulle anläggas. Ingrepp i marken var i huvudsak var begränsade till ytlig avbaning. För ändamålet upptogs ett större och fyra mindre schakt inom området.

Vid förundersökning borttogs ett svart-brunsvartfärgat kol- och träflisblandat kulturlager, innehållande yngre rödgods, tegel, spik m m i områdets nodvästra del.

Förundersökningsområdets sydöstra del var föremål för viss gjutning och några djupare planteringar varför en mindre yta i slänten ned mot Nyköpingsån undersöktes ned till orörd mark. Här påträffades ett sandigt, sannolikt vattenavsatt, kol- och sotbemängt kulturlager innehållande bl a passglasfragment och keramikfragment av Westerwaldtyp som antyder en datering till 1600-tal. Ovanliggande kulturlager utgjordes av släntutfyllnad från 1600-1700-tal som troligen har fixerats på plats genom en enklare spontning. Spontningen har möjligen utgjorts av en gles pålrad som anlagts igenom de äldsta

kulturlagren, vilket antyds av förekomsten av ett större, stenskott, stolphål.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
723

År
1993

Namn/plats
Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Katarina Hellberg

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre bronsålder

Fynd
förhistorisk keramik

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning utfördes föranledd av den planerade Svealandsbanan. Undersökningen föregicks av en arkeologisk utredning då en härd samt ett par stolphål påträffades. Undersökningsytan uppgick till ca 3000 m2 varav ca 300 m2 avbanades med maskin.

Det aktuella området är beläget i en svagt skålad sydsluttning i skogsmark, gränsande till åkermark i söder och sydost. I norr, nordost samt nordväst vidtar höjdpartier med storblockig terräng. Boplatsen befinner sig på en nivå mellan 17 och 23 meter över havet. Kring tiden för boplatsens nyttjande utgjorde närområdet en vik av den dåvarande Marie-lundsfjärden. En kokgrop påträffades samt förhistorisk keramik. Boplatsen har 14C daterats till yngre bronsålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 93:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
635

År
1993

Namn/plats
kvarteret Vulkanen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), fragment av tegelpanna, slaggklump, spik

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av schaktning för nätstation med tillhörande kabelarbeten. Ett 5 x 4,25 m stort, 1 m djupt schakt grävdes med maskin. Schaktet grävdes ned till steril nivå och inga äldre kulturlager kom att beröras. I schaktet påträffades moderna fyllnadsmassor. I en del av den nordvästra profilväggen påträffades sentida kulturlager ned till ca 0,8 m djup. Dessa kulturlager kan antagligen knytas till den numera rivna fabriksbyggnaden som tidigare har stått på platsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
822

År
1993

Namn/plats
kvarteret Gjutaren, Storgatan, Holmen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, kritpipsfragment, hornföremål, järnföremål

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med pågående installation av en elstation med tillhörande ledningsdragningar i bl a kvarteret Gjutaren, Torshälla. Vid förundersökningen påträffades äldre kulturlager ca 1,0 meter under nuvarande markyta vilka innehöll dels en nordväst-sydöstligt orienterad broläggningsliknande konstruktion och dels en spikad träränna. Någon botten på de äldre kulturlagren kunde inte konstateras men dessa torde uppvisa en mäktighet på minst 0,8 meter.

Träränna torde allmänt ha tjänat som avlopp/dränering från högre liggande områden och ned mot Torshällaån. Stratigrafiskt bör de äldsta påträffande anläggningarna tillhöra perioden från 1600-talets första hälft och tidigare. I samband med tömningen av dammen uppströms kraftverket har flera liknande avloppsrännor iakttagits i åns södra sida under strandskoningen.

Utöver de äldre lämningarna kunde även yngre konstruktioner dokumenteras i form av en kraftig stenpackning, möjligen en äldre

strandskoning, flera recenta slaggskikt mm. Någon tolkning av anläggningarna har emellertid inte varit möjlig. Samtliga påträffande konstruktioner ligger under arbetsföretagets schaktdjup och kvarligger in situ. Anläggningarna täcktes efter avslutad förundersökning med uppgrävt jordmaterial.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 95:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
614

År
1993

Namn/plats
kvarteret Forsen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
kulturlager, bebyggelselämningar

Datering, period
nyare tid

Fynd
tegelfragment, djurben, yngre rödgodskeramik, porslin

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av planerad husbyggnation. Två schakt, 3x4 resp 3,5 x 27 m stora, upptogs med grävmaskin. I det större schaktet i områdets östra del påträffades en anläggning bestående av stenar, som var mellan 0,15 och 0,75 m stora. I anslutning till dessa fanns ett 0,5 m2 stort område med kol och bränd lera. Dessa anläggningar har sannolikt utgjort rester av en byggnad. Kulturlagret i området utgjordes av ett homogent kulturpåverkat humusblandat siltlager. I detta fanns tegelfragment, djurben, yngre rödgods och porslin.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 556:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
574

År
1993

Namn/plats
Åker-Läggesta

Typ av undersökning
arkeologisk förstudie

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
fornborgar, stensättningar, gravfält mm

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning mellan Åkers styckebruk och E20 genomfördes en arkeologisk förstudie i syfte att belysa fornlämningsbilden och fungera som planeringsunderlag. Förstudien som bestod av kart- och arkivstudier samt en fältbesiktning resulterade i att tre känsliga områden kunde lyftas fram. Områdena bestod av sammanhängande enheter med flera olika typer av fornlämningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
571

År
1993

Namn/plats
Kloster sn, Kjula sn, Barva sn, Härad sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Agneta Schierbeck

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning av ett arbetsområde och fyra arbetsvägar utmed Svealandsbanan, sträckan Strängnäs-Eskilstuna. Det fanns inga tidigare kända fornlämningar inom undersökningsområdet. Fyra potentiella boplatslägen utredningsgrävdes, men inget av antikvariskt intresse noterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Barva
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Kjula
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
791

År
1993

Namn/plats
Östra Vrå, Eriksberg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplats, stenpackningar

Datering, period
tidigneolitikum, senneolitikum

Fynd
trattbägarkeramik, bränd lera, tvärpil av flinta, parallellhuggen flintspets med urnupen bas, grönstensyxa, slipsten, malstenar, knackstenar, slagen flinta, grönsten och kvarts, brända ben och brända hasselnötsskal

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledd av planerad nedläggning av optokabel genom det tidigneolitiska boplatskomplexet vid Östra Vrå. Boplatsområdet är beläget ca 47-52 i en sydvästexponerad, sandig åssluttning bevuxen med barrskog. Undersökningen omfattade ett ca 350 m långt och ca 1 m brett schakt vilket löpte genom boplatsområdet i öst-västlig riktning. Boplatslämningar, i form av ett upp till 0,3 m tjockt fyndförande lager och ett 15-tal anläggningar av varierande typ framkom.

Fyndmaterialet utgjordes av keramik med snör- och tvärsnoddornamentik, slagen flinta, kvarts och grönsten samt förhållandevis stora mängder brända ben. Variationer i fyndens sammansättning och frekvens antyder att undersökningschaktet berör flera, delvis åtskilda aktivitetsytor av olika karaktär.

Majoriteten av anläggningarna utgjordes av oregelbundna gropar/mörkfärgningar. Dessutom frilades två 5-7 m stora stenkonstruktioner, möjligen husgrunder och/eller gravar. Endast ett

urval av anläggningarna undersöktes.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 43:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
613

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period
järnålder

Fynd
slagen flinta

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20, sträckan Arphus-Eskilstuna, utfördes en förundersökning av fornlämning 215, registrerad som en ensamliggande grav. Anläggningen utgörs av en rund, övertorvad stensättning, ca 4 m i diameter, med mittsten. Den är belägen på en låg moränrygg med berg i dagen. Moränryggen med anslutande slänter avbanades med maskin. Inge ytterligare gravar eller fornlämningar påträffades. Däremot påträffades en bit slagen flinta intill stensättningens södra begränsning.

Stensättningen är belägen i norra delen av ett rikt sammansatt fornlämningsområde med röjda ytor, delvis begränsade av terrasskanter, hak och stensträngar. Dessutom finns hålvägar och enstaka belägna gravar. Samtidigt med raä 215 förundersöktes i områdets nordvästra del raä 298, en boplats med röjda ytor och anslutande stensträngar och gravar (se separat slutredovisning).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 215:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
625

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, keramik, bränd lera och slagen flinta.

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20, sträckan Arphus-Eskilstuna, undersöktes raä 215, en ensamliggande grav. Fornlämningen var registrerad som en rund, övertorvad stensättning, ca 4 m i diameter och 0,2 m hög, med mittsten och delvis synlig kantkedja. Den var belägen på en moränrygg i igenväxande hagmark.

Undersökningen visade att graven hade en något annorlunda karaktär och utgjordes av en rundad stensättning, ca 5,8x5,1 m stor, med mittblock och inre stenkrets. Under stenpackningen gjordes fynd av enstaka brända ben, keramikfragment och bränd lera. Utanför stensättningen påträffades en bit slagen flinta.

Stensättningen var belägen i norra delen av ett rikt sammansatt fornlämningsområde med röjda ytor, delvis begränsade av terrasskanter, hak och stensträngar. Dessutom finns hålvägar och enstaka ensamliggande gravar. Samtidigt med undersökningen av raä 215 delundersöktes i området nordvästra del raä 298, som utgjordes av två fossila åkerytor åtskilda av ett aktivitetsområde (se separat

slutredovisning).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 215:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
572

År
1993

Namn/plats
Läggesta-Järsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ann Luthander

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, bytomt, stensträng, bebyggelselämning, bro, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning med anledning av den nya sträckningen av väg E20 mellan Läggesta och Järsta i Kärnbo och Åker socknar i Södermanland. Vägen sträcker sig genom ett kuperat landskap vid Lötaåns utlopp i Mälaren, till en uppodlad dalgång intill åns norra del. Tidigare har en arkeologisk utredning genomförts inför den nya Svealandsbanan som kommer att gå parallellt med nya E20. En utredning etapp 1 har tidigare även gjorts för E20 mellan Nykvarn och Läggesta. Den nu aktuella utredningen inför E20 berörde därför de delar där enbart utredningens etapp 1 gjorts eller som inte tidigare ingått i någon utredning.

Före utredningen var tre gravfält, en stensättning, en delvis övergiven bytomt samt en stensträng kända inom området. Vid utredningen framkom fyra ensamliggande eller mindre grupper av stensättningar (raä 100, 161, 163, 280), ett område med bebyggelselämningar (raä 99:2), en bro (raä 284) samt fyra boplatslokaler (raä 162, 281-283) av vilka tre utgör ett sammanhängande boplatsområde. Inga daterande fynd framkom vid utredningen, men närhet till skålgropslokaler samt

gravarnas karaktär tyder på en datering till brons-/järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 4:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 58:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 90:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 91:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 97:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 98:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 99:2	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 100:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 161:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 162:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 163:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 280:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 281:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 282:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 283:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
765

År
1993

Namn/plats
Västra Trädgårdsgatan, kvarteret Borgaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av planerad trädplantering i fyra större gropar längs kvarteret Borgarens SV sida i västra Trädgårdsgatan. Dessa gropar omfattade en yta om vardera ca 7 m2 och upptogs i sin helhet i samband med förundersökningen.

Vid förundersökningen kunde kulturlager konstateras mellan 0,5 - 0,9 meter under gatumark i samtliga fyra schakt. I kulturlagrens övre del, i tre av de fyra planteringsgroparna, påträffades en sannolikt recent kullerstensbeläggning.

I ett av schakten påträffades två kraftiga, knuttimrade konstruktioner ca 1,0 - 1,7 meter under gatumark. Dimensionen på virket i anläggningarna var upp till 0,3 meter. Timmerkonstruktionerna låg knut vid knut något förskjutet i sidled och var belägna antingen rakt under eller under och vid sidan om det tänkta planeringsdjupet. Endast de delar av den anläggning som låg rakt under trädplanteringen borttogs och virket sågades upp för dendrokronologisk analys. I övrigt ligger timmerkonstruktionerna kvar och innan förundersökningen avslutades

fylldes groparna delvis igen och anläggningarna täcktes på ett skyddande sätt av uppgrävt material. Inga fynd tillvaratogs.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
612

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
boplats, röjda ytor, röjningsrösen, stensträngar, gravar, fossil åkermark

Datering, period
järnålder

Fynd
keramik, bränd lera och brända ben

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20, sträckan Arphus-Eskilstuna, utfördes en förundersökning av norra delen av fornlämning 298, registrerad som ett område med fossil åkermark. Raä 298 är belägen i västra delen av ett större fornlämningskomplex. Inom detta ca 300x200 m stora område finns röjda ytor, delvis begränsade av terrasskanter, hak och stensträngar (raä 296, 297 och 413). Dessutom finns i området två parallella hålvägar (raä 403), en gravgrupp bestående av två runda stensättningar (raä 213) samt raä 215, en ensamliggande grav som också förundersöktes (se separat slutredovisning).

Fornlämningsområdet är beläget i småkuperad moränmark, vilken skjuter ut som en udde i den omgivande leriga åkermarken. Området har tidigare brukats som betesmark, men håller nu på att växa igen.

Inledningsvis företogs en kartering av hela fornlämningsområdet, för att på så sätt få en helhetsuppfattning om områdets komplexitet och sätta in de av exploatering berörda lämningarna i sitt sammanhang. Den norra delen av raä 298 utgörs i sin västra del av en svagt bassängformad

röjd yta, ca 50x20 m stor (V-Ö), som utom i nordöst begränsas av låga moränryggar på vilka röjningssten är upplagd. I den norra kanten finns två röjningsrösen. I den östra delen, som ställvis är kraftigt stenbunden, finns två stensträngar som inte direkt kan kopplas till någon röjd yta.

Inom det ca 5000 m2 stora undersökningsområdet upptogs ett antal provschakt. I schakten framkom inga brukningsspår eller andra entydiga belägg för odling, däremot påträffades ca 30 anläggningar av boplatskaraktär. Dessa utgörs främst av härdar och sotfläckar. Två stolphålspar indikerar sannolikt förekomsten av en huslämning. Dessutom framkom två stensättningar.

En viktig frågeställning inför slutundersökningen gäller om de röjningar som har utförts inom området enbart är ett resultat av röjning för bosättning, eller om det går att påvisa odlingsytor.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 298:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
573

År
1993

Namn/plats
Strängnäs-Eskilstuna

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Agneta Schierbeck

Fornlämningskategori
boplatser, bebyggelselämning

Datering, period
mesolitikum, neolitikum, bronsålder, järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerade järnvägsbyggen utredningsgrävdes ett antal objekt och områden vilka vid utredningens etapp 1 bedömdes som osäkra fornlämningar. Undersökninsobjekten utgjordes av elva boplatslägen, ett läge för en osäker bytomt, en bebyggelselämning och en osäker stensättning. Utredningsgrävningen påvisade sju boplatser, varav fem sannolikt från stenålder, en från bronsålder och en från brons/järnålder. En 14C-datering angav att bebyggelselämningen var sentida.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 603:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 604:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Härad 19:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:2	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:3	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 19:4	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 36:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 36:2	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 83:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 106:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 107:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 109:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 116:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 117:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Strängnäs 335:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 336:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 337:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
615

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
gravgrupp, bebyggelselämning

Datering, period
romersk järnålder, yngre järnålder, nyare tid

Fynd
keramik, järnföremål och bränd lera

Beskrivning
På grund av planerade utbyggnad av E 20, sträckan Svista-Kjulaåsen, gjordes en förundersökning av en registrerad gravgrupp belägen på en åkerholme. Efter att en yta på 1046 m2 schaktats av med maskin dokumenterades två rundade stenfyllda stensättningar med kantkedjor. Den ena stensättningen var 8-8,5 m i diameter och 0,5 m hög. Den andra stensättningen var 2,5-3,5 m i diameter och 0,25 m hög. Vidare dokumenterades ett antal stensättningsliknande stensamlingar samt röjningsrösen.Dessutom dokumenterades två husgrunder, varav den ena är byggd av skärvig sten och är 5,5x6,5 m stor samt har källare. Den andra husgrunden är 8x5,5 m stor och utgörs av 0,4-1,2 m stora syllstenar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 210:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
821

År
1993

Namn/plats
kvarteren Borgaren

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, källargrund

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, fajans, tegelfragment, djurben

Beskrivning
Arkeologisk undersökning föranledd av planerad husbyggnation. Ett ca 60 m2 stort schakt upptogs med grävmaskin i kvarteret Borgarens sydvästra del. Vid undersökningen framkom del av en källare med ett stensatt golv. De bevarade delarna av källargrundens murar utgjordes av upp till 1,2 m stora stenar. Golvet överlagrades av ett sotigt fyndförande kulturlager med inslag av träfragment. Fyndmaterialet antyder en datering till 1600- och 1700-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 95:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
800

År
1993

Namn/plats
Stadsskogen

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
boplatsläge

Datering, period
mesolitikum, neolitikum

Fynd

Beskrivning
Kompletternade utredning i samband med järnvägsprojektering för en 3 km lång och upp till 200 m br sträcka som löpte genom ett område med skogsklädda bergshöjder. Vid utredning framkom ett möjligt boplatsläge på en nivå av 40-45 m ö h . Nivån anger att den möjliga boplatsen skulle kunna höra hemma i övergången mesolitikum-neolitikum.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej räa nr	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
801

År
1993

Namn/plats
Glasberget

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), kritpipsskaft, glas, tegel, djurben

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av schaktningsarbeten för VA i kvarteret Glasberget 3. Ett schakt som grävdes till steril mark med maskin, följde huvudsakligen äldre schaktningar. I den norra delen av schaktet påträffades påförda kulturlager i profilväggarna, samt ett eventuellt avsatt humuslager i botten av den nordvästra delen av schaktet. Fynden härrör från de påförda lagren. Den södra delen av schaktet var stört av äldre schaktnings- och planeringsarbeten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
802

År
1993

Namn/plats
Kyrkberget

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
senmedeltid, nyare tid

Fynd
tegel, yngre rödgodskeramik (Bll:4), stengods, kakelungsfragment, porslin, glas, djurben, människoben, järnföremål

Beskrivning
Förundersökning föranledd av markarbet för VA till fastigheten Kyrkberget 13. Ett schakt grävdes med maskin ned till orörd mark, delar av schaktet handgrävdes. I schaktets sydvästra del påträffades berg som delvis nästan gick i dagen. (Ytterligare ett schakt grävdes vid ett senare tillfälle utan antikvarisk kontroll då schaktet drogs i ett område som var stört av en numera riven byggnad).

Väster om den befintliga byggnaden påträffades en stenläggning som var anlagd direkt på orörd mark. Den antas ha utgjort en äldre gatusträckning, eller möjligen en gårdsplan. På stenläggningen följde ett brandlager. Längs med norra delen av byggnaden påträffades tre, eventuellt fyra murrester orienterade i nord-sydlig riktning, samt vad som kan tolkas som rester av en källare. Söder om byggnaden påträffades påförda kulturlager, delvis "kyrkogårdsjord" samt en sentida stenläggning.

För övrigt var området utschaktat, troligen i anslutning till att byggnaden uppfördes i slutet av 1800-talet. Väster om byggnaden

påträffades fyllnadsmassor som påförts i anslutning till att Kyrkobrinkens gatunivå har höjts.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
803

År
1993

Namn/plats
Malmby-Fridhem

Typ av undersökning
miljökonsekvensbeskrivning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
I samband med en miljökonsekvensbeskrivning inför Svealandsbanan, delsträckan Malmby-Fridhem i Strängnäs kommun utfördes en inventering och beskrivning av de kulurhistoriska lämningarna längs med bansträckningen. Redovisningen kom att ingå i en rapport sammanställd av Skandiakonsult.

Den berörda sträckan var ca 12 km lång och löpte från en småbruten jordbruksbygd i väster genom ett skogsklätt höjdparti mot Strängnäs stad. Järnvägens sträckning genom Strängnäs tangerade småhusområden och en del större parker för att öster om staden fortsätta genom en flack lerdal mot det äldre stationssamhället Malmby.

I beskrivningen presenterades befintlig bebyggelse och senare tiders agrarmiljö, delvis med hjälp av äldre kartmaterial. Fornlämningarna redovisades med bakrund i sin samtida miljö, bl a belystes förhållandet mellan boplats och gravfält samt den dåtida havsnivån.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
804

År
1993

Namn/plats
Stadsskogen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Riksantikvarieämbetet

Ansvarig person
Margareta Drotz

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd

Beskrivning
(beskrivning saknas)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 337:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
805

År
1993

Namn/plats
Stadsskogen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Riksantikvarieämbetet

Ansvarig person
Margareta Drotz

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
slagen kvarts

Beskrivning
Banverkets byggnation av Svealandsbanan mellan Strängnäs och Eskilstuna har föranlett en arkeologisk undersökning av en stenåldersboplats. Boplatsen är belägen ca 43-46 m ö h i nordvästsluttande skogsmark och angränsar till berg och blockig morän i söder och öster och mot sankmark i väster och norr.

Sammanlagt avbanades och undersöktes ca 1300 m2. Vid undersökningen påträffades en slagplats för kvarts och två härdar. Den slagna kvartsen koncentrerades till slagplatsen där det fyndförande lagret var som mest 0,30 m tjockt. I övrigt påträffades endast ett fåtal kvartsavslag spritt inom undersökningsområdet.

Boplatsen förefaller haft ett begränsat utnyttjande. I berget söder om undersökningsområdet påträffades ett par kvartsådror och området kan ha utnyttjats för kvartsbrytning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 337:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
820

År
1993

Namn/plats
kvarteret Borgaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager, bebyggelselämningar

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik, kritpipsskaft, passglas, tegelfragment, spik, djurben

Beskrivning
Förundersökning föranledd av planerad husbyggnation. Ett sammanlagt 35 m långt schakt upptogs med grävmaskin inom det aktuella exploateringsområdet. I östra delen framkom en enskiktad stensatt gårdsplan. Den överlagrades av ett fyndförande sandigt humuslager. I områdets västra del påträffades en husgrund bestående av upp till 0,75 meter stora stenar samt ett stensatt golv. Huset överlagrades av ett kol och askbemängt fyndförande humuslager med inslag av träfragment. Fyndmaterialet antyder en datering till 1600-1700-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 95:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
611

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson

Fornlämningskategori
stensättning, boplats, stensträng, röjningsröse, fossil åker

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder

Fynd
brända ben, järnkniv, keramik, bränd lera

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20, sträckan Arphus-Eskilstuna, undersöktes och borttogs norra delen av fornlämning 298, registrerad som ett område med fossil åkermark. Raä 298 är belägen i norra och västra delen av ett större fornlämningskomplex. Inom detta ca 300x200 m stora område finns röjda ytor, delvis begränsade av terrasskanter, hak och stensträngar (raä 296, 297 och 413). Dessutom finns i området två parallella hålvägar (raä 403), en gravgrupp bestående av två runda stensättningar (raä 213) samt (raä 215), en ensamliggande grav, som också undersöktes och borttogs (se separat slutredovisning).

Fornlämningarna är belägna i småkuperad moränmark, vilken skjuter ut som en udde i den omgivande leriga åkermarken. Tidigare utgjordes området av björk- och ekhagar, men håller nu på att växa igen. Fornlämningsområdet har detaljkarterats.

Det av exploateringen berörda området var ca 5000 m2 stort och utgjordes i den västra delen av en röjd yta, ca 55x17 m stor, som utom i nordöst begränsades av låga moränryggar. I den röjda ytans norra kant

var två röjningsrösen synliga. Exploateringsområdets östra del utgjordes av flack moränmark. I området syntes två stensträngar samt två stensamlingar, som antingen kunde utgöra gravar eller röjningsrösen. Endast områdets sydöstra del framstod med säkerhet som stenröjd före undersökning.

Undersökningen inleddes med att exploateringsområdet i sin helhet avbanades med maskin. Inom området framkom sammanlagt tolv röjningsrösen, två stensträngar och två stensättningar. Flertalet av områdets röjningsrösen var så flacka och kraftigt övertorvade att de inte var synliga före undersökning. Vidare framkom ca 90 anläggningar av boplatskaraktär. Dessa utgjordes främst av härdar, men även stolphål förekom.

Den i västra delen belägna röjda ytan utgjordes av en fossil åker med sex röjningsrösen i kanterna. Matjorden utgjordes av lerig moig morän. I botten fanns ett tunt lager med kol och sot. I åkerytan och i anslutning till dess kanter påträffades ca 30 mindre anläggningar, främst härdar. Centralt i åkerytan framkom en kvadratisk konstruktion med fyra stolphål i hörnen, som kan utgöra resterna efter en mindre byggnad, typ bod.

Även i den östra delen framkom en fossil åker, ca 50x25 m stor. Matjorden utgjordes av lerig sandig-moig morän. I kanterna fanns fyra röjningsrösen och en stensträng och inom åkerytan ytterligare ett röjningsröse. I åkerytan och dess kanter framkom tio mindre anläggningar, främst härdar.

Mellan åkerytorna var ett aktivitetsområde, ca 35x20 m stort, beläget på en flack moränförhöjning. På moränförhöjningen fanns ställvis rikligt med stenar och block, medan andra partier var stenröjda. Aktivitetsområdet begränsades i söder av en stensträng. Inom området framkom ca 20 tämligen tätt belägna anläggningar av boplatskaraktär, främst härdar, och ytterligare en kvadratisk konstruktion med fyra stolphål i hörnen. I områdets sydvästra del, inte långt från den västra åkerytan, var ett röjningsröse som, förutom röjningssten, innehöll rikligt med skärviga och skörbrända stenar. I röset framkom en begravning i form av ett benlager. I anläggningen påträffades också en järnkniv samt fragment av keramik och bränd lera.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 296:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 297:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 298:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 413:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
620

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving, Eva Thorsberg

Fornlämningskategori
boplats, kulturlager, agrarlämningar, brunn

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid

Fynd
fibula, pärlor, nitar, järnföremål, keramik, silkärl, nätsänken, vävtyngder, lerklining, bränd lera, brända och obrända ben

Beskrivning
Inför den planerade omdragningen av E20 mellan Arphus och Svista utfördes en arkeologisk undersökning av raä 601, en boplats från brytningstiden mellan äldre och yngre järnålder. Boplatsen var belägen på och i anslutning till en åkerholme som uppvisade lämningar efter minst fem långhus. Bebyggelsen hade i huvudsak varit koncentrerad till holmens högsta del, som i öster begränsades av en stensatt terrass. I anslutning till bebyggelsen fanns ett upp till 0,3 meter tjockt kulturlager med en maximal utbredning på ca 1000 m2, ca 400 m2 av lagret i anslutning till bebyggelsen grävdes för hand, resten schaktades med maskin, ned till anläggningsnivå.

Sammanlagt undersöktes ca 600 anläggningar varav ca 250 var stolphål. I övrigt bestod anläggningarna av härdar/härdgropar avfallsgropar och en brunn. Brunnen som täcktes av ett upp till 0,4 meter tjockt kulturlager, var grävd genom lera i åkermarken öster om boplatskullen. I brunnen fanns bevarade rester efter två stockstegar. Ett 14C prov från en av stegarna gav en datering till tidigt 400-tal. På åkerholmens södra del fanns rester efter ett äldre odlingslandskap med ett flertal åkerytor

med anslutande röjningsrösen. Detta område karterades i sin helhet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 601:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
624

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Eva Thorsberg, Helmut Bergold

Fornlämningskategori
gravgrupp, stensättning, bebyggelselämningar, husgrund, källare, röjningsrösen

Datering, period
romersk järnålder, nyare tid

Fynd
keramik, tandemalj, brända ben, bränd lera

Beskrivning
Med anledning av vägverkets planer för ny sträckning av E20 mellan Svista och Kjulaåsen genomfördes en undersökning av raä 210 vid Grönsta. Fornlämningen var registrerad som en gravgrupp, med två runda stensättningar belägena på höjden av en landtunga som sluttade mot söder. På flera ställen syntes berg i dagen och det fanns endast ett tunt jord- och torvlager på platsen.
Undersökningen berörde förutom de två sedan tidigare kända stensättningarna även en källargrund, en syllstensgrund sju odlingsrösen samt ytterligare ett fyrtiotal anläggningar (stolphål och härdar).

Stensättningarna var 7,5 respektive 3 meter i diameter och hade markerade kantkedjor och stenpackningar som var flerskiktade. I båda fallen täckte packningen en centralt belägen skelettgrav. Under och i direkt anslutning till stensättningarn fanns bevarade delar av ett kulturlager. I lagret framkom ett fyrtiotal skadade och fragmentariska anläggningar, företrädesvis stolphål och härdar

Öster om stensättningarna fanns en rektangulär grop, troligen början till

en källaranläggning. Gropen var omgiven av ett flertal flata stenblock. Strax sydväst om källargropen låg en 7x7 meter stor syllstensgrund, bestående av stenar lagda med ett inbördes avstånd på 1,5-2 meter. Röjningsrösena som fanns i den södra delen av området, i anslutning till den nuvarande åkermarken, bedömdes utifrån uppbyggnad och karaktär att vara av senare datum.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 210:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
623

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, hög, blockgrav, boplats

Datering, period
järnålder

Fynd
ben, keramik, silkärlsfragm, harts, järnslagg, ugnsväggsfragm, bränd lera, glaspärlor, kamfragment, bronsspännen, bronsnålar, örslev/pincett, bronssöljor, remändebeslag, järnnitar, krämpa, järn- och bronsfragment, knackstenar, stenlock

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20 mellan Arphus-Eskilstuna utfördes en delundersökning av fornlämning 517, ett gravfält av yngre järnålderstyp med ca 34 registrerade gravar. Nuvarande E20 delar gravfältet i två delar. I samband med en vägbyggnation 1965 undersöktes sju gravar, två högar samt fem stensättningar. Utifrån gravformer, gravskick och fyndmaterial kunde de undersökta gravarna dateras till vendeltid. Den planerade vägutbyggnaden medför att ytterligare en del av den norra gravfältsdelen kommer att beröras.

Gravfältet är beläget uppe på en långsträckt delvis i åkermark utskjutande bergs- och moränhöjd, svagt sluttande åt söder i nord-sydlig riktning. Vegetationen utgörs av blandskog med varierad täthetsgrad, inom undersökningsområdet dock endast sly. Öster om gravfältet i en östsydöst-sluttning tar en aktivitetsyta vid. Terrängen karaktäriseras ställvis av blockig terräng, berg i dagen samt en mindre bergsrygg som korsar undersökningsområdet ungefär i dess mitt.

Inom det berörda området undersöktes tretton gravar, endast en av

dessa var tidigare känd och karterad. De flesta gravar var runda eller rundade, välavgränsade stensättningar, i övrigt förekom en rektangulär stensättning, en hög, en blockgrav samt en gravrest. Storleken varierade mellan ca 1-5,9 m, vanligen 1,5-2,5 m, högen var ca 4 m i diameter och 0,5 m hög. Samtliga gravar var helt övertorvade och ej synliga före undersökning, förutom högen och delvis blockgraven. Flertalet av gravarna var mer eller mindre skadade bland annat till följd av schaktning för en telekabel. Recenta fynd vittnar om tidigare torpbebyggelse och markaktiviteter i samband med denna. Sannolikt har även ett okänt antal gravar förstörts, vilket indikerades av att spridda brända ben påträffades på gravfältsytan.

Samtliga gravar var brandgravar där urnebrandgraven var det dominerande gravskicket. Övriga gravskick var brandlager samt urnebrandgrop. I tre fall påträffades rester efter hartstätning. Fyndmaterialet var sparsamt med undantag av det som framkom i en rundad stensättning, ca 4,5 m i diameter med en svagt välvd och klart avgränsad stenpackning. Bland fynden kan nämnas flera spännen, bland annat två likarmade bronsspännen, två keramikkärl samt bronsnålar, varav en med fasetterat huvud. Utifrån gravformer, gravskick och fyndmaterial kan dateringen för gravfältet föras ned till äldre järnålder.

Under flera gravar kunde olika former av anläggningar påvisas, exempelvis härdar/härdgropar samt stolphål. Deras eventuella anknytning till gravarna är oviss. Värt att notera är förekomsten av slagg inom gravfältet, dels i och omkring gravarna, dels i enskilda anläggningar. Området öster om gravfältet innehöll ett högt antal härdar/härdgropar, ett mindre antal stolphål samt gropar av olika karaktär. Även här förekom det slagg och möjligen kan några anläggningar utgöra rester efter någon form av järn/smideshantering.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 517:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 517:3	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
764

År
1993

Namn/plats
Brunnsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans, kakel, kritpipsfragment, glas, flinta samt spik

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktning för elkablar i Brunnsgatan, norr om korsningen till Västra Storgatan. Två schakt grävdes med maskin, där båda följde äldre schaktningar. Det södra schaktet var helt stört av äldre schakt och saknade således kulturlager. I botten av det norra schaktet påträffades kulturlager i nästan hela schaktets sträckning. Kulturlagret består huvudsakligen av lera och som framför allt i söder innehåller raseringsmassor, bl a tegel och bränt material. De fynd som påträffades kommer från toppen av detta lager. Dessutom påträffades fläckvis i profilväggarna yngre kulturlager. I den norra delen av schaktet påträffades även anläggningar i form av stenläggningar samt en 0,18 x 0,22 m tjock kraftigt förmultnad stock. Stenläggningen i västra profilväggen antas utgöra en äldre gatläggning i Brunnsgatan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
766

År
1993

Namn/plats
Västra Storgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
högmedeltid, senmedeltid

Fynd
äldre rödgodskeramik (Bl), äldre stengods (Cl), yngre rödgods (Bll:4), yngre stengods (Cll), kritpipsfragment, glas, gjutform, slagg, flinta, bryne, kamfragment, benföremål, metallföremål, träföremål, skofragment, läderspill, lerklining, bränd lera

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktning för nedläggande av en optokabel i Västra Storgatan, mellan korsningen till Brunnsgatan i väster och fram till Torget i öster. Ett schakt grävdes med maskin. Schaktet följde äldre schaktningar och grävdes ej ned till orörd mark. Dock handgrävdes en ca 2,5 x 1,5 m stor yta i schaktets östra del i anslutning till en befintlig telebrunn, ned till orörd mark.

I den maskingrävda delen av schaktet påträffades kulturlager huvudsakligen i schaktbotten. Vissa delar var emellertid störda ned till okänd nivå av äldre schaktningar. De påträffade kulturlagren kan genom fynd, yngre rödgods (Bll:4) och kritpipsfragment, dateras till 1700-1800-tal.

Inom den handgrävda ytan påträffades både avsatta och påförda kulturlager samt anläggningar. Kulturlagren var totalt ca 1,3-1,9 m tjocka och bestod huvudsakligen av humuslager som innehöll gödsel och träflis. Lagren innehöll träläggningar, stolphål, gropar samt två vattenledningar i trä. Träanläggningarna omfattade sex olika nivåer och

har tolkats som gatuläggningar. Merparten av anläggningarna förutom de två vattenledningarna har daterats till medeltid och senare, dock före stadsbranden 1665, efter vilken stadens gatunät lades om. Vattenledningarna kan preliminärt dateras till 1700-1800-tal.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
768

År
1993

Namn/plats
Västra Kvarngatan, Västra Storgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Förundersökningen föranleddes av schaktningar för elkabel och utfördes på två separata platser, dels i Västra kvarngatan och dels i Västra Storgatan.

Vid förundersökning i Västra kvarngatan kunde ett 0,1 meter tjockt omrört kulturlager konstateras i schaktets mellersta delar, beläget ca 0,7 - 0,8 meter under marken. I schaktets mellersta södra delar syntes ett par större stenar som möjligen kan vara delar till ett äldre brofäste, tidig utfyllning eller liknande.

Vid förundersökning i västra Storgatan upptogs ett ca 0,7 x1,0 meter stort schakt. Här påträffades ett upp till 0,2 meter tjockt skikt mörkfärgad-svart sandblandad mylla.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
769

År
1993

Namn/plats
Västra Trädgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (Bll:4)

Beskrivning
Förundersökningen var föranledd av schaktningar för nedläggande av en dagvattenledning. Ett ca 52 m långt schakt grävdes med maskin ned till orörd mark. I schaktets norra del påträffades påförda och omrörda kulturlager inom en ca 1 m lång sträckning. I övrigt var större delen av schaktet stört av äldre schaktningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
622

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
järnålder, nyare tid

Fynd
keramik, brända ben, glaspärla, knacksten, järnslagg

Beskrivning
Inför utbyggnaden av E20 mellan Arphus-Eskilstuna utfördes en förundersökning av fornlämning 517, ett gravfält av yngre järnålderstyp med ca 34 registrerade gravar. Gravfältet är numera delat i två halvor av nuvarande E20. I samband med vägbyggnationen 1965 undersöktes sju gravar, varav två högar och resterande stensättningar. Utifrån gravformer, gravskick och fyndmaterial kunde de undersökta gravarna dateras till vendeltid. Den planerade vägutbyggnaden medför att ytterligare en del av den norra gravfältsdelen kommer att beröras.

Gravfältet är beläget på en långsträckt bergs- och moränhöjd löpande i nord-sydlig riktning och svagt sluttande mot söder. Vegetationen är ställvis tät och består av kraftig barr- och lövskog, inom undersökningsområdet dock endast sly.

Inom det av exploateringen berörda området påträffades totalt tolv gravar. Ingen av gravarna var tidigare kända eller karterade. Flertalet var runda, yälavgränsade stensättningar, övertorvade och med en flack profil. En grav kan närmast karakteriseras som en hög med tydlig

välvning och ett inre kärnröse av fint stenmaterial. Därutöver framkom två gravar vilka kan betecknas som blockgravar, där stenpackningarna befann sig i direkt anslutning till markfasta block. En grav var kraftigt skadad till följd av schaktning för telekabel.

Tidigare torpbebyggelse och markaktiviteter i samband med denna har sannolikt förstört flera gravar inom området. Brända ben, keramik samt en halv glaspärla av vikingatida typ påträffades vid rensning av ytor mellan gravarna.

Öster om gravfältet i en sluttning mot östsydöst framkom ett antal boplatsanläggningar såsom härdar, stolphål samt övriga nedgrävningar. Lämningarnas tidsställning och samband med gravfältet är oklar.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 517:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
567

År
1993

Namn/plats
Kiladalen, Rogsta mfl.

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Mitt

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
grav, röse, stensättning, skärvstenshög, boplats, skärvstensförekomst, gårdstomt, fossil åker, källargrund

Datering, period
bronsålder, järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av utbyggnad av väg E4 till motorväg har en arkeologisk utredning gjorts för sträckan Gammelsta - Nyköping. Utredningsområdet löpte huvudsakligen i skogsmark på norra sidan av Kiladalen. På några punkter berörde sträckningen även nordliga utlöpare kulturbygden i dalgången. Vid ett av dessa ställen fanns två tidigare kända grav- och boplatslokaler med sammanlagt ett röse, nio stensättningar och två skärvstenshögar. Dessa kunde efter utredningen kompletteras med fem stensättningar. Därtill påträffades en ensamliggande stensättning, en fossil åkeryta och en källargrund. Vidare undersöktes sex boplatslägen som kunde avfärdas efter sökschaktsgrävning. Omedelbart i anslutning till utredningsområdet fanns fem stensättningar varav fyra i grupp, en skärvstensansamling i en vägskärning samt två gårdar som är primärenheter och vars tomter kan rymma äldre kulturlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bergshammar 21:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Bergshammar 97:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Bergshammar 98:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Kila 100:1	Södermanland	Södermanland	Kila
Lunda 57:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 84:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:2	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:3	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:4	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:5	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 106:6	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:2	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:3	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:4	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:5	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:6	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 107:7	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 108:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 145:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 174:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 204:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Tuna 140:1	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 141:1	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 142:1	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 143	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 144	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 145	Södermanland	Södermanland	Tuna

AIS Nr
621

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, boplats, torplämning

Datering, period
järnålder, nyare tid

Fynd
kammar, pärlor, brynen, knivar, pincetter, spelpjäser, tärning, beslag, nitar/spikar, keramik, brända ben

Beskrivning
En planerad utbyggnad av E20 mellan Arphus och Eskilstuna föranledde en delundersökning av fornlämning 519:2, enligt fornminnesregistret en gravfältsdel omfattande sju gravar - sex runda stensättningar och en hög. Exploateringen berörde södra delen av fornlämningen. Terrängen utgörs av en svag sydsluttning av en moränhöjd, huvudsakligen bevuxen med gles blandskog.

Inom undersökningsområdet påträffades 20 gravar, fördelade på 18 stensättningar och två högar. Stensättningarna var huvudsakligen rundade till formen, flacka och helt övertorvade. Storleken varierade mellan 2-8 m, det övervägande flertalet 2-3 m. Högarna var ca 6-8 m i diameter och ca 0,6-0,8 m höga. Konstruktionsdetaljer såsom kant- och fotkedja, inre stenkrets samt mittsten förekom i varierande omfattning.

Samtliga gravar var brandgravar. I två av stensättningarna påträffades rena brända ben deponerade i en bengrop respektive benlager, men i övrigt utgjordes gravskicket av brandlager med de krossade benen hopsamlade tillsammans med rester från brandbålet. Keramikkärl

deponerade i brandlagren var vanligt förekommande. I övrigt utgjordes fynden av mer eller mindre fragmentariska rester av den personliga utrustningen såsom kammar, pärlor, brynen, knivar, pincetter, beslag m m. I en av gravarna, en hög, påträffades en uppsättning spelbrickor samt del av en tärning.

Under och mellan gravarna framkom boplatslämningar i form av stolphål och härdar, av vilka en del kunde konstateras utgöra rester av ett treskeppigt långhus.

I undersökningsområdets västra del, i anslutning till en torplämning, framkom två förstörda gravar samt boplatslämningar som enstaka härdar, stolphål och gropar.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 519:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
616

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
gravgrupp, stensättning, stolphål, härd

Datering, period
romersk järnålder, yngre järnålder

Fynd
keramik, järnföremål och bränd lera.

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av en gravgrupp (raä 405), föranledd av planerad utbyggnad av E 20 på sträckan Svista-Kjulaåsen. En yta på 541 m2 av impedimentmark schaktades av med maskin, varvid en gravgrupp bestående av två rundade stenfyllda stensättningar påträffades. Den ena stensättningen hade dubbla kantkedjor och var 6,5-8,0 m i diameter samt 0,4 m hög. Den andra stensättningen saknade kantkedja och var 2-2,5 m i diameter samt 0,3 m hög. Vidare framkom en härd och ett par stolphål.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 405:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
619

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravfält, boplats, torplämning

Datering, period
järnålder, nyare tid

Fynd
keramik, brända ben

Beskrivning
Med anledning av planerad utbyggnad av E20 mellan Arphus-Eskilstuna utfördes en förundersökning av fornlämning 519:2, en del av ett gravfält. Ursprungligen har fornlämningen utgjort en sammanhängande enhet med de övriga gravfältsdelarna, 519:1 samt 519:3. Enligt en gravfältskartering genomförd år 1930 omfattade gravfältet 45 gravar, varav det övervägande flertalet utgjordes av stensättningar men även två högar. Flera gravar har borttagits eller förstörts i samband med husbyggen sedan 1930-talet, varför gravfältet nu framstår som tre separata lämningar. Enligt fornminnesregistret finns sju gravar inom raä 519:2, en hög samt sex runda stensättningar. Inom raä 519:1 samt 519:3 finns fem runda samt en kvadratisk stensättning respektive en rund stensättning registrerade.

Det av exploateringen berörda området innefattar södra delen av raä 519:2. Terrängen utgörs av en sydsluttning av en moränhöjd. Vegetationen bestod huvudsakligen av gles blandskog, främst björk med mindre inslag av barrträd. En brukningsväg skär genom området i riktning nordväst-sydöst. Gravfältet avgränsas naturligt åt väster av

berg i dagen.

Vid förundersökningen påträffades 21 gravar inom undersökningsområdet. Flertalet utgjordes av runda, flacka, helt övertorvade stensättningar, ca 2-3 m i diameter, i övrigt fanns två större stensättningar, ca 7-8 m i diameter, samt två högar. Stensättningarna var i allmänhet vällagda, tydligt avgränsade och med täta stenpackningar, i några fall omgärdade av kantkedjor. Inga daterande fynd påträffades vid undersökningstillfället, endast keramikfragment samt brända ben. Gravformerna ger dock en antydan om att flertalet hör till yngre järnålder. En av de två större stensättningarna kan utifrån sitt grova stenmaterial och sin närmast geometriska form föras till äldre järnålder.

Utöver gravar framkom ett mindre antal boplatsanläggningar såsom härdar samt enstaka stolphål i ett lägre liggande område sydost om brukningsvägen och norr om nuvarande vägslänt. I undersökningsområdets västligaste del noterades en torpgrund som ej finns belagd i något kartmaterial. I samma område påträffades också två härdar.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 519:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
618

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
boplats, kulturlager, röjd yta, röjningsrösen, terrass

Datering, period
romersk järnålder, yngre järnålder

Fynd
brynen, silkärl, keramik, vävtyngder, järnföremål, bränd lera, brända och obrända ben samt djurtänder

Beskrivning
Med anledning av planerad utbyggnad av E20, sträckan Svista-Kjulaåsen, genomfördes en förundersökning av en järnåldersboplats som är belägen på och i anslutning till en åkerholme. Fornlämningen var registrerad som en boplats med kulturlager. För att utröna boplatsens och kulturlagrets omfattning och beskaffenhet drogs 2 m breda schakt med maskin i det aktuella området. Sammanlagt schaktades en yta på 992 m2. Det konstaterades att boplatsens maximala utbredning är 100x100 m. Vidare grävdes ett antal provrutor samt ett antal anläggningar i form av härdar och stolphål.

På den norra delen av åkerholmen utgörs boplatsen av röjda, terrasserade och avplanade ytor. Vidare finns här ett intill 0,3 m tjockt fyndförande kulturlager. I och i anslutning till lagret framkom boplatslämningar i form av härdgropar, härdar, stolphål och mörkfärgningar. På åkerholmens södra del finns rester av ett äldre odlingslandskap med röjningsrösen och röjda ytor (åkertegar). Här framkom även boplatslämningar i form av ett diffust kulturlager samt spridda stolphål och mörkfärgningar.

I åkern öster och sydost om åkerholmen finns ett intill 0,45 m tjockt kulturlager. I och i anslutning till lagret framkom boplatslämningar i form av härdar, stolphål och mörkfärgningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 601:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
617

År
1993

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Magnus Hellström, Bo Seving

Fornlämningskategori
stensättning, härd

Datering, period
yngre järnålder

Fynd
keramik, brända ben, bränd lera

Beskrivning
Arkeologisk undersökning av två stensättningar (räa 405), med anledning av planerade ombyggnad av E20 mellan Arphus och Svista. Den större stensättningen var ca 6 meter i diameter med markerad kantkedja, den mindre ca 2,5 meter i diameter, utan klar begränsning. I den mindre av de två fanns inga spår efter någon begravning. I den större framkom rester efter två begravningar, en urnebrandgrop och ett brandlager. Dessutom dokumenterades två härdar som låg i anslutning till stensättningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 405:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
568

År
1993

Namn/plats
Tumbo sn, Torpa sn, Björkskog sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
gravfält, grav, gravgrupp, bytomt/gårdstomt, boplats, fossil åker

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför av planerad upprustning av Svealandsbanan sträckan Eskilstuna-Valskog och därmed förknippade nydragningar av tillfartsvägar. Utredningsområdet hade en sammanlagd yta på ca 7 km2. Ett antal gravar, gravfält, bytomter mm var sedan tidigare känt inom utredningsområdet. Utredningen resulterade i att ett stort antal tidigare registernummer omvärderades, samt att flera nya fornlämningar upptäcktes. Bland de nyregistrerade lokalerna finns bytomter, boplatser, gravar och fossil åker.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 51:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 81:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 82:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 83:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 84:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 85:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 87:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 104:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 133:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 134:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 135:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Björskog 30:1	Västmanland	Västmanland	Björskog
Björskog 45:1	Västmanland	Västmanland	Björskog
Björskog 46:1	Västmanland	Västmanland	Björskog
Torpa 198:1	Västmanland	Södermanland	Torpa
Torpa 199:1	Västmanland	Södermanland	Torpa
Torpa 200:1	Västmanland	Södermanland	Torpa
Torpa 201:1	Västmanland	Södermanland	Torpa

AIS Nr
570

År
1993

Namn/plats
Barva sn, Kjula sn, Eskilstuna stad

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
kolningsgropar, skärvstenshög

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning E20, Arphus - Eskilstuna, utredningsgrävdes ett antal objekt och områden, vilka inom utredningens första etapp bedömts som möjliga fornlämningar. Objekten utgjordes dels av boplatslägen och dels av en osäker stensättning. Inom ett område med kolningsgropar togs tre kolprov för c14-datering. Den osäkra stensättningen visades vara en skärvstenshög med ett omgivande mindre kulturlager. I anslutning till ett gravfält (raä 66 Barva sn) framkom ett mindre kulturlager. Kolningsgroparna (raä 117 Kjula sn) kunde dateras till tiden 1100-1600 e Kr.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 66:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 129:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Kjula 117:1	Södermanland	Södermanland	Kjula

AIS Nr
847

År
1993

Namn/plats
Vallby-Kumla

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
John Hedlund

Fornlämningskategori
gravfält, hög, stensättning, boplats, skärvstensflak

Datering, period
järnålder

Fynd
kniv, spikar och bricka av järn, glaspärlor, keramikfragment och brända ben

Beskrivning
Arkeologisk delundersökning av gravfältet raä 8 i Vallby sn, föranledd av husbyggnadsarbeten för permanentbostad. Undersökningen omfattade ett 60 kvm stort område omedelbart öster och väster om huset. Inom ytan påträffades 3 gravar från vendel-vikingatid samt äldre underliggande boplatslämningar.

Gravarna var ställvis kraftigt skadade av tidigare husbyggnadsarbeten samt markplaneringsarbeten för gårdsplan. De utgjordes av två stensättningar med brandgravskick och en skelettgrav i öst-västlig riktning. Boplatslämninnarna utgjordes av tre härdar, två sotfläckar och ett skärvstenflak.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Vallby 8:1	Södermanland	Södermanland	Vallby

AIS Nr
877

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid, vikingatid

Fynd
keramikskärvor, slagg, ben, vävtyngd, bryne, hästbrodd

Beskrivning
En arkeologisk undersökning av en förhistorisk boplats föranledd av utbygganden av väg E20. Fornlämning raä 283 i Åker sn i Södermanlands län förundersöktes under april-maj 1994 och följdes samma år av en slutundersökning. Boplatsen är belägen utmed nuvarande väg E20 mellan Mariefred och Strängnäs i en flack och bred dalsänka. Hela boplatsen ligger idag i åkermark, nästan uteslutande av lera, på en nivå mellan 8 och 12 m.ö.h.

Boplatsen har ej kunnat totalundersökas men har avgränsats åt söder, norr och öst. I dess östra och delvis norra del gränsar boplatsen mot ett gravfält, raä 268, vilket är anlagt på en bergklack. Gravfältet har totalundersökts under 1994.

Totalt undersöktes en 13000m2 stor yta med ca 2700 anläggningar. Av dessa undersöktes ca 2500 och av de undersökta utgick ca 700 anläggningar. Ett sammanhållet kulturlager förekom inom en 250 m2 stor yta i den nordöstra delen och i övrigt endast fläckvis i tunna linser. Av anläggningarna påträffades i regel enbart bottnarna.

Anläggningarna utgjordes i huvudsak av stolphål, nedgrävningar, härdar, gropar samt troligen en brunn. Anläggningstätheten är mycket stor och visar på flera faser. Hittills har 4-5 treskeppiga långhus kunnat urskiljas mellan 16-24 m långa och 4-5 m bred. I stor utsträckning finns endast de stolphål kvar efter de takbärande stolparna och ingen av husen har i detta läge någon härd som kan knytas till husen. Totalt registrerades ca 700 stolphål vilket förhoppningsvis kommer att leda till att fler konstruktioner identifieras.

Fyllningarna i anläggningarna utgjordes av lera men varierade i färg. Utmed boplatsens västra del från 10-meterskurvan och lägre är fyllningarna röda, troligen av järnutfällningar. Husen verkar ej ha brunnit då endast ett mindre antal fragment av lerklining påträffats. Fynden i övrigt är också mycket sparsamma med ett fåtal keramikskärvor en del slagg, lite ben samt enstaka föremål som vävtyngd, bryne samt hästbrodd. En anläggning utgjordes av en möjlig brunn, den var närmast 1,50 m dj och hade mot botten en risflätning samt störar, de senare var nedslagna i den sterila leran. Eventuellt kan två gropar tolkas som en ugn respektive en tjärgrop, varifrån möjligen lerkliningen kan härstamma från.

Från förundersökningen finns tre C14-dateringar till mellan 200-600 e Kr. Dessa dateringar är delvis samstämmig med boplatserna inom samma äga, raä 271, raä 281 och raä 282. Från slutundersökningen har ännu inga prover analyserats.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Åker 283:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
565

År
1994

Namn/plats
Järsta, Härad

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Sofia Andersson

Fornlämningskategori
gravfält, milstolpe, grav, boplats, hålväg, torplämning, bytomt, stensättning, fyndplats

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Efter en arkeologisk utredning inför den planerade E20, sträckan Härad-Järsta, Södermanlands län konstaterades inom utredningsområdet följande fornlämningar: sex gravar, ett gravfält, två förhistoriska boplatser, en by/gårdstomt, ett fundament till en milstolpe, en plats för en milstolpe, två hålvägar, tre torplämningar samt en fyndplats. En av gravarna var ej tidigare känd. Nio boplatslägen samt två gravliknande lämningar kunde efter utredningsgrävning avfärdas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 96:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 97:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 122:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Strängnäs 263:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 265:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 266:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

Strängnäs 266:2	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 266:3	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 267:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 268:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 269:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 332:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 339:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
879

År
1994

Namn/plats
Biholm

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
gravgrupp, mittblocksgrav, stensättning

Datering, period
vikingatid, medeltid

Fynd
brända ben, skospänne i kopparlegering, bronsfragment, del av rakkniv? i järn, krampor i järn, järnnitar, järnspikar, glasflusspärla, järnten, järnring, löpare, tygfragment, järnkula

Beskrivning
Inför omläggningen av E20 utfördes en slutundersökning av raä 280. Fornlämningen låg på en höjdsträckning på ett moränimpediment som utgjordes av naturlig storblockig morän samt dumpmassor i form av mestadels större sten och grus. Massorna hade dumpats när den nuvarande E20 och en mindre körväg byggdes men även under tiden när två kraftledningsgator anlades.

Vid undersökningen påträffades en mittblocksgrav i krönläge och fem stensättningar. Några fynd återfanns spritt utan att någon gravgömma kunde konstateras och inga ytterligare gravkonstruktioner kunde noteras i den svårtillgängliga moränen. Gravgruppen hade dock förmodligen varit ett gravfält och bestått av fler gravar än de sex påträffade då vägarna skar igenom den östra delen av höjdsträckningen där gravarna var belägna.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 280:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
878

År
1994

Namn/plats
Biholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
gravgrupp, stensättning, mittblocksgrav

Datering, period
vikingatid

Fynd
brända ben, obrända ben, knacksten

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning utfördes med anledning av den planerade nya sträckningen för E20. Fornlämningen var registrerad som en rektangulär och tre oregelbundna stensättningar. Gravarna låg på en i NNO-SSV längsgående höjdsträckning som utgjorde den södra delen av ett blockrikt moränimpediment omgivet av hagmark och våtmark.

Undersökningen visade att förutom mittblocksgraven fanns minst fem ytterligare stensättningar i den storblockiga moränen. Dumpmassor från arbetet med en kraftledningsgata i området samt vägbygget av nuvarande E 20 och en mindre väg försvårade fastställandet av antalet gravar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 280:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
875

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta, Åkers-Tuna

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Anna Perming, Malin Blomqvist

Fornlämningskategori
boplats, älvkvarnsförekomst, stensättning, skelettgrav, gravhägnad

Datering, period
äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologiska undersökningar har med anledning av utbyggnaden av E20 och Svealandsbanan utförts inom Åker sn sedan 1992. Då framkom ett stort antal ej tidigare kända fornlämningar. Under 1993 undersöktes flera boplatser samt enstaka gravar som kan dateras från bronsålder till järnålder. En del av raä 271 slutundersöktes i november 1993 och i maj 1994. Raä 281 och 282 samt delar av 271 förundersöktes under våren 1994.

Den här aktuella slutundersökning berör ca 25 000 m2 av det ca 60 000 m2 stora undersökningsområdet. Resterande del kommer att slutundersökas sommaren 1995. Det aktuella området ligger i anslutning till Åkers kyrka i en öppen slättbygd som under förhistorisk tid varit en djupt inskuren vik av Mälaren. Dalgången utgörs huvudsakligen av flack, lerig åkermark på nivåer under 10 m.ö.h, med enstaka högre belägna åkerimpediment. Totalt påträffades ca 2900 anläggningar. Inom området fanns ett 15-tal hus av olika typer som grupperade sig dels intill ett av impedimenten samt dels i de lägre partierna av åkermarken. De hör sannolikt till olika tidsperioder. Intill

befintlig väg (E20) framkom gravar i form av delvis kraftigt förstörda stensättningar samt två skelettgravar.

Sammanlagt påträffades ca 8 gravar inom ett ca 60 m långt område. Delar av gravar sticker in under vägen varför man kan misstänka att rester därav kan återfinnas under befintlig väg. Delar av E20 kommer att rivas sommaren 1995. Mellan husen och gravarna återfanns en hägnad.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 281:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 282:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
876

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta, Lida

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning, hög, gravhägnad

Datering, period
järnålder

Fynd
järnnit, järnspik, pärla, glassmälta, förhistorisk keramik, rödgods, bränd lera, slipsten samt brända ben

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning har utförts med anledning av utbyggnaden av Europaväg 20. Förundersökningen berörde del av ett gravfält beläget på en åkerholme i en dalsänka. Vid tiden för gravarnas anläggande låg området väl exponerat ut mot en forn-havsvik, den s k Marielundsfjärden. Resterande del av gravfältet förundersöktes under hösten 1993 inför byggnation av Svealandsbanan.

Det aktuella undersökningsområdet uppgick till ca 4000 m2 varav ca 1600 m2 avbanades med maskin. Vid undersökningen framkom drygt ett 20-tal säkra gravar, två högar samt företrädesvis rundade flacka stensättningar. Vidare påträffades ett 10-tal gravlika stensamlingar, röjda ytor, stenrader samt mörkfärgningar. Slutligen noterades en fortsättning på den gravhängnad som påträffades redan vid den tidigare utförda undersökningen inom järnvägsområdet.

Inga C-14 dateringar utfördes, däremot påträffades en pärla av vendeltida typ. Även gravformerna antyder en datering till äldre och yngre järnålder. En viss överlagring av gravarna har konstaterats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
648

År
1994

Namn/plats
Sigtuna by

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Louise Deutgen

Fornlämningskategori
agrar lämning, boplats

Datering, period
förromersk järnålder, senmedeltid, nyare tid

Fynd
pottkakel, äldre rödgodskeramik, tegel, bränd lera, obrända ben

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning utfördes en undersökning i åkermark strax söder om Sigtuna bytomt. Vid förundersökningen framkom ett kulturlager inom en begränsad yta. Kulturlagret förväntades vara spår av en förhistorisk eller medeltida bosättning.

En traditionell arkeologisk grävmetod bedömdes vara otillräcklig för att erhålla information om det aktuella kulturlagret. Vid slutundersökningen togs ett större antal markkemiska prover i kulturlagret som ett komplement till den arkeologiska undersökningen. Kulturlagret tolkades som rester av en äldre odlingsyta tillhörande Sigtuna by. Tegen avgränsades i öst och väst av sex stycken kronologiskt åtskilda dräneringsrännor och i söder av en idag kulverterad bäck. Fornlämningen kunde inte avgränsas norrut mot bytomten. Fyndmaterialet samt avsaknaden av yngre fynd talar för att tegen är medeltida.

Under odlingsytan framkom åtta stycken härdbottnar belägna längs en linje som sannolikt utgör strandkanten under äldre järnålder.

Förekomsten av härdar samt boplatsindikerande material i kulturlagret visar att det också varit en förhistorisk aktivitet på platsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 249:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
666

År
1994

Namn/plats
Lottesta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravar, skärvstenshög, hålväg, stensättning, skärvstensförekomst, boplats

Datering, period
äldre bronsålder, yngre bronsålder

Fynd
keramik, slagen flinta, lerklining, bränd lera och brända ben

Beskrivning
Inför byggandet av Svealandsbanan delen Strängnäs-Eskilstuna utfördes en förundersökning av raä 36, ett boplatsområde med nio registrerade skärvstenshögar och två parallella hålvägar, samt raä 116, en rund stensättning. Raä 36 är belägen i sydsluttande moränmark som övergår i lerig åkermark. Norr om fornlämningen är ett berg som kröns av ett röse (raä 31). Vegetationen består av blandskog av varierande täthet. Enstaka enbuskar indikerar att området tidigare varit betesmark. Raä 116 är belägen öster om skärvstenshögarna på en udde av morän som skjuter ut i den omgivande lermarken.

Inom det 20 000 m2 stora undersökningsområdet upptogs ett flertal sökschakt. Företrädesvis i moränmarken framkom anläggningar av boplatskaraktär som härdar, stolphål, mörkfärgningar och skärvstensförekomster. I undersökningsområdets norra del invid foten av berget framkom tre stensättningar. Vidare konstaterades att det utanför undersökningsområdet finns ytterligare en skärvstenshög och minst fem stensättningar på avsatser i berget.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 36:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 116:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
634

År
1994

Namn/plats
Pelarhuset på Faktoriholmarna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Kerstin Engdahl

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
odaterat

Fynd
tegel

Beskrivning
Med anledning av rivningen av Pelarhuset på Faktoriholmarna samt anläggande av en gårdsplan företogs en förundersökning i form av antikvarisk kontroll. Pelarhuset uppfördes på 1940-talet och omgivande byggnader på 1800-talet.

Undersökningsområdet utgjordes av en plan yta på 45 x 35 meter. Inom ytan drogs tre schakt med en sammanlagd längd på 13 meter. I schakt 1 påträffades ett kulturlager som bestod av kol, sot och tegel ca 0,5 meter under markytan. Kulturlagret var genomgrävt av senare nedläggningar av el-kablar. Schakt 2 och 3 bestod av fyllnadsmassor, i schakt 2 framkom el-ledningar i botten av schaktet och i schakt 3 ett avloppsrör.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
642

År
1994

Namn/plats
Österkärv

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, obrända ben, keramik, bränd lera, järnföremål, flinta

Beskrivning
Med anledning av väg 57:s nya sträckning, förbifart Gnesta, utfördes en förundersökning av raä 258, en boplats från bronsålder-järnålder. Boplatsen påträffades och registrerades i samband med den arkeologiska utredning som utfördes under våren 1994.

Boplatsen var belägen i åkermark på en moränhöjd sluttande åt syd intill en vid dalgång, strax nordväst om Österkärvs gård. Vid förundersökningen grävdes sammanlagt 795 m2 fördelade på nio maskinschakt. Inom vägområdet kunde boplatsen begränsas till en yta av 3.700 m2. Till detta lades ett 500 m2 stort område i öster för att få boplatsens begränsning åt detta håll.

Kulturlager fanns framförallt inom undersökningsområdets centrala och västra delar. Inom ett 200 m2 stort område i den nordvästra delen var kulturlagret upp till 1,0 m tjockt och täckte delvis en golvliknande stenpackning.

Sammanlagt påträffades 92 anläggningar varav de flesta var störhål.

Övriga anläggningar var stenskodda och oskodda stolphål samt härdar. Fynden bestod av bränd lera, keramik, järnföremål (mest sentida), brända och obrända ben samt flinta. Utifrån boplatsens belägenhet samt fyndmaterialet dateras den till bronsålder-järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 258:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
643

År
1994

Namn/plats
Västerkärv

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving, Eva Thorsberg

Fornlämningskategori
skålgropsförekomst, boplats, gravfält

Datering, period
bronsålder, äldre järnålder, nyare tid

Fynd
brända ben, keramik, bränd lera, tegel och yngre rödgods

Beskrivning
Med anledning planerna på ny sträckning för väg 57 förbi Gnesta genomfördes en arkeologisk förundersökning av fyra fornlämningar i Frustuna socken. Fornlämningarna registrerades vid utredningen som skålgropsförekomst (raä 253) respektive skålgrop (raä 256), en boplats (raä 254) och slutligen ett område med fossil åkermark (raä 255). Boplatsen ligger i en sydvästsluttning med större naturliga avsatser. Skålgropslokalerna som återfinns nordöst och sydväst om boplatsen utgörs av mindre hällar omgivna av åkermark.

Vid förundersökningen drogs schakt med maskin i anslutning till båda skålgropslokalerna utan att några spår av förhistoriska lämningar påträffades. Även vid boplatsen raä 254 sökschaktade med maskin, undersökningen visade att boplatsen täcks av ett gravfält från äldre järnålder. Inom schaktade ytor påträffades 14 gravar, i samtliga fall flacka stensättningar som varierade i storlek mellan två och tio meter. Det totala antalet gravar uppskattades till cirka 45 stycken. De boplatslämningar som påträffades i anslutning till gravarna utgörs av kulturlagerrester, härdar, stolphålgropar och störhål. Det gick inte att

säkerställa några konstruktioner såsom hus men anläggningarnas förhållande till varandra tyder ändå på rester efter en tämligen omfattande bebyggelse. Det totala antalet boplatsanläggningar uppskattas till maximalt 400 stycken.

Den fossila åkermarken inventerades och karterades i sin helhet, inmätningen gjordes med totalstation.
Skålgropslokalerna, boplatsen och gravfältet ingår som delar i ett fornlämningskomplex med en trolig datering till bronsålder/äldre järnålder. Den fossila åkermarken är betydligt yngre med en trolig datering till 1600-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 253:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 254:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 255:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 256:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
644

År
1994

Namn/plats
Gnesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
vägbankar, fossil åkermark, boplats, kulturlager, bebyggelselämningar, sentida ristningar

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Inför en planerad dragning av väg 57 förbi Gnesta gjordes en arkeologisk utredning av en fyra kilometer lång sträcka. Vägen är planerad att gå i ett uppodlat sprickdalslandskap där fornlämningsbilden antyder bebyggelsekontinuitet från bronsålder och framåt. Före utredningen var två stensättningar (raä 83, 259, Frustuna sn) och ett gravfält (raä 29) kända i anslutning till området. Utredningen resulterade i följande tidigare ej kända fornlämningar: två förhistoriska boplatser (raä 254, 258) i åkermark, ett område med fossil åkermark (raä 255), två hällar med skålgropar (raä 253, 256), ett troligen medeltida kulturlager (raä 249) i en sänka nedanför en medeltida husruin på gården Sigtuna samt ett flertal vägbankar tillhörande 1600-talets landsväg (raä 245, 247).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 245:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 246:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 247:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 248:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 249:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 251:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 252:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 254:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 255:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 257:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 257:2	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 258:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
645

År
1994

Namn/plats
Sigtuna

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
boplats, gravfält, stensättning, treudd, stenkrets, blockgrav, skärvstensförekomst

Datering, period
bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, keramik, harts, bränd lera, pärlfragm, kamfragm, fibula, skära, nål, bronsnit med guldöverdrag, skafthålsyxa, slipsten, malsten, knacksten, flinta (fragment), slagg, frö, kvartsitspets med urnupen bas, stenklubba, bearbetad grönsten och kvarts

Beskrivning
Inför utbyggnaden av väg 57, förbifart Gnesta, undersöktes raä 254, ett gravfält och en boplats från bronsåldern och äldre järnåldern.

Fornlämningen var belägen uppe på krönet av en långsträckt moränrygg, sluttande åt söder och väster, delvis omgärdad av åkermark. Vegetationen utgjordes av blandskog av varierande täthetsgrad, med huvudsakligen lövträd och sly i söder och barrträd i norr. Terrängen karaktäriserades ställvis av berg i dagen, framförallt i den norra, högst belägna delen, samt enstaka block. Den västra delen begränsades av en brant stupande bergsklack. En hålväg löpte i den västra delen i NNV-SSÖ riktning och kunde följas till en längd av ca tio meter, med en bredd på en-två meter.

Sammanlagt undersöktes 53 gravar, vilket inkluderar resterna efter en möjlig bålplats. Gravfältet var inte tidigare känt, utan upptäcktes i samband med förundersökningen. Flertalet av gravarna var flacka, runda/rundade, ovala eller oregelbundna stensättningar. Övriga gravar utgjordes av en fyrsidig och en triangulär stensättning, fem stenkretsar,

en blockgrav, en treudd samt tre omarkerade gravar. Den största graven, en fyrsidig stensättning, mätte cirka 14x18 meter. Flertalet av gravarna var mer eller mindre skadade eller störda.

Förekommande konstruktionsdetaljer var kantkedja, friliggande kantkedja, stenfritt centrum, mittblock samt inre stenkrets. De flesta gravarna var brandgravar, där någon form av urnegrav var det dominerande gravskicket. Det förekom även kombinationer av gravskick. Dessutom påträffades fyra skelettbegravningar, färgning efter skelettet samt tandrester kunde emellertid endast beläggas i en av gravarna. Fyndmaterialet i gravarna var sparsamt. Bland fynden kan nämnas en järnfibula samt en ornerad bronsnit med guldöverdrag. Utifrån gravformer, gravskick och fyndmaterial kan gravfältet dateras till äldre järnålder och möjligen bronsålder.

Det framkom även anläggningar av boplatskaraktär. Dessa utgjordes av stolphål, gropar, härdar och härdgropar. Lämningarna låg under gravarna och sträckte sig även norr om gravfältet. Deras eventuella anknytning till gravarna är oviss.

Fynd, gravfält: Brända ben, keramik, harts, bränd/sintrad lera, lerklining, pärlfragment, kamfragment, järnfibula, järnskära, järnnål, bronsnit med guldöverdrag, brons- och järnfragment, enkel skafthålsyxa, slipstenar, malstenar, löpare/knackstenar, flinta (fragment), kvartsavslag, slagg och frö.

Fynd, boplats: Brända ben, keramik, bränd/sintrad lera, lerklining, bronsspiral (fibula), flinta (fragment), en pilspets med urnupen bas av kvartsit, löpare/knackstenar, en stenklubba, bearbetad grönsten och kvarts, slipsten och harts.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Frustuna 254:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
667

År
1994

Namn/plats
Kumlaberget

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
gravar, skärvstenshög, stensättning, boplats

Datering, period
äldre bronsålder, yngre bronsålder, äldre järnålder, yngre järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför planerad bebyggelse på Kumlaberget i Härad. Utredningsområdet var ca 450x400 meter stort och beläget strax väster om Härads samhälle. Vid utredningen noterades sex gravar och sex skärvstenshögar, vidare konstaterades två fina boplatslägen. Tillsammans bildar flera av lämningarna ett större fornlämningskomplex som dominerar västra sidan av Kumlaberget.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Härad 23:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 73:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 74:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 120:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 121:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
647

År
1994

Namn/plats
Sigtuna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ann-Mari Hållans

Fornlämningskategori
boplats, kulturlager

Datering, period
förromersk järnålder, nyare tid

Fynd
glas, tegel, rödgodskeramik, porslin, järn, bränd lera, obrända och brända ben

Beskrivning
Med anledning av vägbygge förundersöktes delar av ett kulturlager. Undersökningsområdet låg i åkermark strax söder om Sigtuna bytomt, raä 249 i Frustuna socken. Kulturlagret förväntades vara spår av en förhistorisk eller medeltida bosättning.

Kulturlagret kunde avgränsas till de sydöstra delarna av undersökningsområdet där också anläggningar som en härd, en sotlins samt en grop påträffades. Kulturlagret och anläggningarna hade vare sig stratigrafisk eller kronologisk koppling. Anläggningarna framkom utanför kulturlagrets begränsning och härden 14C-daterades till äldre järnålder medan kulturlagret sannolikt är yngre, möjligen medeltida.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 249:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
890

År
1994

Namn/plats
Katrineholm-Bredmossen, Mogetorp, Dammstugan

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
boplats, fyndplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
kvartsavslag

Beskrivning
Med anledning av planerad optokabeldragning strax väster om Katrineholm genomfördes en arkeologisk utredning på en ca 5 km lång sträcka. Utredningen bestod av kart- och arkivstudier, specialinventering samt utredningsgrävning. Tidigare kända fornlämningar i anslutning till utredningsområdet utgjordes av två stenåldersboplatser kallade Mogetorp och Dammstugan, samt en fyndplats. Utredningen kunde konstatera ytterligare två boplatser, varav en var indikerad av ovannämnda fyndplats. Boplatserna karaktäriserades av spridda kvartsavslag i omrörda ploglager. Inga anläggningar eller kulturlager iakttogs. Dessutom konstaterades två fyndplatser för enstaka kvartsavslag och ett flintavslag vilka troligen indikerar intilliggande boplatser. Samtliga objekt bör kunna dateras till senmesolitikum - tidigneolitikum.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Katrineholm 1:1	Södermanland	Södermanland	Katrineholm
Västra Vingåker 224:1	Södermanland	Södermanland	Västra Vingåker
Västra Vingåker 292:1	Södermanland	Södermanland	Västra Vingåker
Västra Vingåker 293:1	Södermanland	Södermanland	Västra Vingåker
Östra Vingåker 15:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker
Östra Vingåker 15:2	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker
Östra Vingåker 84:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker

AIS Nr
649

År
1994

Namn/plats
förbifart Gnesta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, obrända ben, keramik, bränd lera, knacksten, sentida järnfragment, flinta och spikar

Beskrivning
Med anledning av väg 57:s nya sträckning, förbifart Gnesta, utfördes en slutundersökning av fornlämning raä 258 i Frustuna socken. Vid förundersökningen framkom en boplats belägen i åkermark på en moränhöjd sluttande åt syd intill en vid dalgång. Boplatsen är omgärdad av modern bebyggelse i norr och hagmark i söder. Strax nordväst och sydöst om raä 258 finns två gravfält av yngre järnålderskaraktär, raä 29 och raä 31.

Boplatsen föreföll vid slutundersökningen vara uppdelad i ett område med boplatsanläggningar och ett område med mestadels härdar. I områdets östra del bestod anläggningarna i huvudsak av härdar medan de centrala och västra delarna dominerades av stolphål, störhål och gropar samt även en del härdar. I de sistnämnda delarna kunde minst två hus urskiljas.

Huskonstruktionerna bestod av ett treskeppigt långhus, ca 20 m långt och ca 10 m brett. En annan huskonstuktion utgjordes av fem stolphål och var ca 8 m lång. Denna huskonstruktion var dock inte lika tydlig

som den förstnämnda. Förutom huskonstruktionerna fanns även en ugnsliknande konstruktion, en verkstadshärd/ugn samt ett röjningsröse. Den ugnsliknande konstruktionen bestod av en rundad anläggning, ca 0,6 m i diameter och 0,3 m djup, med väggar fodrade med lera. Den förmodade verkstadshärden eller ugnen var rektangulär, ca 1,8 x 1,0 m och 0,2 m djup, med sot och kol i botten samt en rundad intilliggande mindre anläggning, själva värmekällan. Röjningsröset var ca 4,0 m i diameter och visade sig innehålla keramik, koncentrerad till den centrala, högst belägna delen av anläggningen. Dessutom påträffades en hel del skärvsten, en mindre mängd brända och obrända ben, en knacksten samt bränd lera. Röjningsröset har använts in i historisk tid då sentida material påträffades. Sammanlagt undersöktes 296 anläggningar på en total yta om 4550 m2.

I västra delen fanns ett mindre område med kulturlager, ca 0,6 m tjockt. Detta bestod av två nivåer varav den ena utgjordes av humös lera, silt med grus och småsten. På denna nivå påträffades endast enstaka kolbitar, lite bränd lera och keramik (BII:4). Den andra nivån utgjordes av svagt humös lera, silt, och lite finare grus. På denna nivå påträffades enstaka kolbitar, bränd lera, ett järnföremål och en keramikskärva. Kulturlagrets ursprung är oklart.

Fyndmaterialet var sparsamt och bestod av keramik, bränd lera, obrända och brända ben samt sentida järnföremål. Utifrån boplatsens belägenhet och en del av fyndmaterialet, främst keramiken, dateras denna till bronsålder-järnålder.

AIS Nr
665

År
1994

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravar, röse, stensättning, flatmarksgrav, blockgrav, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder, yngre järnålder

Fynd
brända ben, keramik och bränd lera

Beskrivning
Med anledning av Svealandsbanans sträckning mellan Strängnäs och Eskilstuna utfördes en förundersökning av fornlämningarna raä 19:1 och raä 117, ett gravfält respektive en boplats. Raä 19:1 är beläget på krönet av en moränrygg och består enligt fornminnesregistret av sex gravar, varav två utgörs av rösen och de resterande av stensättningar. Den planerade bansträckningen medför att tre av de registrerade gravarna berörs, däribland de båda rösena. Förutom de tidigare kända gravarna påträffades vid förundersökningen ytterligare åtta stensättningar, en blockgrav samt en omarkerad bengömma. Dessutom framkom ett mindre antal härdar.

Rösena, som har en uttalat monumental karaktär, är ca 8-11 m i diameter och ca 0,7 respektive 1,4 m höga. Stenmaterialet är företrädesvis grovt, och ett av rösena har en yttre begränsning i form av en kantkedja av ett mycket grovt stenmaterial samt en innanförliggande, ställvis mycket gles stenpackning även den av grova stenar varav en del markfasta. Två av stensättningarna har en närmast fyrsidig eller rektangulär form, medan de övriga är mer eller mindre regelbundet

rundade, ca 2-5 m i diameter och med en flack markprofil.

Raä 117 är registrerad som en boplats belägen i en flack sydsluttning på lerjord. Fornlämningen, som befinner sig utanför banområdet men i omedelbar anslutning till detta, var ej tidigare känd utan framkom i samband med en arkeologisk utredningsgrävning inför den planerade bansträckningen. Vid utredningsgrävningen påträffades en härd samt spår av kulturlager. Syftet med förundersökningen var att söka avgränsa fornlämningen samt att se om den eventuellt hade en utbredning även innanför banområdet. Förutom en mindre rest av ett kulturlager, ca 2 x 3 m stort med innehåll av bränd lera samt enstaka skärvstenar, framkom inget av antikvariskt intresse i schakten.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 19:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 117:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
610

År
1994

Namn/plats
kvarteret Nattsländan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Odd Johansen

Fornlämningskategori
stadslager, kloster

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid markarbete för sommarvattenledning och elkabel. Vid förundersökningen påträffades endast utfyllnadsmassor/rasmassor. På tre ställen grävdes schakten till ett djup av 0,3-0,5 meter varvid orörd nivå vidtog. Utfyllnadsmassorna/rasmassorna bestod av mörk silt med upp till 0,4 meter stora stenar, med inblandning av recent material. Inget av medeltida karaktär som kan sättas i samband med klostret framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
609

År
1994

Namn/plats
Stadsparken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Michél Carlsson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), fajans

Beskrivning
Med anledning av att en pumpstation med tillhörande ledningar skulle anläggas i nordvästra delen av Stadsparken och Strandgatan i anslutning till raä 555 i Eskilstuna utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll. Tre ca 3-13 meter långa schakt grävdes med maskin i Strandgatan och Eleonoragatan. I ett schakt påträffades en nedgrävning som bl a innehöll en skärva yngre rödgods och en skärva fajans. För övrigt påträffades endast fyllnadsmassor.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 555:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
608

År
1994

Namn/plats
Slottsskolan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager, stenläggning, källare

Datering, period
yngre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), svartgods (A:IV), fajans, porslin, kakel, tegelstenar, taktegel, glas, fönsterglas, spik, järnföremål, läderskor och djurben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning föranledd av ledningsdragningar för el, VA och dränering samt uppförande av en handikappsramp i anslutning till en upprustning av Slottsskolan i kvarteret Nymånen i Eskilstuna. Skolbyggnaden är från 1903.

Totalt schaktades en ca 800 m lång sträckning med maskin. Schakten var ca 0,9-3 m breda och ca 0,7-2,8 m djupa och följde huvudsakligen äldre schaktsträckningar. Endast i några tillfällen grävdes bevarade kulturlager och anläggningar bort, efter att ha dokumenterats. I övriga fall var schaktdjupet tillräckligt för ledningsdragningarna och de påträffade anläggningarna och kulturlagren fick ligga kvar. Samtliga har dock dokumenterats före det att schakten fylldes igen.

I den östra delen av schaktsträckningen påträffades 4 troliga härdar. Två av dessa kom i schaktsträckningen och grävdes därför bort, och två syntes endast i schaktväggen. I en av härdarna påträffades en skärva svartgods (A:IV).

I sträckningen norr om nordvästra delen av kyrkogården påträffades bevarade kulturlager och anläggningar i form av murrester och en stenläggning i en ca 40 m lång sträckning. Stenläggningen och murarna, skalmurar med gråsten och tegel samt tegelmurar, härrör troligen från den slottsbyggnad som brann 1680. De bevarade kulturlagren var här minst 1 m tjocka och bestod av silt-, humus-, ler- och raseringslager som bl a innehöll kalkbruk, tegel och djurben.

Runt omkring den gamla skolbyggnaden var det mycket berg som till stor del har sprängts bort i anslutning till att byggnaden uppfördes. Under byggnadens sydöstra hörn framkom resterna av den källare som finns med på befintliga rekonstruktionsritningar av slottsanläggningen. Av källaren återstod dels grundmurar av gråsten dels tegelmurar. Denna har delvis skadats och fyllts igen då skolan uppfördes, bland annat förekom en stor mängd läderskor från omkring sekelskiftet 1900 i fyllnadsmassorna i källaren.

Söder om byggnaden, där det bl a schaktades för en handikappsramp, förekom bevarade kulturlager som var upp till 1,5 m tjocka. De övre lagren är troligen äldre raseringsmassor som påförts i modern tid för att planera skolgården. De undre lagren, ca 1 m tjocka, kan vara äldre än och/eller samtida med slottsanläggningen från 1600-talet samt härröra från tiden strax efter då slottet raseras efter branden 1680. Dessa lager bestod av humushaltiga ler- och silt som bland annat innehöll tegel, kalkbruk och djurben.

Sydväst om skolbyggnaden påträffades undre delen av en fragmentarisk stenmur samt eventuellt en tegelmur, vilka även de kan härröra från slottsanläggningen. Norr om skolbyggnaden förekom ett upp till 0,5 m tjockt brandlager. Större delen väster om och öster om skolbyggnaden har skadats av tidigare schaktningsarbeten.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
889

År
1994

Namn/plats
Sjöholm, Dammstugan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Gunilla Granath Zillén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
avslagsfragment i kvarts

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll av schaktning inför optokabeldragning. Fornlämningen utgörs av en stenåldersboplats med komplicerad stratigrafi. Enligt tidigare undersökningar dateras boplatsen till mesolitikum-neolitikum.

Schakten var belägna i vägkroppen till väg 52, vilken skär boplatsen i öst-västlig riktning, och förväntades därför inte beröra orörda lager till någon större utsträckning. Vid förundersökningen visade sig dock vägfyllnadsmassorna variera i tjocklek mellan 0,05-0,75 m vilket betydde att underliggande naturliga lager delvis berördes. Inom en 23 m lång sträcka i fornlämningens östra kant grävdes ett 0,05-0,2 m tjockt fyndförande lager bort. Inga anläggningar påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Östra Vingåker 15:1	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker
Östra Vingåker 15:2	Södermanland	Södermanland	Östra Vingåker

AIS Nr
646

År
1994

Namn/plats
Vackerby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ann-Mari Hållans

Fornlämningskategori
vägbank

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av vägbygge förundersöktes en vägmiljö som fanns dokumenterad på lantmäterikartor från 1600-talet. Fornlämningarna utgjordes av två vägbankar med en sammanlagd längd på minst 600 m. Vägarna låg i en bygd med bebyggelsekontinuitet från förhistorisk tid vilket antyder att vägmiljön kan ha haft äldre föregångare. Syftet med förundersökningen var att klargöra vägarnas datering och uppbyggnad. Vid förundersökningen grävdes två schakt tvärsöver vägsträckningen. I schakten framkom endast rester av en sentida vägbeläggning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Frustuna 245:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna
Frustuna 247:1	Södermanland	Södermanland	Frustuna

AIS Nr
762

År
1994

Namn/plats
kvarteret Borgmästaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd
fönsterglas, spik och tegel, obrända ben

Beskrivning
Vid schaktarbeten i kv Borgaren, Nyköping, öppnades intill grunden till församlingshemmet ett 1,0-2,4 meter brett och 0,8-2,2 meter djupt schakt. Dräneringsschaktet följde i stort sett tidigare befintliga schakt utom på två ställen, där orörda avsatta lager framkom.

Det ena avsatta lagret utgjordes av ett ca 0,9 meter tjockt kulturlager vid den sydsydvästra delen av byggnadens långsida. Detta framkom under ett lager av matjord och kunde följas i ca 6,0 meter. Lagret var homogent och fyllningen bestod av sand med kraftigt humösa inslag, sten,-tegelflis samt rikligt med trä och obränt ben. Vidare framkom två stolphål, varav det ena innehöll trärester. Båda stolphålen var belägna i kulturlagrets botten. Ovan stolphålen iakttogs en jämn rad, intill varandra lagda stenar. Dessa var rundade och ca 0,1-0,2 meter stora. Konstruktionen var belägen i kulturlagrets topp. Stenraden härrör sannolikt från en tidigare kullerstensläggning. Under det avsatta lagret vidtog ett ca 1,0 meter tjockt lager bestående av silt med fläckvisa förekomster av sot och kol samt sparsamt med humösa inslag. I botten, ca 5,1 möh, vidtog steril lera. Inga daterande fynd påträffades.

Det andra avsatta lagret framkom på församlingshemmets norrsida. Kulturlagret var delvis omrört och kunde följas i ca 6,0 meter. Under ca 0,25-1,0 meter djupa omrörda massor bestående av lera med humösa inslag framkom ett antal orörda avsnitt bestående av sand och grus med humösa inslag. I dessa påträffades sot och kol samt rikligt med kalkbruk. Vidare framkom fönsterglas, spik och tegel. Ca 0,45 meter ned framkom en ca 0,4 meter stor sten med kalkbruksrester. Denna tolkades som en grundläggningssten från en tidigare byggnad i området. Inga daterande fynd påträffades.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
719

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
stensträng

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk slutundersökning av raä 98 i Kärnbo socken, med anledning av ombyggnad av E20. Raä 98 består av ett stensträngssystem samt röjda ytor. Vägbygget berörde endast 40 m av en 60 m lång stensträng inom fornlämningen. Stensträngen löpte längs en bergrygg med berg i dagen ner i en sydsluttning där en skogsväg korsade och därmed hade skadat stensträngen. Stensträngen fortsatte sedan upp mot ytterligare ett bergskrön. Nivåerna varierade mellan 27-34 m ö h. I sydsluttningen var stensträngen tvåskiktad, annars endast enskiktad med 0,3-1,5 m stora stenar och ca 1-2 m bred. Från skogsvägen och ca 20 m uppåt mot bergskrönet, kvarligger en del av stensträngen.

AIS Nr
869

År
1994

Namn/plats
Läggesta-Järsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Sofia Andersson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av utbyggnad av väg E20, Läggesta-Järsta, Väg 223 till Mariefred och arbetsväg inom Lida 2:1 utfördes en kompletterande arkeologisk utredning. Utredningsområdet var beläget i en fornlämningsrik bygd, med bl.a. flera gravfält, boplatser och skålgropsförekomster. Inget av antikvariskt intresse påträffades vid specialinventeringen eller vid utredningsgrävningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
868

År
1994

Namn/plats
Åker-Läggesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
bytomt, gårdstomt

Datering, period
odaterat

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad vägdragning mellan Åker och Läggesta genomfördes en kompletterande arkeologisk förstudie. Kompletteringen avsåg en yta om ca 0,5 km2 som tillkommit intill och norr om ett tidigare studerat område. Det kunde konstateras att det inom området fanns två inte tidigare registrerade övergivna bytomter.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 303:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 304:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
808

År
1994

Namn/plats
Sundbyholms slott

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
byggnad, slott, kulturlager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid VA-dragning vid Sundbyholms slott. I de upptagna schakten påträffades endast recenta omrörda eller påförda lager med en datering till 1800 - 1900-tal. Den låga nivån 4-4,207+1,90 rnöh kan ha gjort det nödvändigt att fylla ut vissa områden med massor. Någon antikvarisk kontroll i de låglänta områdena vid Sundbyholms slottshamn är i framtiden sannolikt ej nödvändig.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Sundby 14:1	Södermanland	Södermanland	Sundby

AIS Nr
852

År
1994

Namn/plats
Hästbjörke

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
gravfält, uppgift om

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Som komplettering till en arkeologisk utredning vid Västerljung har utredningsgrävning utförts inom delområde a. En härd av förhistorisk karaktär framkom och dokumenterades i samband med utredningen. Vid utredningsgrävningen återfanns inga spår av raä 39, plats för bortodlat gravfält. Den plats som markerats på kartan utgör impediment med berg i dagen. Då kringliggande åkermark avsökts och odlingsrösen saknas bör raä 39 strykas i registret.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Västerljung 39:1	Södermanland	Södermanland	Västerljung

AIS Nr
760

År
1994

Namn/plats
kvarteret Polisen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Flodin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
enstaka skärvor yngre rödgodskeramik (BII:4), ett kritpipsfragment

Beskrivning
Förundersökning föranledd av schaktningar för nedläggning av elkablar i kvarteret Polisen 1. Två ca 5,5-7,5 m långa och ca 0,5-0,7 m djupa schakt grävdes med maskin. Schakten följde huvudsakligen befintliga schakt och grävdes ej ned till orörd mark. I botten av det östra schaktet (schakt 1) påträffades ett mörkt och omrört kulturlager som innehöll rikligt med tegel, enstaka stenar och träkol. I det västra schaktet (schakt 2) påträffades endast fyllnadsmassor.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
717

År
1994

Namn/plats
Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid, vikingatid

Fynd
keramik

Beskrivning
Med anledning av planerad nya sträckning av E20, sträckan Läggesta-Järsta, gjordes en förundersökning av raä 162, en boplats belägen på Stora Sundby säteris mark. Boplatsen som registrerades efter utredningsgrävning utgjordes av ett kulturlager beläget i åkermark samt agrara lämningar i form av odlingsrösen på ett intilliggande impedement.

På impedementet undersöktes och dokumenterades tre odlingsrösen, i botten av ett av dem påträffades keramik. Kulturlagret som var beläget direkt söder om impedementet begränsades i söder och öster genom maskinschakt, i väster fortsatte lagret in under dagens E20. Totalt sträckte lagret ut sig över en ca 1500 m2 stor yta, varav ca 400 m2 genomgrävdes med maskin. Dessutom grävdes två provrutor 2x2 meter stora, i en av dessa framkom en keramikskärva. Lagret var intill 0,2 meter tjockt och bestod av sotfärgad mjälig lera med inslag av kol och bränd lera. Endast en säker anläggning framkom, ett oskott stolphål.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 162:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
664

År
1994

Namn/plats
Näsbyholm

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis, Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravar, röse, stensättning, treudd, fyrudd, omarkerad grav, blockgrav, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
brända ben, hartstätning, keramik, bronsnål, bronshylsor på tråd, kamfragemt, glaspärla

Beskrivning
En arkeologisk undersökning utfördes inom en del av fornlämningen raä 19:1 som en följd av den planerade sträckningen av Svealandsbanan mellan Strängnäs och Eskilstuna. Raä 19:1 är ett gravfält, enligt fornminnesregistret rymmande sex gravar. Flera av dessa bär en uttalat monumental prägel genom sin storlek och sitt terrängläge på krönet av en moränhöjd.

Förutom de tre tidigare kända gravarna inom det av exploateringen berörda området, framkom ytterligare ett trettiotal gravar av varierande karaktär. Bland dessa förtjänar särskilt att nämnas två flacka stensättningar, som inramades av en triangulär respektive en fyruddig stenram. Övriga gravar utgjordes bl a av låga stensättningar, flertalet rundade till formen men också en rektangulär samt några ovala. Även omarkerade gravar, ibland försedda med en täcksten över gravgömman, var vanligt förekommande. Ett av de två registrerade rösena, vilka båda befann sig inom banområdet, visade sig vid undersökning vara en stensättning, anlagd runtom ett markfast block och med påfört stenmaterial från senare tid.

I ett fåtal gravar var gravskicket omöjligt att identifiera på grund av avsaknad av ben. Samtliga övriga kunde konstateras vara brandgravar. De brända benen förekom deponerade i såväl gropar som utspridda över en begränsad yta och ibland med sotinblandning. Rester av benbehållare eller bikärl i form av hartstätning eller keramikkärl var ej ovanliga i de undersökta gravarna. Gravskicksrelaterad är också den krossade kvarts, som förekom i riklig mängd i fyllningen i röset samt i en större stensättning.

Föremål var ytterligt sparsamt företrädda i gravarna. Ett undantag utgör dock det undersökta röset. Tillsammans med de nedgrävda, brända benen framkom i botten av nedgrävningen en välbevarad svanhalsnål i brons tillsammans med ett antal bronshylsor uppträdda på en tråd av organiskt material. I övrigt påträffades i två gravar fragment av kammar i ett stycke och i en gravgömma fanns en försmält glaspärla. De undersökta gravarna kan, med ledning av gravtyper, gravskick och i förekommande fall fynd, dateras till yngre bronsålder och äldre järnålder.

I anslutning till gravarna undersöktes även ett antal härdar samt några enstaka stolphål. Dessa kunde dock ej knytas till några konstruktioner.

AIS Nr
718

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
skärvstensröse, stenrad, blockgrav, stensättning

Datering, period
järnålder

Fynd
nyckel av järn, brända ben, kol, del av beslag i järn, spik, svartgods, kvartsskrapa, bränd lera

Beskrivning
Undersökningen av raä 97, 100:1 och 100:2 föranleddes av utbyggnad av E20. Området som undersöktes var beläget på ömse sidor av en lokalväg, mellan nuvarande E20 och stora Sundby gård. Lokalvägen skar en ändmorän som löpte i nordvästlig-sydöstlig riktning genom hela undersökningsområdet.

Ett skärvstensröse med brända ben och kol hade framkommit inom raä 97 redan vid förundersökningen. Skärvstensröset låg på den ändmorän som löpte genom undersökningsområdet. I anslutning till skärvstensröset fanns en ca 10 m lång stenrad som vid förundersökningen hade tolkats vara en stensträng. Stenraden låg i vinkel till skärvstensröset och ändmoränen. En röjd yta kunde noteras i anslutning till stenraden.

De stensättningar som redan framkommit vid förundersökningen av raä 100:1 och 100:2 bestod av en stensättning samt två blockgravar, varav en hade en rest sten. Två stolphål, varav det ena osäkert, påträffades invid gravarna. En förmodad stensträng och en förmodad husgrund

visade sig ingå i den naturliga storblockiga ändmoränen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 97:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 100:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 100:2	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
763

År
1994

Namn/plats
kvarteret S:t Anna, Tullportsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Förundersökning i kvarteret S:t Anna med anledning av anläggandet av en transformatorstation. Ett ca 5,0 x 6,0 meter stort och 2,2 meter djupt schakt öppnades. I detta framkom ett 0,1-0,3 meter tjockt avsatt lager. Vidare öppnades ca 40 meter kabelschakt till ett djup av 0,3 meter. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
799

År
1994

Namn/plats
Ulvhäll

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Sofia Andersson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Utredningsgrävning av ett hypotetiskt läge för äldre bebyggelse/boplats intill Ulvhälls säteri, inför anläggandet av en planskild korsning i anslutning till Svealandsbanans nya sträckning. Sammanlagt grävdes 12 schakt, 4-6,5 m långa och 1,8 m breda. Inget av antikvariskt intresse påträffades i schakten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
783

År
1994

Namn/plats
Skalunda

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson, Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder

Fynd

Beskrivning
Hösten 1994 undersöktes och borttogs en stensättning inom RAÄ 40, ett gravfält med sex stensättningar beläget i Sköldinge socken. Undersökningen föranleddes av planerade kurvrätningar av västra stambanan mellan Skebokvarn och Katrineholm.

Den undersökta stensättningen, belägen i sydvästsluttningen av en morän- och bergshöjd, var rund, ca 7,5 m i diameter med en flack välvning. Graven var tydligt avgränsad med en vällagd, huvudsakligen enskiktad stenpackning med ett grövre stenmaterial i centrum. Graven var fyndtom och inga spår av någon begravning framkom vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Sköldinge 40:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge

AIS Nr
784

År
1994

Namn/plats
Skalunda

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson, Janis Runcis

Fornlämningskategori
gravfält, stensättning

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av kurvrätningar av västra stambanan mellan Skebokvarn och Katrineholm genomfördes en förundersökning av en del av raä 40 i Sköldinge socken. Fornlämningen, som är belägen direkt söder om järnvägen, utgörs av ett gravfält bestående av sex runda, flacka stensättningar. Inom den del av gravfältet som förundersöktes framkom en rund stensättning, ca 7,5 m i diameter.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Sköldinge 40:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge

AIS Nr
785

År
1994

Namn/plats
Skalunda, Kölsta, Ekeby, Hjälmsätter, Kärrsätter

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
boplats, bytomt, gårdstomt

Datering, period
bronsålder, äldre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Inför kurvrätning av stambanan mellan Skebokvarn och Katrineholm har en arkeologisk utredning genomförts. Vid utredningen noterades 38 boplatslägen och 8 by- och gårdstomter. Flertalet objekt berörs ej av arbetsföretaget. I samband med utredningsgrävningarna som begränsades till arbetsområdet kom det fram en boplats från bronsålder-äldre järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lerbo 171:1	Södermanland	Södermanland	Lerbo
Lerbo 172:1	Södermanland	Södermanland	Lerbo
Sköldinge 40:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Sköldinge 60:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Sköldinge 140:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Sköldinge 158:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge

Sköldinge 168:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Sköldinge 241:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Stora Malm 95:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 206:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 222:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 223:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 224:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
790

År
1994

Namn/plats
Östra Vrå, Eriksberg

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Britta Kihlstedt

Fornlämningskategori
boplats, gravar

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum, mellanneolitikum, senneolitikum

Fynd
trattbägarkeramik, stridsyxekeramik, bränd lera, slagen kvarts, kvarsit, flinta (bl a en tvärpil och en ythuggen spets med urnupen bas) och grönsten, yxor och yxfragment av flinta och grönsten, malstenar, slipstenar och knackstenar samt brända ben

Beskrivning
Särskild undersökning föranledd av en planerad nedläggning av optokabel genom det tidigneolitiska boplatskomplexet vid Östra Vrå. Boplatsen ligger ca 47-52 m ö h i en sydvästvänd, sandig åssluttning bevuxen med barrskog. Undersökningen omfattade ett ca 250 m långt och 1 m brett schakt samt en ca 140 m stor yta i schaktets östra del.

Stora mängder fynd och ett 20-tal anläggningar påträffades. Fynden utgjordes av tidigneolitisk keramik, mindre mängder stridsyxkeramik, slagen kvarts, kvarsit, flinta och grönsten samt brända ben. Redskapen utgjordes av hela och delar av yxor, enstaka knackstenar, skrapor och pilspetsar. Huvuddelen av boplatslämningarna kan dateras till tidigneolitikum, med inslag också från mellan- och senneolitikum. Eventuellt härrör delar av stenmaterialet från den senare delen av mesolitikum.

Två ca 2 x 4 m stora, delvis stenfyllda, nedgrävningar tolkas preliminärt som gravar på basis av förekomsen av skall- och tandfragment från små barn. I anläggningarna framkom keramik, brända sädeskorn, ett

yxämne av grönsten samt ett stort antal hela, och fragmenterade, sadelformade malstenar. Anläggningarna kan dateras till den senare delen av tidigneolitikum.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 43:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
789

År
1994

Namn/plats
förbifart Katrineholm

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
bebyggelselämning, torplämning, gårdstomt, hålväg, fyndplats, fångstgrop

Datering, period
stenålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Inför en planerad omdragning av väg 55/56 runt Katrineholm genomfördes en första etapp av en arkeologisk utredning längs en 16 kilometer lång sträcka. Arbetet innefattade även en bedömning av kulturmiljöer längs sträckan. Flera fornlämningar påträffades: en tjärdal, en hålväg, två torp, en gårdstomt, ett båtdrag/vinterväg, en fångstgrop samt ett område med bebyggelselämningar. Dessutom noterades nio terränglägen där stenåldersboplatser kan förekomma. Bland kulturmiljöerna kan nämnas ett kommunikationsstråk genom området, ett landskapsrum med påtagliga maktuttryck, ett område med fornlämningar och naturformationer till vilka det förekommer mytologiska förklaringar samt två torpmiljöer. Samtliga kulturmiljöer är från historisk tid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 225:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 226:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 227:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 229:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 232:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 233:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
761

År
1994

Namn/plats
kvarteret Borgmästaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av schaktarbeten för nedläggning av elservicekabel utfördes en förundersökning i kvarteret Borgmästaren, Nyköping. Vid undersökningen öppnades ett ca 70 meter långt, 0,5 meter brett och 0,35-1,36 meter djupt schakt. Under ca 0,15-0,3 meter fyllnadsmassor framkom omrörda avsatta lager med inslag av recent material.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
709

År
1994

Namn/plats
Odlaren, Odlarvallen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Neander, Tomas Ekman

Fornlämningskategori
boplats, slagplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
skrapa av bergart, enstaka bergartsavslag, slagen kvarts

Beskrivning
Arkeologisk slutundersökning av en stenåldersboplats vid Odlarvallen som berörs av bygget av Svealandsbanan mellan Strängnäs och Eskilstuna. Vid utredningsgrävningen framkom fynd av slagen kvarts. Efter förundersökningen kunde ett ca 1500 m2 stort område avgränsas. Området var beläget i en VNV-sluttande dalsänka, ca 63 m ö h, och begränsades i norr och i söder av långsträckta bergspartier.

Vid slutundersökningen påträffades en skärvstenssamling samt tre ytor med en koncentrerad förekomst av slagen kvarts, två av dessa kan betecknas som slagplatser. Mellan fyndkoncentrationerna upptogs referensytor, dessa innehöll endast enstaka ytligt belägna fynd.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 604:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
874

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta, Åkers-Tuna, Lida

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Leif Grundberg, Anna Perming

Fornlämningskategori
boplats, torplämning, odlingsrösen, röjd yta, stensträng, älvkvarnsförekomst

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
keramik, slagg, bränd lera

Beskrivning
I samband med de arkeologiska utredningarna inför byggandet av Svealandsbanan samt E20 med anslutande lokalvägar och trafikplats, registrerades vid Lida i Åker sn boplatslämningarna raä 271,281 och 282. En del av 271 slutundersöktes i november 1993 och maj 1994, medan resten av området förundersöktes i april/maj 1994. Undersökningsområdet ligger i anslutning till Åkers kyrka, i en öppen slättbygd i den innersta delen av vad som under förhistorisk tid varit en djupt inskuren vik av Mälaren.

Områdets extensiva yta är ca 220 000 m2, varav förundersökningen har berört ett ca 117 000 m2 stort område. Bebyggelselämningar finns inom större delen av området, såväl i åkermark som på ett större och några mindre åkerholmar, huvudsakligen 9-14 m.ö.h. De tre fornlämningarna går ej att avgränsa inom undersökningsområdet, däremot är de till största delen avgränsade i förhållande till varandra. Sammanlagt påträffades ca 520 anläggningar där de som redan i plan har kunnat typbestämmas utgör 60 härdar/härdgropar och 156 stolphål. Flera koncentrationer av hus- och aktivitetsytor med olika hustyper,

härdgrupper, hägnader brunnar m.m finns inom området. Några av dessa är troligen samtida, men de kan också vara spår av mindre förflyttningar inom bebyggelsen. Mindre områden med kulturlager återfinns i anslutning till de mindre åkerholmarna. Merparten av lämningarna förefaller härröra från olika delar av äldre järnåldern (förromersk järnålder-folkvandringstid).

I den nordöstra delen av undersökningsområdet på den större av åkerholmarna påträffades senare torp- och gårdsbebyggelse samt stensträngar och röjda ytor. Här återfinns även två lokaler med älvkvarnar.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 281:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 282:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
816

År
1994

Namn/plats
Valtomta by

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
bytomt, boplats, kulturlager, bebyggelselämningar

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid, vikingatid, nyare tid

Fynd
svartgodskeramik, skifferbrynesfragment, fibula, bränd lera, lerklining, yngre rödgodskeramik, stengods, tegelfragment, kritpipsskaft

Beskrivning
Arkeologisk undersökning föranledd av planerad banvallsförstärkning. Undersökningsområdet var beläget på ett impediment i nordvästra delen av Valtomta bytomt, söder om befintlig järnväg. Området, som totalt omfattade 980 m2, låg utmed banvallen och var ca 120 m långt och 8 m brett.

I området fanns kulturlager som var upp till 0,3 m tjockt. Den övre delen av kulturlagret innehöll fynd av bl a kritpipskaft, yngre rödgods och tegelfragment daterade till 1500-1800-tal. Den undre delen innehöll bränd lera, lerklining, fragment av skifferbrynen och svartgods, samt en fibula. I mellersta delen av området fanns rikligt med skärvig och skörbränd sten.

Syllstensrader till minst ett hus framkom. Huset kan med ledning av fyndmaterialet som påträffades i anslutning till detta sannolikt dateras till 1500-1800-tal. Även förhistoriska bebyggelselämningar, i form av ett 30-tal stolphål och fyra härdar påträffades. I området har således bebyggelselämningar och fyndmaterial framkommit från tidsperioderna

romersk järnålder-vikingatid och efterreformatorisk tid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 86:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 86:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
873

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Leif Grundberg, Anna Perming

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
keramik, slagg, bränd lera

Beskrivning
Särskild undersökning av en del av raä 271 med anledning av byggandet av Svealandsbanan och en omläggning av Europaväg 20 med anslutande lokalvägar och trafikplats. Boplatsen ligger huvudsakligen i åkermark. Föregående år (1993) undersöktes ett ca 12000 m stort område varvid ca 350 anläggningar påträffades som härdar, stolphål, obestämbara mörkfärgningar eller nedgrävningar samt ett grophus. Inget kulturlager fanns bevarat inom boplatsen.

Den nu aktuella undersökningen berörde ett ca 5 320m stort område i SÖ delen av boplatsen intill nuvarande E20. Detta område slutundersöktes under våren 1994 i samband med ytterligare förundersökningar i området. Totalt undersöktes ca 600 anläggningar i form av härdrader innehållande både härdar, och härdgropar samt delar av huslämningar och ett stort antal obestämbara mörkfärgningar eller nedgrävningar. Boplatsen är ej avgränsad och fortsätter utanför undersökningsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
815

År
1994

Namn/plats
Tumbo-Berga

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving, Eva Thorsberg

Fornlämningskategori
gravfält, hög, stensättning, boplats

Datering, period
folkvandringstid, vendeltid, vikingatid

Fynd
keramik, brända ben, bränd lera

Beskrivning
Med anledning av Banverkets markbehov i anslutning till befintligt järnvägsspår genomfördes en arkeologisk förundersökning av en del av ett gravfält (Raä 31) och ett anslutande oregistrerat boplatsläge.

Undersökningsområdet omfattade en ca 15 m bred och 100 m lång korridor söder om banvallen. Gravfältet ligger i den östra delen, beläget i kuperad skogsmark på en moränrygg. Boplatsläget ligger i den västra delen i hagmark med spår av äldre odling i form av dikessystem och odlingsrösen. Järnvägen har avsnört sluttningen ner mot nuvarande åkermark, och gjort delar av området vattendränkt.

Den aktuella delen av gravfältet visade sig efter avbaning rymma ett tjugotal anläggningar, varav 2 högar (7-9 diam.), 15 flacka stensättningar och 4 stensättningsliknande lämningar (troligen odlingsrösen). Boplatslämningen visade sig vid delavbaning innehålla ett 0,2 m tjockt (sönderplöjt?) kulturlager samt ett tjugotal anläggningar (4 härdar, 8 stenskodda stolphål, 13 stolphål, 2 rännor).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 31:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
872

År
1994

Namn/plats
Åkers-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén, Katarina Hellberg

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid, vikingatid, tidigmedeltid

Fynd
järnnitar och brickor, pärlor, keramik, rödgods, bränd lera, lerklining, harts, brynen, kamfragment samt ett 20-tal korriderade järnfragment

Beskrivning
En arkeologisk delundersökning av ett gravfält föranlett av utbygganden av Svealandsbanan. Gravarna var belägna på ett åkerimpediment i slättbygdslandskap. Åkerholmen utgjorde under järnålder yttersta delen av en utskjutande udde i en dåtida Mälarvik. Gravarna låg välexponerade på en nivå kring 14-16 m.ö.h. Vid slutundersökningen totalavbanades undersökningsområdet, vilket uppgick till ca 4000 m2.

Ett 15-tal gravar konstaterades, huvudsakligen flacka stensättningar. Vidare påträffades äldre delvis underliggande boplatslämningar såsom härdar/härdgropar, stolphål och nedgrävningar. I undersökningsområdets östra del i en bergsskreva framkom lämningar efter ett hus med syllstenskonstruktion. I norr och väster löpte en stenhägnad, vilken tolkades som en gravhägnad, den löpte även söderut utanför undersökningsområdet. Ett skålgropsblock var placerat på gravfältets norra del mellan gravar och hägnad.

Vid förundersökningen utfördes C14-dateringar vilka pekade på vendel-vikingatid. Några dateringsresultat från slutundersökning har ännu ej

erhållits.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
814

År
1994

Namn/plats
Smörkullen, Tumbo-Berga

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bo Seving, Eva Thorsberg

Fornlämningskategori
boplatsläge

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av Banverkets markbehov i anslutning till befintligt järnvägsspår vid Smörkullen genomfördes en förundersökning av en boplats belägen på en åkerholme.

Fornlämningen var registrerad som ett sammanhängande grav- och boplatsområde. Gravarna utgörs bl a av två storhögar samt en, enligt uppgift, bortplockad skeppssättning, dessa berörs dock inte av exploateringen. Boplatsen som registrerades under utredningsgrävningen skulle enligt uppgift ha utgjorts av härdar och stolphål.

För att utröna boplatsens omfattning och beskaffenhet drogs fyra stycken, två till fyra meter breda schakt längs med banvallen. Sammanlagt schaktades en yta på ca 280 m2. Vid schaktningen framkom två härdar samt ett antal mörkfärgningar. En stor andel av anläggningarna snittades. Därvid framkom att en del av mörkfärgningarna föreföll utgöra rester ifrån staketstolpar placerade i rad. Andra mörkfärgningar föreföll vara recenta gropar. Möjligen var dessa anläggningar en produkt av stenupptagning i samband med att

större delen av åkerholmen varit brukad.

Inga säkra stolphål kunde identifieras och även härdarna var av osäker karaktär. På åkerholmen finns rester av torpbebyggelse och möjligen skall lämningarna ses i samband med detta. Inget av antikvariskt intresse framkom och vidare åtgärder är inte nödvändiga.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 51:3	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
813

År
1994

Namn/plats
Berga

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Eva Thorsberg

Fornlämningskategori
gravfält, hög, stensättning, boplats

Datering, period
vendeltid, vikingatid

Fynd
brända ben, keramik, pärlor, spelpjäser, kamfragment, broddar, bryne, nitar, nycklar

Beskrivning
Med anledning av Banverkets markbehov i anslutning till befintligt järnvägsspår utfördes en arkeologisk förundersökning följd av en slutundersökning av en del av gravfält samt ett eventuellt boplatsläge, sammanlagt ett ca 1500 kvadratmeter stort område på Berga gårds ägor i Tumbo socken.

Undersökningsområdet omfattade en ca 15 meter bred och 100 meter lång korridor söder om banvallen. Gravfältet ligger i den östra delen, beläget i kuperad skogsmark på en moränrygg. Boplatsläget ligger i den västra delen, i hagmark med spår av äldre odling i form av dikessystem och odlingsrösen.

Gravfältet, raä 31, innehåller omkring 100 synliga gravar av olika karaktär, både högar och runda stensättningar, och härrör troligen både från äldre och yngre järnålder. Den berörda delen, närmast järnvägen, omfattade 16 gravar från vikingatid och vendeltid. Av dessa var två högar (7-9 meter i diameter), och resterande gravar var flacka stensättningar med en diameter som varierade från 2 till 5 meter. Två av

gravarna var skadade av järnvägen. Samtliga gravar var brandgravar och innehöll brandlager och i vissa fall var benen placerade i en urna. Fynden bestod av brända ben, keramik, pärlor, spelpjäser, broddar, bryne, nitar och nitbrickor, nycklar samt oidentifierade metallföremål.

Det förmodade boplatsläget raä 136 innehöll sammanlagt 41 anläggningar i den berörda delen. Av dessa var 14 mörkfärgningar, 11 stenskodda stolphål, 7 stolphål, 3 nedgrävningar, 2 kokgropar, 2 härdar samt en grop och ett störhål. I dessa påträffades bränd lera samt en blå segmentpärla i en kokgrop.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 31:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
812

År
1994

Namn/plats
Valtomta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
bebyggelselämningar, boplats, kulturlager

Datering, period
vikingatid, nyare tid

Fynd
kritpipsskaft, yngre rödgodskeramik, tegelfragment, bränd lera, lerklining, fragment av skifferbrynen, svartgodskeramik

Beskrivning
Förundersökning föranledd av planerad banvallsförstärkning. Undersökningsområdet var beläget i nordvästra kanten av Valtomta bytomt och omfattade totalt ca 2000 m2. Totalt grävdes 19 schakt med en sammanlagd längd av 137 meter norr och söder om befintlig järnväg.

I den norra delen, som utgjordes av åkermark, framkom inga förhistoriska eller historiska lämningar. På den södra sidan, som utgjordes av ett impediment, påträffades emellertid ett upp till 0,3 m tjockt kulturlager. De sträckte sig över större delen av det berörda exploateringsområdet söder om järnvägen. Den övre delen av kulturlagret innehöll fynd från perioden 1500-1800-tal och utgjordes bl a av kritpipsskaft, yngre rödgods och tegelfragment. Den undre delen innehöll bränd lera, lerklining, fragment av skifferbrynen och svartgods. I mellersta delen av området fanns rikligt med skärvig och skörbränd sten i lagret.

Syllstensrader till två hus påträffades som med ledning av fyndmaterialet i anslutning till dessa troligen skall dateras till 1500-1800-tal. Även

lämningar av förhistorisk karaktär framkom. De senare utgjordes av ett 10-tal stolphål samt en härd.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 86:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
720

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
stensättning, mittblocksgrav, skelettgrav

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder

Fynd
brända ben, harts, lerklining, bränd lera, kol

Beskrivning
I samband med ombyggnad av E20 utfördes en slutundersökning av raä 161 belägen på ett ca 300 m2 stort, rundat oränimpediment. Impedimentet var väl avgränsat av en lokalväg, E20 samt sankmark. Förundersökningen hade påvisat att en mittblocksgrav i krönläge var omgiven av ytterligare gravar i den naturliga moränen. Även en eventuell gravhägnad hade noterats.

I den svårtillgängliga moränen kunde förutom mittblocksgraven även två ytterligare ovala stensättningar samt en skelettgrav konstateras. I sluttningen ner mot sankmarken i östsydöst fanns en 9 m lång, treskiktad terrasskant/gravhägnad uppbyggd av 0,2-0,6 m stora, rundade stenar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 161:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
708

År
1994

Namn/plats
Odlaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Tomas Ekman, Karin Neander

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
slagen kvarts i form av kärna, kärnfragment, avslag, avslagsfragment, splitter och avfall

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av raä 604 i Eskilstuna sn, en boplats från äldre stenålder, inför bygget av Svealandsbanan mellan Strängnäs och Eskilstuna. Boplatsen var belägen i skogsmark, i en VNV-sluttande dalsänka med omgivande bergspartier.

Förundersökningsområdet omfattade 12000m2 varav 925 m² undersöktes med sökschakt, därtill grävdes ett antal provrutor inom områden med schaktfynd. Inom en ca 1500m2 stor yta i den centrala delen av undersökningsområdet kunde ett fyndförande, intill 0,20m tjockt, lager iakttas. Fynden framkom dels spridda över ytan, dels i enstaka koncentrationer. Nivåerna varierade mellan 61 och 63 m ö h.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 604:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
716

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
stensträng

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
Med anledning av ombyggnation av E20 utfördes en arkeologisk förundersökning av raä 98 i Kärnbo socken. Det aktuella området omfattade 600 m2 och var beläget på krönet av en nordsydlig höjdrygg intill en artificiell brant ner mot E20.

Området bestod av blockig morän mellan förhöjningar av berg i dagen och var bevuxet med en blandning av barrträd, lövträd och täta buskage. Raä 98 var registrerad som stensträngar, röjda ytor och en förmodad stensättning. Förutom graven(?) berördes endast en stensträng av utbyggnaden av exploateringen.

Undersökningen kunde påvisa att den förmodade graven endast bestod av sprängsten och dumpat material från vägbygget. Den berörda stensträngen var ca 60 m lång, men endast 40 m av den skulle direkt beröras av utbyggnaden av E20. Stensträngen låg mestadels på berg i dagen och var ca 1-2 m bred och var lagd med 0,3-1,5 m stora stenar och block längs höjdryggen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 98:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
710

År
1994

Namn/plats
Kalkbergstorp, Tunafors

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Agneta Schierbeck, Tomas Ekman

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
slagen kvarts, breccia och flinta, brända ben, bergartsyxa, keramik (förhistorisk samt yngre rödgods), sentida avfall

Beskrivning
Med anledning av det planerade bygget av Svealandsbanan undersöktes en stenåldersboplats vid Kalkbergstorp sydöst om Eskilstuna. Undersökningen omfattade även en mindre sänka i den sydvästra delen av boplatsen som var belägen omedelbart utanför bansträckningen.

Slagen kvarts var spridd över hela boplatsen, men förekom koncentrerad inom sänkan i sydväst, ca 20x30 m. Kvartsens fördelningen inom denna yta tyder på att olika aktivitetsytor möjligen kan spåras. Här framkom även fyra härdar samt två koncentrationer av skärvsten.

Förutom slagen kvarts framkom ett mindre antal flintartefakter inom boplatsen samt ett fåtal brända ben i härdarna. Ett par keramikskärvor av förhistorisk karaktär påträffades också, dessa bedöms vara yngre än stenfynden.

Undersökningen visade att boplatslämningarna förekom på nivåer mellan 52 och 55 möh. Fyndsammansättningen tillsammans med

boplatsens topografiska belägenhet anger att en mesolitisk datering är sannolik, utifrån fynden snarast mot slutet av den mesolitiska perioden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 603:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
870

År
1994

Namn/plats
Åker-Järsta, Lida

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
järnålder

Fynd
keramik, hästbrodd, bränd lera

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning har utförts av en förhistorisk boplats med anledning av utbyggnaden av Europaväg 20. Fornlämningen, raä 283 i Åkers sn, är belägen i åkermark på en nivå av 10-12 m.ö.h.

Boplatsens yta uppgick till ca 12000 m2 varav ca 2000 m2 maskingrävdes, dels genom längsgående schakt, dels togs större ytor upp. Totalt framkom ca 300 anläggningar varav ett 50-tal grävdes. Av dessa tolkades några som stolphål, nedgrävningar samt härdar och ett större antal som mörkfärgningar eller bottnar av stolphål. Ett mindre 0,1 m tjockt kulturlager framkom inom boplatsens norra del. Inga gårds- eller husstrukturer framträdde.

Ett fåtal fynd av förhistorisk karaktär påträffades såsom keramik, hästbrodd samt bränd lera.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 283:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
714

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder

Fynd
bränd lera

Beskrivning
I samband med ombyggnad av E20 utfördes en arkeologisk förundersökning av raä 161, som var registrerad som en mittblocksgrav. Det ca 1500 m2 stora området innefattade ett stenigt moränimpediment samt en yta med planterad tallskog mellan impedimentet och vägen.

Mittblocksgraven låg i krönläge på moränhöjden. I anslutning till denna framkom i den naturliga moränen, ett antal tätt liggande stensättningar samt tre förmodade skelettgravar. I sydöstsluttningen av impedimentet fanns en 18 m lång stenkonstruktion/gravhägnad? Ner mot denna löpte två stenrader, 6 respektive 3 m långa.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 161:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
715

År
1994

Namn/plats
Stora Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Yvonne Frykberg

Fornlämningskategori
gravar, blockgrav, stensättning, stensträng, skärvstensröse, husgrund?

Datering, period
yngre bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd
brända ben, kol

Beskrivning
Med anledning av omläggning av E20, utfördes en arkeologisk förundersökning av raä 97, 100:1 och 100:2 i Kärnbo socken. Undersökningsområdet var ca 1000 km2 stort och låg på ömse sidor av en lokalväg, mellan nuvarande E20 och Stora Sunby gård.

Raä 97 var registrerad som röseliknande stensättning samt boplats/odlingsvall. Stensättningen skulle ej beröras av vägbygget och kvarligger. Undersökningen visade att den registrerade boplats/odlingsvallen var en naturlig ändmorän som sträckte sig i nordvästlig-sydöstlig riktning. I anslutning till den framkom ett skärvstensröse med brända ben. En möjlig stensträng sträckte sig längs med ändmoränen.

Raä 100:1 och 100:2 var registrerade som två stensättningar och en förmodad stensträng. Undersökningen påvisade ytterligare tre stensättningar samt en trolig husgrund.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 97:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 100:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 100:2	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
871

År
1994

Namn/plats
Åker-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Katarina Hellberg, Tomas Ekman

Fornlämningskategori
gravar, högar, gravhägnad, boplatslämningar

Datering, period
järnålder

Fynd
metallföremål, pärlor, förhistorisk keramik, rödgodskeramik, stenföremål, kammar och harts etc

Beskrivning
En arkeologisk slutundersökning av del av fornlämning 268 med anledning av den planerade utbyggnaden av Europaväg 20 sträckan Läggesta-Strängnäs. Fornlämningen bestod av ett gravfält på en åkerholme i en slättlandsbygd. Gravarna låg vid tiden för anläggandet strategiskt placerade på en höjdrygg ute på en udde i en dåtida mälarvik.

Det var endast den södra delen av fornlämningen som kom att beröras av vägbygget. Den norra delen har undersökts tidigare inför byggnationen av Svealandsbanan. Den nu aktuella undersökningsytan omfattade 4000 m2 och totalavbanades med maskin.

Inom exploateringsområdet framkom dels gravar och dels traditionellt boplatsindikerande lämningar, såsom härdar och stolphål. Gravarnas antal uppgick till ett 20-tal och gravformen var företrädesvis flacka stensättningar. Det förekom att äldre gravar överlagrades av yngre gravar. Gravskicket utgjordes huvudsakligen av brandbegravningar. De gravgåvor som den döde fått med sig var till största delen pärlor, benkammar, metallföremål (beslag, armband, nitar etc) samt brynen.

En stenhägnad löpte delvis inom den aktuella exploateringsytan vilken tolkats som en form av gravhägnad. Härdarna och stolphålens antal uppgick till ett 40-tal. Flera av härdarna hör troligen samman med själva gravfältet, något vi hoppas få svar på efter en C14-datering. Gravformer, begravningsskick samt gravgåvorna tyder på en datering till yngre järnålder med tyngdpunkt i folkvandrings- och vendeltid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 268:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
562

År
1994,1995

Namn/plats
Bergshammar sn, Tunaberg sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Johan Rönnby

Fornlämningskategori
boplats, hytta, bytomt, hamnplats?, milsten, minnessten

Datering, period
vikingatid, senmedeltid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför breddning av väg 511 i Bergshammar och Tunaberg socknar. Sex platser av antikvariskt intresse framkom, en boplats av okänd ålder, lämningar vid en hytta med medeltida belägg, en bytomt, samt spår av vikingatida eller tidigmedeltida aktivitet vid en möjlig hamnplats. Inom utredningsområdet finns också en milsten samt en minnessten.

(raä nummer ej redovisat för de nyfunna objekten).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bergshammar 29:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Bergshammar 61:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Bergshammar 73:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
853

År
1995

Namn/plats
Fjällsta, Nällsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Södermanlands museum utförde en arkeologisk förundersökning inför dragning av jordförlagd elkabel, då ledningsschaktet gränsade till registrerade järnåldersgravfält. Vid Nällsta påträffades inga arkeologiska lämningar. Vid Fjällsta påträffades en härdgrop och ett stolphål. Anläggningarna kan ha samband med gravfält nr 20, eller härröra från en möjlig överplöjd boplats sydöst om det undersökta schaktet. Anläggningarna kan preliminärt utifrån omgivningens topografi och fornlämningsbild dateras till järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ytterselö 20:1	Södermanland	Södermanland	Ytterselö

AIS Nr
854

År
1995

Namn/plats
Ytterselö

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
gravfält, boplats, gårdstomt

Datering, period
järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning, etapp 1, med anledning av en planerad jordförlagd kabel i Ytterselö socken. Vid utredningen konstaterades att den planerade kabelsträckningen berör registrerade gravfält och möjliga boplatslägen av yngre järnålders karaktär. Vidare berörs områden med gårdar, vars medeltida karaktär kan beläggas via kart- och källstudier.

Utredningsområdet har indelats i fyra områden, vilka bedömts som varande av antikvariskt intresse. Områdena innehåller gravfält och historisk bebyggelse som gör det sannolikt att ytterligare, ej synliga, fornlämningar kan finnas i anslutning till den planerade ledningssträckningen. I dessa områden har i samråd med uppdragsgivaren föreslagits en alternativ sträckning, bibehållen luftledning eller ytterligare antikvariska åtgärder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Ytterselö

AIS Nr
563

År
1995

Namn/plats
Berga, Lillåby, Broby, Sörfennsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Uppsala

Ansvarig person
Britta Rosborg

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av att flera vägomläggningar planerades i samband med Svealandsbanans upprustning gjordes en utredning vid Östertibble och Berga. På grund av vägomläggningen vid Östertibble måste dessutom en träningsbana för travhästar delvis flyttas norrut. Både Östertibble och Berga har medeltida ursprung och dessutom finns även andra fornlämningar i omgivningarna. Trots detta påträffades inga fornlämningsindikationer i de schakt som upptogs. Inga fornlämningar kunde heller påvisas inom den norra, nya delen av travbanan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Tumbo
ej fornlämning	Västmanland	Södermanland	Torpa

AIS Nr
858

År
1995

Namn/plats
Albertsro, Åker-Järsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Michael Olausson

Fornlämningskategori
stensättning, fornlämningsliknande bildning, fossil åkermark, boplats, järnframställningsplats, hålväg

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder, vikingatid, tidigmedeltid, nyare tid

Fynd
järnföremål, keramik, bränd lera, slagg och brända ben

Beskrivning
Inför planerad utbyggnad av väg E20 förbi Albertsro i Åker socken utfördes en arkeologisk förundersökning av raä 267:1-4 och raä 295. Fornlämningarna utgjordes av en grav, ett förmodat s.k. Brobyhus, två boplatsområden samt en hålväg.

Hela fornlämningsområdet omfattade en extensiv yta på ca 20 000 kvm och vid förundersökningen undersöktes 30 schakt/ytor om ca 3 000 kvm med maskin. Fem provrutor grävdes för hand och ca 20 anläggningar undersöktes. Anläggningarna utgjordes bl.a. av möjliga gravar, möjliga ugnar, stolphål, odlingsytor, rest av en hål väg samt ett spisröse. Fyndmaterialet vid rutgrävning bestod av järnföremål, keramik, bränd lera, slagg och brända ben.

Förundersökningen resulterade i följande:
raä 267:1 - inga ytterligare gravar i anslutning till den fyrsidiga stensättningen.
raä 267:2 - ej fornlämning, utan naturliga moränformationer.
raä 267:3 - ej boplats inom denna del av fornlämningen (jmf

delundersökningen 1993) utan förmodligen odlingsmark under förhistorisk tid.
raä 267:4 - boplats med fyndförande kulturlager och hus, skärvstenspackningar, odlingsytor, röjningsrösen, ett område med järnframställning och smide samt rest av en hålväg.
raä 295 - hålvägen karterades och undersöktes genom schakt. Den kommer ej att beröras av ytterligare undersökning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 267:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:2	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:3	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:4	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 295:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
564

År
1995

Namn/plats
Kjulaåsen

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olle Hermelin

Fornlämningskategori
skärvstensförekomst, stensättning, odlingsröse, boplats

Datering, period
stenålder, järnålder

Fynd

Beskrivning
Utredning inför nedläggning av en planerad jordförlagd kabel i Kjula och Ärla socknar. Den planerade kabeln löper till stor del i vägbank samt i redan befintliga schakt. I dessa områden framkom inget av antikvariskt intresse. I anslutning till Ärla samhälle finns två registrerade stenålderslokaler av yngre stenålders karaktär. En av boplatserna är den så kallade Mortorpsboplatsen, raä 125 Ärla sn, genom vilken väg 899 löper. I detta område planerar Telia att förlägga kabeln i vägbanken. Ca 200 m sydsydväst om raä 125 ligger ytterligare en stenålderslokal, raä 68. Även denna lokal berörs av kabelsträckningen, i form av planerade nya schakt.

Ytterligare ca 300-350 meter sydsydväst om raä 68 upptäcktes vid utredningen ytterligare två fornlämningar. Intill och öster om det planerade schaktet iakttogs en flack ca 5,0 meter i diameter och 0,3 meter hög förhöjning i markytan. Ett 1,0 x 1,0 meter stort område avtorvades, varpå en stenpackning framkom bestående av rundade och skärviga, ca 0,1 meter stora stenar. Vidare påträffades enstaka kolfragment. I ytan iakttogs ett fåtal 0,3-0,4 meter stora stenar.

Området var glest beväxt med tall- och granskog. Anläggningen bedömdes som ett skärvstenflak alternativt en flack stensättning. Cirka 50 meter söder om denna anläggning påträffades i nära anslutning till åkermark en osäker stensättning alternativt odlingsröse, ca 5,0 meter i diameter stor och 0,2-0,3 meter hög. Anläggningen är glest övertorvad och rikligt bevuxen med sly. I ytan finns ett flertal ca 0,2-0,5 meter stora stenar synliga.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ärla 68:1	Södermanland	Södermanland	Ärla
Ärla 125:1	Södermanland	Södermanland	Ärla

AIS Nr
586

År
1995

Namn/plats
Tosterö

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
gravar

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning med anledning av omläggning av utfarten från Magröhorn-Morrarö mot Riksväg 55. I området grävdes åtta sökschakt med längder mellan 14,0-4,0 x 3,0-1,5 meter, schaktdjupet varierade mellan 0,25-0,6 meter. Inget av antikvariskt intresse framkom vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Aspö 63:1	Södermanland	Södermanland	Aspö
Aspö 64:1	Södermanland	Södermanland	Aspö

AIS Nr
788

År
1995

Namn/plats
Katrineholm-Strångsjö

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg, Ola Matthing

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför dragning av VA-ledning mellan Katrineholm och Strångsjö.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
793

År
1995

Namn/plats
kvarteret Färjan, kvarteret Rådstugan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin, Håkan Hylén

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid schaktningar för elkabel fram till en nybyggnad för Tosteröbrons styrning och manöver. Schaktet var ca 60 m långt, 0,4 m brett och 0,6 m djupt. Till största delen följdes äldre ledningsdragningar och inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
796

År
1995

Namn/plats
Kungsträdgården

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
tegelstenar, takpannor av tegel, järnspik, fönsterglas, skaft till kritpipor, glaserad och oglaserad keramik av rödgods och porslin, porslinsstatyett, ankarslut

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning med anledning av schaktarbeten för telekabel i Brinkska vägen samt delar av Trädgårdsgatan och Sturegatan i Strängnäs. Sammanlagt öppnades fyra kabelboxschakt, vilkas storlek varierade mellan ca 5,6-4,4 x 2,5-2,0 meter, samt 3,0-1,8 meters djup. Vidare öppnades ledningsschakt med en total längd av ca 160 meter. Ledningsschaktet var vidare ca 0,9-1,0 meter brett samt 1,0 meter djupt. I boxschakt C samt framförallt i ledningsschaktets östra delar framkom ca 0,3-0,7 meter tjocka avsatta lager. Vidare påträffades delvis intakta rester av en husgrund försedd med droppränna samt en kullerstenslagd yta. Fyndmaterialet bestod av tegelflis, tegelstenar och takpannor av tegel. Vidare framkom järnspik och fönsterglas. Andra föremål som kan nämnas är ett fåtal fragmenterade skaft till kritpipor, glaserad och oglaserad keramik av rödgods och porslin. I anslutning till husgrunden framkom delar av en porslinsstatyett och ett ankarslut. Fyndmaterialet indicerar en datering av lämningarna till tidigast 1700-tal. Inga fynd tillvaratogs vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
844

År
1995

Namn/plats
Nävekvarn

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lisbet Bengtsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
malstenar, avslag av kvarts, kvartsit, flinta, mörk bergart, röd bergart, kärnor, yxfragment av grönsten, en sandsten med avfasad sida, bränd lera, brända ben

Beskrivning
I samband med ombyggnaden av väg 511 mellan Nyköping och Nävekvarn i Kolmården utfördes en särskild arkeologisk undersökning av en boplats, som ligger på 35-37 meters höjd över havet. Två schakt öppnades i anslutning till ett av schakten från förundersökningen. Nitton meterrutor grävdes för hand. Samtliga fjorton anläggningar (härdar, härdgropar, gropar, mörkfärgningar och en sotfläck) inom schakten undersöktes. Ett par av anläggningarna var särskilt intressanta: de bestod av tre meter stora gropar, som återanvänts för anläggandet av härdgropar. De viktigaste fynden utgjorde malstenarna, inalles fem stycken, av vilka flertalet troligen låg in situ.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 427:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
836

År
1995

Namn/plats
Sörby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
fångstgrop, boplats

Datering, period
neolitikum, bronsålder, järnålder

Fynd
stenartefakter (bl.a. en tvärpilspets av flinta), keramik och brända ben

Beskrivning
Arkeologisk undersökning av boplats raä 143 i Tuna sn, inför utbyggnad av E4an genom Södermanland. Vid den föregående utredningen registrerades en fångstgrop (raä 142) på platsen. Vid samma tillfälle avfärdades ett intilliggande hypotetiskt boplatsläge som icke fornlämning. Vid den senare undersökningen av fångstgropen framkom dock även boplatslämningar. Det är denna boplats, raä 143, som nu varit föremål för undersökning.

Boplatslämningarna bestod främst av härdar/härdgropar, kol-/sotlager, gropar och skärvstenspackningar. Fynden utgjordes av stenartefakter samt keramik och brända ben. En tvärpilspets av flinta kan dateras till neolitikum, medan några anläggningar 14C-daterats till bronsålder - äldre järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tuna 142:1	Södermanland	Södermanland	Tuna
Tuna 143	Södermanland	Södermanland	Tuna

AIS Nr
837

År
1995

Namn/plats
Sörby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
fångstgrop

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
I samband med utbyggnad av väg E4 till motorväg vid Sörby i Tuna socken, undersöktes en fångstgrop. Fångstgropen var ca 2 m djup, hade stenfylld botten och omgärdades av en låg vall. Fångstgropen har 14C-daterats till historisk tid. (I området för fångstgropen undersöktes senare även nyupptäckta boplatslämningar från bronsålder - äldre järnålder, se AIS 836).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tuna 142:1	Södermanland	Södermanland	Tuna

AIS Nr
838

År
1995

Namn/plats
Frankhyttan

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Sofia Andersson

Fornlämningskategori
brukslämningar, milstolpe, väghållningssten, gårdstomt, ryggåsstuga, fyndplats, boplats, kolbotten

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum, senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk utredning har genomförts inför breddning av väg 511 mellan Nävekvarn och Hackhyttan, samt en del vid Frankhyttan, Södermanland. Vid utredningen framkom sju platser av antikvariskt intresse. Dessa utgörs av fyra förhistoriska boplatser, lämningar av en hytta, en milstolpe och en väghållningssten. Inom utredningsområdet finns också en så kallad ryggåsstuga, tre kolbottnar, en fyndplats och en plats för en gårdstomt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 14:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 15:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 323:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 325:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 357:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 393:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

Tunaberg 394:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 396:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 425:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 426:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 426:2	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
Tunaberg 427:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
843

År
1995

Namn/plats
Nävekvarn-Hackhyttan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lisbet Bengtsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
en kvartsbit

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med utbytet av en vägtrumma under ombyggnaden av väg 511 mellan Nyköping och Nävekvarn. Båda schakten öppnades inom en vid en tidigare utredning registrerad stenåldersboplats. I schaktet på västsidan av vägen påträffades en sotfläck med kol samt en kvartsbit. Schaktet på den östra sidan av vägen berörde inte några synliga spår av boplatsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 396:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
862

År
1995

Namn/plats
Åker-Läggesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
bytomt, boplats, stensträng, gravar

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av planerad nydragning av väg mellan Läggesta trafikplats och Åkers Styckebruk genomfördes en arkeologisk utredning för att fastställa fornlämningsförekomsten. Utredningen har föregåtts av en förstudie. Utredningsområdets bredd var ca 100 m och den sammanlagda längden var ca 5 km. Utredningen bestod av kart- och arkivstudier, upprättande av historiska kartöverlägg samt specialinventering och utredningsgrävning. Utredningen resulterade i att nio fornlämningslokaler kunde konstateras varav samtliga utom en framkommit i förstudie och utredning. Fornlämningarna utgörs av tre bytomter, tre boplatser, en stensträng samt två gravlokaler.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
593

År
1995

Namn/plats
Kärrboda hytta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Louise Deutgen

Fornlämningskategori
hyttlämning

Datering, period
högmedeltid, senmedeltid, nyare tid

Fynd
kopparslagg, järnslagg

Beskrivning
Med anledning av planerad breddning av väg 511 utfördes en förundersökning inom Kärrboda hyttområde (raä 29 Bergshammar sn), och ett eventuellt vikingatida tidigmedeltida hamnläge. Kärrboda hytta är belagd i skriftliga källor första gången år 1494. Då omnämns "kerrebodhe hytte" i ett köpebrev där Sten Sture d.ä. förvärvar en huvudgård till vilken Kärrboda hörde. Av köpebrevet framgår ej vilken metall som framställdes inom hyttan. På en rågångsbestämning från år 1706 är inom Kärrboda äga ett område markerat som plats för gammal hytta. På en skifteskarta från år 1853 är den hustomt redovisad som idag fortfarande är bebyggd.

Norr om väg 511, i hyttområdets södra utkant, upptogs ca 88 m2 sökschakt med maskin. Ett ca 0,1-0,2 m tjockt lager innehållande slagg och sot, men utan lagerskiljen eller anläggningar, schaktades bort. I områdets västra del innehöll lagret slagg från kopparframställning. Masugnsslagg från järnframställning framkom i områdets östra del, där även ett slaggvarp påträffades. Söder om vägen upptogs ca 65 m2 sökschakt där ett vattenavsatt lager framkom innehållande kopparslagg.

Där påträffades också ett dike som möjligen utgör en medeltida tomtgräns. Förutom slagg påträffades inga artefakter.

Väster om Kärrboda hytta bildar Marsviken ett möjligt läge för en hamn. Området utgörs idag av ängs- och betesmark. I samband med den utredningsgrävning som föregick förundersökningen daterades ett kulturlager genom 14C till sen vikingatid-tidigmedeltid. Inom det område där kulturlager och bryggkonstruktioner kunde förväntas upptogs ca 584 m2 sökschakt. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bergshammar 29:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
859

År
1995

Namn/plats
Albertsro, Härad-Järsta, Åker-Järsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Michael Olausson, Katarina Appelgren

Fornlämningskategori
stensättning, boplats, fossil åkermark

Datering, period
bronsålder, äldre järnålder, tidigmedeltid, högmedeltid, nyare tid

Fynd
järnföremål, keramik, lerklining, bränd lera, en degel, malstenslöpare, underliggare till malsten, slagg och brända ben

Beskrivning
Inför planerad utbyggnad av väg E20 förbi Albertsro utfördes en arkeologiska undersökningar av raä 267:1 och 3-4. Fornlämningarna utgjordes av en stensättning, boplats och förmodad fossil odlingsmark samt en boplats. Fornlämningarna förundersöktes 1996 och boplatserna raä 267:3-4 delundersöktes 1993.

RAÄ 267:1 var en närmast kvadratisk stensättning med kantkedja. Den innehöll ett skadat benlager med brända ben av en vuxen individ. I graven påträffades en kniv och en lansspets. Under stensättningen V del framkom en skelttgrav - en barngrav. Skelettgraven kan dateras till äldre bronsålder och brandgraven till äldre järnålder.

RAÄ 267:3 skulle, inom den aktuella fornlämningsdelen, kunna utgöra ett område med terränganpassade åkrar i långtidsträda brukade under förhistorisk tid.

Inom det ca 6 000 kvm stora raä 267:4 undersöktes ca 430 anläggningar, bestående av röjningsrösen/odlingsrösen, härdar, gropar,

stolphål, ugnar, stensamlingar, skärvstenspackningar, en blockgrav etc. Här framträdde en gård från romersk järnålder med ett 50 x 10 m stort långhus (en del undersöktes 1993) och några mindre hus, bl a ett förmodat grophus och en smedja. Inom området påträffades reduktionsslagg och svaga spår efter järnframställningsugnar. Även odlingsytor undersöktes.

Fyndmaterialet utgjordes av bl a järnspikar, en järnbrodd, en hästsko av järn, keramik, lerklining, bränd lera, en degel malstenslöpare, underliggare till malsten, olika typer av järn- och smidesslagg och brända ben. Tyngdpunkten på dateringarna ligger i äldre järnålder, men det förekommer både äldre (bronsålder) och yngre (medeltid) dateringar.

Fornlämningarna raä 267:1 och 3-4 är härmed slutundersökta.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Åker 267:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:3	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 267:4	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
842

År
1995

Namn/plats
Nävekvarn-Hackhyttan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lisbet Bengtsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum, tidigneolitikum

Fynd
avslag av kvarts och mörk bergart, keramikfragment eggen till en stenyxa

Beskrivning
I samband med ombyggnaden av väg 511 mellan Nyköping och Nävekvarn i Kolmården förundersöktes en boplats från mesolitisk - tidigneolitisk tid. Två schakt öppnades motsvarande ungefär halva den planerade exploateringsytan. Sju meterrutor grävdes för hand. Boplatsen ligger ca 35 - 37 m ö h. Flera anläggningar, bl a vad som troligen är härdar, fanns inom det ena schaktet men har ännu inte undersökts. Dessutom låg spridd skärvsten över delar av ytan. Fynden var sparsamma men inkluderade avslag av kvarts och av en mörk bergart, enstaka små keramikfragment samt eggen till en yxa gjord i en mörk bergart och med slipad egg.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 427:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
841

År
1995

Namn/plats
Nävekvarn-Hackhyttan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lisbet Bengtsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mesolitikum

Fynd
kvarts, enstaka mikrospån av flinta, enstaka avslag av en mörk bergart, nacke till en spetsnackig trindyxa, hästsko (s.k. Schwedeneisen).

Beskrivning
I samband med ombyggnaden av väg 511 mellan Nyköping och Nävekvarn i Kolmården förundersöktes en mesolitisk boplats. Sex schakt öppnades, och fem meterrutor grävdes för hand. Boplatsen ligger på en höjd av 50-54 meter över havet. Enligt den preliminära tolkningen har den centrala delen av boplatsen legat på en moränrygg, medan fynd invid den kan vara deponerade genom erosion.

Fynden var rikligast på moränryggen, och de fyndförande lagren hade där en mäktighet av 0,45 m. I det fall boplatsen låg helt invid stranden, är en härd nedanför moränryggen av ett senare datum. Undersökningarna gav fynd av kvarts, enstaka mikrospån av flinta, enstaka avslag av en mörk bergart samt en nacke till en spetsnackig trindyxa. En central del av boplatsen ligger av allt att döma kvar på en del av moränryggen.

Under matjorden invid nuvarande åker låg en hästsko, som kan vara från 1600-tal (s k Schwedeneisen).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 396:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
811

År
1995

Namn/plats
Tumbo prästgård

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Åke Johansson

Fornlämningskategori
grav(?), boplats, sentida lämning

Datering, period
odaterat

Fynd
keramik

Beskrivning
Med anledning av vägomläggning i samband med bygget av Svealandsbanan genomfördes en arkeologisk utredning. Tidigare har en sådan gjorts inom större delen av området. Den nu aktuella utredningen bestod av en specialinventering av hittills inte utredda sträckor samt utredningsgrävning av ett par inom den tidigare utredningen konstaterade möjliga fornlämningar.

Vid specialinventeringen kunde inga nya fornlämningsindikationer konstateras. Utredningsgrävningen kunde påvisa att en möjlig gravgrupp bestod av dumphögar efter grustäkt. Ett boplatsläge innehöll lämningar efter en förhistorisk boplats. Vidare konstaterades att en möjlig gravanläggning inte berörs av exploateringen och att dess närområde inte innehåller fornlämning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 69:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 69:2	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 111:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 142:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
595

År
1995

Namn/plats
Bettna, Löta, Brunnsta, Tittilund

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olle Hermelin, Lars Norberg

Fornlämningskategori
boplats, pålspärr?, källare, stensatt bro, källa, stenmur

Datering, period
stenålder, bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför väggbyggnation vid Bettna. Inom den 60 meter breda korridoren upptäcktes nio objekt av antikvariskt intresse fördelade på åtta boplatser av skiftande karaktär, samt en muntlig uppgift om en pålspärr eller annan marin anläggning. Det senare objektets karaktär återstår dock att utreda. Ytterligare åtta potentiella boplatslägen avfärdades efter sökschaktning. Andra lämningar av kulturhistoriskt intresse som påträffades var en stengärdesgård och en källare, dessa betraktas ej som fornlämningar.

Utredningen visar att några bytomter kan dateras till yngre järnålder (Löta, Brunnsta) . Mellan dessa bytomter påträffades två boplatser med sannolikt närliggande dateringar. I närheten av två ensamliggande stensättningar, (raä 100 och 101) påträffades boplatsrester i form av en härd i utkanten av utredningsområdet. På ett skogsklätt höjdparti i närheten av Tittilund framkom boplatsrester där det finns omständigheter som antyder en datering till sten-/bronsålder. I närheten påträffades dessutom ytterligare en boplats av okänd ålder.

Vid den kompletterande utredningen (dnr 95193) kunde fem boplatslägen, en källa samt en stensatt bro konstateras. Källan och bron är ej att betrakta som fornlämningar. Vid sökschaktning vid boplatslägena kunde inga lämningar påvisas. På grund av detta åtföljs inte det planerade vägförslaget av ytterligare antikvariska åtgärder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Bettna

AIS Nr
867

År
1995

Namn/plats
Järsta-Läggesta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan-Åke Ljung, Odd Johansen

Fornlämningskategori
bytomt (medeltida)

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd
bränd lera, yngre rödgodskeramik, ben, kritpipsfragment, fajans

Beskrivning
Med anledning av pågående omläggning av väg 919 har en arkeologisk förundersökning utförts inom delar av Ärja bytomt. Vid förundersökningen framkom kulturlager bestående av mörk-svartfärgad humös silt med inslag av skärvig sten, bränd lera, yngre rödgods, ben, fragment av kritpipor, fajans m.m.

Kulturlagret var lokaliserat till en svag förhöjning i terrängen och kunde avgränsas i söder och väster. Kulturlagret kan att döma av fyndmaterialet inte vara äldre än sent 1600-tal, och härrör sannolikt från de aktiviteter som företagits vid den åkervret som enligt 1762-års karta var belägen omedelbart sydväst om byn.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 270:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
733

År
1995

Namn/plats
Storgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Maria Lindh

Fornlämningskategori
stadslager, broläggning/trottoar

Datering, period
nyare tid

Fynd
rödgodskeramik (BII:4), C-gods, planglas, järn, kritpipor, slagg, bränd lera

Beskrivning
I samband med gatuarbeten inom de centrala delarna av Mariefred, utfördes en arkeologisk förundersökning i Storgatan, från Rådhustorget fram till Strandvägen. På Mariefreds äldsta karta från 1682 utgörs undersökningsområdet av gatumark med tomtmark norr och söder om gatan. Gatuarbetena omfattade schaktning ned till kulturlagrens övre del.

Exploateringsområdet var ca 670 m2 stort. Inom området undersöktes kulturlager och fem sektioner dokumenterades i anslutning till dessa. Tre mindre ytor grävdes ned till orörd nivå. Kulturlagrens sammanlagda tjocklek var ca 0,5 m. Kulturlagerbilden varierade mellan sektionerna. I området vid Rådhustorget skilde sig bilden från lämningarna i Storgatan. Här påträffades två äldre gatunivåer med tillhörande bärlager. I Storgatan bestod lagren av humös silt, sand eller lera, med inslag av tegel, träspån, kalkbruk, kolfragment och småsten. En broläggning/trottoar undersöktes längs Storgatans norra begränsning. Den låg i öst-västlig riktning, samma riktning som Storgatan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
655

År
1995

Namn/plats
kvarteret Borgmästaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av markarbeten i Kv Borgmästaren för montering av belysning samt plantering av träd, öppnades fyra schakt vars storlek varierade mellan 1,0 x 0,5 - 1,0 x 1,0 meter. Schakten grävdes till ett djup av 0,75-0,85 meter. Under ett påfört lager bestående av fyllnadsmassor framkom omrörda kulturlager. I dessa påträffades sot, kol samt skörbränd sten och material av recent karaktär.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
660

År
1995

Namn/plats
Skogstorp, Vidökna

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutade att Södermanlands museum skulle utföra en särskild utredning inför planerade planerad ledningsdragning mellan Skogstorp och Vidökna. Därefter framkom att arbetet utförts innan utredningen igångsatts. Södermanlands museum utförde en efterbesiktning av ledningssträckan inför Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne

AIS Nr
732

År
1995

Namn/plats
kvarteret Borgaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd
tegel

Beskrivning
Med anledning av flyttning av ett kopplingsskåp utfördes en förundersökning i kvarteret Borgaren, Mariefred. Schaktet var ca 2,0 meter långt, 0,5 meter brett samt 0,5 meter djupt. Under ett ca 0,4 meter tjockt lager bestående av påförda fyllnadsmassor iakttogs ett avsatt kulturlager, vilket innehöll tegelflis. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
663

År
1995

Namn/plats
Lottesta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Alf Ericsson

Fornlämningskategori
gravar, boplats, hålvägsystem, stensträng

Datering, period
äldre bronsålder, yngre bronsålder

Fynd
brända ben, keramik, bränd lera, slagen flinta och kvarts, knackstenar/löpare, lerpärla, slipsten, dubbelknapp, pryl av brons, pilspets med urnupen bas, håleggad bergartsyxa, enkel skafthålsyxa, ugnsväggsfragment, slagg, blästermunstycken, järnfragment

Beskrivning
En arkeologisk undersökning har utförts inom bronsålderskomplexet vid Rosendal med anledning av att Svealandsbanan kommer att anläggas tvärs igenom områdets södra del. De fornlämningar som berördes var raä 36, Härad sn, ett grav och boplatsområde, och raä 116, en rund stensättning. Raä 36 är endast delundersökt, utanför exploateringsområdet kvarligger såväl skärvstenshögar som stensättningar.
Exploateringsområdet delades in i en östlig och en västlig del. Dessutom undersöktes ett mindre område för en planerad vändplan norr om banområdet.

Det östra området utgjordes av en mot söder utskjutande moränhöjd som omgavs av lerig åkermark. Stensättningen raä 116 låg centalt inom området. Gravskicket utgjordes av enstaka brända ben. Dessutom undersöktes inom området drygt 100 anläggningar av varierande typer. Förutom två skärvstensflak utgjordes de främst av härdar/härdgropar och stolphål/störhål. Förutom några smärre hägnadsrester bildade anläggningarna inga sammanhängande konstruktioner. Utöver keramik

finns bland fynden ugnsväggsfragment, fragmenterade blästermunstycken och slaggbitar samt en håleggad bergartsyxa och nackdelen av en enkel skafthålsyxa.

Det västra området utgjordes av en svag moränförhöjning som i väster övergick i flack lermark. På moränförhöjningen undersöktes fyra skärvstenshögar, tre skärvstensflak samt två parallella hålvägar. Därutöver undersöktes knappt 50 anläggningar, främst härdar och diverse nedgrävningar. Anläggningstätheten var betydligt lägre i det västra området än i det östra. I skärvstenshögarna och skärvstensflaken gjordes fynd av främst keramik och bränd lera samt knackstenar/löpare. Bland de mer anmärkningsvärda fynden märks en dubbelknapp av brons och en pilspets med urnupen bas.
Inom den lilla ytan i norr undersöktes en närmast oval stensättning och den sydligaste delen av en stensträng. I graven fanns endast enstaka brända ben. Den 85 m långa stensträngen löper utmed sydsidan av ett berg som kröns av ett röse (raä 31). I stensträngens norra del är en stensättning inlagrad. Före undersökningen anslöt stensträngen i söder till en skärvstenshög. I den undersökta delen, som var 14 m lång, framkom enstaka brända ben, keramik och bränd lera.

Några byggnadslämningar fanns inte inom de undersökta ytorna. Bland den brända leran finns dock flera bitar med avtryck av pinnar. Det är därför troligt att det har funnits lerklinade hus i närheten.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Härad 36:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Härad 116:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
653

År
1995

Namn/plats
Oppeby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning vid Oppeby i Helgesta socken. Utredningen föranleddes av markägarens planerade schaktning för anläggande av gödselbrunn. Området ligger mellan två registrerade gravfält (raä 89 och 90) och bedömdes som ett troligt boplatsläge. Inget av antikvariskt intresse framkom i de tre sökschakt som grävdes inom undersökningsytan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Helgesta 89:1	Södermanland	Södermanland	Helgesta
Helgesta 90:1	Södermanland	Södermanland	Helgesta

AIS Nr
730

År
1995

Namn/plats
Rinkeby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Janis Runcis

Fornlämningskategori
grav, stensättning, flatmarksgrav, skärvstenshög

Datering, period
äldre bronsålder, yngre bronsålder, förromersk järnålder

Fynd
brända ben, keramik, knackstenar, lerklining

Beskrivning
Med anledning av utbyggnaden av E4 till motorväg mellan Gammelsta och Nyköping undersöktes raä 174 i Lunda sn, Södermanland. Fornlämningen, som enligt fornminnesregistret består av två skärvstenshögar och två stensättningar, är belägen på en skogbeväxt sand och moränplatå i en svagt syd-och sydostsluttande terräng. Arbetsföretaget kom att beröra samtliga kända anläggningar.

En av de två stensättningarna var rund, ca 5 m i diameter och försedd med en kantkedja omgärdande en gles stenpackning. Under stenpackningen i gravens centrala del fanns en stensatt bengrop som innehöll rena brända ben. I ett underliggande skikt påträffades en rektangulär stenram med en innanförliggande mörkfärgning, sannolikt resterna av en skelettbegravning. Stenramen mätte ca 0,6x2,3 m och var orienterad i riktning nordväst-sydost.

Den andra av de två registrerade stensättningarna visade sig vara en skärvstenshög, ca 7x5 m stor och ca 0,2 m hög. De övriga skärvstenshögarna var ca 6-7 m stora. En av dessa var flack, närmast ett

skärvstensflak, medan den andra var tydligt välvd och ca 0,5 m hög. I den sistnämnda påträffades flera benkoncentrationer på olika nivåer och i botten fanns koncentriskt lagda stenkretsar ovanpå ett kraftigt sotfärgat lager. Fyndmaterialet i övrigt från skärvstenshögarna utgjordes av keramik, lerklining och knackstenar.

Inom det undersökta området påträffades dessutom en omarkerad grav i form av en stensatt bengrop. Övriga anläggningar bestod främst av härdar och härdgropar. I två av dessa påträffades brända ben och keramik. Inga anläggningar som kunde knytas till bebyggelse framkom.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Lunda 174:1	Södermanland	Södermanland	Lunda

AIS Nr
662

År
1995

Namn/plats
Näsbyholm, Stenhagens skjutplats

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Johan Rönnby

Fornlämningskategori
bebyggelselämning, skärvstenshög

Datering, period
yngre bronsålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk utredning har utförts inför utbyggnad av ny skjutbana vid Stenhagen i Strängnäs socken, Södermanland. Vid inventering konstaterades torplämningar på en plats där bebyggelse finns angiven på kartmaterial från tidigt 1700-tal. Vid utredningen framkom även en möjlig skärvstenshög samt ett boplatsläge. Exploateringsplanerna berör för närvarande inte dessa objekt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 345:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Strängnäs 346:1	Södermanland	Södermanland	Härad
Strängnäs 347:1	Södermanland	Södermanland	Härad

AIS Nr
728

År
1995

Namn/plats
Malmköping

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén, Ola Matthing

Fornlämningskategori
gravfält

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning har utförts inför anläggandet av en ny transformatorstation. Vid tillfället öppnades även ett stort antal kabelschakt. Till största delen följdes äldre ledningsdragningar och inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 19:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
727

År
1995

Namn/plats
Malmahed

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
tidigneolitikum

Fynd
trattbägarkeramik, brända ben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av en del av stenåldersboplatsen Malmahed, raä 49 Lilla Malma socken. Undersökningen föranleddes av ny ledningsdragning och det planerade schaktet undersöktes med provrutor och maskinavbaning. Schaktning för ny transformatorstation genomfördes utan antikvarisk medverkan och det schaktet efterdokumenterades. Ett äldre ledningsschakt upptogs på nytt under antikvarisk övervakning.

Undersökningen resulterade i att ett litet fyndmaterial av främst keramik och brända ben tillvaratogs. Keramiken kan föras till tidigneolitisk trattbägartyp i likhet med den som tidigare framkommit från norra delen av Malmahed. Vidare noterades två nedgrävningar samt ett stenlager som tolkats som en naturlig formation.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 49:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
725

År
1995

Namn/plats
Malmahed

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
stenålder

Fynd
kvartsavslag

Beskrivning
I samband med ledningsdragning inom stenåldersboplatsen Malmahed (raä 49, Lilla Malma sn) utfördes en arkeologisk förundersökning. Ledningen lades i ett befintligt schakt. I SÖ delen av det sedan tidigare upptagna ledningsschaktet påträffades ett kvartsavslag samt ca 20 kg skärvig sten utspridd i sandjorden. I de orörda schaktkanterna iakttogs ställvis, på ca 0,3 meters djup, ett mörkfärgat kulturlager. Inga daterande fynd gjordes men lämningarna kan förmodas tillhöra den registrerade stenåldersboplatsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 49:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
508

År
1995

Namn/plats
Gammelsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats, bebyggelselämning

Datering, period
senmesolitikum, medeltid

Fynd
slagen sten

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av raä 173 inför av nybyggnation av på- och avfartsväg mellan E4 och länsväg 216 vid Gammelsta i Kila socken. Inom det 2250 m² stora undersökningsområdet påträffades en aktivitetsyta från senmesolitikum samt en stolpburen konstruktion från medeltiden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 173:1	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
507

År
1995

Namn/plats
Gammelsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats, bebyggelselämning

Datering, period
senmesolitikum, medeltid

Fynd
slagen sten

Beskrivning
Särskild undersökning av raä 173 med anledning av nybyggnation av på- och avfartsväg mellan E4 och länsväg 216 vid Gammelsta i Kila socken. Inom det 660 m2 stora undersökningsområdet undersöktes en aktivitetsyta från senmesolitikum samt en stolpburen konstruktion från medeltiden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 173:1	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
891

År
1995

Namn/plats
Tynnelsö slott

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
slott

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning har utförts inför planerade markarbeten intill grundmuren vid fornlämning 62, Tynnelsö slott. Vid förundersökningen öppnades fyra provgropar. Vid undersökningen kunde omfattningen av 1950 års dräneringsarbeten konstateras. Vidare dokumenterades ett antal lager från tidigare ombyggnads faser.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Överselö 62:1	Södermanland	Södermanland	Överselö

AIS Nr
697

År
1995

Namn/plats
Gammelsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
stenålder

Fynd
stenartefakter

Beskrivning
Fältinventering och sökschaktsgrävning inför anläggandet av trafikplatsen vid Gammelsta. Av de områden som berördes (ramp A, B och C), framstod endast ramp B som intressant ur antikvarisk synvinkel. Vid fältinventeringen av ramp B framkom fyra hypotetiska boplatslägen, varav tre kunde avfärdas efter sökschaktning. På det återstående (raä 173:1 Kila sn) framkom anläggningar av förhistorisk karaktär samt stenartefakter. Platsen tolkas som en stenåldersboplats. Boplatsen är belägen i ett gynnsamt läge, en flack sluttning mot söder med flera naturliga terraseringar på en nivå mellan 40 och 44 meter över havet. På boplatsytan finns ett
källsprång. På två ställen strax söder om utredningsområdet har flera stenyxor hittats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kila 173:1	Södermanland	Södermanland	Kila

AIS Nr
865

År
1995

Namn/plats
Åker-Järsta, Åkers-Tuna

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Anna Perming, Malin Blomqvist

Fornlämningskategori
boplats, odlingslämningar

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
keramik, bränd lera, brända ben, glaspärla, vävtyngder, underliggare, löpare, flintskrapa, järnföremål, bryne, slagg

Beskrivning
Med anledning av utbyggnaden av E20 och Svealandsbanan har arkeologiska undersökningar utförts inom Åker sn sedan 1992. Då framkom ett stort antal ej tidigare kända fornlämningar, bl.a. det stora boplatskomplexet raä 271, 281 och 282. Under 1993 undersöktes flera boplatser samt enstaka gravar som kan dateras från bronsålder till järnålder i närområdet.

En del av raä 271 slutundersöktes i november 1993 och i maj 1994. Raä 282, samt ytterligare delar av raä 271 slutundersöktes sommaren 1994. Årets undersökning berör de sista ca 38 500 m2 av det från början ca 60 000 m2 stora undersökningsområdet. Dessutom utfördes en undersökning av ett nypåträffat gravfält strax väster om boplatskomplexet. Gravfältet dateras preliminärt till samma tid som boplatsen.

Det aktuella området ligger i anslutning till Åkers kyrka i en öppen slättbygd som under förhistorisk tid varit en djupt inskuren vik av Mälaren. Dalgången utgörs av flack, lerig åkermark på nivåer under 10

m.ö.h. med enstaka högre belägna åkerimpediment. Totalt påträffades 5761 anläggningar vid årets undersökning. Här finns bl.a. ett 40-tal hus av olika typer som grupperar sig dels intill en åkerholme samt dels i de lägre partierna av åkermarken. Flera hägnader och brunnar påträffades samt ugnar. Dessa ugnar kan ej relateras till någon metallhantering.

I hela området (1994 och 1995 års UO) har ett 50-tal hus, ett stort antal brunnar och hägnader samt andra mer svårtolkade aktiviteter återfunnits. Bebyggelsen grupperar sig intill de två åkerimpediment som finns inom området samt i de lägre partierna i åkermarken. De hör sannolikt till olika tidsperioder. Den intensivaste perioden av boplatsens utnytjande kan preliminärt sättas till romersk järnålder.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 281:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 282:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
864

År
1995

Namn/plats
Åkers-Tuna

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Malin Blomqvist, Janis Runcis

Fornlämningskategori
boplats, gravfält

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid

Fynd
brända ben, kamfragment, glaspärlor, bronsfragment, ett bronsspänne

Beskrivning
Undersökning av ett mindre gravfält i Åkers sn föranledd av bygget av nya E20. Gravfältet låg strax väster om ett stort boplatskomplex (RAÄ 271, 281, 282) vilket undersöktes under 1994 och 1995. Gravarna visade sig ligga både väster om, öster om och under den befintliga E20. De som låg under vägen var de mest välbevarade, nästan helt intakta, medan de som låg bredvid vägen, i plöjd åker, var ordentligt skadade av vägdiken och och plog.

Vid förundersökningen framkom ett 15-gravar tillsammans med ett antal boplatsanläggningar. Vid den särskilda undersökningen undersöktes 46 gravar (stensättningar, ben-, brand- och urnebrandsgropar utan överbyggnad). Dessutom påträffades drygt 300 boplatsanläggningar (bl.a. stolphål, gropar och härdar). I gravfältets östra del framkom sju härdar på rad i SV-NO riktning.
Fynden bestod, förutom av brända ben, av kamfragment, glaspärlor, några bronsfragment, ett bronsspänne.

Dateringen av gravfältet utifrån gravtyper, gravformer och fynd kan

preliminärt sättas i romersk järnålder-vendeltid. Detta är delvis samma tidsperiod som det intilliggande boplatskomplexet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 271:2	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
866

År
1995

Namn/plats
Åkers-Tuna, Åkers-Järsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Malin Blomqvist, Anna Perming

Fornlämningskategori
boplats, gravfält, gravar

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
brända ben, pärlor

Beskrivning
Under juli månad månad 1995 förundersöktes ett mindre område strax väster om det stora boplatskomplexet raä 271, 281 och 282 i Åkers sn. Förundersökningen föranleddes av byggandet av den nya E20. Vid undersökningarna av det stora boplatskomplexet 1994 påträffades några gravar intill den befintliga vägen vilket ledde till den aktuella undersökningen.

Vid planeringen av undersökningen beräknades att man skulle kunna behöva undersöka ett upp till 4700 kvadratmeter stort område men p.g.a. att vägarbetet redan satt igång med sina markarbeten föll ett 2300 kvm stort område bort och undersökningen begränsades till slut till ett ca 250 kvm stort område.

Undersökningen utfördes genom totalavbaning av området. Vid schaktningen framkom ett 15-tal gravar (stensättningar samt brand/bengropar) samt ett antal boplatsanläggningar i form av bl.a. mörkfärgningar, gropar och härdar. Fynden bestod av brända ben och enstaka pärlor. En preliminär datering sattes till mellersta järnålder dvs

samma som det intilliggande boplatskomplexet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 271:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 271:2	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 281:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 282:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
863

År
1995

Namn/plats
Grundbo, Åkers Styckebruk

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Bitte Franzén

Fornlämningskategori
röse, boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk utredning har utförts inför planeringen av nytt järnvägsspår utmed en ca 1 km lång sträcka samt i anslutning till detta en permanent arbetsväg, ca 400 m lång.

Vid en föregående utredning inför Svealandsbanan registrerades ett boplatsläge inom banområdet (raä 524). I anslutning till detta men utanför utredningsområdet finns ett röse (raä 266). Vid utredningens första etapp framkom ytterligare två hypotetiska boplatslägen, objekt 1 och 2. Efter utredningens andra etapp konstaterades att dessa inte var fornlämningar. Dock kvarligger del av boplatsläge raä 524 samt röset raä 266 utanför utredningsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 266:1	Södermanland	Södermanland	Åker
Åker 524:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
657

År
1995, 1996

Namn/plats
Husbygård

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin, Ola Matthing

Fornlämningskategori
grav

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Södermanlands museum har utfört en särskild utredning inför ombyggnad av kraftledningsnät i Husby-Oppunda socken. I utredningens etapp 2 sökschaktades 72 löpmeter med maskin. Intill gravfält raä 120 påträffades och dokumenterades en tidigare okänd överplöjd brandgravsrest, daterbar till järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Husby-Oppunda 120:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Oppunda

AIS Nr
592

År
1995, 1996

Namn/plats
Skäggesta, Lindholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
milsten, minnessten

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av en planerad breddning av väg 511 mellan Nävekvarn och Bränn-Ekeby behövde en milsten (raä 61 Bergshammar sn) och en minnessten (raä 73) omplaceras. I samråd med länsstyrelsen föreslogs nya placeringar för milstenen och minnesstenen i så nära anslutning som möjligt till tidigare lägen. Sedan Vägverket med egen personal utfört omplaceringen av stenarna, dokumenterades deras nya lägen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bergshammar 61:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
Bergshammar 73:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
839

År
1995, 1996

Namn/plats
Nävekvarn

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
milsten

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Med anledning av en planerad breddning av väg 511 mellan Nävekvarn och Bränn-Ekeby behövde en milsten, raä 15 i Tunaberg sn, omplaceras. I samråd med länsstyrelsen föreslogs en ny placering för milstenen i så nära anslutning som möjligt till tidigare läge. Sedan Vägverket med egen personal utfört omplaceringen av stenen, dokumenterades dess nya läge av Södermanlands museum.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tunaberg 15:1	Södermanland	Södermanland	Tunaberg

AIS Nr
659

År
1995, 1996

Namn/plats
Husby-Rekarne kyrka

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre bronsålder, förromersk järnålder

Fynd
keramik, brända ben

Beskrivning
Boplats med datering till tidsavsnittet yngre bronsålder-förromersk järnålder. Inom undersökningsområdet påträffades 110 anläggningar bestående av stolphål, härdar, kokgropar och nedgrävningar. I fyndmaterialet märks bla keramik och brända ben.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Husby-Rekarne 127:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne

AIS Nr
835

År
1996

Namn/plats
Berga, Källhagen

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Eva Hyenstrand

Fornlämningskategori
gravfält, gravar

Datering, period
vikingatid

Fynd
ben, pärlor, hasselnötsskal, keramik, hästsko

Beskrivning
Särskild undersökning av gravfält raä 31 i Tumbo sn. Gravfältet delundersöktes 1994 inför arbeten med Svealandsbanan. Vid en besiktning 1996 upptäcktes att exploateringsområdet utökats, och flera gravar skadats. En förundersökning utfördes då där det konstaterades att minst fem anläggningar skadats.

Vid den nu aktuella särskilda undersökningen återställdes tre av anläggningarna och täcktes med jord. De två gravar vars brandlager låg öppet i vägskärningen undersöktes i sin helhet. Den ena var en vällagd, rundad stensättning med brandlager, varav den norra halvan var skadad och borta. I brandlagret påträffades pärlor, hasselnötsskal, keramik, brända ben samt en nedtrampad äldre hästsko. Den andra graven bestod av ett mindre brandlager beläget norr om ett block. Brandlagret innehöll brända ben och pärlor.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 31:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
742

År
1996

Namn/plats
Bembrogatan, Verkstaden

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför ledningsdragning inom raä 231, Nyköping stad. Vid undersökningen påträffades i en profil till tidigare upptaget schakt för fjärrvärme och vattenledning en komplett lagerbild med totalt fyra brandlager. Eftersom inte dessa lager berördes av den planerade ledningsdragningen dokumenterades endast profilen. I de undersökta lagren påträffades föremål som indikerar en datering till 1700-tal. I övrigt påträffades yngre kulturlager som kan dateras till 1800 - 1900-tal. Inga fynd omhändertogs i samband med undersökningarna.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
712

År
1996

Namn/plats
Borgaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Övervakning av schaktning för teleledning invid raä 21, Kärnbo sn.
Inget av antikvariskt intresse noterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 21:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
713

År
1996

Namn/plats
Pedagogen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
grav, stensättning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Övervakning av schaktning för teleledning invid raä 21, Kärnbo sn.
Inget av antikvariskt intresse noterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 21:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo

AIS Nr
589

År
1996

Namn/plats
E20 Eskilstuna - Arphus - Lindholm

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ann Vinberg

Fornlämningskategori
gravgrupp

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför utbyggnad av E20. Undersökningen utfördes intill raä 104 i Barva socken som är registrerad som en gravgrupp. Gravgruppen omfattar tre stensättningar i krönläge i mycket blockrik terräng, ca 15 m ö h. Exploateringen berörde den södra delen av höjden, men inga fornlämningar framkom inom detta område.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 104:1	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
587

År
1996

Namn/plats
Säby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan Dunér

Fornlämningskategori
gravfält, härdområde, keramikdeposition

Datering, period
järnålder

Fynd
keramik av järnålderskaraktär

Beskrivning
Ett område längs med norra kanten av gravfältet raä 53 i Barva socken, Södermanland har undersökts med anledning av anläggandet av en dumperväg. Undersökningen föregick den större delundersökning av gravfältet som utfördes år 1997. Det undersökta området låg i en nordvästsluttning ned mot sjön Barvalappen och var ca 7 meter brett och 90 meter långt. Den schaktade ytan berörde inte några gravar, men det framkom sex härdar. Invid ett större stenblock påträffades dessutom en deposition innehållande keramik av järnålderskaraktär.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 53:1	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
741

År
1996

Namn/plats
kvarteret Ringaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Mikael Björk

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför en planerad husbyggnation i kvarteret Ringaren 1. Undersökningen gav information om skador på kulturlagerbilden i området. Skadorna kan ha tillkommit i samband med tidigare byggnationer samt i samband med schaktningsarbeten och omläggningar av Repslagargatan. I östra delen av schakt l påträffades resterna av en husgrund, vilken sannolikt kan dateras till 1800-tal. Husgrunden påverkas ej av den planerade exploateringen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
857

År
1996

Namn/plats
Ökna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
gravfält, grav, stensättning, gravhägnad, boplats

Datering, period
bronsålder, förromersk järnålder

Fynd
bränd lera, kvartsavslag

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför vägbygge. Vid förundersökningen konstaterades 23 st stensättningar. Dessa var rundade, ovala och oregelbundna till formen samt i några fall försedda med mittblock. Dessutom påträffades en gravhägnad som låg i anslutning till gravmiljön. Vidare påträffades lämningar av boplatskaraktär i form av 1 härd, 6 stolphål, 1 nedgrävning samt 2 kulturlagerytor. Fyndmaterialet bestod av bränd lera samt 1 kvartsavslag. En 14C-analys utfördes på ett kolprov från härden (kalibrerad datering, 940-780 BC).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 64:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
840

År
1996

Namn/plats
Bränn-Ekeby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
hyttområde, slaggvarp

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av raä 365 vid Bränn Ekeby inför anläggandet av en VA-anläggning. Vid förundersökningen öppnades fyra schakt, 4-34 meter långa och 1-2 meter breda. I schakt l påträffades delar av ett slaggvarp med rikligt med masugnsslagg, blå slagg, sot och kol. I västra delen var slaggvarpet skadat, sannolikt i samband med anläggandet av ett missionshus. I området öppnades ytterligare tre schakt. I schaktet påträffades omrörda lager, sannolikt tillkomna i samband med anläggandet av en intilliggande källare. I schakt tre och fyra påträffades inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 365:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
588

År
1996

Namn/plats
Säby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan Dunér

Fornlämningskategori
gravfält, stensättningar, hålväg, röjda ytor, röjningsrösen, skärvstensvall, härdområde

Datering, period
yngre bronsålder, förromersk järnålder, nyare tid

Fynd
flinta, brända ben, keramik, hartstätningsringar, bronsfragment (sannolikt delar av fibula och remändebeslag), slipsten och bränd lera

Beskrivning
I samband med ombyggnationen av väg E20 på sträckan Eskilstuna - Arphus, byggdes även en ny lokalväg genom norra delen av Barva. Med anledning av detta utfördes föreliggande undersökning. Undersökningen omfattade ett 250 meter långt och 30-40 meter brett område mellan och nordväst om de registrerade gravfälten raä 64 och raä 66. Totalt var undersökningsområdet drygt 10.000 m2 stort och drygt hälften av denna yta, ca 5.400 m2, avbanades med maskin.

Fyra stensättningar undersöktes, tre låg i direkt anslutning till raä 66 och en var ensamliggande. Gravskicket varierade mellan anläggningarna, en innehöll en urnebrandgrop med hartstätningsring, gropen täcktes av en locksten och omgavs av ett brandlager. En annan innehöll en urnebrandgrop med en odekorerad urna av keramik fylld med sotiga brända ben. Den tredje graven utgjordes av en bengömma med rena brända ben invid ett markfast block. I den ensamliggande stensättningen påträffades endast något enstaka bränt ben ytligt vid rensningen men i övrigt fanns inte något spår av begravning. Vid den norra kanten av raä 64 undersöktes ett antal stensättningsliknande

lämningar som konstaterades vara naturbildningar.

Ett flertal härdar undersöktes, dels i området mellan gravfälten och dels i en sandig sluttning i den nordvästra delen av området. Två härdar var avsevärt större än de övriga, ca två meter i diameter och den ena av dessa omgavs av en skärvstensblandad rund vall. Två stenröjda ytor undersöktes, den ena hade en oregelbunden form som anslöt till den naturliga topografin. Den andra som var rektangulär, avgränsades av markerade hak och diken. Vid den förstnämnda fanns flera röjningsrösen runt markfasta block och mitt på den röjda ytan framkom en flack limpformad skärvstensvall och en härd. Vidare karterades och undersöktes två hålvägar inom undersökningsområdet.

Undersökningen berörde lämningar av mycket olika karaktär som sannolikt har en mycket lång kronologisk spridning. Skärvstensvallarna liksom flera av härdarna kan sannolikt dateras till yngre bronsålder - äldsta järnålder, detsamma gäller för bengömman vid raä 66 och eventuellt den ensamliggande stensättningen. De både övriga stensättningarna kan sannolikt dateras till folkvandringstid. Vad gäller de röjda ytorna är deras datering och funktion ännu oklar, ingen av dessa hade t.ex. något urskiljbart odlingslager och det kan inte uteslutas an marken röjts för annat ändamål än odling. Hålvägarnas ursprung är omöjliga att fastställa, men enligt uppgift från lokalbefolkningen har en av dem utnyttjats som fädrev ända in på femtiotalet.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Barva 64:1	Södermanland	Södermanland	Barva
Barva 66:1	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
726

År
1996

Namn/plats
väg 230 förbifart Malmköping

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Christina Lindgren

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
stenålder

Fynd
slagen kvarts, brända ben

Beskrivning
En arkeologisk förstudie har utförts inom ett 8 km2 stort område sydväst om Malmköping. Inom området finns flera gravar och gravfält och det är sannolikt att ytterligare fornlämningar främst boplatser finns inom området. Vid besiktning iakttogs slagen kvarts, brända ben och skärvsten i en grustagskant. Fynden kommer från en tidigare icke känd stenåldersboplats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 69:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
861

År
1996

Namn/plats
Järsta-Grundbro

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
plats för härd, odlingsrösen

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför bygget av anslutningsväg till E20. Vid utredningens påbörjan var redan hela utredningsområdet schaktat och delvis förstört. Trots detta noterades rester av ett mindre område med odlingsrösen av sentida karaktär samt rester av en härd. Inga fynd konstaterades. Utanför det nu aktuella vägområdet kvarstår ett möjligt boplatsläge.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 69:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
832

År
1996

Namn/plats
Ens väg vid Övlingby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Mikael Jakobsson

Fornlämningskategori
boplats, skålgropslokal, hägnadsvall, bytomt, fossil åkermark

Datering, period
bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Inför en planerad breddning och uträtning av en enskild väg vid Övlingby gjordes en arkeologisk utredning av den sträcka av vägen som skulle komma att beröras. Vägen har ingått i ett lokalt nät av vägar som bundit byarna i trakten med varandra. Den aktuella vägen har sträckt sig mellan Husby och Övlingby och fortsatt som fägata mot utmarken till Övlingby. Bebyggelsestrukturen i området ger intryck av att ha varit hävdad sedan sen förhistorisk tid. Vid utredningen framkom ett område med boplatslämningar och skålgropar, en hägnadsvall som troligen fungerat som gräns mellan två åkergärden, en delvis ännu bebyggd bytomt samt ett område med fossil åkermark i form av bandformiga och dikesavgränsade åkerparceller.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 138:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 139:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 140:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 141:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
886

År
1996

Namn/plats
Axnäs - Ärla - Blacksta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
boplats?, gravplats?

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Vid sökschaktning i samband med dragning av jordförlagd elledning påträffades tre stolphål, varav två var stenskodda samt två mörkfärgningar i närområdet till gravfältet Ärla 1:1.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ärla 1:1	Södermanland	Södermanland	Ärla

AIS Nr
885

År
1996

Namn/plats
Stäringe

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
hypotetiskt boplatsläge, ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Södermanlands museum har utfört en särskild utredning inför ledningsdragning. Området som sökschaktades utgjorde ett möjligt boplatsläge. Inga arkeologiska lämningar påträffades vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Årdala

AIS Nr
692

År
1996

Namn/plats
Hagbylund, Tomastorp

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning etapp 1 inför dragning av optokapel mellan Hagbylund och Tomastorp. Inga fornlämningar påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Julita

AIS Nr
834

År
1996

Namn/plats
Tumbo-Husby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lena Beronius-Jörpeland, Louise Evanni

Fornlämningskategori
boplats, skålgropsförekomst, hägnadsvall, vägbank, kulturlager

Datering, period
yngre bronsålder, förromersk järnålder, vikingatid, medeltid, nyare tid

Fynd
slagg, obrända djurben, bränd lera

Beskrivning
Med anledning av att vägen mellan Husby och Övlingebys gårdar skulle breddas och förbättras utfördes en arkeologisk förundersökning. Två fornlämningslokaler hade påträffats vid en tidigare genomförd utredning, raä 138, en skålgropsförekomst med boplatslämningar och raä 139, en hägnadsvall. Syftet med förundersökningen var att avgränsa skålgropslokalen och boplatslämningarna samt att klargöra hägnadsvallens utsträckning och funktion inom det planerade vägområdet.

En 70 m2 stor yta avbanades cirka fem meter söder om raä 139. Inga lämningar av antikvarisk intresse framkom. Vid undersökningen av raä 139 påträffades en stenpackning som var ca 10 x 4 stor. Stenpackningen bestod av 0,1-0,2 m stora stenar som låg i kulturpåverkad lera. På stenarna påträffades ett par slaggbitar och enstaka obrända ben. Anläggningen tolkades som en äldre vägbank. Sydöst om stenpackningen låg en l x 2 m stor mörkfärgning bestående av svartgrå humus med enstaka fragment bränd lera och skörbränd sten. Anläggningen var endast 0,1 m djup och tolkades som en

kulturlagerrest. Anläggningarnas datering är oklar men närheten till Övlinge medeltida bytomt indikerar en datering till medeltid-efterreformatisk tid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 138:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 139:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
833

År
1996

Namn/plats
Berga, Källhagen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Eva Hyenstrand

Fornlämningskategori
gravfält, boplats

Datering, period
vikingatid

Fynd
keramik, pärlor, nit

Beskrivning
Under sommaren 1994 delundersöktes ett gravfält (raä 31) och en boplats (raä 136) med anledning av arbeten med Svealandsbanan i Tumbo sn. Vid en besiktning i maj 1996 upptäcktes att arbetsområdet utökats och breddats med upp til fem meter. UV-Stockholm utförde därför en förundersökning för att utröna skadornas omfattning. Vid förundersökningen konstaterades att fem anläggningar skadats i sin överbyggnad, varav två så mycket att brandlager och fynd låg exponerat i vägprofilen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Tumbo 31:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo
Tumbo 136:1	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
860

År
1996

Namn/plats
Malmby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Lillemor Schützler

Fornlämningskategori
plats för härd

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Vid utbyggnaden av en anslutningsväg till E20 vid Grundbro i Åker socken, påträffade Vägverket ett antal mörkläggningar, troligtvis härdar. Vid förundersökningen grävdes en del schakt och sammanlagt framkom fem anläggningar. En del av anläggningarna visade sig vara recenta gropar, medan bl. a. en härdbotten hade förhistorisk karaktär. Härden kommer att dateras genom 14 C-analys. Inga ytterligare antikvariska åtgärder kommer att vidtas här.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej raä nr	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
533

År
1996

Namn/plats
Kvicksund - Löppinge

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
förhistorisk tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför nedläggning av optofiberkabel mellan Kvicksund och Löppinge. Under fältarbetet upptogs 49 sökschakt fördelade på 21 hypotetiska boplatslägen utmed utredningssträckan. Boplatslägena valdes ut med hänsyn till den förhistoriska terrängens topografi, t.ex. i relation till forntida strandlinjer, samt närheten till tidigare påträffade och registrerade fornlämningar i närområdet. Schakten upptogs med grävmaskin i såväl åkermark som betad hagmark. På tre skilda ställen utmed utredningssträckan påträffades förhistoriska boplatslämningar: Hällvreten i Fors socken, Övlingby i Tumbo socken och Karlskoga i Tumbo socken.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Fors
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Torshälla
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Tumbo

AIS Nr
691

År
1996

Namn/plats
Källtorp

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Den i mark planerade optokabeln vid Kalltorp i Julita socken som är föremål för föreliggande utredning löper i ett område som är ca 1 kilometer långt i nord-sydlig riktning. Med tanke på närheten till registrerade stenåldersboplatser och indikationer på stenåldersboplatser samt förekomsten av skyddade och för boplatsändamål väl utformade vikar med söderläge är området som exploateras av antikvariskt intresse. Två eventuella boplatslägen av förhistorisk karaktär (a och b) kunde noteras längs det i mark planerade ledningsstråket. Inga övriga nya fornlämningar iakttogs.

Vid utredningsgrävningen, etapp två, öppnades 10 schakt fördelade på ovan nämnda boplatslägen. Schaktens bredd uppgick till 1,5 meter, medan längden varierade mellan ca 6,0 och 8,0 meter. Djupet uppgick till mellan 0,4 och 0,7 meter. Fyllningen i schakten bestod av lera, silt och matjord samt enstaka stenar. Inget av antikvariskt intresse framkom i de öppnade schakten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Julita 2:1	Södermanland	Södermanland	Julita

AIS Nr
656

År
1996

Namn/plats
Johannesberg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
grav

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför nydragning av avloppsledning och anläggande av infiltrationsanläggning inom fornlämningsområdet till raä 29 i Husby Oppunda socken. Vid undersökningen öppnades fyra sökschakt, inget av antikvariskt intresse påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Husby-Oppunda 29:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Oppunda

AIS Nr
786

År
1996

Namn/plats
Goglunda

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför ombyggnad av kraftledning. Området som sökschaktades var beläget i östra avgränsningen av gravfält nr 110. Inga arkeologiska lämningar påträffades vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stigtomta 110:1	Södermanland	Södermanland	Stigtomta

AIS Nr
849

År
1996

Namn/plats
Vansö, Mälby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
äldre järnålder, yngre järnålder

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför dragning och rasering av hög- och lågspänningsledningar. De i mark planerade kraftledningsstråken som skall ersätta befintliga luftledningar i Vansö socken på Fogdön och som är föremål för föreliggande utredning löper i ett område som är ca 30 km i väst-östlig riktning och 25 kilometer i nord-sydlig riktning. Med tanke på förekomsten av skyddade och för boplatsändamål väl utformade vikar med söderläge och närheten till registrerade gravar är området som exploateras av antikvariskt intresse.

Kart- och arkivstudier jämte fältinventering under etapp ett av utredningen resulterade i att ett antal eventuella boplatslägen (a-å) av förhistorisk karaktär kunde noteras längs de i mark planerade kraftledningsstråken. Inga övriga nya fornlämningar iakttogs.

Vid utredningsgrävningen öppnades 56 schakt fördelade på 26 boplatslägen. Schaktens bredd uppgick till 1,5 meter, medan längden i alla fall utom ett (J2) varierade mellan ca 3,0 och 8,0 meter. Schaktet J2 var 14,5 meter långt. Schakten grävdes till ett djup mellan 0,4 och 0,55

meter. Fyllningen i schakten bestod av lera, silt och matjord samt enstaka stenar.

På tre olika ställen i utredningsområdet framkom förhistoriska boplatslämningar i form av härd, stolphål, nedgrävning och kultur lager. I övriga öppnade schakt framkom inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager som kunde tyda på någon förekomst av boplats.

Sju av ledningsstolparna längs de befintliga luftburna ledningsstråken som planerats att raseras låg intill registrerade fornlämningar och kulturmiljöer (fornlämning nr 7 [2 stolpar], 23, 25 [2 stolpar], 26, 28). De märktes ut på plats och skall kapas i höjd med markytan för att minimera riskerna för eventuella skador.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Vansö 7:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 17:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 23:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 25:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 26:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 28:1	Södermanland	Södermanland	Vansö
Vansö 71:1	Södermanland	Södermanland	Vansö

AIS Nr
607

År
1996, 1997

Namn/plats
Västerleden, Eskilstuna, Borsöknabäcken, Kälby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, skärvstenshög, röjda ytor, fornborg, fyndplats

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk förstudie har utförts inför bygget av Västerleden, etapp III i Eskilstuna, med syfte att ge en översiktlig bild av fornlämningsmiljön i området. Förstudien berör södra delen av Borsöknabäckens dalgång och Kälbyravinen. Kända fornlämningar och naturgeografiska förhållanden talar för omfattande förhistoriska bosättningar inom i stort sett hela området. Denna bild styrks av uppgifter i arkiv och genom litteraturstudier. Framför allt kan man urskilja ett betydande bronsålderskomplex i anslutning till västra sidan av Kälbyravinen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 135:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 137:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 138:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 158:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 159:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 180:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 457:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 469:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 529:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 530:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 534:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 551:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 552:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 558:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 559:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 564:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
530

År
1996, 1997, 1998

Namn/plats
Stjärnholm-Nävsjön

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
ej redovisade

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför utbyggnad av kraftledning. Berörda fornlämningar har kunnat undvikas och inga okända fornlämningar påträffades vid schaktning för kraftledningsstolpar. (Raä nr ej redovisade).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Bergshammar
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Lunda
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Nyköping
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Tunaberg
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Oxelösund

AIS Nr
561

År
1996, 1997, 1998

Namn/plats
Bergshammar sn, Lunda sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
ej redovisade

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför utbyggnad av kraftledning mellan Oxelösund och gränsen mot Östergötlands län. Berörda kända fornlämningar har kunnat undvikas och inga okända fornlämningar påträffades vid schaktning för kraftledningsstolpar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Lunda
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
744

År
1997

Namn/plats
Skavsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
skärvstenshög, odlingsröse, boplats

Datering, period
yngre bronsålder, äldre järnålder, nyare tid

Fynd
keramik, lerklining/bränd lera, brända och obrända ben, stenmaterial

Beskrivning
Med anledning av schaktningsarbeten för flygplats undersöktes och borttogs norra delen av fomlämning 42 i Nyköping. Sex skärvstenshögar var dokumenterade innan undersökningsområdet, av vilka två nu omtolkats till odlingsrösen. Det kulturlager som konstaterats i förundersökningen avgränsades och befanns vara tjockare och innehålla mer artefakter (keramik, bränd lera, ben, skärvsten, m.m.) än vad som uppskattats i förundersökningen. Ett hundratal anläggningar dokumenterades, främst härdar och skärvstenslager. Anläggningarna var stratigrafiskt skiktade. De skador på boplatsen som noterats tidigare befanns vara av mindre omfattning än befarat.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 42:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
590

År
1997

Namn/plats
Säby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
boplats, torplämning

Datering, period
romersk järnålder, yngre järnålder, nyare tid

Fynd
keramik (järnålder)

Beskrivning
En förhistorisk boplats undersöktes sommaren 1997 med anledning av omläggning av lokalväg och ändrad påfart på väg E20 för lokalväg från Barva kyrka. Drygt 1200 anläggningar av boplatskaraktär undersöktes, bl a fyra långhus och ett grophus, en brunn, två kokgropar och en torpgrund samt i övrigt rikligt med härdar och stolphål. Boplatslämningarna har avsatts vid olika tidsskeden från äldre järnålderns kokgropar till 1800-talets torpbebyggelse. Endast ett fåtal fynd framkom bl a keramik av järnålderskaraktär. Tyngdpunkten uppfattas preliminärt ligga i yngre järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 36:1	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
591

År
1997

Namn/plats
Lindholm, Kvarnbäcken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Birgitta Sander

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
yngre järnålder

Fynd

Beskrivning
Utbyggnaden av E20 mellan Arphus och Eskilstuna föranledde omdragning av en lokalväg till Strand i Barva sn. Vid schaktningsarbeten för vägbygget uppmärksammades hittills ej kända lämningar av boplatskaraktär, vilka undersöktes inom ramen för en påföljande förundersökning.

Undersökningsområdet var beläget i en mjuk norrsluttning i skogsmark. Lämningar av förhistorisk aktivitet påträffades främst i undersökningsområdets norra del och var koncentrerade kring kurvan för 8 m över havet. Dessa anläggningar utgjordes av 25 härdar/härdgropar anlagda i sand. Övriga delar av undersökningsområdet var påtagligt stört av sentida aktiviteter och här framkom ytterligare fem spridda härdar samt fyra stolphål. De fyra stolphålen gav dock intryck av att vara sentida.

Kring kurvan för 8 m över havet syntes härdar i både den östra och västra schaktkanten, viket indikerar att fornlämningsområdet fortsätter på båda sidor om den planerade vägen. Då förundersökningen endast

avsåg att fastställa fornlämningens utbredning inom vägområdet, är det vanskligt att beräkna omfattningen av den förmodade boplats till vilken de undersökta härdarna hör. Med ledning av härdarnas belägenhet kan fornlämningen grovt dateras till yngre järnålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Barva 150:1	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
856

År
1997

Namn/plats
Åkers Styckebruk

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Gunnar Andersson

Fornlämningskategori
boplats, odlingsrösen

Datering, period
romersk järnålder, folkvandringstid

Fynd
järnålderskeramik, lerklining, löpare, pärlor, järnföremål, brända ben

Beskrivning
Arkeologisk undersökning av en nyupptäckt förhistorisk boplats, med anledning av ett planerat vägbygge mellan Åkers-Styckebruk och Läggesta. Undersökningen omfattade merparten av det drygt 4.000 m2 stora åkerimpediment som boplatsen var belägen på.
På impedimentet framkom talrika lämningar i form av stolphål, härdar och kulturlager, från en bebyggelse som av stratigrafiska iaktagelser att döma omfattar minst 3 faser.

Vid undersökningen kunde 4-5 olika hus påvisas. Flera av dem överlagrade varandra och åtminstone två förefaller ha varit belägna på en åt söder orienterad, husgrundterrass. Fyndmaterial, topografisk belägenhet samt typologiska element i byggnaderna (husen) indikerar att bebyggelsen härrör från den senare delen av äldre järnålder.
Fyndmaterialet bestod av keramik (ornerad och oornerad), lerklining, stenartefakter (löpare) samt enstaka pärlor, järnföremål och brända ben.
I den östra delen av impedimentet låg ett tiotal "odlings"-eller "avfallsrösen", flera av dessa var säkerligen av förhistorisk ålder då de ställvis innehöll ett med bebyggelsen likartat fyndmaterial.

Den västra delen av impedimentet berördes ej av exploateringen. Där kvarligger således delar av fornlämningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Åker 66:1	Södermanland	Södermanland	Åker

AIS Nr
888

År
1997

Namn/plats
Karleby bytomt

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori
bytomt, boplats

Datering, period
vikingatid, medeltid

Fynd
keramik, sporre

Beskrivning
En arkeologisk undersökning har utförts inom en begränsad del av Karleby bytomt, Östertälje sn, Södermanland. Vid undersökningen framkom lämningar av bebyggelsekaraktär från förhistorisk tid, medeltid och historisk tid. Lämningarna utgörs bland annat av ett 20-tal kokgropar och härdar samt en mängd stolphål utan inbördes sammanhang. Bland fynden märks ornerad keramik från vikingatiden, en sporre från 1400-talet och stengods av 1500-talskaraktär.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Östertälje 237:1	Stockholm	Södermanland	Östertälje

AIS Nr
702

År
1997

Namn/plats
Djursta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
gravar, stensättning, boplats?

Datering, period
äldre järnålder

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför planerad bostadsbyggnation. Kart- och arkivstudier jämte fältinventering under etapp ett av utredningen resulterade i att ett flertal eventuella boplatslägen av förhistorisk karaktär kunde noteras i utredningsområdet. Dessutom iakttogs på ett av impedimenten tre nya fornlämningar.

Dessa fornlämningar utgörs av en rund stensättning och två närmast runda stensättningar. Under utredningens etapp två förlades sökschakt till de terränglägen, där fornlämningar bedömdes kunna finnas dolda under markytan. 18 schakt öppnades med hjälp av grävmaskin och rensades med handredskap. Schakten var som regel mellan 5,0 och 6,5 m långa samt 1,5 m breda. Djupet uppgick till mellan 0,5 och 0,7 m. Fyllningen i schakten bestod av lera, silt och matjord samt enstaka stenar.

I ett av schakten (S4), som var 5 m långt och 1,5-2,5 m brett, påträffades en anläggning (A1) . I övriga schakt framkom inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager som kunde tyda på

någon förekomst av förhistorisk boplats.

Anläggningen (A1) har tolkats som ett slags härd från äldre järnålder. Den hade en oval form, ca 1,8 x 1,0 m stor och var 0,2 - 0,35 m djup. Innehållet bestod av sotig humus, kolfragment samt en mindre mängd skärvig och skörbränd sten, ca 0,05-0,1 m stora. I ytlagret påträffades två mellanstora stenar utan spår av eldpåverkan, ca 0,2-0,4 m stora. Härden var nedgrävd i steril rödbrun lera. Inga fynd framkom i anläggningen.

Förmodligen ligger en förhistorisk boplats i nära anslutning till den påträffade kokgropsliknande härden, troligtvis norr eller nordväst därom. Fornlämningsmiljön antyder att den eventuella boplatsen med hör till äldre järnålder. Att härden påträffades på den landtunga som löper utmed 20-metersnivå och att det i nära anslutning till den eventuella boplatsen finns ett gårdsnamn med efterleden -sta, Djurs ta, motsäger inte en sådan datering.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 606:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 606:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 606:3	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 606:4	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
606

År
1997

Namn/plats
Grönsta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Jan Dunér

Fornlämningskategori
boplats, gravar

Datering, period
järnålder

Fynd
brända ben

Beskrivning
Med anledning av planerad utbyggnad av väg E20 mellan Eskilstuna och Arphus utfördes en arkeologisk förundersökning av en del av raä 519:2, Eskilstuna stadsområde. Fornlämningen utgörs av ett gravfält, huvudsakligen från yngre järnålder, som överlagrar en boplats. Under 1993 för- och slutundersöktes anslutande delar av fornlämningen som låg väster om det nu aktuella området. Undersökningsområdet sluttar svagt mot sydöst och huvuddelen har i sen tid utnyttjats som trädgårdsland.

Inom det avbanade området framkom vad som sannolikt är två skadade gravar, bla påträffades delar av brandlager med brända ben. Gravarna täcks för närvarande delvis av en uppfartsväg och skadorna har troligen uppkommit i samband med anläggandet av vägen. Därutöver påträffades ca 120 boplatsanläggningar, dels i form av tydliga stolphål och härdar, dels i form av mer diffusa mörkfärgningar. Generellt kan sägas att anläggningarna förefaller vara bättre bevarade i områdets västra, något högre belägna, delar medan anläggningarna i de östra delarna verkar tunnare och diffusare. Inom de centrala delarna av ytan

finns vidare flera skador i form av recenta nedgrävningar och diken.

De västra delarna av fornlämningen undersöktes och togs bort redan 1993. I den södra delen av förundersökningsschakten, invid den gamla landsvägen mellan Eskilstuna och Strängnäs, förekom endast ett fåtal anläggningar. När den norra delen av vägbanken schaktades bort kunde det konstateras att det inte heller fanns några bevarade fornlämningar under den, utan den gamla landsvägen utgör den södra begränsningen av fornlämningen. Även i de östra delarna av förundersökningsschaktet var anläggningarna fåtaliga. Schaktningen avbröts därför invid en sentida rörgrav, då det föreföll som om den ursprungliga utsträckningen för boplatsen mer eller mindre sammanfaller med denna. Däremot har inte fornlämningen avgränsats mot norr utan både gravfältet och boplatsen sträcker sig vidare norrut utanför exploateringsområdet.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 519:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
658

År
1997

Namn/plats
Källbro-Hållsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
boplats, gravfält, grav

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Inför omläggning av väg 53 till 214 har det utförts en arkeologisk förstudie. Syftet har varit att ge en översiktlig bild av fornlämningar och kulturmiljö. Området som går från väg 214 vid Husby-Rekarne kyrka och österut till väg 53 i Stenkvista rymmer tre alternativa vägsträckningar. Naturgeografiska förutsättningar och fynd av stenyxor talar för omfattande boplatser under yngre stenålder och äldre bronsålder i områdets västra delar, i Stenkvista. Kända gravar och gravfält indikerar bosättningar under bronsålder och järnålder i anslutning till dagens gårds- och bybebyggelse. Vid en analys av fornlämningsintensitet i anslutning till de tre olika vägdragningarna framstår det södra alternativet som det mest gynnsamma. Där den södra sträckningen delar sig i två östliga alternativ torde den norra av dessa vara den som kommer i minst konflikt med fornlämningar och övriga kulturlämningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Husby-Rekarne 9:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 17:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 18:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 19:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 20:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 50:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 54:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Husby-Rekarne 112:1	Södermanland	Södermanland	Husby-Rekarne
Stenkvista 8:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 16:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 53:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 54:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 64:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 65:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 66:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista
Stenkvista 73:1	Södermanland	Södermanland	Stenkvista

AIS Nr
652

År
1997

Namn/plats
Åsby

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
gravar

Datering, period

Fynd

Beskrivning
I samband med en dikessläntning av väg 957 skadades 12 gravar inom fomlämning 51, Åsby i Helgarö socken. Totalt iaktogs fem blottlagda brandlager. Undersökningens syfte var att återställa de skadade gravarna samt att dokumentera skadorna. Någon undersökning av de skadade brandlagren utfördes ej då denna endast skulle innebära delundersökning av brandlager och grav med lågt vetenskapligt värde. Brandlager och delar av fyllningen till gravarna täcktes med åldersbeständig byggplast samt grus. För att undvika rasskador fylldes diket med makadam. Inga fynd omhändertogs i samband med undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Helgarö 49:1	Södermanland	Södermanland	Helgarö
Helgarö 50:1	Södermanland	Södermanland	Helgarö
Helgarö 51:1	Södermanland	Södermanland	Helgarö

AIS Nr
724

År
1997, 1998

Namn/plats
väg 230 förbifart Malmköping

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
gravgrupp, gravar, stensättning, hålvägsystem, boplats

Datering, period
tidigneolitikum, mellanneolitikum, senneolitikum, yngre bronsålder, äldre järnålder

Fynd
trattbägarkeramik, slagen kvarts, knacksten

Beskrivning
Arkeologisk utredning med anledning av en ny sträckning av väg 230 förbi Malmköping. Utredningen resulterade i att fyra nya fornlämningslokaler upptäcktes - en stensättning, ett hålvägsystem och två boplatser från stenåldern. En av boplatserna uppvisade trattbägarkeramik. Dessutom kunde raä 27 en grupp av gravar utökas till ett gravfält om ca 10 gravar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lilla Malma 27:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 40:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 72:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma

AIS Nr
887

År
1997, 1998

Namn/plats
väg 230 vid Öja kyrka

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
gravfält, skärvstenshög, stensättning, fyndplats, bytomt, boplatslägen, husgrundsplatå, bebyggelseläge, fossil åkermark

Datering, period
neolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning föranledd av omläggning av väg 230 i Öja socken. Utredningen omfattade två alternativa sträckningar förbi Öja kyrka norr om Hjälmaren i Eskilstuna kommun. Den norra sträckningen berör l gravfält, l skärvstenshög och 6 möjliga fornlämningar, främst boplatslägen. Det södra alternativet berör ett gravfält, 3 bytomter och 7 möjliga fornlämningar, varav 4 utgör mycket ytstora boplatslägen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Öja 24:1	Södermanland	Södermanland	Öja
Öja 25:1	Södermanland	Södermanland	Öja
Öja 91:1	Södermanland	Södermanland	Öja
Öja 140:1	Södermanland	Södermanland	Öja

AIS Nr
560

År
1998

Namn/plats
kvarteret Strömkarlen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager, husgrund

Datering, period
nyare tid

Fynd
kritpipsfragment, slagg, spik, keramik, porslin och obränt ben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med dragning av fjärrvärme i kvarteret Strömkarlen. Vid undersökningen öppnades ett ca 55 meter lång schakt mellan de båda fastigheterna Västra Trädgårdsgatan 6 och Slottsgatan 3. Schaktets storlek var ca 0,5-0,7 meter brett samt 0,3-0,5 meter djupt. I schaktet framkom delarna av en stensatt husgrund. Konstruktionen omgavs av avsatta kulturlager. I anslutning till stenpackningen samt de närmast följande ca 35 metrarna, framkom ytterligare kulturlager innehållande spridda fynd bestående av kritpipsfragment, slagg, spik, keramik, porslin och obränt ben.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
825

År
1998

Namn/plats
Lånesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning med anledning av avstyckning av tomtmark på fastigheten Lånesta 1:2, Trosa-Vagnhärad sn. Totalt öppnades fyra sökschakt inom undersökningsområdet. I dessa framkom inget av antikvariskt intresse. Enligt muntlig uppgift från intillboende skall området fyllts ut med dumpmassor på 1960-talet. Vid sökschaktningen påträffades fyllnadsmassor vilket bekräftar de muntliga uppgifterna.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
600

År
1998

Namn/plats
Klostergatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Maria Lind, Boje Persson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
stengods, yngre rödgodskeramik, järn

Beskrivning
En förundersökning i form av en schaktkontroll vid anläggandet av farthinder och schaktning för brunn i två av Klostergatans korsningar. I området har tidigare påträffats kloster- och slottsmurar. I korsningen Alfeltsgatan-Klostergatan påträffades ett sentida kulturlager. Det tolkades som raseringslager och innehöll rikligt med tegel och kol.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
823

År
1998

Namn/plats
Trosa torg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med markarbeten på Trosa torg. Sju schakt undersöktes och dokumenterades i plan och profil, varav två fick totalundersökas ned till steril nivå. Kulturlager påträffades i alla sju schakten.

I två schakt på ömse sidor om platsen för det tidigare rådhuset vid östra kortsidan av Trosa torg, påträffades ett slags rustbädd strax ovan sterilen. Enligt en preliminär bedömning kan den ha sitt ursprung i den första grundläggningen av det nuvarande Trosa (slutet av 1500- och början av 1600-talet). Vid den stratigrafiska dokumentationen iakttogs några lager ovanför rustbädden ett kraftigt förstörelselager med bland annat sot och kol som eventuellt skulle kunna kopplas ihop med ryssarnas härjningar i trakten omkring år 1719. I schakt T4 påträffades rester av en stenmur vilande på rustbädden.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Trosa-Vagnhärad 281:1	Södermanland	Södermanland	Trosa stad

AIS Nr
787

År
1998

Namn/plats
Eriksberg

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
stenålder

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför utbyggnad av Katrineholms golfbana. I utredningen upptogs 27 sökschakt fördelade på 14 skilda ställen inom loateringscmrådet. Sökschakten förlades till hypotetiska förhistoriska boplatslägen som skulle komma att beröras av exploateringen. Boplatslägena valdes ut med hänsyn till hur den förhistoriska terrängen sett ut samt närheten till påträffade stenyxor i området. Schakten upptogs i såväl skogs- som åkermark. Schaktens bredd var ca 1,50 m, medan längden varierade mellan 3,00 och 12,00 m.

I ett av schakten vid boplatsläge K påträffades boplatslämningar av förhistorisk karaktär, schakt Kl. Boplatslämningarna är belägna på ca 52 meters höjd över havet i söderläge strax innanför en hypotetisk strandlinje kring 50 meter. Åtta stolphål och delar av ett kulturlager framkom i schaktet. Inga artefakter påträffades.

Lämningarna i schakt Kl utgör förmodligen delar av en större boplats som sträcker sig västerut och med en förmodad datering till stenålder. Dessa lämningar låg inom området för den planerade bana 1. I samråd

med länsstyrelsen och Katrineholms golfklubb, kunde boplatslämningarna undvikas vid den kommande exploateringen. Bana 1 fick i enlighet med speltekniska råd från banarkitekten en ny sträckning som efter besiktning i fält inte skulle komma i konflikt med några antikvariska intressen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisat	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
594

År
1998

Namn/plats
Bettna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med vägbygge vid Bettna. Fyra schakt 16-28 m långa och 1,5 m breda grävdes i åkermark. Under ploglagret vidtog ett lager med siltig lera. Inget av antikvariskt intresse kunde iakttagas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Bettna

AIS Nr
598

År
1998

Namn/plats
Stora Älghammar

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Maria Lindh

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Med anledning av uppförande av djurstallar vid Stora Älghammar har en arkeologisk utredning utförts. Utredningsområdet utgjordes av en sydvästsluttning i åkermark. Ingen fornlämning påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Bälinge

AIS Nr
601

År
1998

Namn/plats
Slottsskolan, kvarteret Nymånen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Undersökningen föranleddes av planerad tillbyggnad i anslutning till en befintlig skolbyggnad. Vid arbetsföretaget grävdes ett T-format, upp till 0,6 meter djupt schakt, med en sammanlagd längd av 17 meter. Nedgrävd i orörd lera fanns ett täckdike fyllt med upp till 0,2 meter stora stenar, sannolikt från sen tid. För övrigt framkom inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
602

År
1998

Namn/plats
Västerleden, Väg 230

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
fossil åker, boplats, grav, skärvstenshög, boplatsläge

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför bygget av Västerleden, etapp III, förbifart Eskilstuna. Arbetet omfattade utredningsgrävningar av 10 möjliga fornlämningar. Det framkom två förhistoriska boplatser som sannolikt dateras till senneolitikum/bronsålder och äldre järnålder. Ett mindre område med fossil åkermark kunde även konstateras.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 495:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 137:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 200:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 469:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 469:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
603

År
1998

Namn/plats
Björndal, Harby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Solveig Brunstedt

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför planerad lokalväg mellan Björndal och Lövnäs i Kjula socken, Södermanland. Vid specialinventering iakttogs inga fornlämningar eller lägen där fornlämningar kunde förväntas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
604

År
1998

Namn/plats
Västerleden, Borsöknabäcken, Kälby, Skogstorp

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Karin Beckman-Thoor

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, skärvstenshögar, hålväg, bytomt, boplatslägen

Datering, period
senneolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning etapp 1 inför anläggnadet av en ny förbifart vid Eskilstuna. Utredningsområdet följde Borsöknabäcken och Kälbyravinen, ett område som är särdeles rikt på fornlämningar från bronsålder. Vid inventeringen noterades 19 lokaler med fornlämningar, företrädesvis gravar och gravfält från bronsålder och äldre järnålder samt en hålväg, flera skärvstenshögar och Kälby bytomt. Utredningen ledde även till att 12 möjliga boplatslägen lokaliserades. Flera av dem förväntas rymma bosättningar som kan relateras till det stora antal gravar i området samt fyndet av Skogstorpsyxorna. Fyndplatsen för dessa praktyxor av brons återfinns inom utredningsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 135:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 137:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 138:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 159:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 180:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 230:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 456:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 457:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 469:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 529:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 551:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 558:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 559:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 564:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 584:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 585:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
605

År
1998

Namn/plats
Fors Kyrkopark, Museiparken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Boje Persson

Fornlämningskategori
kulturlager

Datering, period
yngre järnålder

Fynd
äldre svartgodskeramik (AIV), bränd lera, lerklining

Beskrivning
Arkelogisk förundersökning föranledd av schaktning för belysningsstolpar och elkablar utmed nyanlagd gångväg mellan Fors kyrkopark och Museiparken. Ett ca 75 m långt och 0.8 m brett schakt grävdes parallellt med Eskilstunaån. I schaktets norra del påträffades kulturlager med fynd av bränd lera, lerklining och fragment av äldre svartgods (AIV). Schaktet grävdes inte till botten i denna del. Vid tidigare gjorda undersökningar i området har bebyggelse från yngre järnålder-efterreformatorisk tid dokumenteras. Kulturlagret som påträffades är en del av denna boplats.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 556:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
795

År
1998

Namn/plats
Lunda

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Gunnar Andersson

Fornlämningskategori
gravfält, bebyggelselämningar, boplats

Datering, period
förromersk järnålder, romersk järnålder, folkvandringstid, vendeltid, vikingatid, medeltid, nyare tid

Fynd
keramik (A-gods, B-gods), bränd lera/lerklining, slagg, vävtyngder, brända ben, etc.

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av fornlämningskomplexet Lunda, inför nydragning av E20 mellan Strängnäs och Eskilstuna. Förundersökningen inleddes med en digital kartering av de i markytan synliga lämningarna. De är fördelade inom ett stort område i Lundadalen kring nuvarande Lunda gård. Fornlämningskomplexet indelades i fem delområden, A-E.

Område A utgörs av ett gravfält med minst 40-50 gravar. Det är till största delen nyupptäckt - endast tre gravar uppmärksammades vid den arkeologiska utredningen 1995. Område B innehåller ett stort antal bebyggelselämningar, delvis belägna på stensatta terrasseringar. Förundersökningen påvisade kulturlager, stolphål, härdar samt syllstensrader till flera huslämningar från skilda perioder av järnåldern. Analyserade kolprover har givit kalibrerade värden till romersk järnålder, folkvandringstid och vendeltid. Dessutom döljs sannolikt ett senvikingatida skede bland lämningarna, som bl a avsatt ett område med järnsmide. Område C som vid karteringen bedömdes vara ett kompletterande boplatsläge, visade sig inte hysa fornlämningar.

Område D utgorde en en yta i anslutning till nuvarande Lunda gård. Det innehåller bebyggelse från främst historisk tid, men enstaka keramikskärvor antyder också en medeltida närvaro. Område E innehåller både bebyggelselämingar och gravar - alla okända sedan tidigare. Bebyggelsen påvisades främst ute i den gamla åkermarken. De är tämligen skadade av senare jordbruk. En datering till slutet av förromersk järnålder utvanns ur ett kolprov från en planka i sönderplöjda kulturlagerrester. Gravarna återfinns på impedimentmark öster om bebyggelsen. Då hela område E inte var tillgängligt för förundersökning 1998, går det ej att uppskatta hur många gravar som totalt finns där. Ett tiotal konstaterades dock vid undersökningenen 1998, av dessa var endast ett fåtal synliga som diffusa förhöjningar ovan mark. Flera mer tydliga förhöjningar är dock synliga inom ytor som inte gick att kontrollera inom ramen för nuvarande förundersökning.

De ytor av fornlämningsområdet som pga löpande hyreskontrakt inte var tillgängliga för förundersökning 1998, måste följas upp med kompletterande förundersökningar innan komplexets totala omfattning kan klarläggas.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Strängnäs 266:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 266:2	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 266:3	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
818

År
1998

Namn/plats
Lövdal, Åkerby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Det i mark planerade kraftledningsstråket som är föremål för föreliggande utredning löper mellan Lövdal i nordväst och Åkerby i sydöst i Toresunds socken. Med tanke på förekomsten av de skyddade och för boplatsändamål mycket väl utformade vikarna med söderläge och närheten till registrerade gravar är området som exploateras av antikvariskt intresse.

Kart- och arkivstudier jämte fältinventering under etapp ett av utredningen resulterade i att tio eventuella boplatslägen av förhistorisk karaktär kunde noteras längs det planerade kraftledningsstråket. Inga övriga fornlämningar iakttogs.

Vid utredningsgrävningen, etapp två, öppnades 21 schakt. Dessa var mellan 5,0 och 6,5 meter långa samt 1,5 meter breda. Djupet uppgick till mellan 0,5 och 0,8 meter. Fyllningen i schakten bestod av lera, silt och matjord samt enstaka stenar. Inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager som kunde tyda på någon förekomst av förhistorisk boplats framkom i de öppnade schakten.

Ingen av ledningsstolparna längs det befintliga luftburna ledningsstråket som planerats att raseras låg invid någon registrerad fornlämning eller i fornlämningsindikerande terrängläge.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
731

År
1998

Namn/plats
Klostergatan, Strandvägen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Maria Lindh

Fornlämningskategori
stadslager, mur (del av klosterruin)

Datering, period
senmedeltid

Fynd

Beskrivning
En arkeologisk förundersökning i form av en schaktkontroll har utförts i Klostergatan, Mariefred, med anledning av att el- och teleledningar skulle dras i Klostergatan och Strandvägen. Schaktet var mellan 0,4 och 0,6 m djupt.

Två gråstensmurar påträffades, troligen rester efter Kartusianerklostret. Den mur som påträffades i gatans västra del, orienterad i närmast nord-sydlig riktning, var känd sedan tidigare. Den var ca 0,4 m bred och låg ytligt under ett 2-3 cm tjockt gruslager. Den andra gråstensmuren låg i gatans östra del. Muren var inte lika ytligt belägen och var tydligt avgränsad i väster, dock inte i öster. Den låg i linje med en stående mur strax norr om gatan och dessa kan utgöra delar av samma konstruktion.

I schaktet fanns förutom bärlager ett raseringslager som innehöll rikligt med tegel, kol och bruk. Detta förekom i större delen av schaktet. Inga fynd framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
693

År
1998

Namn/plats
Räfsta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Utredningens fältarbete har på länsstyrelsens inrådan utförts i form av en antikvarisk kontroll av öppnade schakt i samband med nedläggandet av en högspänningskabel i marken vid Räfsta. Schakten hade följande mått: schakt 1: ca 500 meter långt, 0,2 meter brett och 0,7 meter djupt schakt 2: ca 2 meter långt, 2 meter brett och 0,5 meter djupt. Inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager påträffades på de frilagda ytorna.

Trots att negativt resultat erhållits måste möjligheten hållas öppen för att övriga delar av boplatsläget kan rymma fornlämning. Framtida arbetsföretag i dessa delar kan därför komma att kräva kompletterande utredning. Ingen av ledningsstolparna längs det befintliga luftburna ledningsstråket som planerats att raseras låg invid en registrerad fornlämning eller i fornlämningsindikerande terrängläge.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Jäder

AIS Nr
651

År
1998

Namn/plats
Hammarby gård

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför anläggandet av en nedgrävd kraftledning. Kraftledningsstråket löper i nord-sydlig riktning strax öster om Hammarby i Hammarby socken. Kart- och arkivstudier jämte fältinventering under etapp ett av utredningen resulterade i att två eventuella förhistoriska boplatslägen identifierades. Vid utredningsgrävningen öppnades 8 schakt, mellan 5,0 och 6,5 meter långa samt 1,5 meter breda. Djupet uppgick till mellan 0,5 och 0,7 meter. Fyllningen i schakten bestod av lera, silt och matjord samt enstaka stenar. Inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager som kunde tyda på förekomst av förhistorisk boplats framkom.

Det befintliga luftburna ledningsstråket kommer att rivas. En av de berörda ledningsstolparna låg invid en registrerad fornlämning, raä 9 i Hammarby socken. Stolpen märktes ut och skall kapas i höjd med markytan, för att minimera ingrepp på fornlämningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hammarby 9:1	Södermanland	Södermanland	Hammarby

AIS Nr
743

År
1998

Namn/plats
kvarteret Klädeshandlaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Olof Hermelin

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BII:4), yngre stengods (CII), lädersko, glas, obrända ben, träföremål

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför en planerad trädplantering på Västra Trädgårdsgatan i Nyköping. Förundersökningen omfattade tre 2,0 x 2,0 meter stora, samt 1,0 meter djupa schakt. Kulturlager framkom i samtliga schakt. Lagren kan dateras till 1600-1700 tal genom fynd av keramik och glas. Vid undersökningen framkom rikligt med bevarat trämaterial samt yngre rödgods (BII:4), yngre stengods (CII), del av lädersko, glas och obrända ben.

I schakt 2 framkom en kraftigt fragmenterad träkonstruktion (Kl) . I samtliga schakt påträffades dessutom ett lager som innehöll rikligt med träflisor och träföremål. Detta kan möjligen vara resterna av en gata eller en gårdsyta. Genom sondprov i botten av schakten kunde det konstateras att kulturlagren har en tjocklek på över 1,20 meter, någon orörd nivå kunde ej konstateras genom dessa prov.

Trots den begränsade yta som öppnats i samband med förundersökningen visar resultatet att det i området finns lämningar som kan dateras till 1600-tal och att dessa överlagrar äldre lämningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
794

År
1998, 1999

Namn/plats
kvarteret Lagmannen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager, begravningsplats (förstörd)

Datering, period
nyare tid

Fynd
porslin, saltglaserat gods, fönsterglas, människoben, djurben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför anläggandet av dagvattenbrunn, belysningsstolpar samt trädplantering. Vid undersökningen framkom kulturlager samt i ett schakt en syllstensrad. Fyndmaterialet härrör från 1700-, 1800- och 1900-tal (porslin, saltglaserat gods, samt fönsterglas etc.). Vidare påträffades obränt benmaterial i flera schakt. Hälften av de insamlade benen härrör från människa. Dessa fragment bekräftar tidigare uppgifter om skelettgravar som noterats i samband med schaktningarna i området 1907. Skelettgravarna har tidigare satts i samband med en eventuell begravningsplats, vilken tillhört det så kallade hospitalet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
633

År
1999

Namn/plats
Lagersberg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
agrar lämning, fossil åker, åkerhak, röjningsrösen, stenröjd yta

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av raä 200 Eskilstuna sn, inför vägbygge. Fornlämningen utgörs av en stenröjd åkeryta med synliga åkerhak i norr och väster. Några större block ligger centralt på ytan. I nordvästra och östra delen låg några röjningsrösen. I några av dessa syntes tydligt sentida inslag som sprängsten, flaskor och järnskrot. I öster avgränsades åkerytan av ett dike. De berörda åkerformerna karterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 200:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
632

År
1999

Namn/plats
Lagersberg

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
UV Stockholm

Ansvarig person
Ulf Strucke

Fornlämningskategori
boplats, terrassering, röjningsrösen

Datering, period
yngre bronsålder, vendeltid, vikingatid, nyare tid

Fynd
bly vikt, bronsfragment, keramik, bränd lera, lerklining

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av raä 495, Eskilstuna sn, inför vägbygge. Förundersökningen påvisade en terrassering med en stratigrafiskt komplex bebyggelsemiljö, med sannolikt ett flertal byggnadsfaser representerade av överlagrande anläggningar, främst i området närmast terrasskanten. Den stratigrafiska spännvidden förstärks av fyndmaterialets tidsdjup, då det på undersökningsområdet återfunnits föremål från vendeltid och vikingatid påträffats tillika yngre rödgods, spik, skaft av kritpipor och hästskosöm. På platsen finns även röjningsrösen vilka torde sammanhänga med odling under efterreformatorisk tid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 495:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
559

År
1999

Namn/plats
kvarteret Niten

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför bostadsbygge i kvarteret Niten. Vid undersökningstillfället öppnades åtta schakt i idag obebyggda delar av kvarteret. Sökschakten förlades med utgångspunkt i ett digitaliserat kartunderlag i huvudsak till de ytor som inte hade berörts av tidigare bebyggelser eller markingrepp.

Schaktens storlek varierade mellan ca 4,5 och 14,0 meter i längd samt mellan ca 2,0 och 2,5 meter i bredd. Schakten undersöktes ned till steril nivå, dvs mellan 0,7 och 1,25 meter under nuvarande markyta. De innehöll påförda och omrörda lager som i huvudsak utgjordes av raseringsmassor från tidigare bebyggelser i området såsom till exempel kakelplattor, armeringsjärn, persienner, fönsterlister, dörrkarmar, ventiler etc. Det fyndmaterial som påträffades i schakten härrör i huvudsak från 1800- och 1900-tal (porslin, fönsterglas, järnfragment, kakelugnsdelar etc.).

I botten på schakt nr 3 framkon rester efter ett golv (plåtskiva) och en vägg från en källare. I schakt nr 4 kunde såväl den på 1878 års karta

som på 1962 års karta markerade bebyggelsen bekräftas. Se beskrivningen av stratigrafin i den bilagda schaktbeskrivningen. I schakt nr 7 påträffades rester efter ett avloppsystem som förmodligen hörde till det bryggeri som anlades i slutet av 1800-talet i kvarterets sydvästra del. I övrigt framkon inga anläggningar, fynd eller iakttagelser av kulturlager som kunde tyda på någon förekomst av medeltida stadsbebyggelse i de öppnade schakten. Ej heller påträffades några spår efter det ovan omtalade kapellet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 555:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
599

År
2000

Namn/plats
Hamngatan, Eskilstuna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Håkan Hylén

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med ombyggnad av gatavsnitt. Vid undersökningen grävdes fem sökschakt fördelade på skilda ställen inom exploateringsområdet utmed Västra Hamngatan. Sökschakten öppnades med hjälp av grävmaskin och rensades med handredskap. Schaktens bredd uppgick till 1,70 m, medan längden varierade mellan 5,30 och 6,10 m. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 557:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
551

År
2000

Namn/plats
kvarteret Bryggaren

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
stadslager, järnhanteringslämning

Datering, period

Fynd
slagg

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid markarbete för ledningsdragning. I ett av schakten (2,8 x 1,0 x 0,65 m) påträffades lämningar efter järnhantering/smide i form av två sammanhängande lerklädda gropar. Groparna var fyllda med järnslagg och en svart sotig fyllning och omgavs av raseringsmassor som tegel, murbruk och enstaka större stenar. Anläggningarnas begränsning kunde inte utrönas då de fortsatte in i schaktväggen åt söder. Schaktet grävdes ej ned till ursprunglig marknivå. I övriga schakt framkom inga lämningar eller fynd av antikvariskt/arkeologiskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
550

År
2000

Namn/plats
Östra Torget

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ola Matthing

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid markarbete för ledningsdragning. Inget av antikvariskt intresse framkom vid schaktningsarbetet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
780

År
2000

Namn/plats
Hamnskär

Typ av undersökning
forskningsundersökning

Ansvarig organisation
Södertörns högskola

Ansvarig person
Peter Norman

Fornlämningskategori
fiskeläge

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Seminariegrävning av övergivet fiskeläge. Två anläggningar delundersöktes. I den ena anläggningen påträffades ett lerlager.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Oxelösund 38:1	Södermanland	Södermanland	Oxelösund

AIS Nr
535

År
2001

Namn/plats
Fogdön

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför markarbete för VA-ledning. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Fogdö
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Helgarö
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Vansö

AIS Nr
534

År
2001

Namn/plats
Stav

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
boplats, stensättning

Datering, period
senmesolitikum, järnålder

Fynd
kvartsavslag och kärnor, knacksten av porfyrit och en mejsel av hälleflinta

Beskrivning
Särskild utredning inför planerad bergtäkt. Vid inventeringen påträffades en stensättning, cirka 10 meter i diameter och cirka 0,20-0,30 meter hög, belägen på ett krönläge i skogsmark. Tvåhundra meter NNO om stensättningen påträffades en stenålderslokal (boplats) med fynd av 10 kvartsavslag och kärnor, en knacksten av porfyrit och en mejsel av hälleflinta. Fynden tillvaratogs vid rutgrävning.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Floda 259:1	Södermanland	Södermanland	Floda
Floda 260:1	Södermanland	Södermanland	Floda

AIS Nr
531

År
2001

Namn/plats
Korsbacken, Skenda

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför planläggning av fastighet. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Björnlunda

AIS Nr
554

År
2001

Namn/plats
Forssjö

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
tidigneolitikum

Fynd
slipstensfragment, ett retuscherat kvartsavslag, ett kvartssplitter, ett flintavslag samt en knacksten

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av stenåldersboplatsen Forssjö i samband med dikesläntning kring den väg som skär igenom fornlämningen. Vid förundersökningen påträffades en anläggning (en grop fylld med fragment av en sönderslagen slipsten), ett retuscherat kvartsavslag, ett kvartssplitter, ett flintavslag samt en knacksten. Efter dessa fynd kunde boplatsen begränsas i SV-NÖ. Fynd av boplatskaraktär har konstaterats på båda sidor vägen längs en sträcka av 150 meter (tidigare har boplatsen utbredning upskattats till 40 meter längs vägen). Efter undersökningen täcktes de släntade ytorna, med fiberduk och grus.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 39:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 39:2	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 39:3	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
556

År
2001

Namn/plats
Toresunds-Sundby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
gravar, gravgrupp, gravfält, boplats

Datering, period
bronsålder, järnålder

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför planering av husbyggnation. Vid fältinventeringen identifierade 11 fornlämningar, dels ensamliggande gravar, gravgrupper och gravfält, dels en boplats med bland annat två husterrasser. Gravarna utgörs till största delen av runda stensättningar, men även några högar samt en förmodad treudd.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
558

År
2001

Namn/plats
Källsta

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
grav, rest sten, stensättning

Datering, period
äldre järnålder

Fynd
brända ben, pryl, pincett, bronsnit, bälteringar, agraffer, kniv, hartstätningsringar

Beskrivning
Särskild undersökning av fornlämningarna raä 76 och 111 i Torshälla socken. Undersökningen utfördes med anledning av planerade schaktarbeten inför uppförandet av ett nytt industriområde på platsen. Undersökningsområdet är beläget cirka 2,5 kilometer sydväst om Torshälla samhälle.

Vid den undersökningen konstaterades att högen raä 111:1 strax öster om Dalby gård var en naturbildning i form av en ändmorän. Den resta stenen och stensättningen inom fornlämning raä 76 kvarstod däremot båda som fornlämningar.

Tackvare den tydliga stratigrafin i graven A2 med rest sten, kunde flera olika skeden i uppbyggandet beskrivas. Graven har anlagts i den södra delen av impedimentet, på toppen av en liten förhöjning. Här har en meterstor grop grävts och i botten har man sedan lagt ner delar av gravbålet med ben och olika föremål i tre olika grupper. Brända ben och dräktdetaljer som bälteringar och agraffer låg samlade inom en några decimeter stor yta. Strax intill bengömman låg bland annat en kniv och

ett obränt djurben samt rester efter hartstätningsringar. Hartsfragmenten bar inga spår efter brand och har från början hört till tre små svepaskar som troligtvis har innehållit något ätbart. Den resta stenen har placerats på en liten avsats i nedgrävningens kant på den norra sidan av gravgömman. Det tycks som om det bara är den döda med sin dräkt som ingått i bålet, medan gravgåvorna har hållits åt sidan till den senare gravläggningen.

Det mesta av dateringsunderlaget som framkommit vid undersökningen visar att graven med rest sten är anlagd vid tiden runt Kristi födelse. Resultatet av den osteologiska analysen visar att graven innehöll en vuxen kvinna med spår av förslitningsskador på ryggkotorna som hon ådragit sig i unga år. De undersökta gravarna har ingått i en av flera tätt liggande gårdsenheter, på västra sidan av en forntida havsvik. Med utgångspunkt från det topografiska läget så ligger de i enhetens östra utkant i gränsen mot utmark, eventuellt som en gränsmarkering mot angränsande enheter. Med utgångspunkt i den enskilda graven A2 och med kunskap om analysresultat, fyndmaterialets sammansättning samt gravens uppbyggnad, så framstår gravläggningen som en stor social manifestation. Fyndmaterialet är förhållandevis omfattande för att komma från en grav med rest sten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Torshälla 76:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla
Torshälla 111:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
557

År
2001

Namn/plats
Toresunds-Sundby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
gravfält

Datering, period
yngre järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför planering av husbyggnation. Undersökningen påvisade att gravfältet raä 123, Toresund utbreder sig ytterligare 10 m åt öster och 40 m åt sydväst.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Toresund 123:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
529

År
2002

Namn/plats
Stora Marsäng

Typ av undersökning
forskningsundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Eva Skyllberg

Fornlämningskategori
glashytta

Datering, period
nyare tid

Fynd
ett glas ur Hertig Karls glasservis

Beskrivning
En arkeologisk forskningsundersökning har gjorts av lämningarna efter en glashytta belägen vid gården Stora Glashyttan. Platsen har pekats ut som en möjlig plats för tillverkningen av den så kallade Hertig Karls glasservis. Fyndmaterialet omfattar ett fragment av ett sådant glas. Undersökningen har huvudsakligen varit begränsad till en inventering av området samt rensning och dokumentation av de schakt/gropar som tagits upp av hembygdsföreningen år 2000.

Glashyttlämningarna omfattar ett ugnskomplex bestående av två ugnar och ett kulturlager. Troligen kan ytterligare lämningar påträffas vid en större undersökning. Platsen är synnerligen välbevarad och utgör därför ett mycket intressant studieobjekt vad gäller vasatidens glashantverk. Glashyttlämningarna är troligen identiska med den glashytta som omnämns i skriftligt källmaterial från 1580-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Bergshammar 99:1	Södermanland	Södermanland	Bergshammar

AIS Nr
528

År
2002

Namn/plats
Skäggesta

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför bostadsbygge i Skäggesta. Inget av antikvariskt intresse framkom under den särskilda utredningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Barva

AIS Nr
539

År
2002

Namn/plats
Mariefred-Stallarholmen, Najudden-Stickudden

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
gravar, gravfält, bebyggelselämningar, odlingslämning, fyndplats för keramik

Datering, period

Fynd
keramik (förhistorisk)

Beskrivning
Särskild utredning inför dragning av VA-ledning. Inom utredningsområdet påträffades två bebyggelselämningar från historisk tid, en äldre odlingsyta samt en fyndplats för en keramikskärva av förhistorisk typ. Tidigare kända lämningar utgörs av gravar/gravfält (raä 116 och 145 i Kärnbo sn, raä 223 i Toresund sn).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Kärnbo 116:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Kärnbo 145:1	Södermanland	Södermanland	Kärnbo
Toresund 223:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
538

År
2002

Namn/plats
Stenbro

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför bostadsbyggnation vid Stenbro. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Helgona

AIS Nr
537

År
2002

Namn/plats
Ytterby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
kolbotten, kolarkoja

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning i samband med detaljplanläggning inför uppförande av skolbyggnad. Vid inventeringen påträffades en kolbotten och en kolarkoja, dessa betraktas ej som fornlämning. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Gåsinge-Dillnäs

AIS Nr
506

År
2002

Namn/plats
Stora Lövhulta, Ingeby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Utredning inför uppförande av ekoniomibyggnader med tillhörande väg vid Stora Lövhulta/Ingeby. Inget av antikvariskt intresse framkom inom utredningsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Hammarby

AIS Nr
549

År
2002

Namn/plats
kvarteret Strömkarlen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
rödgodskeramik (BIIy), butelj, smidesslagg, djurben

Beskrivning
Arkeologiska förundersökning inför byggnation i kvarteret Strömkarlen. Den undersökta ytan ligger i södra delen av Nyköpings gamla stadsområde (raä 231), strax sydväst om Rådhustorget i den äldre stadsplanen. Enligt resultat från tidigare arkeologiska undersökningar i anslutning till det aktuella området, finns här tjocka medeltida kulturlager med bevarat organiskt material. Strax norr om den berörda fastigheten ligger kvarteret Stallbacken. Här undersöktes i början av 1970-talet delar av flera stadsgårdar från tiden 1100-1500-talet. Bebyggelsen låg i minst två olika stadplaner då en gata i den högmeltida bebyggelsen låg direkt på en äldre härdanläggning.

Den aktuella undersökningen utfördes genom att de lösa omrörda jordlagren togs bort med hjälp av maskin över en 5x5 meter stor yta, som mest ner till 0,6 meter under markytan. Inom en mindre yta i schaktets västra del, framkom resterna efter en gles stenläggning 0,3-0,4 meter under markytan. I samband med undersökning och framrensning av stenläggningen, framkom enstaka skärvor av yngre rödgods (BIIy), en buteljbotten, smidesslagg samt fragment av djurben. Detta ger

kulturlagren och stenläggningen en datering till nyare tid. Eftersom kulturlager uppenbarligen tillkommit efter att stadens nya rutnätplan genomförts, så bör stenläggningen ha fungerat som beläggning inom en av stadens gårdar. Buteljen och djurbenen representerar rester efter tidens hushållsopor. Inga föremål tillvaratogs.

Schaktet grävdes som djupast till 0,6 meter under dagens markyta, utan att medeltida kulturlager eller steril nivå framkom. Med ledning av resultat från tidigare arkeologiska undersökningar i anslutning till det undersökta schaktet, bör relativt tjocka medeltida kulturlager finnas bevarade under schaktets botten och inom det berörda kvarteret Strömkarlen.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
541

År
2002

Namn/plats
kvarteret Kungshusen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager, raseringslager efter husgrund

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför schaktning för ny bergvärmeanläggning i tomtmark, med anslutning till värmeanläggning i husets källare. Det undersökta schaktet ligger i ett kuperat och högländ parti, drygt 8 m.ö.h. i den norra delen av det gamla stadsområdet, raä 21 Mariefreds stad. I Djurgårdsgatan i anslutning till den berörda fastigheten, Kungshusen 10, utfördes år 1991 en arkeologisk förundersökning i samband med ledningsdragning. Vid undersöknigen framkom lager av humusblandad sand samt en äldre kullerstensläggning direkt på den sterila leran.

Kvarteret Kungshusen har fått sitt namn av de ursprungligen tre stora timmerhus som kung Gustav III lät bygga på den aktuella tomten i slutet av 1700-talet. När Gustav III satte igång de omfattande reparationerna av Gripsholms slott, vistades han långa perioder på slottet. Detta medförde att även hovet, som totalt bestod av ca 425 personer, följde med till Mariefred. Slottet var för litet för att ge husrum åt alla och därför inkvarterades de flesta hos borgare på olika platser i staden. När kungen kallade in skådespelare till Mariefred för att spela på den

nyuppförda slottsteatern, blev bristen på logi så stor att fastigheten 63 (Kungshusen 10) köptes in. År 1780 stod det stora tvåvåningshuset mot Bergsgatan färdigt. Fastigheten omnämns bland annat som "Kongl Operan tillhörig". Sex år senare stod ytterligare ett två våningar högt timmerhus färdigt i den västra delen av tomten. Detta hus stod i vinkel mot det redan befintliga och innehöll åtta rum i varje våning. I augusti år 1966 eldhärjades huset svårt. Vissa delar av byggnaden undgick dock branden, men revs senare.

När Sörmlands museum anlände till platsen för den aktuella undersökningen, var schaktet redan grävt och hade stått öppet några dagar. Schaktväggama hade därför torkat och de eventuella lagerföljdema blivit något otydliga. Totalt hade ett 23 meter långt, 0,6 meter brett och 0,8 meter djupt schakt grävts i nord-sydlig riktning i den västra delen av tomten. Undersökningen utfördes genom att den västra schaktväggen rensades för hand, vilken därefter dokumenterades.

I schaktväggen syntes lerig omrörd kulturjord under ett 0,2 meter tjockt lager grästorv. Mellan 17,5-20 meter i profilen syntes 0,5 meter under markytan ett raseringslager bestående av 0,3-0,5 meter stora skarpkantade stenar blandat med enstaka bitar kalkbruk. Mellan 20 och 23 meter fanns 0,5 meter under markytan ett lager löst lagda tegelstenar. Teglet var av typen stortegel och var inte fogat med kalkbruk. Raseringslagret fortsatte ner under schaktbottnens nivå och steril mark kunde inte iakttagas vid någon punkt längs schaktet. Ett mindre antal skärvor av yngre rödgods och kakel iakttogs i raseringslagret och kunde dateras till nyare tid.

Resultaten från undersökningen visade att det i den norra delen av schaktet fanns raseringslager efter grundmuren till det nedbrunna västra Kungshuset uppfört år 1786. Schaktet nådde inte vid någon punkt steril nivå.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Mariefred 21:1	Södermanland	Södermanland	Mariefred

AIS Nr
542

År
2002

Namn/plats
Mellösa sn, Lilla Malma sn

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
bytomt, boplatslägen, bebyggelselämning, äldre väg, stensättning, milstolpar, naturbildning, fyndplats för stenyxor

Datering, period
stenålder, järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför upprustning av riksväg 55 genom Mellösa och Lilla Malma socknar. Totalt iakttogs 19 områden vilka innefattar lämpliga boplatslägen i samband med framförallt förhistorisk bebyggelse, men även med potential för medeltid och nyare tid. När det gäller medeltid och nyare tid avses framförallt områdena kring Grinda och raä 124:1-2 (en medeltida bytomt), men även de förekomster av bebyggelselämningar samt äldre agrara miljöer som iakttagits .

Boplatslägena bör utredas ytterligare (etapp 2, sökschaktning etc) under förutsättning att de kommer att beröras av eventuell framtida exploatering. Ytterligare ett boplatsläge kunde iakttagas, men ligger ej inom det aktuella utredningsområdet.

Vidare framkom två bebyggelsegrunder, varav den ena troligtvis har utgjort en enkel ängslada . Idag består lämningen av en enkel stensyll belägen i kanten av ett mindre skogsparti, intill en mindre åkeryta. Den andra bebyggelsegrunden utgörs av en torplämning med spisröse av okänd ålder . Lämningen är belägen i hagmark. Torplämningen bör

förundersökas i händelse av eventuell exploatering. Vidare påträffades två gränsrösen i krönläge.

En äldre väg som registrerades utgör till stora delar den gamla landsvägen mellan Malmköping och Flen, andra delar utgör brukningsvägar i anslutning till idag befintliga gårdar samt brukningsytor. Andra delar av vägsträckningen är emellertid varaktigt övergivna och delvis igenvuxna med sly. Vägsträckningen kan med utgångspunk i det historiska kartmaterialet sannolikt hänföras till 1600-talet. Eventuellt kan landsvägen dock vara ännu äldre. De varaktigt övergivna delarna av vägsträckningen bör till delar förundersökas i samband med en exploatering.

Inom eller i mycket nära anslutning till utredningsområdet förekommer också ett antal tidigare kända fornlämningar samt i FMR redovisade uppgifter om fyndplatser. Dessa utgörs av en bytomt (raä 124:1-2 Lilla Malma sn), tre stensättningar (raä 20), en stensättning (raä 70) en bebyggelsegrund (intill raä 70), ett flyttblock med ristade tecken (raä 39), två milstolpar (raä 38 Lilla Malma sn och raä 60 Mellösa sn) samt en uppgift om fem påträffade stenyxor (raä 51 Mellösa sn).

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Lilla Malma 20:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 38:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 39:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 70:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 124:1	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Lilla Malma 124:2	Södermanland	Södermanland	Lilla Malma
Mellösa 51:1	Södermanland	Södermanland	Mellösa
Mellösa 60:1	Södermanland	Södermanland	Mellösa

AIS Nr
540

År
2002

Namn/plats
Brebol

Typ av undersökning
efterundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
fyndplats för yxdepå

Datering, period
tidigneolitikum

Fynd
stenyxor, grönstensavslag

Beskrivning
Arkeologisk efterundersökning med anledning av att fyra stenyxor påträffats i en bergsskreva av innehavaren till gården Brebol. Vid en besiktning av fyndplatsen konstaterade länsstyrelsen att bergsskrevan kunde innehålla mer information angående fyndet. Vidare ansåg länsstyrelsen att berget löpte risk att rämna och därmed utgör en säkerhetsrisk.

Undersökningen avsåg ge svar på frågor rörande platsens geologi, yxorna och bergets relation till varandra och omgivningen, både ur ett geologiskt såväl som ett arkeologiskt perspektiv. Efter undersökningen kunde det konstateras att det totalt funnits fem yxor samt ett grönstensavslag i bergsskrevan. Vid rutgrävningen framkom inga indikationer på annan fast fornlämning som kunde knytas till depån. Eftersom en så pass liten yta undersöktes, kan man dock inte säga att frågan är helt utredd.

Ett stenprov togs av det vittrade berget samt ett bergartsprov från en annan häll i närheten som var representativt för området. Dessa prover

har analyserats av Geoarkeologiskt laboratorium (GAL) i Uppsala. Fyndplatsen är lokaliserad till ett område med kraftig påverkan av geologiska processer. Fyndplatsen utgörs av en kvarstående rygg av förskiffrad och omvandlad sedimentgnejs som stått kvar i terrängen. Det vittrade bergarten består av en fin-medelkornig sedimentgnejs som klyver sig lätt i två riktningar, det vill säga mot varandra så att den faller sönder i små rektangulära "block" och skivor. Det kunde konstateras att bergarterna inte avviker från sin geologiska miljö.

Yxdepån tolkas som en rituell deposition.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lerbo 176:1	Södermanland	Södermanland	Lerbo

AIS Nr
545

År
2002

Namn/plats
Arnö

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
plats för härdar

Datering, period
yngre bronsålder, förromersk järnålder

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför utbyggnad av golfbana. Fältarbetet inleddes med att sökschakt togs upp med hjälp av grävmaskin i anslutning till en under utredningen påträffad härd. Ytterligare en härd påträffades, 1,60 meter i diameter med skörbränd sten i ytan. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse. Efter samråd med länsstyrelsen beslöts att de två påträffade härdarna (A5 och A6) kunde grävas ut och dokumenteras inom ramen för den arkeologiska förundersökningen. Härd A5 har daterats till 770-400 f. Kr. (kalibrerad ålder 2 sigma), härd A6 har daterats till 390-160 f. Kr. (kalibrerad ålder 2 sigma).

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej angivet	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
546

År
2002

Namn/plats
Oppeby, Anderslund

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
plats för härd, vägbank, odlingslämning, gravfält

Datering, period
stenålder, järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför uprättandet av detaljplan. Utredningsområdet är beläget intill och nordväst om den rondell som utgör korsningen mellan väg 52 och 53, strax norr om Nyköping stad. Det aktuella utredningsområdet är beläget på mellan 25 och 35 meter över havet. Idag utgörs området av ett mindre bergsparti samt är i söder glest bevuxet med barrträd. Ytan mellan bergspartiet och gravfältet raä 1 utgörs av plan sandig mark beväxt med gles blandskog. I norr finns ett mindre område med tät barrskog. Den utredda ytan uppgår till omkring 46 000 m2.

I samband med arkivstudien konstaterades att området delvis genomkorsas av en äldre vägsträckning. Vägsträckningen är belägen centralt i områdets östligaste delar och utgörs av en rejält uppbyggd vägkropp, cirka 0,5-1,0 meter hög samt cirka 85 meter lång. Diken kan iakttas på ömse sidor om vägen. Vägsträckning bedöms som varaktigt övergiven och kan tänkas vara en del av den äldre landsvägssträckningen. I det tallbevuxna området i utredningsområdets sydöstra delar kan odlingsspår i form av åkerhak iakttas. Åkerhaken är

förmodligen ej av särskilt hög ålder då de är relativt symmetriskt utformade samt löper i raka linjer. En granskning av Ekonomisk karta över Sverige (9H3d Nyköping, upprättad 1958), samt Karta öfver Rönö och Hölebo härad (uppmätt 1901) gav emellertid inga ytterligare uppgifter om tidigare kända åkerytor inom aktuellt område.

Vid sökschaktningen kunde spår av fornlämning konstateras i ett fall. I det aktuella schaktet framkom en härd med innehåll av sot, kol och skörbränd sten. Härden vilade på finkornig sand. Härden kan endast sägas vara av allmänt förhistorisk karaktär. De omkringliggande ytorna utgörs av en naturlig platå belägen mellan ett större och ett mindre bergsparti. Härden är belägen på mellan 31 och 32 meter över havet. Höjdnivån samt den väldränerade sandiga platån utgör ett lämpligt läge för en stenåldersboplats (neolitikum). Avgränsningen för den möjliga boplatsytan är utförd med utgångspunkt från 30-meters kurvan över nuvarande havsnivå samt topografiskt lämpliga kriterier. Det skall dock understrykas att de övriga schakten inom området befanns vara utan anläggningar eller övriga indikationer på förhistoriska aktiviteter.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 1:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 1:2	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 592:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 593:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
547

År
2002

Namn/plats
Ärila

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
gravgrupp, grav, fossil åkermark, kolbotten lintorkningsgrop, boplats

Datering, period
järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför utbyggnad av golfbana. Inventeringen resulterade i två nyupptäckta fornlämningslokaler i form av en gravgrupp och en grav. Lokalerna ligger inom och i anslutning till det västra delområdet. Gravgruppen består av en rund och en triangulär stensättning, den tredje graven utgörs av en ensamliggande rund stensättning.

Utöver fornlämningarna kunde även ett antal kulturlämningar iakttas inom och i närheten av utredningsområdet. De utgjordes av fossil åkermark och lämningar av skilda karaktärer såsom en kolbotten och lintorkningsgropar. Fem ytor av fossil åkermark bör ses i sammanhang med Skrindstorps gamla bytomt där de fossila åkrarna är spår av den övergivna bytomtens angivande åkermark.

Inom de båda utredningsområdena grävdes sammanlagt 53 sökchakt med maskin, 34 schakt inom det östra området och 19 schakt inom det västra området. Schaktens längd varierade mellan 7 och 15 meter, var 1,60 meter breda och grävdes ned till opåverkad mark.

Inom det östra området framkom fyra anläggningar i form av två härdar och två nedgrävningar. Inom det västra utredningsområdet påträffades en anläggning i form av en härd. Härdarna varierade i storlek, var väl avgränsade och syntes i ytan som svarta/sotiga mörkfärgningar med större eller mindre förekomst av skärvig sten. De två nedgrävningarna var väl avgränsade, regelbundna till formen och skålformade i profil.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej angivet	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
548

År
2002

Namn/plats
Öster

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
kaj, stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
keramik, kakel, kritpipor, järnföremål, glas, djurben, rörskaft från trebensgrytor

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med renovering av kaj. Den nuvarande kajskoningen som byggdes i början av 1900-talet, behövde renoveras inom den aktuella sträckan på grund av redan inträffade ras och stor risk för nya ras. Renoveringsarbetet hade planerats så att kajens befintliga frontmur monterades ner för att senare återställas. Ytan strax bakom denna mur schaktades ur så att en ny klumpmur kunde gjutas. Därefter utökades schaktet för att ge plats åt fyra ankarplattor med stag som var avsedda att hålla den nya kajskoningen på plats. Totalt undersöktes en yta av ca 23 x 9 meter, som djupast ner till 2,8 meter under dagens marknivå.

Den undersökta ytan ligger i sydligaste delen av fornlämning raä 231 inom Nyköping stads gamla hamnområde, på den östra sidan av ån strax nedanför slottet. Enligt den äldsta stadskartan, upprättad under 1640-talet, fanns ett antal små sjöbodar markerade längs åns östra sida där den planerade kajrenoveringen skulle genomföras. Denna karta anses delvis spegla stadens medeltida struktur. Efter den stora stadsbranden år 1665 fick staden en ny rätvinklig struktur. Från år

1735 finns en karta över staden som visar att platsen för den aktuella exploateringen använts som kaj och lastageplats, där fartyg förtöjt och lastat.

Den aktuella undersökningen skulle enligt länsstyrelsens beslut utföras i form av en schaktövervakning och dokumentation av läge, djup och innehåll. Om det framkom lämningar som förmodades tillhöra 1700-talet eller vara av äldre datum, skulle arbetet om möjligt förändras så att konstruktioner eller andra lämningar bevarades.

Undersökningen utfördes genom att lösa omrörda jordlager togs bort med hjälp av maskin över en ca 23 x 9 meter stor yta, som mest ner till 2,8 meter under markytan. Påträffade anläggningar och kulturlager rensades fram för hand och frilades, för att kunna bestämma dess karaktär och omfattning. I renoveringsarbetets första etapp schaktades fyllningen innanför den befintliga kajkanten bort till ca 4 meters bredd och ner till vattenlinjen, ca 2,4 meter under dagens markyta. På denna nivå blev kajens rustbädd av stolpar och liggande timmer synlig. I denna del av undersökningen framkom inga bevarade kulturlager eller anläggningar.

Under arbetets andra etapp då schakt för ankarplattor och dragjärn skulle grävas till ca 9 meter från kajkanten, framkom rester av en stenläggning samt kulturlager. Ca 7 meter innanför och parallellt med den nuvarande kajskoningen framträdde gränsen för det schakt som grävdes för den nämnda rustbädden i början av 1900-talet. Den gamla nedgrävningens kant löpte längs hela det aktuella schaktets längd. Innanför denna nedgrävning fanns ett äldre kulturlager bestående av tegelkross, kalkbruk, sand, grus och sten, 0,7-1,2 meter under dagens markyta. Lagret låg delvis på ett tunnt gråbrunt lager med organiskt material och delvis på den sterila leran. Samma lager innehöll föremål som keramik, kakel, kritpipor, järnföremål, glas och djurben, bl a två daterande fynd av rörskaft från trebensgrytor.

Med ledning av formen på skaftens avslutning kunde lagret dateras till 1600-tal, och då troligast till den första halvan. Eftersom allt material i lagret var svallat så har strandlinjen legat i jämnhöjd med denna nivå då lagret avsatts (ca 0,9 m.ö.h.), vilket stämmer bra med den aktuella strandlinjeförskjutningskurvan för Nyköping. Strandlinjen har under 1600-talet alltså legat ungefär 7 meter innanför dagens kajkant. I schaktets centrala del direkt ovanpå den sterila leran ca 1,2 meter under dagens markyta, framkom resterna efter en tät stenläggning som täckte en yta av ca 1x4 meter. Stenläggningen bör ha lega mycket när vattenlinjen och tolkas som en strandförstärkning.

I den södra schaktväggen framträdde en lagerbild som visade en svagt sluttande åstrand under 1600-talet och att delar av denna äldre strandkant grävts bort i samband med anläggandet av den befintliga kajkanten. Kulturlager eller anläggningar med medeltida dateringar framkom inte vid undersökningen. Eventuella spår efter medeltida

lämningar bör ligga ytterligare några meter in mot land från kajen räknat.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
555

År
2002

Namn/plats
Sandåsa

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
kvartsbrott

Datering, period
neolitikum, bronsålder

Fynd
avslag av kvarts och flinta

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av kvartsbrott vid Sandåsa (raä 281) med anledning av planerad grus- och bergtäkt. Totalt grävdes 19 rutor. Större delen av kvartsmaterialet framkom i rutorna närmast söder om det stora kvartsbrottet (A1) samt i anslutning till det ensamliggande kvartsblocket (A2), vilket eventuellt kan ha brutits loss från kvartsbrottet (A1). Den tredje kvartsförekomst som lokaliserats vid utredningen saknade spår efter täktverksamhet och kunde avfärdas som fornlämning.

Majoriteten av det tillvaratagna fyndmaterialet påträffades direkt under förnaskiktet och i stick l. I några fall påträffades även fynd i stick 2. Det fyndförande lagret var således till största delen cirka 0,05 meter tjockt och ställvis cirka 0,10 meter tjockt. Fornlämningen har avgränsats till en yta om cirka 550 m2. Vid sidan av ett enstaka flintavslag utgörs hela fyndmaterialet av slagen kvarts. I de fall reduktionsmetoden har kunnat fastställas dominerar bipolär teknik. Lokalen har getts en generell datering till tidigneolitikum-bronsålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Toresund 281:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
831

År
2003

Namn/plats
Trössla

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
SAU

Ansvarig person
Fredrik Hallgren

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
tidigneolitikum, mellanneolitikum

Fynd
trattbägarkeramik, gropkeramik, flintspån, grönstensyxa, slagen kvarts och flinta, brända djurben

Beskrivning
Arkeologisk efterundersökning av en vid grustäkt skadad trattbägarlokal, Trössla, raä 270, i Trosa-Vagnhärad sn. Året före undersökningen hade hobbyarkeolog Boris Wredenmark upptäckt att grustäkt berört en tidigare okänd del av fornlämningen. Det utvidgade grustaget har uppskattningsvis slukat c. 8000 m2 av stenåldersboplatsen, medan ytterligare c. 3000 m2 har banats av som förberedelse inför fortsatt täkt. På den avschaktade ytan låg rikligt med fynd exponerade och det var denna yta som var föremål för efterundersökning.

Undersökningen påvisade att delvis intakta fyndförande lager fanns bevarade inom två delytor av det avschaktade området, benämnda norra respektive södra ytan. På den norra ytan påträffades sparsamt dekorerad trattbägarkeramik, slagen flinta och kvarts samt brända ben från nötboskap, får/get, fisk och säl. Fynden har daterats till tidigneolitikums inledningsskede genom direkt 14C-datering av två ben från nötboskap. På den södra ytan påträffades rikt dekorerad trattbägarkeramik, slagen flinta samt brända ben av säl, fynd som 14C-

daterats till tidigneolitikums andra halva. I dumphögar och omschaktade massor förekom därtill mellanneolitisk gropkeramik.

Dateringarna av benen från nötboskap på norra delen av Trössla hör till de äldsta dateringarna av tamboskap från Skandinavien. Trössla kan därför sägas utgöra en nyckellokal för förståelsen av det historiska skeende när tamdjur och jordbruk för första gången introduceras i Sverige.

Med de snäva ekonomiska ramar som fanns för efterundersökningen kunde endast en liten del av de bevarade fyndförande lagren undersökas. Fornlämningen kvarligger således på de vid grustäktsarbetet avschaktade ytorna.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Trosa-Vagnhärad 270:1	Södermanland	Södermanland	Trosa-Vagnhärad

AIS Nr
522

År
2003

Namn/plats
Skälkulla

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period
mellanneolitikum

Fynd
gropkeramik (Fagervik III-typ), brända ben, slagen bergart, kvarts och flinta

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med byte av elstolpar. I en av stolpgroparna påträffades kulturlager med fynd från gropkeramisk kultur.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Svärta 14:1	Södermanland	Södermanland	Svärta

AIS Nr
523

År
2003

Namn/plats
Sandåsa

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
kvartsbrott

Datering, period
senneolitikum, bronsålder

Fynd
slagen kvarts, bergskristall, hälleflinta, knackstenar, keramik, brända ben, harts

Beskrivning
Särskild undersökning av raä 281 i Toresunds sn, ett kvartsbrott med tillhörande aktivitetsytor, som hotas av grus- och bergtäkt. Inom undersökningsområdet påträffades förutom kvartsbrottet, ett utkastlager med skräpsten från brytningen samt ytterligare ett mindre block med kvarts som också uppvisade spår av brytning. Runt och invid kvartsbrotten framkom nästan enbart kvarts. De övriga fynden utgjordes av några knackstenar, en kärna av hälleflinta och ett fragment av harts. Denna yta innehöll spår efter brytning av kvarts samt slagplatser. Ytterligare en aktivitetsyta som innehöll fynd i form av kvarts, bergskristall, keramik och brända ben påträffades. En yta som förmodligen utgjort en rastplats för kvartsarbetarna. Fornlämningen har getts en relativ datering till senneolitikum-bronsålder. Vidare har en modell för brytning av kvarts under föreslagen tidsperiod kunnat uppställas, bland annat genom jämförelser med andra utförda undersökningar av kvartsbrott i framför allt Mälardalen. Fornlämningen är undersökt och borttagen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Toresund 281:1	Södermanland	Södermanland	Toresund

AIS Nr
518

År
2003

Namn/plats
Nyköpingshus

Typ av undersökning
forskningsundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager, kulturlager, raseringslager, fast murverk

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd
öra till bronsgryta, sammansatt dubbelkam, nålhus, skälla, spik, stengods, yngre rödgodskeramik, kakel, tegel, Hertig Karlsglas, slagg, kritpipa och kalkbruk

Beskrivning
Arkeologisk forskningsundersökning inom Nyköpingshus, raä 64:1 och 231:1 i Nyköpings/Nikolai socken. Området innefattar kulturlager, byggnader, försvarsverk samt ruiner från medeltid till nyare tid. Den aktuella undersökningen ingick i Projekt Nyköpingshus som inletts år 1999 med en förstudie. Ändamålet med förstudien var att ta fram ett underlag och formulera en projektplan för den aktuella arkeologiska forskningsundersökningen. Inom ramen för förstudien utfördes bland annat en georadarundersökning vars mål var att försöka urskilja bevarade lämningar under mark inom den medeltida borgens område. Resultatet visade bland annat på ett antal fasta murverk, ytor med rasmassor samt störningar. Detta bekräftades delvis vid den aktuella undersökningen.

Nyköpingshus har en lång historia med olika byggnationsskeden, ombyggnader och ödeläggelser från tidig medeltid fram till modern tid. Platsen är kanske mest känd för händelserna kring Nyköpings gästabud, något som enligt Erikskrönikan ledde till att borgen stormades och raserades år 1318. Borgen togs så småningom i anspråk av Hertig Karl,

sedemera Karl IX, som lät förändra medeltidsborgen till ett renässanspalats. Epoken avslutades med den stora stadsbranden år 1665, då även slottet förstördes.

Nyköpingshus utgör en viktig del av Nyköpings historia och anläggningen är starkt kopplad till grundandet av staden och centralmaktens inflytande över såväl staden som regionen. Ett flertal undersökningar och antikvariska åtgärder har utförts inom borgområdet under 1900-talet, vilka nästan uteslutande berört tiden från det sena 1500-talet och framåt. Däremot är borgens medeltida historia mindre känd. Sammantaget utgör detta material ett delvis outnyttjat grundforskningsmaterial med god potential för att fördjupa kunskaperna kring skilda frågor. En generell brist är dock att sammanställningar saknas, samt att många äldre undersökningar utfördes med ett utpräglat byggnadsantikvariskt perspektiv, vilket ofta ledde till att informationspotentialen i kulturlagren inte utnyttjades helt.

Den aktuella undersökningens övergripande mål var att skapa ett nytt underlag för kronologiska studier av byggnaden samt att om möjligt datera dess äldsta delar. Genom en strategiskt vald undersökningsyta kunde flera av byggnadens faser studeras. Ytan för undersökningen placerades strax väster om och intill Kärntornet, mot Norra Ringmurens insida. Avsikten var att möjliggöra nya tolkningar, samt att sätta dessa i relation till äldre undersökningar. Tidigare undersökningar hade inte genomförts med en stratigrafisk undersökningsmetod, vilket bland annat lett till oklarheter rörande byggnadens äldsta faser.

Inom det öppnade schaktet undersöktes totalt cirka 12 kubikmeter jord varav knappt hälften bestod av intakta kulturlager. Stora delar av den frilagda ytan bestod av intakta kulturlager som undersöktes stratigrafiskt. Inga ingrepp gjordes i det fasta murverket. Allt grävarbete utfördes för hand.

I samband med undersökningen insamlades ett flertal prover för naturvetenskapliga analyser. Provtagning gjordes på jord för markkemisk- och makrofossilanalys och på djurben för 14C-analys. Även den osteologiska analysen av djurbenen kan nämnas här.

Vid undersökningen framkom totalt ett åtttiotal föremål som representeras av materialgrupperna, keramik, brons, järn, ben, glas, bränd lera, slagg och flinta. Några är typiska för vissa tidsperioder och funktioner och kan därmed användas för datering och visa på speciella aktiviteter inom slottsområdet. Som ett resultat av den stratigrafiska analysen kunde en serie daterade faser urskiljas och presenteras i form av 7 faser och 4 huvudfaser.

Resultatet av undersökningen har visat att det i denna del av borggården finns en obruten lagerföljd från början av tidigmedeltid fram till högmedeltid. Det vill säga från etableringsskedet på borgklippan och fram till 1300-talet. Därefter finns en lucka i lagerföljden fram till

renässansslottets uppförande. Undersökningen har kastat nytt ljus över de perioder som tidigare varit kända, men även visat på ett tidigare okänt skede under 900-, 1000- och 1100-talet. Därutöver har undersökningen även kastat nytt ljus vad gäller frågan om kastalens datering och lokalisering inom borgen. Vidare kunde flera murverk och kulturlager från den högmedeltida perioden tolkas och kopplas samman. Den period som gav minst information var senmedeltiden, då dessa lager saknades helt inom den undersökta ytan. Eventuellt finns kulturlager från skedet bevarade inom andra delar av borgen. Renässansslottet lämningar är, bortsett från vissa murverk, väldigt sparsamt representerade. Stora delar av detta material forslades bort i samband med de stora restaureringsarbetena vid 1920-talets början.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 64:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
525

År
2003

Namn/plats
Östa, Ytterselö-Husby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk utredning inför upprättande av detaljplan för ett område vid Östa och Ytterselö-Husby. Vid arbetet påträfffades en boplats av förhistorisk karaktär samt sentida lämningar i form av en ladugrund och en ännu brukad väg.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Södermanland	Södermanland	Ytterselö

AIS Nr
536

År
2003

Namn/plats
Laxne, Ytterby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum, SAU

Ansvarig person
Patrik Gustafsson, Michel Guinard

Fornlämningskategori
stenbrott, kolbotten, kvarnlämning, diken

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför upprättande av planprogram. Vid utredningen påträffades sentida lämningar i form av två stenbrott, en stenhopning, en kolbotten samt en kvarnlämning med tillhörande konstruktioner som bebyggelselämning, diken/kanaler etc.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Dillnäs
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Gåsinge

AIS Nr
552

År
2003

Namn/plats
Veckelnsberg, Ängvik

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
gravfält, boplatsområde

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid schaktningsarbeten för ombyggnad av ledningsnät. Inga förhistoriska lämningar påträffades i ledningsschakten och inget av antikvariskt intresse noterades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Sköldinge 70:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge
Sköldinge 243:1	Södermanland	Södermanland	Sköldinge

AIS Nr
553

År
2003

Namn/plats
Skillerhult

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid anläggande av gödselbrunn. Undersökningen berörde raä 3, en stensättningsliknande lämning, som visades vara en sentida samling av odlingssten. Inget av antikvariskt intresse framkom vid schaktningsövervakningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stigtomta 2:1	Södermanland	Södermanland	Stigtomta
Stigtomta 3:1	Södermanland	Södermanland	Stigtomta

AIS Nr
532

År
2003

Namn/plats
kvarteret Åkroken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i kvarteret Åkroken med anledning av en planerad trädplantering i fornlämningsområdet för det medeltida Nyköping (raä 231). Den aktuella ytan ligger centralt inom det medeltida stadsområdet strax norr om Nyköpingsån. Tidigare undersökningar har visat att inom kvarteret Åkroken finns välbevarade tjocka kulturlager från medeltid och nyare tid. I de angränsande kvarteren Stallbacken och Rådhuset undersöktes under 1960-och 1970-talen delar av flera stadsgårdar från tiden 1100-1600-talet.

Den aktuella undersökningen utfördes genom att de lösa omrörda jordlagren togs bort med hjälp av maskin ur de 1,5x1,5 meter stora sökschakten, ner till ett djup av 1 meter under markytan. I samband med undersökning och framrensning, framkom endast ytan av ett kulturlager i det östligaste av de tre sökschakten. Detta lager bestod av grusig kulturjord med tegelkross, troligen tillhörande nyare tid. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse.

Fyllningen i de tre schakten bestod till största delen av sand och grus,

med större stenar mot botten vid 1 meters djup under markytan. Schakten grävdes som djupast till 1 meter under dagens markyta, utan att medeltida kulturlager eller steril nivå framkom. Med ledning av resultat från tidigare arkeologiska undersökningar i anslutning till det undersökta schakten, bör relativt tjocka medeltida kulturlager finnas bevarade under schaktens botten inom det berörda kvarteret Åkroken.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
544

År
2003

Namn/plats
Storhuskvarn, Nyköpingsbruk

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i området Storhuskvarn och Nyköpingsbruk, i samband med reparation av strandskoning nedanför kraftstationen vid åns västra sida. Den planerade åtgärden bestod i att den kallmurade strandskoningen skulle återuppföras i ursprungligt läge längs en sträcka uppgående till drygt 10 meter. Skadan var formad som en hålighet i den nedre delen av muren.

Arbetet inleddes med att markytan innanför murskalet schaktades ned under övervakning av en arkeolog. Den nedschaktade ytan uppgick till cirka 10 x 6 meter orienterad i åns riktning. Schaktdjupet uppgick till cirka 1,7 meter. Ytan grävdes för att skapa ett utrymme för grävmaskinen med tillhörande körväg. Därigenom möjliggjordes arbetet med det nedrasade murskalet. Därefter påbörjades arbetet med att med hjälp av grävmaskin avlägsna och lyfta upp den tuktade sten som ingått i det raserade murpartiet. Även delar av detta arbetet övervakades.

Inom den yta som nedschaktades inledningsvis framkom omrörda utfyllnadsmassor av sentida karaktär (1900-talet). Fyllnadsmassorna

innehöll jord, grus, cement och asfaltsrester samt ett fyndmaterial bestående av metallskrot, elproppar och recent glas med mera. I schaktets botten identifierades enstaka slaggfragment samt cement. Cementen tillhörde iordningsställandet av det ursprungliga, nu nedrasade murpartiet.

Inga intakta lager eller konstruktioner av arkeologiskt intresse framkom heller innanför det avlägsnade murpartiet intill Nyköpingsån. Innanför det raserade murskalet identifierades utfyllnad i form av ett blandat grövre stenmaterial samt cement. Inget av antikvariskt intresse framkom i samband med den arkeologiska förundersökningen.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
543

År
2003

Namn/plats
Östra Storgatan, Behmbrogatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med markarbeten vid reparation av telekabel i i Östra Storgatan och Behmbrogatan. Undersökningen utfördes parallellt med reparationsarbetet, genom att de lösa omrörda jordlagren togs bort med hjälp av maskin och för hand, ur schakten, ner till ett djup av 1,2 meter under markytan. Schaktens väggar och botten rensades för hand.

I samband med undersökning och framrensning av de aktuella schakten, framkom inget av antikvariskt intresse. Fyllningen i schakten bestod endast av sand och grus. Schakten grävdes som djupast till 1,2 meter under dagens markyta, utan att medeltida kulturlager eller steril nivå framkom. Med ledning av resultat från tidigare arkeologiska undersökningar i anslutning till det undersökta schakten, kan relativt tjocka medeltida kulturlager finnas bevarade under schaktens botten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
521

År
2003

Namn/plats
kvarteret Munkbacken

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager, brygg/kajkonstruktion?

Datering, period
vikingatid?, tidigmedeltid, nyare tid

Fynd
järnföremål (kniv?)

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med urschaktning av källare i brandskadat och rivet hus i Strängnäs. I den dokumenterade sektionen identifierades sex faser fram till och inklusive stadsbranden 1871. Stadsbranden kunde fastställas genom förekomsten av en omfattande brand horisont. I anslutning till den fas som kan sättas samman med stadsbranden noterades delar av en raserad husgrund, synlig som tätt liggande, cirka 0,2-0,4 meter stora otuktade stenar. Därefter konstaterades tre faser efter stadsbranden, vilka även inkluderar delar av första halvan av 1900-talet Överst i markytan fanns utfyllnad i form av grus uppblandad med matjord samt ett större kabelschakt.

I brandlagret påträffades relativt stora mängder porslin, bland annat delar av en soppterrin, flera tallrikar samt ett mindre antal relativt intakta glasbuteljer. Föremålen kan otvetydigt dateras till 1800-talet. Därutöver påträffade endast ett starkt korroderat järnföremål, eventuellt delar av en knivspets. Järnföremålet påträffades i ett av stolphålen. Fyndmaterial tillvaratogs ej.

Med utgångspunkt från det dokumenterade materialet kan följande konstateras: I området fanns vid tiden för stadsbranden en byggnad med torpargrund av okänd ålder. Under detta finns ett avsatt kulturlager innehållande bland annat tegel. Lagret kan möjligen dateras till 1600-1700-tal. Detta är dock oklart då ett daterande fyndmaterial saknas helt. Under detta finns ett delvis intakt avsatt lager samt två kraftiga stolphål nedgrävda i den underlagrande ursvallade sanden.

Under svallsanden noterades ett upp till två decimeter tjockt lager av gyttja med markanta inslag av nedbrutna växtdelar. Lagret har avsatts naturligt då området stod under vatten. Med ledning av nivån för lagret har detta bildats under senare delen av yngre järnålder. Därefter har naturliga processer i form av vågrörelser och ursvallning från åsen i nordost givit upphov till uppkomsten av det knappt metertjocka svallsandslagret därovan. I svallsandslagret noterades flera överlappande skiljen bestående av finare och grövre sediment, vilka tolkades som ett resultat av de här beskrivna processerna. Med utgångspunkt i den högsta nivån för svallsandslagret, det vill säga omkring 4,40 meter över nuvarande havsyta, samt stolphålens karaktär, kan dessa hypotetiskt härröra från en konstruktion med datering till vikingatid eller tidig medeltid. Det är i sammanhanget noterbart att stolphålen är direkt nedgrävda i sandlagret. Med ledning av den dåtida lokaliseringen till strandbrynet skulle det då kunna röra sig om resterna av en eventuell brygg- eller kaj konstruktion.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 314:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs

AIS Nr
509

År
2004

Namn/plats
kvarteret Eskilshem

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
rödgodskeramik (BIIy), glas, tegel,

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning av stadslager i centrala Eskilstuna, i samband med schaktning för ledningar och stolpar. Sammanlagt öppnades fyra stycken schakt inom det aktuella området (S1-4). Schaktens storlek varierade mellan 1,4 x 0,9 meter och 1,3 x 1,3 meter. Schaktdjupet varierade mellan cirka 0,5 och 1,4 meter.

I det östligast belägna schaktet framkom en kullerstensläggning cirka 0,3 meter ned under nuvarande marknivå (S1). Stenläggningen, som bestod av 0,1-0,3 meter stora tätt lagda stenar, täckte ungefär halva schaktets yta. Under detta vidtog ett lager av lera med inslag av humus. I lagret identifierades ett litet fragment yngre rödgods (BIIy) med glasyr på ena sidan. Under detta vidtog orörd marknivå som bestod av lera.

Undersökningen av schakt 2 avbröts eftersom gjutna fundament av cement och större stenar framkom en dryg halvmeter ned (S2). Enligt uppgift låg på platsen ett tidigare krematorium som revs på 1970-talet. Det är oklart om några äldre lämningar finns bevarade under den gjutna grundläggningen. I schakt 3 och 4 fanns välbevarade kulturlager, samt i

ett av schakten (S4), delar av en mycket vällagd stenpackning. Utöver stenpackningen, befanns schaktinnehållet överenstämma avseende schakt 3 och 4 (se nedan).

Överst i schakt 3 och 4 fanns påförda massor av matjord samt utjämningsskikt, vilka kan relateras till den nuvarande kyrkogårdsmiljön. Kulturlagren vidtog drygt 0,4 meter ned och uppgick till en sammanlagd tjocklek om cirka 0,9 meter. Förutom den i botten av schakt 4 påträffade stenpackningen, vilken bestod av tätt lagda, kallmurade stenar lagda i flera skift, utgjordes lagren av sand, grus och lera med ställvisa förekomster av sot och kol samt kalkbruk. Lagren innehöll även förekomster av djurbensmaterial, tegelkross och tegelstenar samt grönaktigt fönsterglas och järnspik. Delar av glasmaterialet befanns vara eldpåverkat. Sannolikt kan stenläggningen i schakt 1 härledas till 1700-1800-tal, då den låg relativt grunt i förhållande till dagens markyta. Dateringen styrks av det påträffade rödgodsfragmentet som framkom i det underlagrande skiktet.

Kulturlagren i schakt 4 kunde utöver de ytligt belägna recenta lagren, indelas i sex tydliga faser, vilka enligt den preliminära tolkningen inleds med uppförandet av Eskilstuna slott med tillhörande trädgårdsanläggning och avslutas med anläggandet av Klosterkyrkogården.

Sot- och kollagren, eldskadat glas samt förekomster av sintrat och eldpåverkat tegel kan förmodligen knytas till slottsbranden vilken inträffade år 1680. Resultaten från den genomförda förundersökningen, visar tillsammans med analysen av det rektifierade kartmaterialet, att stenpackningen i botten av schakt 4 troligen utgör en del av en konstruktion belägen inom den tidigare omnämnda slottsträdgården.Med förbehåll för variationer i den år 1715 upprättade geometriska avmätningen, bör stenpackningen utgöra en del av grundläggningen till den upphöjda parterr, eller terass som är dokumenterad på bland annat nämnda kartunderlag. Möjligen kan stenpackningen även utgöra en del av en murrest till den mur som finns utmarkerad på samma kartunderlag.

Enligt analysen omfattar den beskrivna stenpackningen i schakt 4, och de där ovan följande kulturlagren, tidsavsnittet från tidigast 1500-talets slut till 1800-talets början.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
505

År
2004

Namn/plats
Borsökna

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
skärvstenshög, boplats

Datering, period
bronsålder

Fynd
keramik, flinta, löpare, bränt ben, glättsten(?), bränd lera

Beskrivning
Efterundersökning av fornlämningar som skadats vid schaktningsarbete. Vid undersökningen kunde det konstateras att det inte återstod några spår att undersöka eller dokumentera på platsen för den tidigare registrerade skärvstenshögen raä 129, Gillberga sn. Anläggningen hade schaktats bort i sin helhet vid tidigare markarbeten. Skärvstenhögen raä 130 undersöktes och dokumenterades. Vid undersökningen påträffades ett fyndmaterial av boplatskaraktär och skärvstenshögen kunde med hjälp av 14C-analys dateras till mellersta och yngre bronsålder. Fyndmaterialet utgjordes av keramik, flinta, en löpare, ett bränt ben och en del av en möjlig glättsten. Därutöver noterades bränd lera vid handrensningen av skärvstenshögen och boplatsytan.

Vidare påträffades sammanlagt 17 stycken anläggningar i form av stolphål, en ränna, en härd samt en rest av ett kulturpåverkat lager. Anläggningarna var inte belägna i anslutning till raä 130, utan koncentrerades sig till de sydöstra delarna av undersökningsområdet. De påträffades anläggningarna bildade inga tolkningsbara strukturer men karaktären på anläggningarna talade för att de ska ses i samband med

boplatsrelaterade aktiviteter. Avsaknanden av daterbart material i anläggningarna gjorde att det inte fanns någon möjlighet att närmare datera boplatsanläggningarna. Det är därför oklart om de är samtida med den undersökta skärvstenshögen eller inte.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Gillberga 129:1	Södermanland	Södermanland	Gillberga
Gillberga 130:1	Södermanland	Södermanland	Gillberga

AIS Nr
510

År
2004

Namn/plats
Gredby gata, Eskilstuna

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
plats för runstenar

Datering, period
vikingatid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för fjärrvärme. Inget av antikvariskt intresse framkom.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 263:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna
Eskilstuna 263:2	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
503

År
2004

Namn/plats
kvarteret Örtagården, Hunsala

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
bytomt

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför byggnation av flerbostadshus i anslutning till Hunsala bytomt i Eskiltuna. Byn Hunsala omnämns bland annat i Johanniterklostrets jordebok år 1490, enheten bestod då av tre gårdar. Efter 1632 finns dock ej byn kvar i jordeböckerna. Enheten betecknas omväxlande som Hunsala, Onsala giärde och Odensala gärdet. Enligt Språk- och folkminnesinstitutets ortnamnsregister omnämns en Holmsten i Hunzhalum år 1380 samt Lasse i Hunsalum år 1425. Hunsala är möjligen att betrakta som en förändring av det mer urspungliga Odensala.

Vid den inledande besiktningen påträffades ansamlingar av tegel och betongklumpar i markytan, något som förmodligen härrör från de byggnader som fram till omkring 1960-talet funnits inom utredningsområdet. Vid den efterföljande sökschaktningen i det östra området noterades recenta påförda lager innehållande bland annat slagg, järnskrot och koks. Under detta återfanns ett cirka 1-1,4 meter tjockt lager av påförd lera med inslag av tegelkross och porslin med mera. I utredningsområdets östra delar framkom rester efter det sentida

hus som tidigare stått på platsen, därefter vidtog steril lera.

Inom de mellersta delarna av utredningsområdet påträffades ytterligare rester efter den bebyggelse som revs på 60-talet i tre av schakten. Husresterna utgjordes av tegel, grundläggningsstenar samt i ett fall av en gjuten betongplatta. I övrigt noterades påförda massor vilka mestadels innehöll tegel, glas, spik, och enstaka obrända ben. I ett schakt påträffades en härdliknande anläggning innehållande sot, kol och skörbrända stenar samt några mindre tegelfragment. Invid härden framkom en sopgrop i vilken det bland annat framkom delar av ett kaffefat och glasfragment. Härden var anlagd i den underlagrande sterila leran och bedömdes genom sitt innehåll och genom sin närhet till sopgropen som recent. I den västra delen påträffades en sentida stenläggning i ett schakt. Stenläggningen innehöll lagda stenar, cirka 0,10-0,30 meter stora, med en fyllning som utgjordes av humös lera, innehållande bland annat tegel och porslin. I schakt 10 påträffades ytterligare en stenläggning av småsten och ett stenskott stolphål med trärester i. Också dessa lämningar bedömdes vara sentida eftersom de var nedgrävda i recenta fyllnadsmassor. Stenläggningarna och stolphålet underlagrades av steril lera.

Inget av antikvariskt intresse framkom vid den särskilda utredningen. Alla påträffade lämningar härrör från 1800-1900-talet. De indikationer i form av medeltida bebyggelse som avtecknar sig i det historiska kartmaterialet samt skriftliga uppgifter kunde ej bekräftas inom utredningsområdet.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Eskilstuna 292:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
504

År
2004

Namn/plats
Lagersberg, Åsbymon

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
ej fornlämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Utredning inför planerade dikningsarbeten. Inom utredningsområdet framkom inga indikationer på fornlämningar. Fyllningen i schakten bestod överlag av matjord och därefter postglacial lera. I områdets södra delar framkom indikationer på att ytorna utnyttjats för tippning av fyllnadsmassor, eventuellt från tidigare dikesrensningar i anslutning till Borsöknabäcken. Fyllnadsmassorna syntes i form av ett mörkare matjordslager, vilket skilde sig i färg från de underlagrande ljusare matjordslagren. I botten av lagren framkom smärre koncentrationer av lösa stenar, vilka placerats direkt på den sterila leran, i stenpartiet iakttogs delvis nedbrutna växtdelar och träfragment. Inget av antikvariskt intresse framkom i samband med den särskilda utredningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Södermanland	Södermanland	Fors

AIS Nr
519

År
2004

Namn/plats
Västeråsen, Malmsås, Ändebol

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg

Fornlämningskategori
boplats, röjningsrösen, vägbank, gränsmärke, vägmärke

Datering, period
stenålder, nyare tid

Fynd
trindyxa av grönsten, kvartsavslag, kvartskärnor, yxämne av diabas, diabasavslag

Beskrivning
Särskild utredning inför ombyggnad och breddning av riksväg 55 mellan gränsen mot Östergötland och Ändebol. Vid inventeringen påträffades fem objekt av varierande karaktär och ålder, tre möjliga boplats- och/eller aktivitetsytor ett område med röjningsrösen, samt en en äldre vägbank.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Malm 1:1	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 273	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 274	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 275	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 276	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 277	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 278	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

Stora Malm 279	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 280	Södermanland	Södermanland	Stora Malm
Stora Malm 281	Södermanland	Södermanland	Stora Malm

AIS Nr
527

År
2004

Namn/plats
Aspö-Åsby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
plats för härdar, boplats?

Datering, period

Fynd
bränd lera

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i samband med upprättandet av en detaljplan vid Aspö-Åsby. Under schaktningen framkom två anläggningar, en härd och och en härdgrop. Frånvaron av ytterligare anläggningar inom området samt karaktären på anläggningarna talar för att de troligen inte rör sig om något boplatsområde. Snarare kan de enstaka anläggningarna ses i samband med det tidigare registrerade gravfältet (raä 161, Aspö sn). Alternativt utgör ytan utkanten av ett boplatsområde som sträcker sig nord- nordöst om det aktuella detaljplaneområdet, vilket ej kommer att påverkas av den planerade bebyggelsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Aspö 161:2	Södermanland	Södermanland	Aspö

AIS Nr
501

År
2004, 2005

Namn/plats
Hällfallstorp, Oxelösund

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Lars Norberg, Mikael Nordin

Fornlämningskategori
boplats, bro, fossil åker, färdväg, gruvhål/täkt, gränsmarkering, husgrund, hyttlämning, kolningsanläggning, lägenhetsbebyggelse, bytomt/gårdstomt, röjningsröse, stensättning, gravfält

Datering, period
mesolitikum, bronsålder, järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning
Särskild utredning inför en planerad dragning av en naturgasledning mellan Borg i Östergötlands län och Oxelösund i Södermanlands län. Den sammanlagda sträckan för den nu aktuella etapp IV uppgår till en längd om cirka 100 km och omfattar en yta om cirka 137 km2, fördelad på cirka 92 km2 för Östergötland och cirka 45 km2 för Södermanlands län.

Särskild utredning Etapp 1
I öster karaktäriseras undersökningsområdet av lågt liggande åkermark, vilken då och då bryts mot uppstickande partier av urberg och mindre åkerholmar. Landskapet norrut, inom delsträckan mot Nyköping (H), har en likartad karaktär, om än något mer högländ än delarna inom Oxelösunds kommun. Längre västerut vidtar Kolmårdsmassivet och här ligger de högsta krönen på mellan 90 och 100 meter över havet. I väster utgörs undersökningsområdet i högre grad av skogsmark än inom de östliga delarna, även om inslag av åkermark återfinns även här. Den dominerande jordbruksmarken uppe på själva förkastningen utgörs av den öst-västligt orienterade dalgång som sträcker sig från Lundaskog

och österut längs med Fadabäcken. I samband med etapp 1 registrerades elva skilda lämningstyper. Sammanlagt har 79 objekt registrerats.

Boplats/Boplatsläge
21 platser registrerades (objekt 1018, 1019, 1021, 1039, 1042, 1044, 1045, 1046, 1054, 1059, 1060, 1062, 1064, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1075, 1076, 1077, 1078). Endast en utav dessa har kunnat klassificeras som fast fornlämning (objekt 1060). De övriga platserna måste utredas vidare i en särskild utredning etapp 2.

Bro
Resterna efter en bro har registrerats, vilken bedömts som kulturlämning (objekt 1049).

Fossil åker
På nio platser har fossil åkermark identifierats (objekt 1001, 1004, 1006, 1011, 1012, 1013, 1014, 1041, 1061). Objekten är av varierande karaktär. Företrädesvis påträffades den fossila åkermarken inom Oxelösunds kommun samt inom angränsande områden inom Nyköpings kommun. Ytorna var ofta små och låg på gränsen mellan idag hävdad jordbruksmark och ur nutida jordbrukssynpunkt ekonomisk ogynnsamma områden. Endast en utav dessa platser har bedömts som fast fornlämning genom sin närhet till en medeltida bytomt (Oxelösund 41:1). Majoriteten av objekten utgörs av mark som hävdats fram till första halvan av 1900-talet, för att sedan överges. Ett fåtal innefattar spår av äldre tiders bruk (t.ex. objekt 1004). Ur ett storskaligt perspektiv har jordarna längs hela stråket genomgått relativt marginella ytmässiga förändringar från 1700-talet fram till första halvan av 1900-talet.

Färdväg
Sex färdvägar identifierades (objekt 1008, 1009, 1017, 1031, 1036, 1051). På tre platser har färdvägar klassificerats som fast fornlämning (objekt 1008, 1017, 1051), varav en utgörs av en hålväg (objekt 1051).

Gruvhål/Takt
Drygt 600 meter sydost om Tuna 77:1 (kopparhytta) påträffades vad som eventuellt kan utgöra ett gruvhål alternativt en takt (objekt 1033). Området binds samman med Tuna 77:1 via en äldre, till delar övergiven vägsträckning (objekt 1036). Det kan ej avgöras om objektet utgör en eventuell skärpning eller en jordrymning. Platsen bör utredas vidare (etapp 2) i händelse av exploatering.

Gränsmarkering
Sex gränsmarkeringar har påträffats, alla har bedömts som kulturlämningar (objekt 1024, 1035, 1037, 1052, 1056, 1058).

Husgrund, historisk tid
Tre lämningar har registrerats som husgrunder från historisk tid varav en är en ladugårdsgrund (objekt 1010) och de andra källargrunder

(objekt 1015 och 1048). Objekten har i samtliga fall bedömts som kulturlämningar.

Hyttlämning och Hyttlämning/Boplatsläge
Vid två platser har rester efter hyttrelaterade aktiviteter identifierats (objekt 1040&1055). Vid den senare platsen påträffades såväl slagg som en överplöjd härd och avslag av kvarts, i båda fallen krävs fortsatta åtgärder.

Kolningsanläggning
På nio platser har lämningar efter kolning påträffats (objekt 1020, 1022, 1057, 1063, 1065, 1066, 1067, 1073, 1074). Dessa utgörs troligen främst av resmilor, men även andra typer av tekniker finns företrädda i form av kolningsgropar och eventuella liggmilor. Fem av objekten betraktas som kulturlämningar och lämnas utan framtida åtgärd. För tre av objekten krävs en särskild utredning etapp 2 för att bedöma statusen, i ett fall bör objektet förundersökas i händelse av exploatering och utgör således fast fornlämning.

Lägenhetsbebyggelse, by/gårdstomt
På nio platser har mer eller mindre påtagliga spår av bebyggelselämningar identifierats, eller så finns misstanke om att sådana lämningar finns dolda under mark (objekt 1002, 1003, 1005, 1016, 1023, 1047, 1050, 1053, 1079). Troligen är de flesta utav dessa att betrakta som kulturlämningar, men i några fall är statusen oklar.

Röjningsröse
Nio röjningsrösen har registrerats (objekt 1007, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1032, 1034).

Osäker stensättning och gravfält
En osäker stensättning samt ett gravfält om 13 synliga stensättningar har påträffats (objekt 1043 respektive 1038). För att kunna fastställa statusen på den osäkra stensättningen bör en arkeologisk förundersökning genomföras. Gravfältet utgör fast fornlämning.

Särskild utredning Etapp 2
Fast fornlämning har under etapp 2 kunnat konstateras i sex fall (Objekt 1021, 1062, 1063, 1064, 1069 samt 1078). Objekten innefattar främst spår från förmodade stenåldersaktiviteter, som enligt den preliminära bedömningen spänner över alla delar av mesolitikum. Förutom detta har det även påträffats en resmila med gropar (Objekt 1063). Övriga objekt som utretts under etapp 2 saknar indikationer på förhistoriskt utnyttjande, men på tre platser påträffades anläggningar av sentida ursprung. Dessa utgjordes dels av en mindre grop med inslag av masugnsslagg och modernt tegel (Objekt 1018), dels störhål efter två niostöriga höhässjor (Objekt 1045). Därutöver påträffades ett påfört kulturlager från nyare tid (Objekt 1046).

Tidigare registrerade lämningar

På tolv platser berör den aktuella utredningskorridoren tidigare registrerade lämningar (Oxelösund 41:1, 50:1, 53:1, Tuna 75:1, Lunda127:1, Nyköping 103:2, 141:1, 141:1, 141:1,142:1, 142:4, 364:1). Av dessa är två fasta fornlämningar i form av by-/gårdstomter (Oxelösund 41:1, Nyköping 364:1), medan övriga är bedömda som kulturhistoriska lämningar. De fasta fornlämningarna bör förundersökas i händelse av exploatering, för övriga krävs ingen åtgärd.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Lunda 127:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Nyköping 103:2	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 141:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 142:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 142:4	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Nyköping 364:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping
Oxelösund 41:1	Södermanland	Södermanland	Oxelösund
Oxelösund 50:1	Södermanland	Södermanland	Oxelösund
Oxelösund 53:1	Södermanland	Södermanland	Oxelösund
Oxelösund 75:1	Södermanland	Södermanland	Oxelösund

AIS Nr
514

År
2005

Namn/plats
kvarteret Öster

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager, kulturlager trädgård, slottsträdgård

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför schaktningar för ny bebyggelse inom en tomt vid Folkungavägen, inom fornlämningsområdet raä 231, Nyköpings gamla stadsområde. Det aktuella området uppgår till en yta om cirka 3100 m2. Enligt den äldsta stadskartan över Nyköping från mitten av 1600-talet, ligger exploateringsytan inom området för 1500- och 1600-talets Stora Slottsträdgård. Strax väster om denna trädgård fanns tre avlånga på rad liggande fiskdammar. Läget för dammarna sträcker sig idag från ån genom kvarteren Kompaniet och Komministern, parallellt med Östra promenaden. I det intilliggande kvarteret Kompaniet, har man vid flera tillfällen påträffat rester efter de ovan nämnda fiskdammarna och vattenledningar.

I anslutning till den aktuella exploateringsytan har endast enstaka mindre, men inte yttäckande arkeologiska undersökningar utförts, något som gör det arkeologiska läget är oklart. År 1977 gjordes två mindre schakt i den nuvarande parkeringsytan. I det ena av dessa schakt framkom 0,2 meter tjocka kulturlager 0,2 meter under markytan. Längs med exploateringsytans sydvästra, respektive nordvästra sida,

undersöktes år 1985 ett ledningsschakt där bland annat 1600-talskeramik framkom. De påträffade kulturlagren vid denna undersökning uppgick till 0,6 meters tjocklek vid en nivå om 0,15-0,3 meter under markytan.

Utredningen utfördes genom att elva stycken ca 4 kvadratmeter stora sökschakt grävdes med maskin inom området. Schakten placerades så jämnt fördelade som möjligt inom ytan, som idag till hälften består av en parkeringsyta och till hälften av en park. Lösa och omrörda jordmassor togs bort med hjälp av maskin för att frilägga eventuella rester efter äldre kulturlager, träkonstruktioner, stenläggningar eller murrester. Då kulturlager eller konstruktioner påträffades, frilades dessa för hand. Schakten grävdes om möjligt ner till steril nivå som omväxlande utgjordes av lera, mo eller mjäla.

Vid undersökningen framkom endast 0,15-0,25 meter tjocka kulturlager, 0,6-0,85 meter under markytan (schakt 2, 3, 5, 6, 8, 9). Samtliga av dessa lager låg direkt på den sterila ursprungliga markytan och bestod av lerig jord med tegelflis och kolbitar, vilket tolkades som lämningar efter 1500- och 1600-talets Stora Slottsträdgård. I ett av schakten framkom rester efter en ränna bestående av spikade brädor. Rännan var nedgrävd 0,5 meter i den sterila leran och till hälften fylld med organiskt material, läderstycken, träbitar, glas samt delar av tunna rostiga järnband och trådar. Anläggningen tolkades som sentida och hör eventuellt till den bebyggelse som fanns på platsen vid 1800-talets slut eller 1900-talets början. I övriga schakt framkom endast grunder och raseringsmassor från den bebyggelse som fanns på platsen fram till mitten av 1900-talet.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
513

År
2005

Namn/plats
Alla Helgona kyrka

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
gravhäll, minnessten, kyrka

Datering, period
nyare tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför uppförandet av en handikappramp vid Alla Helgona kyrka inom Nyköpings gamla stadsområde RAÄ 231. I samband med arbetet flyttades även en minnessten belägen i vägen för den nya rampen.Undersökningen och dokumentationen utfördes parallellt med anläggningsarbetet. När den befintliga stenläggningen av smågatsten plockats upp, visade det sig att stenhällen låg på en ca 4 mm tjock järnplåt. På grund av stenens sköra tillstånd beslutades att den skulle få ligga kvar på denna plåt även i sitt nya läge. Stenen lyftes och flyttades, med hjälp av grävmaskin med gafflar och stroppar, från sin plats strax norr om den västra porten till sitt nya läge strax söder om porten. Stenen låg tidigare orienterad i nordsydlig riktning med övre kortsidan mot trappan. I sitt nya läge placerades stenen i östvästlig riktning med övre kortsidan mot västfasaden, för att öka läsbarheten (denna ändrade orientering skedde i samråd med länsstyrelsen).

Stenen är idag komplett, men skadad medelst en genomgående spricka tvärs över stenen och ett avbrutet hörn. De tre delarna kommer inte att fogas samman med bruk eller annat material. Däremot kommer alla de

små flisor som hör till det avbrutna övre vänstra hörnet att limmas samman med stenlim. Typ av lim och utförande har beslutats i samråd med länsstyrelsen. Den aktuella stenhällen "minnestenen" finns beskriven i en mening i verket Anteckningar om Röne härad. 1. Alla Helgona kyrka af Karl af Schmidt. Tryckt år 1896. Texten lyder: "Utanför stora dörren är en ännu kvarliggande sten med denna inskrift "Möns Smedh. H:o B. I. D. A:o 1661". Det vill säga Möns Smed samt hans hustru B. I.-dotter, år 1661. Inskriften bör tolkas som att detta är en gravhäll över man och hustru. På ett fotografi i samma skrift är kyrkan fotograferad från väster, med något som ser ut som en häll mitt för kyrkans västra ingång. Gravhällen är troligen flyttad ut från kyrkan.

Då stenen var flyttad grävdes ett i ytan 1,0 x 1,5 meter stort och 0,7 meter djupt sökschakt på platsen för den planerade handikapprampen. I schaktet framkom endast påförd mo och mjäla samt ett betongfundament som täckte näst intill hela schaktets yta. Steril nivå nåddes ej. Inget av antikvariskt intresse framkom vid undersökningen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
512

År
2005

Namn/plats
Rinkeby

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
plats för härd

Datering, period
förhistorisk tid

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför ombyggnad av elledningsnät. Vid undersökningen påträffades en härdrest.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lunda 14:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 29:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 36:1	Södermanland	Södermanland	Lunda
Lunda 172:1	Södermanland	Södermanland	Lunda

AIS Nr
511

År
2005

Namn/plats
Åsby

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
fyndplats, kulturlager, boplats

Datering, period
yngre järnålder, vikingatid

Fynd
förhistorisk keramik, vikingatida svartgodskeramik, brända ben, spikar

Beskrivning
Särskild utredning inför avstyckning av tomtmark. Inom utredningsområdet påträffades ett 0,20 meter tjockt kulturlager som innehöll keramik, brända ben och spikar. Keramiken var av allmänt förhistorisk typ samt vikingatida svartgods.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Lista 82:1	Södermanland	Södermanland	Lista

AIS Nr
515

År
2005

Namn/plats
Oppeby gård

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
fyndplats för stenyxor, husgrund, färdväg, kvarnlämning, skålgropar, boplatsläge

Datering, period
förhistorisk tid, medeltid, nyare tid

Fynd
flinta

Beskrivning
Särskild utredning inför inför upprättande av detaljplan för bostadsbebyggelse i området kring Oppeby Gård. Området utgörs idag av låglänt ängs- eller odlingsmark söder om Nyköpingsån. Utredningsområdet uppgår till en storlek om cirka 138 400 m² varav 44 200 m2 utgörs av planerade naturområden.

Vid kart- och arkivstudien konstaterades bland annat att det i anslutning till utredningsområdet skulle ha funnits en kvarn med tillhörande kvarntorp med belägg i såväl medeltida källor som i kartmaterial från 1600-talet. Vid inventeringstillfället påträffades sammanlagt sex objekt fördelade på en husgrund från sen tid belägen strax utanför utredningsområdet, en färdväg, en kvarnlämning, en hällbild i form av skålgropar, ytterligare en fyndplats samt ett boplatsläge. Vid den efterföljande schaktningen öppnades totalt 33 schakt med grävmaskin utrustad med planskopa. Schakten fördelades relativt jämt över utredningsområdet. Vid detta arbetsmoment kunde dels objekt 6 bekräftas som boplatsområde och dels framkom ytterligare ett objekt i form av en boplats. Vid schaktningsarbetet påträffades även

en bit flinta i ett schakt.

Flera schakt öppnades upp runt den plats som tidigare pekats ut som fyndplats för två skafthålsyxor (raä 270:1), dock utan att påträffa något av antikvariskt intresse. Ingen av de presenterade objekten är på något sätt avgränsade i plan.

(raä-nummer ej redovisade för nyupptäckta fornlämningar och karta ej bifogad)

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 270:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
516

År
2005

Namn/plats
Västra Storgatan, Västra Trädgårdsgatan

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period
nyare tid

Fynd
keramik (BIIy), bill, sulläder, spik

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning inför ombyggnadsarbeten i Västra Storgatan i Nyköping. Den aktuella ytan ligger i den nordvästra delen av det högmedeltida stadsområdet, 200-300 meter nordväst om Nyköpingsån och strax nordväst om det område där tidigmedeltida kulturlager kan förekomma. Tidigare undersökningar utförda i anslutning till de aktuella schakten, mellan åren 1982-1993, har visat att där funnits välbevarade tjocka kulturlager från medeltid och nyare tid. I korsningen Västra Storgatan-Brunnsgatan har kulturlagren tjocklek uppgått till 0,7-0,8 meter, på 0,3-0,7 meters djup under dagens markyta. I korsningen Västra Storgatan-Västra Trädgårdsgatan har kulturlagren tjocklek uppgått till 0,6-2,6 meter, på 0,45-0,8 meters djup under dagens markyta.

I samband med undersökning och framrensning, framkom endast rester efter ett kulturlager i det sydvästra brunnsschaktet vid Brunnsgatan. Detta lager var 0,1 meter tjockt och bestod av rödbrun fet kulturjord med keramik, tegelkross, träflis och bark. I lagret påträffades flera fragment av trebensgrytor (Blly), ett fragment av ett gulvitt lergods

(BIN), en del av ett sulläder med sömhål samt en spik. Föremålen kan typologiskt dateras till nyare tid, eventuellt så snävt som till 1500-1600-tal. I övrigt framkom inget av antikvariskt intresse. Fyllningen i de övriga schakten bestod uteslutande av påförd sand, grus och lera.

Schakten grävdes till planerat schaktdjup och bredd. Med ledning av resultat från den aktuella undersökningen och från tidigare arkeologiska undersökningar, tycks de berörda ytorna delvis vara hårt schaktade av tidigare ej kända markarbeten. Speciellt den södra sidan av Västra Storgatan, i korsningen Västra Storgatan - Västra Trädgårdsgatan kan fortfarande relativt tjocka medeltida kulturlager finnas bevarade under de aktuella schaktens botten.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Nyköping 231:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
517

År
2005

Namn/plats
Oppeby, Anderslund

Typ av undersökning
antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Patrik Gustafsson

Fornlämningskategori
gravfält

Datering, period
järnålder

Fynd

Beskrivning
Antikvarisk kontroll i samband med upprensning av nedskräpat gravfält. Upprensningen övervakades av antikvarie med tillfredställande resultat.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Nyköping 1:1	Södermanland	Södermanland	Nyköping

AIS Nr
500

År
2005

Namn/plats
Aspö-Norrby, Bresshammar

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
kulturlager

Datering, period
nyare tid

Fynd
bränd lera, handsmidda spikar, en märla, yngre rödgodskeramik och stengods

Beskrivning
Den arkeologiska förundersökningen hade föregåtts av en särskild (arkeologisk) utredning inom planområdet. Den särskilda utredningen genomfördes av Sörmlands museum under våren år 2004. Vid utredningen påträffades fornlämningar i form av två boplatser, objekt 1 och 13.

Objekt 1
Inom objektet grävdes sökschakt till en sammanlagd yta om cirka 250 m2. Sökschaktet grävdes till ett djup av mellan 0,30 och 0,40 meter. Kulturlagret låg direkt under matjordsskiktet, som varierade mellan 0,25 och 0,35 meter. Utöver kulturlagret framkom inga ytterligare anläggningar. Kulturlagret var 0,04 till 0,15 meter tjockt och utgjordes av något sandig humös gråsvart lera med inslag av kol, sot och enstaka bitar bränd lera. Kulturlagret var som tjockast centralt i schaktet och tunnade ut åt samtliga väderstreck. Lagret skiljde sig tydligt till karaktär och färg från den överlagrande matjorden och den underlagrande leran. Det framtagna och avgränsade kulturlagret uppgick till en yta om cirka 122 m2. Enstaka fynd påträffades vid rensningen av sökschaktet.

Fyndmaterialet utgjordes av bränd lera, handsmidda spikar, en märla samt yngre rödgods och stengods. Inget fyndmaterial av förhistorisk karaktär kunde konstateras i kulturlagret. Då inga anläggningar utöver kulturlagret framkom, samlades inga 14C-prover in under förundersökningen. Det kolmaterial som påträffades vid utgrävningen kunde inte knytas till någon säker stratigrafisk kontext och ansågs därför inte kunna bidra till en säker datering av platsen. De påträffade fyndmaterialets karaktär pekar dock på att kulturlagret ska knytas till nyare tid, det vill säga 1600 - 1800-tal.

Objekt 13
Inom objektet grävdes ett sökschakt som sammanlagt uppgick till en yta om cirka 43 m2. Schaktet var 0,30 meter djupt och grävdes ned till opåverkad marknivå. Matjordsskiktet var cirka 0,25 meter, därefter vidtog gråbrun något sandig lera. Inga ytterligare lämningar kunde konstateras inom objektet. Den förhistoriska aktivitet som noterades vid den tidigare genomförda särskilda utredningen förekom förmodligen inom en mycket begränsad yta. Möjligen ska kulturlagerresterna ses i samband med det närbelägna gravfältet (Aspö 169:1), strax sydväst om åkermarken.

Utöver kulturlagret inom objekt 1 framkom inga ytterligare anläggningar inom de båda objekten. Genom den arkeologiska förundersökningen avgränsades kulturlagret åt samtliga väderstreck. Det fyndmaterial som påträffades i kulturlagret talar för att lagret ska ses i samband med någon form av aktivitet på platsen under nyare tid.

Keramiken i form av yngre rödgods samt stengods pekar på tiden 1600 - 1800-tal. Fynden tillvaratogs ej. Kulturlagret kommer inte att beröras av den planerade byggnationen då tomtmarken enligt detaljplanen inte kommer att bebyggas med något hus.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
ej raä nr	Södermanland	Södermanland	Aspö

AIS Nr
524

År
2005

Namn/plats
kvarteret Gevaldigern

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager, träkonstruktioner, syllstensrad

Datering, period
nyare tid

Fynd
yngre rödgodskeramik (BIIy), djurben

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid ledningsdragning mellan kvarteren Gevaldigern 19 och Gevaldigern 22 inom Torshälla stads gamla stadsområde. I samband med undersökning och framrensning av schaktväggar och schaktbotten i det redan öppna schaktet, framkom rester efter ett kulturlager endast i anslutning till kvarteret Gevaldigern 19, i den norra delen av fjärrvärmeschaktet. De bevarade kulturlagren påträffades inom en sträcka av 3 meter och de totalt 11 enskilda lagren hade en sammanlagd tjocklek av 1,2 meter. Den resterande sträckan av schaktet i Nybohms gränd och mot kvarteret Gevaldigern 22, saknade bevarade kulturlager. Denna del av schaktet var helt urschaktad samt återfylld med grus och sten.

Lagerföljden i den dokumenterade sektionen kan beskrivas på följande sätt. I botten direkt på den sterila leran låg ett tunt kulturlager med träflis. Lagret tolkas som den första byggnationsfasen på platsen. Ur detta lager tillvaratogs ett djurben i form av en kotand, som provmaterial för en eventuell framtida 14C-analys. Denna yta överlagrades av ett ca 30 cm tjockt lager av lera, grus och sten. Sedan

följde ytterligare ett träflislager samt rester efter en träkonstruktion som bar spår efter brand. Därefter två mörka lager med fet kulturjord som tolkades som avfallslager. Över detta låg den i skikt 1 dokumenterade träkonstruktionen med syllstensrad. Träkonstruktionen tolkades som rester efter en raserad byggnad, där syllstensraden utgör en vägglinje och trävirket på den norra sida om denna ett trägolv, l samband med denna träkonstruktion påträffades ett antal skärvor av typen yngre rödgodskeramik (BIIy). Keramiken kan dateras till nyare tid, eventuellt till 1600-talet. Träkonstruktionen överlagrades av ett 10 cm tjock lager av aska vilken tolkades som utrakad aska från en närliggande härd, eftersom lagret bestod av flera tunna skikt aska med skiftande färg. Därefter följde ytterligare ett avfallslager gödsel och träflis. Överst i profilen låg ett 40 cm tjockt omrörd kulturjord med sand, grus och tegelkross.

Totalt kunde minst tre bebyggelseskikt med mellanliggande avfallslager iakttagas i profilen. Daterande föremål påträffades endast i samband med träkonstruktionen i skikt 1, i den övre delen av profilen. Med tanke på att denna konstruktion överlagrade två ytterligare bebyggelseskikt och 0,6 meter kulturlager, kan det understa träflislagret möjligen dateras till senmedeltid. De påträffade kulturlagren var mycket välbevarade, med trävirke som bitvis hade en helt fast kärna.

Raä Nr	**Län**	**Landskap**	**Socken**
Torshälla 95:1	Södermanland	Södermanland	Torshälla

AIS Nr
526

År
2005

Namn/plats
Överselö kyrka

Typ av undersökning
antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
skelettgravar, murverk, kyrka

Datering, period
medeltid

Fynd
järnkors, fönsterglas

Beskrivning
Antikvarisk kontroll i samband med markarbeten vid Överselö kyrka. Överselö kyrka har en lång byggnadshistoria där de äldsta delarna anses vara uppförda under 1100-talet Det ovanligt breda tornet är romanskt, vilket visas av de romanska kolonetter från 1200-talet som infogats i tornets nedre ljudgluggar. Den västra delen av långhuset bör har ingått i kyrkans romanska långhus tillsammans med tornet. Långhuset har under gotisk tid förlängts och samtidigt eller senare har en sakristia uppförts. Under 1470-talet byggdes ett helgonkor med två valv, genom att långhusets sydvägg delvis raserades. Framför den gamla ingångsporten och väster om södra koret byggdes under 1600-talet ett vapenhus. Detta revs i samband med reparationer under slutet av 1800-talet, då även ett nytt sidoskepp uppfördes mot den norra långhusväggen som delvis revs. Valven i tornet och i kyrkans medeltida delar slogs senast vid 1400-talets mitt. Övriga delar av kyrkan har ursprungliga valv.

Grävning utfördes för hand till planerat schaktdjupt så att schaktväggar och botten rensades från lösa massor. Vid undersökningen framkom

lämningar efter skelettgravar, murrester samt ett fåtal föremål.

I schakt 1 frilades delar av kyrkans yttre grundmur. Muren saknade fogning av bruk och mellan två skift låg ett lager skärviga stenar. Ur schakt 2 hade ett barnskelett plockats upp redan innan den antikvariska kontrollen påbörjades, men med hjälp av uppgifter från schaktfirman kunde skelettets läge delvis rekonstrueras på planritningen. Vid den antikvariska kontrollen frilades en murrest bestående av natursten och kalkbruk. Muren som täckte hela sökschaktets, var ojämn yta och bar spår av rasering. Murens södra sida frilades längs sökschaktets södra kant. Mot mursidan låg en fyllning av grå jordblandad sand med lösa ben och kalkbruk. På ett avstånd av ca 0,1 meter från muren och på ett djup av 0,4 meter frilades delar av en kista. Denna lämnades orörd.

Den ovan nämnda barngraven hade placerats i en hålighet i murkrönet 0,3-0,4 meter under golvytan och var orienterat i öst-västlig riktning med huvudet mot öst. Inga spår efter kista eller andra föremål påträffades. Med ledning av att graven låg nedsänkt i ett murkrön i den äldsta delen av kyrkan, så bör begravningen ha skett inne i kyrkan men vid en tidpunkt efter kyrkans tidigaste byggnadsfas.

I schakt 3 frilades delar av kyrkans grundmurar. Det understa skiftet bestod av stora stenar och ovanpå dessa fanns ytterligare två skift mindre stenar. Muren saknade bruksfog. I schakt 4 frilades grundmuren samt delar av två intakta skelettgravar. De två gravarna låg stratigrafiskt under grundmuren till korsarmen och bör därför dateras till tiden före slutet av 1470-talet. Enstaka kistspikar påträffades i fyllningen. Ur schaktet tillvaratogs ett beslag i form av ett järnkors samt ett fragment av fönsterglas. I botten av schaktet frilades berg.

I schakt 5 frilades delar av grunden till en pelare av stora stenar fogade med kalkbruk, l schakt 6 påträffades ovansidan av en ihopfallen träkista, vilken lämnades orörd. Med ledning av att sandfyllingen ovanpå kistan begränsade sig till kistans utbredning och att denna fyllning sträckte sig ända upp till undersidan av golvet, bör graven anlagts efter att den södra korsarmen uppförts vid 1470-talet. Efter avslutad undersökning men före återställningen, återbegravdes samtliga ben i respektive schakt. Resultaten från den aktuella undersökningen visar att ett flertal gravar och murrester fortfarande kan dölja sig under kyrkans golv.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej raä nr	Södermanland	Södermanland	Överselö

AIS Nr
502

År
2005

Namn/plats
kvarteret Nymånen

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Björn Petterson

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i kvarteret Nymånen i Eskilstuna inför markarbetet för byte av dräneringsledningar. Platsen för det aktuella dräneringsschaktet ligger cirka 60 meter öster om de tidigare påträffade resterna efter Tuna kyrka, Johanniterklostret och Eskilstuna slott, med lämningar från medeltid och nyare tid. I området har det även hittats fynd som daterats till vikingatid. Arkeologiska undersökningar har inte tidigare utförts i direkt anslutning till det aktuella arbetsområdet.

Fyra stycken 1,2 x 2 meter stora sökschakt öppnades inom ytan för det planerade dräneringsschaktet. Schakten placerades intill husväggen och grävdes ner till nivå med underkanten av byggnadens grundläggning, 2,0-2,3 meter under markytan. Lösa och omrörda jordmassor togs bort med hjälp av maskin för att frilägga eventuella rester efter äldre kulturlager, träkonstruktioner, stenläggningar eller murrester.

Vid undersökningen framkom inget av antikvariskt intresse. Steril rödbrun varvig glaciallera framkom i samtliga schakt 0,6-0,8 meter under markytan. Intill skolhusets vägg löpte ett cirka 0,7 meter brett

dräneringsschakt med samma djup som husets grundläggning 2,0-2,3 meter under markytan.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Eskilstuna 554:1	Södermanland	Södermanland	Eskilstuna

AIS Nr
520

År
2005

Namn/plats
Vretatorp

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation
Sörmlands museum

Ansvarig person
Ingeborg Svensson

Fornlämningskategori
fyndplats för stenyxa, boplats, skärvstenshög

Datering, period
bronsålder?

Fynd

Beskrivning
Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid byggnation av bostadshus i anslutning till raä 249 i Strängnäs sn. Efter avbaningen undersöktes ett tiotal mörkfärgningar som kunde förmodas vara anläggningar. Majoriteten av de undersökta mörkfärgningarna innehöll recent material i form av tegel, plast och koppartråd varför de bedömdes härröra från historisk tid. De flesta av dessa recenta anläggningar kunde tolkas som stolphål, respektive spår av trädgårdsplanteringar. Inget fyndmaterial av förhistorisk karaktär påträffades under schaktningsövervakningen eller vid undersökningen av anläggningarna.

En av anläggningarna kan dock troligtvis tillföras förhistorisk tid. Anläggningen bedömdes som en härdgrop. Inga daterbara artefakter påträffades, men en generell datering av anläggningen kan göras på basis av dess typ och karaktär. Denna typ av anläggningar brukar i Södermanland vanligen 14C dateras till förromersk järnålder (cirka 500 - O f. Kr) eller i vissa fall till bronsålder cirka (1800 - 500 f. Kr.). Med hänsyn till det arkeologiska sammanhanget och närliggande

fornlämningar kan den undersökta härdgropen uppskattningsvis dateras till bronsåldern.

Efter avbaningen kunde det vidare konstateras att det tidigare huset samt tidigare utförda markarbeten hade påverkat stora delar av den aktuella ytan. Nedgrävningar för dräneringsrör, vatten -, avlopps - och elledningar syntes tydligt i den "gula sanden. Där det tidigare huset hade legat noterades byggnadsrester i form av tegel, takpannor, syllstenar, träflis och sågspån ned till opåverkad marknivå. Inom den yta som tidigare utgjordes av gräsmatta var området utplanat och ett lager av singel/grus låg under gräsmattan. Troligen är det resterna efter en tidigare grusplan som sedan vuxit igen och "blivit" en gräsmatta.

Tomtmarken i anslutning till bebyggelsen har under årens lopp planerats dels genom urschaktning, dels genom att fyllnadsmassor har lagts på tomten. På så sätt har plana ytor skapats för bebyggelse och trädgårdsanläggningar, som till exempel syrenbersåer och dylikt. Strax nordost om den schaktade ytan kan man exempelvis se en betydande skillnad i marknivå på uppskattningsvis cirka 0,3-0,4 m, som tillsammans med en trädplantering även utgör en tomtgränsmarkering. Troligtvis är det marken inne på tomten som har schaktats ned. Följaktligen, om det har funnits ytterligare förhistoriska anläggningar inom tomtmarken, är möjligheten stor att de har förstörts/försvunnit genom de senare aktiviteter som har förkommit på platsen. Av samma anledning finns det orsak, att med viss skepsis betrakta fyndplatsen för den halva skafthålsyxan (Strängnäs 249:3), som har upphittats strax sydväst om det gamla boningshuset. Yxan kan ha flyttats runt vid olika sentida markberedningsaktiviteter. Men då det enligt uppgift ska ha hittats ytterligare "ett halvt dussin" liknande yxor på gården (FMIS) är det dock rimligt att anta att fyndet (Strängnäs 294:3) ändå kan knytas till den förhistoriska boplatsen som registrerats på platsen.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Strängnäs 249:1	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 249:2	Södermanland	Södermanland	Strängnäs
Strängnäs 249:3	Södermanland	Södermanland	Strängnäs